

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens *budgetproposition för 2010* (prop. 2009/10:1 utg. omr. 14) med förslag till anslag på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. I betänkandet behandlas även proposition 2009/10:49 *Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen – stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande och familjehemsföräldrar*. Även fyra redogörelser från Riksrevisionens styrelse behandlas: 2008/09:RRS16, 2008/09:RRS18, 2008/09:RRS21 och 2009/10:RRS9.

Ramen för utgiftsområdet uppgår till ca 88,4 miljarder kronor.

I betänkandet redovisas utskottets syn på inriktningen av arbetsmarknads- och arbetslivspolitiken. Utskottet konstaterar att den osäkerhet om den ekonomiska utvecklingen som präglat det senaste året fortsätter. Det finns dock tecken på att den ekonomiska krisen håller på att klinga av, vilket kan göra att den påverkar arbetsmarknaden mindre än vad som tidigare befarats.

Utskottet anser att det är rätt att stå fast vid den inriktning som sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken getts under denna mandatperiod. Arbetsmarknadspolitiken bör vara i huvudsak utbudsstimulerande. Arbetslöshetsförsäkringens ställning som omställningsförsäkring bör upprätthållas även i lågkonjunktur. Den aktiva arbetsmarknadspolitiken bör anpassas till konjunkturen i fråga om volym och utformning.

Arbetslivspolitiken ska vara inriktad mot goda arbetsvillkor och möjligheter till utveckling i arbetet för både kvinnor och män. Alla som kan arbeta ska få möjlighet att göra det efter sina förutsättningar.

Förstärkta insatser ska ges till personer som lämnar sjukförsäkringen. På det arbetsmarknadspolitiska området ska det införas ett nytt arbetsmarknadspolitiskt introduktionsprogram för denna grupp som Arbetsförmedlingen ska ha ansvar för. En kartläggning ska göras av den enskildes förutsättningar och behov av stöd, och en individuell handlingsplan ska tas fram. Handlingsplanen ska vara ett underlag för att bedöma vilka övriga insatser som kan öka möjligheterna att återgå i arbete. Under tiden i introduktionsprogrammet betalas aktivitetsstöd. Det införs enligt förslag i proposition

49 tidsbegränsade regler i arbetslöshetsförsäkringen för gruppen långvarigt sjukfrånvarande. Syftet är att öka möjligheten att få arbetslöshetsersättning för dem som från januari 2010 inte längre kan få sjukpenning eller tidsbegränsad sjukersättning. Den överhoppningsbara tiden vid beviljande av en ny ersättningsperiod ska kunna vara tio år i dessa fall. Ett alternativt medlemsvillkor införs för personer som utträtt ur arbetslöshetskassan under perioden den 16 oktober 2006 till den 30 september 2009 och sedan återinträtt i en kassa mellan den 1 september 2009 och den 31 december 2010. Det föreslås också att föreskrifter ska kunna meddelas om schabloniserade ersättningsvillkor. Utskottet välkomnar detta åtgärds paket, som kan ses som en omförsäkring. Mer aktiva insatser som är anpassade efter de individuella förutsättningarna ska ge människor en ny möjlighet. Utskottet understryker vikten av ett bra samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. I proposition 49 finns också ett förslag om överhoppningsbar tid på grund av uppdrag som familjehemsförälder. Utskottet tillstyrker proposition 49. De nya reglerna ska träda i kraft den 1 januari 2010.

Betänkandet tar upp ett stort antal motionsyrkanden, drygt 220 stycken. Flertalet har väckts under den allmänna motionstiden hösten 2009. De spänner över ett brett område. Ett stort antal av motionerna avser arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet står bakom de reformer som genomförts under de senaste åren och avvisar krav på högre ersättningsnivåer och ändrad finansiering. Det är viktigt att alla som arbetar och uppfyller villkoren för försäkringen ska ha ett gott skydd vid arbetslöshet.

Med anledning av motionsyrkanden om åtgärder mot ungdomsarbetslösheten välkomnar utskottet de satsningar som regeringen aviserar i budgetpropositionen. Förutom särskilda utbildningsinsatser framhåller utskottet att jobbgarantin för ungdomar ska göras mer flexibel och möjlig att anpassa till individuella behov. Det blir exempelvis inom ramen för garantin möjligt att få arbetslivsinriktad rehabilitering, att kunna ta del av stöd till start av näringsverksamhet, att kunna ta del av den nya aktiveringsinsatsen Lyft och att delta i garantin på deltid, för att kunna kombinera den med komvux- och sfi-studier.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning på anslag inom utgiftsområde 14.

Företräda rna för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna följer upp bl.a. sina parti- och kommittémotioner med totalt 39 reservationer. Dessa partier deltar inte i beslutet om medelsanvisning, men redovisar i särskilda yttranden hur de anser att medel borde ha anvisats på anslag inom utgiftsområdet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	7
Redogörelse för ärendet	17
Ärendet och dess beredning	17
Utskottets överväganden	19
Arbetsmarknadspolitikens allmänna inriktning	19
Arbetslivspolitikens allmänna inriktning	23
Förstärkta insatser till personer som lämnar sjukförsäkringen m.m.	27
Allmänt om de förstärkta insatserna till personer som lämnar sjukförsäkringen	34
Proposition 2009/10:49	35
Antagande av lagförslagen	37
Övriga frågor om arbetslöshetsförsäkringen	37
Allmänna frågor om arbetslöshetsförsäkringen	37
Riksrevisionens styrelses redogörelse angående omställningskraven i arbetslöshetsförsäkringen	47
Arbetslöshetsersättning till deltidsarbetslösa	50
Arbetslöshetsförsäkringen och förtroendevalda	52
Sociala företag och arbetslöshetsförsäkring	54
Bisyssla	55
Arbetslöshetsersättning vid arbete i annat land	56
Arbetslöshetskassornas fordringar till följd av felaktiga utbetalningar	57
Ersättning till personer med tre fjärdedels sjukersättning	58
Arbetsgivarintyg, handläggningstider och ränta vid försenad utbetalning	58
Utbetalning av aktivitetsstöd	60
Aktiv arbetsmarknadspolitik	61
Arbetsförmedlingen och kompletterande aktörer	61
Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Utanförskap och sysselsättningspolitik	65
Riksrevisionens styrelses redogörelse angående stöd till start av näringsverksamhet m.m.	66
Övriga frågor om arbetsmarknadspolitiska stöd och insatser	67
Åtgärder mot ungdomsarbetslöshet	73
Äldres arbetsmarknad	78
Arbetsmarknaden för funktionshindrade	80
Allmänna frågor om funktionshindrades arbetsmarknad	80
Riksrevisionens styrelses redogörelse angående stödet skyddat arbete hos Samhall m.m.	82
Övriga stöd till funktionshindrade	84
Sociala företag	87
Arbetslivspolitik	89
Arbetsmiljöarbetet	90
Kompetensutveckling	95
Arbetsdomstolen	96

Arbetslivsforskning m.m.	97
Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	100
Sammanställning av anvisningar på anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	111
Reservationer	112
1. Arbetslöshetsersättning för långvarigt sjukfrånvarande, punkt 1 (v)	112
2. Effekten av reglerna för långvarigt sjukfrånvarande, punkt 3 (v)	113
3. Möjligheten att styrka uppgifter, punkt 4 (mp)	114
4. Rehabilitering m.m., punkt 5 (s)	115
5. Rehabilitering m.m., punkt 5 (v)	116
6. Rehabilitering m.m., punkt 5 (mp)	118
7. Vissa grundprinciper i arbetslöshetsförsäkringen, punkt 6 (s, v, mp)	119
8. Ersättningsnivåer i och finansiering av arbetslöshetsförsäkringen m.m., punkt 7 (s)	120
9. Ersättningsnivåer i och finansiering av arbetslöshetsförsäkringen m.m., punkt 7 (mp)	122
10. Utredning om arbetslöshetsförsäkringen, punkt 8 (v)	123
11. Återgång till gamla regler i arbetslöshetsförsäkringen, punkt 9 (mp)	126
12. Riksrevisionens styrelses redogörelse om omställningskraven i arbetslöshetsförsäkringen, m.m., punkt 11 (mp)	127
13. Arbetslöshetsförsäkring till förtroendevalda, punkt 13 (s)	128
14. Sociala företag och arbetslöshetsförsäkring, punkt 14 (mp)	129
15. Övriga frågor om arbetslöshetsförsäkringen, punkt 15 (s)	130
16. Arbetsförmedlingen och kompletterande aktörer, punkt 16 (s)	131
17. Arbetsförmedlingen och kompletterande aktörer, punkt 16 (mp)	132
18. Riksrevisionens styrelses redogörelse om utanförskap och sysselsättningspolitik, punkt 18 (s, v, mp)	133
19. Riksrevisionens styrelses redogörelse om stöd till start av näringsverksamhet, m.m., punkt 19 (s)	134
20. Kvalitet i Arbetsförmedlingens insatser, punkt 20 (s)	135
21. Jämställdhet i arbetsmarknadspolitiken, punkt 21 (s)	137
22. Jämställdhet i arbetsmarknadspolitiken, punkt 21 (v)	138
23. Friår, punkt 22 (mp)	139
24. Övriga arbetsmarknadspolitiska stöd och insatser, punkt 23 (mp)	139
25. Åtgärder mot ungdomsarbetslöshet, punkt 24 (s, v, mp)	141
26. Praktik för studenter och längden på ungdomsinsatser, punkt 25 (mp)	142
27. Åldersgränser för stöd till start av näringsverksamhet, punkt 26 (mp)	143
28. Allmänna frågor om funktionshindrade, punkt 28 (s)	144
29. Riksrevisionens styrelses redogörelse om stödet skyddat arbete hos Samhall, m.m., punkt 29 (s, v, mp)	145
30. Sociala företag m.m., punkt 31 (s)	147
31. Sociala företag m.m., punkt 31 (mp)	148

32. Arbetsmiljöarbete, punkt 32 (s)	149
33. Arbetsmiljöarbete, punkt 32 (v)	150
34. Arbetsmiljöarbete, punkt 32 (mp)	151
35. Arbetsmiljöverket, punkt 33 (s, v, mp)	152
36. Arbetsmiljöstatistik för studenter, punkt 34 (mp)	153
37. Arbetsmiljökunskap, punkt 35 (s, v, mp)	154
38. Kompetensutveckling, punkt 36 (s, mp)	155
39. Arbetslivsforskning, punkt 38 (s, v, mp)	156
Särskilda yttranden	159
1. Arbetslöshetsersättning för långvarigt sjukfrånvarande, punkt 1 (s)	159
2. Arbetslöshetsersättning för långvarigt sjukfrånvarande, punkt 1 (mp)	160
3. Återgång till gamla regler i arbetslöshetsförsäkringen, punkt 9 (v)	161
4. Arbetslöshetsersättning till deltidsarbetslösa, punkt 12 (v)	161
5. Arbetsförmedlingen och kompletterande aktörer, punkt 16 (v)	161
6. Övriga arbetsmarknadspolitiska stöd och insatser, punkt 23 (v)	161
7. Äldres arbetsmarknad, punkt 27 (s)	162
8. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 39 (s)	163
9. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 39 (v)	167
10. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 39 (mp)	169
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	173
Proposition 2009/10:1	173
Proposition 2009/10:49	174
Följdmotioner med anledning av proposition 2009/10:49	174
Redogörelse 2008/09:RRS16	174
Följdmotion med anledning av redogörelse 2008/09:RRS16	175
Redogörelse 2008/09:RRS18	175
Följdmotion med anledning av redogörelse 2008/09:RRS18	175
Redogörelse 2008/09:RRS21	175
Följdmotion med anledning av redogörelse 2008/09:RRS21	175
Redogörelse 2009/10:RRS9	175
Motioner väckta med anledning av skrivelse 2008/09:198	176
Motion väckt med anledning av proposition 2009/10:7	176
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008	176
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009	177
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	199
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (punkt 39)	206
<i>Bilaga 4</i>	
Sammanställning av ställningstaganden i fråga om anslagen m.m. inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv	207

Tabeller

Tabell 1. Förslag till anslagsanvisningar inom utgiftsområde 14	100
Tabell 2. Regeringens föreslagna anslagsbelopp 2010 i förhållande till innevarande års anslagsbelopp	101
Tabell 3. Förslag till bemyndiganden för regeringen för anslag inom utgiftsområde 14	106

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Arbetslöshetsersättning för långvarigt sjukfrånvarande

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.1, såvitt avser 3 a, 7 a, 12, 15, 15 d, 17 a och 33 a §§, och lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.2. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:49 punkterna 1 i denna del och 2 samt avslår motion

2009/10:A6 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkandena 1 och 2.

Reservation 1 (v)

2. Lagen om arbetslöshetsförsäkring i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.1, i den mån lagförslaget inte omfattas av vad utskottet föreslagit under punkt 1. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:49 punkt 1 i denna del.

3. Effekten av reglerna för långvarigt sjukfrånvarande

Riksdagen avslår motion

2009/10:A6 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 3.

Reservation 2 (v)

4. Möjligheten att styrka uppgifter

Riksdagen avslår motion

2009/10:A7 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 1.

Reservation 3 (mp)

5. Rehabilitering m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf372 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp) yrkande 8,

2009/10:Sf394 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkandena 10, 11 och 14,

2009/10:A7 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 2,

2009/10:A209 av LiseLotte Olsson m.fl. (v) och

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 9.

Reservation 4 (s)

Reservation 5 (v)

Reservation 6 (mp)

6. Vissa grundprinciper i arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen avslår motion

2009/10:A5 av Berit Högman m.fl. (s, mp, v) yrkande 3.

Reservation 7 (s, v, mp)

7. Ersättningsnivåer i och finansiering av arbetslöshetsförsäkringen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

- 2009/10:Sf394 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 18,
 2009/10:N475 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 12,
 2009/10:A246 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda s),
 2009/10:A265 av Göte Wahlström m.fl. (s),
 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 25,
 2009/10:A352 av Lars U Granberg och Leif Pettersson (båda s),
 2009/10:A387 av Britta Rådström (s),
 2009/10:A388 av Helén Pettersson i Umeå och Ibrahim Baylan (båda s) yrkande 2,
 2009/10:A392 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 3,
 2009/10:A397 av Lennart Axelsson (s),
 2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 2 och
 2009/10:A426 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda s).

Reservation 8 (s)

Reservation 9 (mp)

8. Utredning om arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen avslår motion

- 2009/10:A394 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 1.

Reservation 10 (v)

9. Återgång till gamla regler i arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

- 2009/10:A227 av Christer Engelhardt (s),
 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 26 och 27,
 2009/10:A382 av Fredrik Lundh m.fl. (s) yrkande 4,
 2009/10:A394 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 8,
 2009/10:A424 av Caroline Helmersson-Olsson m.fl. (s) yrkande 4 och
 2009/10:A435 av Walburga Habsburg Douglas (m).

Reservation 11 (mp)

10. Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring m.m.

Riksdagen avslår motionerna

- 2008/09:A328 av Mikael Oscarsson och Stefan Attefall (båda kd) yrkande 1,
 2009/10:A224 av Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (båda c) yrkandena 1–5 och
 2009/10:A282 av Otto von Arnold m.fl. (kd).

11. Riksrevisionens styrelses redogörelse om omställningskraven i arbetslöshetsförsäkringen, m.m.

Riksdagen avslår motion

- 2009/10:A390 av Ulf Holm och Max Andersson (båda mp) och

lägger redogörelse 2009/10:RRS9 till handlingarna.

Reservation 12 (mp)

12. Arbetslöshetsersättning till deltidsarbetslösa

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:A306 av Lena Hallengren (s),

2009/10:A350 av Lars U Granberg (s) och

2009/10:A394 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 9.

13. Arbetslöshetsförsäkring till förtroendevalda

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:K387 av Christin Hagberg (s),

2009/10:A253 av Thomas Strand m.fl. (s),

2009/10:A320 av Håkan Juholt (s),

2009/10:A362 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s),

2009/10:A366 av Karin Åström och Lars U Granberg (båda s),

2009/10:A375 av Renée Jeryd och Jörgen Hellman (båda s),

2009/10:A407 av Emma Henriksson och Lars-Axel Nordell (båda kd) och

2009/10:A430 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s).

Reservation 13 (s)

14. Sociala företag och arbetslöshetsförsäkring

Riksdagen avslår motion

2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 21.

Reservation 14 (mp)

15. Övriga frågor om arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:A221 av Annie Johansson (c),

2009/10:A262 av Lars Mejern Larsson m.fl. (s),

2009/10:A300 av Raimo Pärssinen (s),

2009/10:A326 av Helene Petersson i Stockaryd (s),

2009/10:A343 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda s),

2009/10:A361 av Siw Wittgren-Ahl (s),

2009/10:A372 av Carina Adolfsson Elgestam (s),

2009/10:A415 av Raimo Pärssinen m.fl. (s) och

2009/10:A431 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s).

Reservation 15 (s)

16. Arbetsförmedlingen och kompletterande aktörer

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:A214 av Göran Lindblad (m) yrkandena 1 och 2,

2009/10:A218 av Annie Johansson och Roger Tiefensee (båda c),

2009/10:A237 av Sofia Larsen (c),

2009/10:A281 av Stefan Attefall och Mikael Oscarsson (båda kd)
yrkandena 1–3,
2009/10:A312 av Nils Oskar Nilsson och Anne Marie Brodén (båda
m),
2009/10:A378 av Lars U Granberg (s),
2009/10:A392 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 6 och
2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 6.

Reservation 16 (s)

Reservation 17 (mp)

17. Övriga frågor om arbetsförmedlingen

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:A299 av Billy Gustafsson m.fl. (s) och
2009/10:A434 av Mahmood Fahmi (m).

18. Riksrevisionens styrelses redogörelse om utanförskap och sysselsättningspolitik

Riksdagen avslår motion

2008/09:A10 av Berit Högman m.fl. (s) och
lägger redogörelse 2008/09:RRS18 till handlingarna.

Reservation 18 (s, v, mp)

19. Riksrevisionens styrelses redogörelse om stöd till start av näringsverksamhet, m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:A9 av Berit Högman m.fl. (s) yrkandena 1 och 2,
2009/10:Ub292 av Andreas Norlén och Annicka Engblom (båda m)
yrkande 4,
2009/10:Ub497 av Annika Carlsson (c) yrkande 5,
2009/10:A283 av Emma Henriksson (kd),
2009/10:A303 av Oskar Öholm (m) och
2009/10:A358 av Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn
(båda s) samt
lägger redogörelse 2008/09:RRS16 till handlingarna.

Reservation 19 (s)

20. Kvalitet i Arbetsförmedlingens insatser

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:A345 av Sven-Erik Österberg (s) yrkandena 1, 3 och 4,
2009/10:A381 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s) och
2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 3.

Reservation 20 (s)

21. Jämställdhet i arbetsmarknadspolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:A1 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 8 och

2009/10:A2 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 6.

Reservation 21 (s)

Reservation 22 (v)

22. Friår

Riksdagen avslår motion

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 20.

Reservation 23 (mp)

23. Övriga arbetsmarknadspolitiska stöd och insatser

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:K321 av Pia Nilsson (s) yrkande 1,

2009/10:Kr220 av Thomas Strand (s),

2009/10:Kr292 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s),

2009/10:A206 av Katarina Brännström (m),

2009/10:A228 av Göte Wahlström och Thomas Strand (båda s),

2009/10:A239 av Maria Plass och Anna Tenje (båda m),

2009/10:A259 av Lena Hallengren och Krister Örnfjäder (båda s),

2009/10:A264 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda s),

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 17 och 30,

2009/10:A314 av Nils Oskar Nilsson (m),

2009/10:A319 av Raimo Pärssinen m.fl. (s),

2009/10:A327 av Krister Örnfjäder (s),

2009/10:A329 av Jan Emanuel Johansson (s),

2009/10:A339 av Betty Malmberg (m),

2009/10:A349 av Alf Eriksson m.fl. (s),

2009/10:A364 av Lars U Granberg (s),

2009/10:A373 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s),

2009/10:A393 av Kent Olsson (m) och

2009/10:A447 av Jan Emanuel Johansson (s).

Reservation 24 (mp)

24. Åtgärder mot ungdomsarbetslöshet

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:A230 av Carin Runeson m.fl. (s),

2009/10:A290 av Eva-Lena Jansson m.fl. (s),

2009/10:A304 av Aleksander Gabelic (s) yrkandena 1 och 2,

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 29 i denna del,

2009/10:A316 av Anna Tenje och Jan R Andersson (båda m) yrkandena 1, 3 och 5,

2009/10:A325 av Helene Petersson i Stockaryd (s),

2009/10:A337 av Agneta Berliner m.fl. (fp),

2009/10:A341 av Thomas Bodström (s),

2009/10:A346 av Sven-Erik Österberg (s),

2009/10:A359 av Fredrik Olovsson (s),
2009/10:A380 av Patrik Forslund (m),
2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 1,
2009/10:A421 av Ronny Olander (s) och
2009/10:A424 av Caroline Helmersson-Olsson m.fl. (s) yrkandena 1
och 5.

Reservation 25 (s, v, mp)

25. Praktik för studenter och längden på ungdomsinsatser

Riksdagen avslår motion

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 29 i
denna del och 31.

Reservation 26 (mp)

26. Åldersgränser för stöd till start av näringsverksamhet

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Ub497 av Annika Qarlsson (c) yrkande 4,
2009/10:A232 av Christian Holm och Lars Hjalmered (båda m),
2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 32 och
2009/10:A316 av Anna Tenje och Jan R Andersson (båda m)
yrkande 2.

Reservation 27 (mp)

27. Äldres arbetsmarknad

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:So500 av Björn von Sydow m.fl. (s) yrkande 2,
2009/10:So661 av Björn von Sydow m.fl. (s) yrkande 2,
2009/10:A247 av Lars Gustafsson och Emma Henriksson (båda kd),
2009/10:A386 av Lena Hallengren (s),
2009/10:A391 av Ulf Holm (mp) och
2009/10:A398 av Lennart Axelsson (s).

28. Allmänna frågor om funktionshindrade

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:So436 av Maria Lundqvist-Brömster m.fl. (fp) yrkande 8,
2009/10:A323 av Christer Engelhardt (s),
2009/10:A330 av Torbjörn Björlund (v),
2009/10:A336 av Anita Brodén (fp) yrkandena 1 och 2,
2009/10:A340 av Betty Malmberg (m) och
2009/10:A401 av Caroline Helmersson-Olsson (s).

Reservation 28 (s)

29. Riksrevisionens styrelses redogörelse om stödet skyddat arbete hos Samhall, m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2008/09:A11 av Berit Högman m.fl. (s, v, mp),

2009/10:A272 av Marina Pettersson m.fl. (s),
2009/10:A305 av Lena Hallengren m.fl. (s),
2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 15 och
2009/10:A324 av Helene Petersson i Stockaryd och Göte Wahlström
(båda s) samt
lägger redogörelse 2008/09:RRS21 till handlingarna.

Reservation 29 (s, v, mp)

30. Stöd till funktionshindrade

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:So357 av Jasenko Omanovic och Hans Stenberg (båda s),
2009/10:So436 av Maria Lundqvist-Brömster m.fl. (fp) yrkandena 3,
7 och 9,
2009/10:A207 av Jörgen Johansson och Karin Nilsson (båda c),
2009/10:A208 av Barbro Westerholm och Maria Lundqvist-Brömster
(båda fp),
2009/10:A225 av Lennart Pettersson (c),
2009/10:A268 av Carina Hägg (s),
2009/10:A279 av Birgitta Sellén och Lennart Pettersson (båda c)
yrkandena 1 och 2,
2009/10:A385 av Helén Pettersson i Umeå (s),
2009/10:A400 av Anne Ludvigsson (s),
2009/10:A404 av Per Lodenius och Kenneth Johansson (båda c) och
2009/10:A440 av Anna Tenje (m).

31. Sociala företag m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkandena 15–20,
2009/10:N444 av Christer Adelsbo m.fl. (s) yrkande 1,
2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 16 och
2009/10:A406 av Annelie Enochson m.fl. (kd).

Reservation 30 (s)

Reservation 31 (mp)

32. Arbetsmiljöarbete

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:Sf394 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 13,
2009/10:So463 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 2,
2009/10:A201 av Mats Gerdau (m),
2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 40 och
41 samt
2009/10:A328 av Göte Wahlström m.fl. (s) yrkandena 1–3.

Reservation 32 (s)

Reservation 33 (v)

Reservation 34 (mp)

33. Arbetsmiljöverket

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:A1 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 3,
2009/10:A229 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda s),
2009/10:A249 av Renée Jeryd m.fl. (s) yrkande 4,
2009/10:A256 av Louise Malmström m.fl. (s),
2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 36,
2009/10:A409 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 4 och
2009/10:A448 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 1.

Reservation 35 (s, v, mp)

34. Arbetsmiljöstatistik för studenter

Riksdagen avslår motion

2009/10:Ub349 av Lage Rahm m.fl. (mp) yrkande 16.

Reservation 36 (mp)

35. Arbetsmiljökunskap

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 38 och
2009/10:A448 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 5.

Reservation 37 (s, v, mp)

36. Kompetensutveckling

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 28,
2009/10:A345 av Sven-Erik Österberg (s) yrkande 2,
2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkandena 13 och 14 samt
2009/10:A432 av Hans Stenberg och Jasenko Omanovic (båda s).

Reservation 38 (s, mp)

37. Arbetsdomstolen

Riksdagen avslår motion

2009/10:A338 av Helena Bargholtz (fp).

38. Arbetslivsforskning

Riksdagen avslår motionerna

2009/10:A1 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 2,
2009/10:A2 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 2,
2009/10:A245 av Hans Olsson och Phia Andersson (båda s),
2009/10:A295 av Berit Andnor och Marie Nordén (båda s),
2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 35,
2009/10:A355 av Lars U Granberg (s),
2009/10:A365 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Claes-Göran
Brandin (båda s),
2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 16,
2009/10:A418 av Fredrik Olovsson m.fl. (s) och

2009/10:A448 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 2.

Reservation 39 (s, v, mp)

39. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

a) Bemyndigande beträffande anslag 1:3

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 525 000 000 kr under 2011–2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 14 punkt 1.

b) Bemyndigande beträffande anslag 1:4

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 500 000 000 kr under 2011–2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 14 punkt 2 och avslår motion

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 17.

c) Bemyndigande beträffande anslag 1:6

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 950 000 000 kr under 2011–2015. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 14 punkt 3.

d) Bemyndigande beträffande anslag 1:7

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 800 000 kr under 2011–2013. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 14 punkt 4.

e) Bemyndigande beträffande anslag 2:1

Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 2:1 Arbetsmiljöverket ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kr under 2011. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 14 punkt 5 och avslår motion

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 18.

f) Anvisningar av anslag under utgiftsområde 14

Riksdagen anvisar för budgetåret 2010 anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt vad som framgår av bilaga 3. Därmed bifaller riksdagen proposition 2009/10:1 utgiftsområde 14 punkt 6 och avslår motionerna

2009/10:Ub551 av Marie Granlund m.fl. (s) yrkande 13,

2009/10:Ub559 av Marie Granlund m.fl. (s) yrkande 2,

2009/10:A392 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkandena 2 och 5,

2009/10:A394 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkandena 2 och 4–7,

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkandena 4, 5, 7, 10, 11 och 19 samt

2009/10:A419 av Lars Ohly m.fl. (v).

Stockholm den 3 december 2009

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Hillevi Engström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Hillevi Engström (m), Berit Högman (s)¹, Tomas Tobé (m), Sylvia Lindgren (s)², Elisabeth Svantesson (m), Annika Qarlsson (c), Lars Lilja (s)³, Maria Stenberg (s)⁴, Jan Ericson (m), Luciano Astudillo (s)⁵, Désirée Pethrus Engström (kd), Anna König Jerlmyr (m), Josefin Brink (v)⁶, Ann-Christin Ahlberg (s)⁷, Hans Backman (fp), Ulf Holm (mp)⁸ och Tina Acketoft (fp).

¹⁻⁸ Avstår från ställningstagande under punkt 39.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2009/10:1 i den del som avser utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv och motionsyrkanden som väckts under allmänna motionstiden 2009/10. Motionerna behandlar arbetsmarknadspolitiska frågor, gällande bl.a. arbetslöshetsförsäkringen och insatser inom den aktiva arbetsmarknadspolitiken, och arbetslivspolitiska frågor, gällande bl.a. arbetsmiljöarbete och arbetslivsforskning. Även ett mindre antal yrkanden väckta under motionstiden 2008/09 ingår i ärendet. Utgiftsområde 13 Integration och jämställdhet och motioner på temana integration, jämställdhet och diskriminering behandlas i arbetsmarknadsutskottets betänkande 2009/10:AU1.

I betänkandet behandlas också proposition 2009/10:49 *Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen – stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande och familjehemsföräldrar* och motioner väckta med anledning av propositionen.

I betänkandet behandlas även fyra redogörelser från Riksrevisionens styrelse, nämligen 2008/09:RRS16 angående stöd till start av näringsverksamhet, 2008/09:RRS18 angående utanförskap och sysselsättningspolitik, 2008/09:RRS21 angående stödet skyddat arbete hos Samhall och 2009/10:RRS9 angående omställningskraven i arbetslöshetsförsäkringen och i förekommande fall väckta följdmotioner.

I anslutning till beredningen har information lämnats till utskottet av

- regeringen genom arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin och statssekreterarna Eva Uddén Sonnegård och Bettina Kashefi
- Arbetsförmedlingen genom generaldirektören Angeles Bermudez-Svanqvist
- Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen genom generaldirektören Anne-Marie Qvarfort
- Medlingsinstitutet genom generaldirektören Claes Stråth
- Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO) genom ordföranden Harald Pettersson och kanslichefen Melker Ödebrink.

Utskottet har i samband med beredningen tagit emot en skrivelse från Akademikernas a-kassa (AEA).

Arbetsmarknadsutskottet avlämnade den 20 oktober 2009 ett yttrande till finansutskottet (2009/10:AU1y) över förslagen till ramar för utgiftsområdena 13 och 14. Riksdagen biföll den 18 november 2009 finansutskottets betänkande 2009/10:FiU1, vilket bl.a. innebar att regeringens förslag till utgiftsram för utgiftsområde 14 godkändes.

Motionerna som är väckta under riksmötet 2008/09 refereras i det följande med angivande av årtal (2008/09) medan motionerna som är väckta under riksmötet 2009/10 anges utan årtal.

Utskottets överväganden

Arbetsmarknadspolitikens allmänna inriktning

Propositionen

Regeringen beskriver i budgetpropositionen för 2010 läget på arbetsmarknaden som allvarligt, trots att den ekonomiska krisen ännu inte har slagit igenom på arbetsmarknaden med full kraft. Under 2009 och 2010 bedöms sysselsättningen falla kraftigt och inte stabiliseras förrän vid årsskiftet 2010/11. År 2011 beräknas ca 300 000 färre vara sysselsatta än 2008. Under perioden bedöms också arbetslösheten stiga kraftigt och kulminera med 11,6 % under 2011. Den väntas därmed nå nivåerna under 1990-talskrisen. Jämfört med den bedömning för 2011 som gjordes i 2009 års ekonomiska vårproposition antas läget dock bli något bättre. Minskningen i sysselsättningen blir inte lika stor, och arbetslösheten ökar inte lika kraftigt som då antogs.

Regeringen framhåller att det tidigare fastlagda målet för sysselsättningspolitiken, som är att öka den sysselsättningsnivå som är förenlig med stabil inflation och ekonomisk balans i övrigt, ligger fast. Med detta i åtanke blir den viktigaste uppgiften för sysselsättningspolitiken i det rådande konjunkturläget att motverka att krisen får långvariga effekter på arbetsmarknaden. Erfarenheterna från andra länder och från 1990-talskrisen i Sverige är att det kan ta lång tid för arbetslösheten att falla tillbaka efter en uppgång (s.k. persistens) och att människor slås ut från arbetsmarknaden till följd av krisen.

Regeringen bedömer att den hittills förda arbetsmarknadspolitikerna är ändamålsenlig. Politikens långsiktiga inriktning, med fokus på åtgärder som stärker utbudet av arbetskraft, ligger därmed fast. Men det är – i synnerhet i det rådande konjunkturläget – också viktigt att komplettera åtgärder som stärker utbudet med åtgärder som ökar efterfrågan på personer med en svag förankring på arbetsmarknaden.

Regeringen har även på andra områden genomfört en rad åtgärder för att bryta utanförskapet och varaktigt öka sysselsättningen genom bl.a. jobbskatteavdrag, nystartsjobb och reformerna inom sjukförsäkringssystemet. Incitamenten för arbete har stärkts och det har blivit billigare att anställa.

Motionerna

Socialdemokraterna ställer sig i motion A410 bakom en arbetslinje med fyra byggstenar: 1) En offensiv politik för att skapa fler jobb, 2) en tydlig målsättning att åstadkomma ett uthålligt arbetsliv som förhindrar utslagning och som gör att människor kan arbeta ett helt yrkesliv, 3) en aktiv arbetsmarknadspolitik som skapar möjligheter, men som också ställer krav på att den som drabbats av arbetslöshet försöker hitta ett nytt jobb och

slutligen 4) en väl fungerande inkomstrygghet mellan två jobb. Socialdemokraterna anser att kvantitet går före kvalitet och passivitet före aktivitet i regeringens politik. Det främjar inte en långsiktig hållbar arbetslinje som tillvaratar kompetens på ett effektivt sätt. Skyldigheterna har skärpts medan rättigheterna är färre och sämre. Samhället har trätt tillbaka och ställer inte resurser till förfogande för att uppmuntra människors vilja till utveckling. Inom regeringens jobbgaranti får endast en av fem en aktiv insats som kan öka möjligheten att ta sig ur långtidsarbetslösheten. Regeringens försämringar av arbetsmarknadspolitiken gör att det är svårare att ställa om och komma igen om man förlorar jobbet, blir sjuk eller aldrig ens har fått sitt första jobb.

Vänsterpartiet beklagar i motionerna A394 och A419 att den borgerliga regeringen sedan sitt tillträde har verkställt strategiska och förödande försämringar av arbetslöshetsförsäkringen. Nedmonteringen av arbetslöshetsförsäkringen är en bärande del i regeringens långsiktiga strävan att försvaga löntagarna som kollektiv och stimulera framväxten av en låglöne-arbetsmarknad. I kombination med försämrade möjligheter till utbildning och omskolning, kraftiga besparingar på arbetsmarknadspolitiska insatser, hårdare krav på arbetssökande och rabatter på arbetskraft i framför allt den privata tjänstesektorn kommer urholkningen av arbetslöshetsförsäkringen på sikt att skapa ett starkt tryck på löntagarna att acceptera väsentligt lägre löner och sämre arbetsvillkor än vad som hittills varit tänkbart. Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitik syftar till att underlätta uppfyllandet av målet om arbete åt alla. Partiet vill skapa ett arbetsliv som präglas av goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö och ökat inflytande och utvecklingsmöjligheter för löntagarna. En arbetslöshetsförsäkring som ger trygghet och håller lönenivåerna uppe, en arbetsförmedling som har ett brett utbud av effektiva insatser för att rusta arbetssökande för ett föränderligt arbetsliv och ett ambitiöst arbetsmiljöarbete är viktiga beståndsdelar i denna politik.

Miljöpartiet gör i motionerna A307 och A392 bedömningen att regeringens jobb- och arbetsmarknadspolitik har misslyckats. På ett år har antalet arbetslösa människor ökat med 100 000 och den öppna arbetslösheten är snabbt på väg mot 10 %. I denna situation håller regeringen fast vid en politik som inneburit att människor lämnat arbetslöshetskassorna och fått svårare att ta del av ersättning från arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen. Regeringen håller också fast vid en politik som begränsar utbudet av arbetsmarknadsåtgärder och arbetsmarknadsinriktade utbildningsinsatser. Det är en orättvis politik som i dagsläget slår hårt mot enskilda människor, men det är också en politik som riskerar att leda till att allt fler fastnar i permanent långtidsarbetslöshet. Miljöpartiet vill vända på denna olyckliga utveckling och i stället satsa brett och offensivt på verksamheter som leder till jobb. För att klara omställningen till ett hållbart samhälle krävs både fortsatt strukturomvandling av svensk ekonomi i hållbar riktning och att nya jobb skapas. Miljöpartiet föreslår också en omfattande reformering av trygghetssystemen genom införandet av en arbetslivstrygghetsförsäkring som

omfattar alla i arbetskraften och som solidariskt finansieras via skattesystemet. I arbetslivsstrygghetsförsäkringen ingår den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen, vilket bl.a. skulle motverka att människor hamnar mellan stolarna.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadsutskottet kan inledningsvis, när det gäller arbetsmarknadsläget, konstatera att den osäkerhet som präglat bedömningarna det senaste året fortsätter, vilket manar till försiktighet. Utskottet välkomnar dock att det i de prognoser som lämnats av regeringen och andra bedömare finns tecken på att den ekonomiska krisen håller på att klinga av och på att den kan komma att påverka arbetsmarknaden något mindre än vad som tidigare befarats.

I den prognosuppdatering som Finansdepartementet lämnade den 9 november 2009 ges en något ljusare bild av de kommande årens utveckling på arbetsmarknaden än i budgetpropositionen för 2010. En starkare efterfrågan i omvärlden under 2009 och 2010 medför att fallet i sysselsättningen dämpas 2010 och bryts 2011. Arbetslösheten blir också något lägre än vad som antogs i budgetpropositionen, med en topp på 10,7 % 2010, i stället för en topp på 11,6 % 2011. Även OECD förutspår i sin rapport "Economic Outlook" från den 19 november 2009 att den svenska arbetslösheten når en topp på 10,3 % redan under 2010, för att sedan långsamt vända nedåt. En liknande tendens kan avläsas i Arbetsförmedlingens beskrivning av arbetsmarknadsläget i oktober 2009, där nedgången i antalet lediga platser har planat ut och antalet varsel är betydligt lägre än förra hösten, även om arbetslösheten fortfarande fortsätter att öka. Av Konjunkturinstitutets barometer för oktober 2009 framgår att också hushållens syn på arbetslöshetens utveckling blivit mindre pessimistisk.

Under alliansregeringens första två år vid makten, fram till inledningen på den internationella ekonomiska krisen, ökade antalet sysselsatta i arbete med ca 180 000 personer (oktober 2006–oktober 2008). Utskottet kan emellertid konstatera att situationen på arbetsmarknaden försämrades med krisen och riskerar att förbli allvarlig även de kommande åren. Sysselsättningen det tredje kvartalet 2009 hade, enligt SCB:s siffror, sjunkit med 126 000 personer jämfört med motsvarande kvartal året innan. Det innebär en nedgång med 2,6 procentenheter till 65,3 % av arbetskraften. Samtidigt vill utskottet uppmärksamma att, trots det svaga konjunkturläget, 4 882 000 personer var på arbetsmarknaden i september 2009, vilket är 152 000 fler än när regeringen tillträdde i september 2006.

En oroväckande tendens är dock att långtidsarbetslösheten fortfarande stiger och att nästan var tredje arbetslös har en arbetslöshetsperiod på mer än 26 veckor. Arbetsförmedlingen konstaterar i oktoberprognosen att arbetslöshetens ökning i nuläget beror mer på förlängda arbetslöshetstider än på

fler nyinskrivningar. Utskottet anser att utvecklingen måste följas uppmärksam, så att en utveckling som den under 1990-talskrisen med längre arbetslöshetstider i möjligaste mån kan undvikas.

Det är därför enligt utskottets mening mycket betryggande att regeringen i budgetpropositionen ägnar frågan om hur man ska förhindra att arbetslösheten biter sig fast en noggrann analys och presenterar en politik ägnad att bidra till att bryta utvecklingen.

En första del i detta är enligt utskottets mening att regeringen även i lågkonjunkturen står fast vid det mål som slogs fast 2008 om att höja den sysselsättningsnivå som är förenlig med stabil inflation och ekonomisk balans i övrigt. Målsättningen innebär att det är sysselsättningsnivån i genomsnitt över en konjunkturcykel som ska höjas, utan att statsfinanserna hotas. De åtgärder som vidtas för att mildra effekterna av den ekonomiska krisen – såväl inom arbetsmarknadspolitiken som på andra områden – får inte vara kortsiktiga efterfrågestimulanser som kan komma att permanentas och på sikt undergräva balansen i finanspolitiken. Även konjunkturberoende insatser bör bidra till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt på lång sikt. De måste vara förenliga med hållbara statsfinanser och inte bidra till att skapa ett inflationstryck i ekonomin.

Alliansregeringens politik är avsedd både att förhindra att de arbetslösa som står nära arbetsmarknaden fastnar i långtidsarbetslöshet och att bryta utanförskapet hos långtidsarbetslösa och personer utanför arbetskraften, genom att hjälpa till att stärka deras anställningsbarhet och finna en väg tillbaka från utanförskapet.

För korttidsarbetslösa bör det, enligt utskottets mening, framför allt handla om åtgärder för att upprätthålla sökaktiviteten på en god nivå. Som Arbetsförmedlingen konstaterar i sin oktoberprognos finns det även i en lågkonjunktur många jobb att söka. 41 000 inskrivna gick vidare till arbete i oktober 2009. Men det handlar också om att erbjuda praktikplatser och aktiviteter till dem som är i behov av att förstärka kompetensen eller upprätthålla kontakten med arbetslivet. Det är även viktigt att stimulera personer som är i behov av utbildning att söka sig till det reguljära utbildningssystemet. Utskottet välkomnar därför att regeringen tillfälligt under 2010 och 2011 föreslår 21 500 nya utbildningsplatser inom yrkesvux, komvux, yrkeshögskola och universitet och högskola.

För personer med långa arbetslöshetstider finns stöd framför allt genom jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar. Det finns ännu inga utvärderingar av garantierna, men utskottet noterar att de preliminära resultaten är positiva. Av dem som lämnade jobb- och utvecklingsgarantin under perioden den 1 juli 2007–31 december 2008 hade 54 % arbete med eller utan stöd 30 dagar efter att de lämnat garantin. Av dem som lämnade jobbgarantin för ungdomar under första halvåret 2008 gick 70 % till arbete utan stöd eller till reguljär utbildning. Även i det försämrade arbetsmarknadsläge som rådde första halvåret 2009 var resultatet positivt, motsvarande siffra var 60 %. Utskottet vill framhålla vikten av att

regeringen nu tillför ytterligare medel för att även fortsättningsvis säkerställa kvaliteten i garantierna, mot bakgrund av den kraftiga inströmning som kommer att ske de närmaste åren. För personer i längre tids utanförskap finns också möjlighet till stöd i form av särskilt anställningsstöd och nystartsjobb. Den fördubbling av nystartsjobbets kompensation för löne-kostnaden som trädde i kraft den 1 januari 2009 var enligt utskottets mening en mycket ändamålsenlig åtgärd för att motverka utslagning av sårbara grupper från den allt svagare arbetsmarknaden.

Utskottet anser att arbetslöshetsförsäkringen är en central del av en väl fungerande arbetsmarknad. Rätt utformad – som en omställningsförsäkring under kortare perioder av arbetslöshet – bidrar den till att öka såväl flexibiliteten som stabiliteten på arbetsmarknaden både för den enskilde och för samhället. Försäkringen ger under svårare tider de arbetslösa möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden genom att under en omställningsperiod bidra till försörjningen. Ur samhällets perspektiv kan försäkringen sägas både underlätta matchningsprocessen och fungera som en automatisk stabilisator vid konjunktursvängningar. Utskottet delar också regeringens ambition att så många som möjligt av dem som befinner sig på arbetsmarknaden ska omfattas av en inkomstrelaterad arbetslöshetsförsäkring.

Sammanfattningsvis anser utskottet att regeringen gör rätt i att stå fast vid den inriktning som sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken getts under denna mandatperiod. Målet bör vara att den sysselsättningsnivå som är förenlig med stabil inflation och ekonomisk balans i övrigt ska höjas. Arbetsmarknadspolitiken bör vara i huvudsak utbudsstimulerande, kompletterad med tillfälliga åtgärder för att stärka efterfrågan på arbetskraft i den djupa ekonomiska krisen. Arbetslöshetsförsäkringens ställning som en omställningsförsäkring, som omfattar så många arbetstagare som möjligt, bör upprätthållas även i lågkonjunktur. Den aktiva arbetsmarknadspolitiken bör utformas så att åtgärdernas volym och utformning anpassas till konjunkturcykeln.

Arbetslivspolitikens allmänna inriktning

Propositionen

Arbetslivspolitikerna är inriktad mot goda arbetsvillkor och möjligheter till utveckling i arbetet för både kvinnor och män. Regeringen betonar att alla människor som kan arbeta ska få möjlighet att göra det utifrån sina förutsättningar. En utgångspunkt är att skapa förutsättningar för fler, bättre och mer utvecklande arbeten samtidigt som utanförskapet för dem som står långt från arbetsmarknaden ska kunna brytas. Det är viktigt att arbetslivspolitikerna samverkar med arbetsmarknadspolitiken och andra områden på ett effektivt sätt för att uppnå såväl fler som bättre arbeten och för att bryta utanförskapet.

En god *arbetsmiljö* kan främja flexibilitet, produktivitet och konkurrens. Arbetsmiljöpolitiken måste ges en mer offensiv och positiv innebörd. Det ska inte bara handla om att förhindra dålig arbetsmiljö. Arbetsmiljöarbetet ska förebygga ohälsa och olycksfall, men också bidra till att utveckla verksamhet och individer. Man måste se arbetsmiljön som en framgångsfaktor och ett konkurrensmedel. Det pågår ett arbete om en förnyelse av arbetsmiljöpolitiken. Avsikten är att ta fram en långsiktig strategi som kan utgöra en nationell handlingsplan. Det finns två huvudinriktningar för den fortsatta arbetsmiljöpolitiken. Den ska bidra till den samlade jobbpolitiken och den ska lyfta fram arbetsmiljöns potential för ökad konkurrenskraft. Det innebär dock inte att de mer traditionella arbetsmiljöfrågorna tonas ned. Den framtida arbetsmiljöpolitiken måste också utformas så att arbetsmiljöfrågorna upplevs som ett självklart engagemang för alla på arbetsplatsen.

Arbetsrätten ska garantera såväl en grundläggande trygghet som flexibilitet och inflytande för arbetstagarna. Regeringen menar att grunderna för arbetsrätten bör bestå också framöver. Regeringen slår vakt om den svenska modellen, där förhållandena på arbetsmarknaden i stor utsträckning regleras genom avtal mellan arbetsmarknadens parter. Regeringen vill att det ska vara enkelt att anställa och menar att ett väl avvägt anställningsskydd kan sänka jämviktsarbetslösheten.

Regeringen konstaterar att *lönebildningen* i första hand är en fråga för arbetsmarknadens parter.

Motionerna

Socialdemokraterna utvecklar i motionerna A409 och A410 sin inställning när det gäller den allmänna arbetslivspolitik. Partiet framför att en god arbetsmiljö är mer än skyddsglasögon i industrin. Det handlar också om delaktighet i beslut på arbetsplatsen, inflytande över arbetets förläggning, ett gott samarbete mellan medarbetare och chefer, en väl fungerande arbetsorganisation, utvecklingsmöjligheter och tillgång till utbildning. En god arbetsmiljö gör det möjligt för fler att jobba längre, vilket bidrar till en starkare gemensam välfärd. Det behövs idéer, nytänkande, stimulans och engagemang för att pröva och hitta nya vägar att utveckla arbetslivet med målet ett långsiktigt hållbart arbetsliv. Kostnaderna för arbetsskador och arbetsrelaterade sjukdomar är enorma, och det gör arbetsmiljöfrågorna viktiga också från en samhällsekonomisk synpunkt. Det är en god investering att förbättra arbetsmiljön på arbetsplatser.

Vänsterpartiet menar i motion A419 att arbetsmarknadspolitik ska syfta till att underlätta målet om arbete åt alla och skapa ett arbetsliv som präglas av goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljö, ökat inflytande och utvecklingsmöjligheter för löntagarna. Arbetet för friska arbetsplatser är avgörande för samhällsekonomin och för löntagarnas ställning i arbetslivet. Vänsterpartiet vill prioritera arbetsmiljöarbetet på lång sikt. Partiet påtalar att inriktningen

i regeringens arbetsmiljöpolitik bl.a. är att koppla arbetsmiljöarbetet till lönsamhet. Det kan förvisso vara lönsamt att ha ett bra förebyggande arbetsmiljöarbete. Detta arbete måste självfallet bedrivas även om inte kortsiktig företagsekonomisk lönsamhet uppnås.

Miljöpartiet vill i motionerna A307, A392 och A448 satsa mer på att förbättra arbetsmiljön. Partiet anser att satsningar på en god arbetsmiljö bidrar till att minska samhällets kostnader för olyckor och ohälsa i arbetslivet. Det är också en god investering i företagets produktivitets- och vinstutveckling. En dålig arbetsmiljö kan aldrig accepteras som en konkurrensfördel. Utbildning och kompetensutveckling är centralt för arbetsmiljöarbetet på en arbetsmarknad i förändring. Arbetstagarna ska själva och genom sina ombud ha inflytande över sin arbetssituation. Samtidigt som hierarkier inom företagen har mjukats upp, med ökat utrymme för de anställdas egna initiativ och eget ansvar, har konkurrensen hårdnat. Man måste motverka att den ökade konkurrensen leder till stress och utbrändhet och att människor måste lämna arbetslivet. Det behövs därför starkare arbetsmiljölagar, bättre tillsyn, stöd för fackligt arbete och anställningstrygghet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill understryka att arbetsmiljön och övriga arbetsvillkor på den svenska arbetsmarknaden måste främja ett långsiktigt hållbart arbetsliv och göra det möjligt för så många som möjligt att träda in, utvecklas och kvarstå på arbetsmarknaden. Arbetsförhållandena får inte vara sådana att de utestänger vissa grupper eller personer från arbete. Det är av stor betydelse att arbetsmiljön förebygger ohälsa och olycksfall. Det är utskottets övertygelse att goda arbetsvillkor bidrar till en ökad produktivitet och därmed till tillväxt och sysselsättning. Utskottet välkomnar därför att regeringen i syfte att stimulera ökad forskning inom området arbetsmiljö och lönsamhet gett Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) i uppdrag att utlysa ett särskilt forskningsbidrag i frågan.

Här kan nämnas att den s.k. Styrmedelsutredningen i april 2009 överlämnade sitt delbetänkande *En ny modell för arbetsmiljötillsyn* (SOU 2009:40). I korthet innebär utredningens förslag i delbetänkandet att en ny tillsynsmodell med delar av den danska modellen som förebild ska införas med bl.a. genomgång av arbetsställen, s.k. screening. Regeringen anslår i statsbudgeten för 2010 medel för att Arbetsmiljöverket i ett pilotprojekt som löper över tre år ska utveckla och prova screening som metod. Styrmedelsutredningen kommer i dagarna att lämna sitt slutbetänkande.

Utskottet ser mycket positivt på att det generellt pågår en förnyelse av arbetsmiljöpolitiken och att regeringen arbetar med att ta fram en långsiktig strategi som ska kunna utgöra en nationell handlingsplan på arbetsmiljöområdet. Utskottet välkomnar särskilt att arbetet sker i samråd med

arbetsmarknadens parter. Utskottet vill i sammanhanget betona att arbetet med att utforma den framtida arbetsmiljöpolitiken inte innebär att de mer traditionella arbetsmiljöfrågorna tonas ned.

Av en opinionsundersökning om europeiska arbetsmiljöfrågor från juni 2009 som presenteras på Europeiska arbetsmiljöbyråns webbplats framgår att ingenstans i EU:s 27 medlemsstater rankas arbetsmiljön så högt när man söker nytt arbete som i Sverige. En majoritet, 53 %, av de svenska intervjupersonerna uppgav att arbetsmiljön har stor betydelse, nästan lika stor betydelse som lön, 57 %. Anställningstrygghet och arbetstid fick i undersökningen mycket lägre värden, runt 30 %.

Utskottet vill i detta sammanhang nämna att det finns stabila forskningsresultat som visar att anställningsskyddets styrka påverkar hur arbetslösheten fördelas mellan grupper. Ett omfattande anställningsskydd har som negativ bieffekt att det håller vissa grupper med svag förankring på arbetsmarknaden, t.ex. ungdomar och utrikes födda som varit kort tid i Sverige, utanför arbetsmarknaden. Utskottet instämmer i regeringens konstaterande att ett väl utformat anställningsskydd innebär en kompromiss mellan det önskvärda skyddet och de negativa bieffekter som uppkommer med anledning av detta. OECD har sedan mitten av 1990-talet regelbundet mätt styrkan på anställningsskyddet i medlemsländerna. I den senaste mätningen från 2008 har Sverige nu enligt OECD:s mått ett flexiblare anställningsskydd än tidigare. Utskottet drar slutsatsen att regeringens politik på området tillsammans med andra insatser som regeringen vidtagit mot utanförskap inger tillförsikt om att en av de mest centrala delarna av regeringens politik, nämligen att bryta utanförskapet och att skapa förutsättningar för fler jobb, kommer att kunna förverkligas.

Utskottet konstaterar till sist att regeringen nyligen har överlämnat proposition 2009/10:48 *Åtgärder med anledning av Laval domen* till riksdagen. Förslaget bygger vidare på Lavalutredningens betänkande (SOU 2008:123) och innebär att det alltså är kollektivavtalen som är normerande för vad som gäller för personer som utstationerats till Sverige. Utskottet planerar att behandla denna proposition och eventuella följd motioner i början av 2010.

Förstärkta insatser till personer som lämnar sjukförsäkringen m.m.

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas frågor som gäller förstärkta insatser till personer som lämnar sjukförsäkringen. Utskottet ser insatserna som en omförsäkring som ska öka möjligheterna att återgå i arbete. En del av åtgärds paketet är lagförslagen i proposition 2009/10:49 *Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen – stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande och familjehemsföräldrar*. Utskottet föreslår att riksdagen antar lagförslagen som innebär att den s.k. överhoppningsbara tiden får omfatta upp till tio år vid beviljande av en ny ersättningsperiod och att en f.d. medlem i en arbetslöshetskassa under vissa förutsättningar ska kunna få inkomstrelaterad ersättning redan efter tre månaders medlemskap. Dessa regler ska gälla fr.o.m. den 1 januari 2010 t.o.m. den 31 januari 2013. Utskottet tillstyrker även ett förslag om överhoppningsbar tid när familjehemsföräldrar tar emot barn i familje- eller jourhem. Motionsyrkanden om avslag på proposition 49 liksom motioner om rehabilitering avstyrks.

Jämför reservationerna 1 (v), 2 (v), 3 (mp), 4 (s), 5 (v) och 6 (mp) samt särskilda yttrandena 1 (s) och 2 (mp).

Bakgrund

I juli 2008 trädde en ny sjukförsäkringsreform i kraft. En rehabiliteringskedja infördes med fasta tidpunkter för att bedöma arbetsförmågan. Den bakomliggande idén är att sjukskrivningsprocessen ska vara mer aktiv och att insatser ska göras tidigare för att i högre grad än förut ta till vara individernas arbetsförmåga. En rätt till tjänstledighet i vissa fall för att prova annat arbete har införts. I budgetpropositionen för 2010 presenterar regeringen ett samlat åtgärds paket för personer som lämnar sjukförsäkringen, antingen för att dagarna med förlängd sjukpenning har tagit slut eller för att de inte kan beviljas ytterligare perioder med tidsbegränsad sjukersättning. Avsikten med åtgärderna är att ge människor rätt till stöd och hjälp för att återgå till arbetslivet.

Budgetpropositionen

I budgetpropositionen (avsnitt 3.6.2) lämnas en övergripande beskrivning av de förstärkta insatser som ska ges till personer som lämnar sjukförsäkringen. Det är fråga om åtgärder såväl på det arbetsmarknadspolitiska området som när det gäller sjukförsäkringen. Bakgrunden är den reformering av sjukförsäkringen som trädde i kraft den 1 juli 2008. Syftet var att stärka arbetslinjen och minska antalet människor i utanförskap. Reformen

har enligt regeringen inneburit att sjukskrivningsprocessen blivit mer aktiv. Insatser görs nu i ett tidigare skede för att i högre grad än förut ta till vara individernas arbetsförmåga. Avsikten är att ge bättre stöd till dem som behöver det för att de ska kunna delta i arbetslivet. Samtidigt ska sjukskrivna ges ökade incitament för att återgå i arbete. Som längst kan en person få ersättning från sjukförsäkringen i 2,5 år, varav sjukpenning som längst kan beviljas under 12 månader och förlängd sjukpenning som längst 18 månader. För sjukfall där förlängd sjukpenning lämnas och som påbörjades under 2008 eller tidigare innebär det att sjukdagarna kommer att ta slut under 2010. Reformen innebär också att sjukersättning endast kan medges om den försäkrades arbetsförmåga är stadigvarande nedsatt och rehabilitering inte bedöms kunna leda till att arbetsförmågan kan återskapas. Den tidsbegränsade sjukersättningen har därmed avskaffats och avslutas successivt under 2010–2012.

Under 2010 väntas cirka 54 000 personer lämna sjukförsäkringen på grund av att deras dagar med förlängd sjukpenning eller tillfällig sjukersättning tar slut. För denna grupp föreslås olika åtgärder som tillsammans innebär att möjligheterna till en återgång i arbete ökar. Regeringen anser att personer som har haft sjukpenning och förlängd sjukpenning i sammanlagt 2,5 år i första hand behöver ett intensifierat stöd från Arbetsförmedlingen för att komma tillbaka i arbetslivet.

På det *arbetsmarknadspolitiska området* avser regeringen att den 1 januari 2010 införa ett nytt arbetsmarknadspolitiskt introduktionsprogram. För att öka möjligheterna till en övergång i arbete är det viktigt att skapa ett effektivt mottagande och rätt former av stöd vid Arbetsförmedlingen. Målgruppen är de personer vars dagar med sjukpenning eller sjukersättning har tagit slut och som på grund av att de antingen saknar ett arbete eller inte kan återgå till sitt tidigare arbete har skrivit in sig vid Arbetsförmedlingen. Den som deltar i introduktionsprogrammet ska ha rätt till aktivitetsstöd. Dessutom införs en möjlighet att direkt efter avslutad introduktion kvalificera sig till jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar.

Introduktionen syftar till att kartlägga individens förutsättningar och behov av stöd och ska som längst pågå i tre månader. När det är klarlagt hur den enskildes situation ser ut och vilka ytterligare insatser som kan vara aktuella ska personen hänvisas till Arbetsförmedlingens ordinarie insatser. Regeringen utgår från att många av dem som lämnar sjukförsäkringen kan ha en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. De kan därmed vara i behov av extra stöd, t.ex. i form av lönebidrag eller trygghets- och utvecklingsanställningar som Arbetsförmedlingen kan erbjuda. En individuell handlingsplan ska tas fram. Den ska fungera som underlag för att ta ställning till vilka övriga arbetsmarknadspolitiska insatser som kan öka möjligheterna för personen att återgå i arbete. Regeringen avser också att ändra dagens regelverk så att deltagare i arbetsmarknadspolitiska program skrivs ut ur programmet efter en månads sjukfrånvaro. För att

värna arbetslinjen och undvika det utanförskap dessa personer riskerar att hamna i är det viktigt att personerna befinner sig i rätt trygghetssystem. Den som skrivs ut ur introduktionsprogrammet, jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar ska ha möjlighet att inom 12 månader återinträda i samma program efter tillfrisknande. De arbetsmarknadspolitiska insatser som nu redovisats underställs inte riksdagen för beslut.

På *sjukförsäkringsområdet* ska fortsatt sjukpenning kunna ges i vissa fall när det inte är möjligt att delta i verksamhet vid Arbetsförmedlingen.

I budgetpropositionen aviseras också en proposition med förändringar i *arbetslöshetsförsäkringen* som gäller gruppen långvarigt sjukfrånvarande. Proposition 2009/10:49 överlämnades till riksdagen den 13 november och remitterades till arbetsmarknadsutskottet.

Ekonomiska konsekvenser av förslagen som gäller långvarigt sjukfrånvarande

I budgetpropositionen redovisas de ekonomiska konsekvenserna av åtgärds-paketet som gäller långvarigt sjukfrånvarande. Beloppen är relaterade till beräkningarna i 2009 års ekonomiska vårproposition. Förslagen påverkar utgifterna på fyra anslag. Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader, anslag 1:1, beräknas öka med 405 miljoner kronor 2010 och med 590 respektive 566 miljoner kronor för 2011 och 2012. Anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd ökas med 2,0 miljarder kronor 2010 och med 2,9 miljarder kronor för de två följande åren. Utgifterna på anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ökar med 84 miljoner kronor 2010 och med 439 respektive 917 miljoner kronor de därpå följande åren. På anslag 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. beräknas utgifterna öka med 503 miljoner kronor 2010 och därefter med 1,3 respektive 1,5 miljarder kronor.

Proposition 2009/10:45 Kompletterande förändringar i sjukförsäkringen, m.m. (socialförsäkringsutskottet)

Regeringen har i anslutning till de förstärkta insatserna även lagt fram *proposition 2009/10:45 Kompletterande förändringar i sjukförsäkringen, m.m.* som beretts i socialförsäkringsutskottet (bet. 2009/10:SfU10). I propositionen lämnas förslag som kompletterar de åtgärder som regeringen avser att genomföra för att personer som har varit långvarigt sjukskrivna ska kunna återgå till arbetslivet. I vissa fall ska en försäkrad, utöver de 914 dagar som i dag kan betalas ut i form av sjukpenning och förlängd sjukpenning, kunna få ytterligare dagar med förlängd sjukpenning. Det handlar om situationen att en person vårdas på sjukhus eller under motsvarande förhållanden, men också om dem som riskerar en allvarlig försämring av sjukdomstillståndet vid t.ex. deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program eller som på visst sätt inte kan tillgodogöra sig information. Bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan för en försäkrad som deltar i

ett arbetsmarknadspolitiskt program ska avse förmågan att delta i det aktuella programmet. Om en försäkrad har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program på grund av sjukdom ska Försäkringskassan vid bedömningen av arbetsförmågan även beakta den försäkrades förmåga att delta i ett sådant program under förutsättning att personen har möjlighet att återinträda i programmet.

Den som har förbrukat det maximala antalet dagar med sjukpenning och förlängd sjukpenning och som fortfarande efter 87 dagar saknar arbetsförmåga på grund av sjukdom kan, efter att ha genomgått introduktionsprogrammet eller en del av det, påbörja en ny period med sjukpenning.

Förslagen föranleder ändringar i *lagen (1962:381) om allmän försäkring* (AFL) som ska träda i kraft den 1 januari 2010. Socialförsäkringsutskottet har tillstyrkt förslagen och debatt i kammaren är planerad att äga rum den 9 december.

Enligt vad som anges i proposition 45 har Försäkringskassan gjort beräkningar av antalet personer som bedöms nå det maximala antalet dagar i sjukförsäkringen. Försäkringskassans bedömning är att ca 14 000 personer i gruppen med förlängd sjukpenning inte har rätt till ytterligare dagar med förlängd sjukpenning i januari 2010 och att 32 000 personer med tidsbegränsad sjukersättning kommer att lämna försäkringen under 2010. Sammantaget kommer antalet personer som har haft förlängd sjukpenning under 550 dagar eller sjukersättning med stöd av övergångsbestämmelserna under 18 månader att vara som störst under 2010–2012. Försäkringskassan har gjort bedömningen att ca 54 000 personer under 2010 kommer att befinna sig i en situation där de inte längre har någon rätt till ersättning från sjukförsäkringen. För 2011 är motsvarande antal 27 000 och för 2012 bedöms antalet bli 9 000. För åren därefter bedöms antalet bli klart lägre, ca 6 000–7 000 personer per år.

Proposition 2009/10:49 Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen – stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande och familjehemsföräldrar (arbetsmarknadsutskottet)

I fråga om gruppen långvarigt sjukfrånvarande innehåller propositionen ett antal tidsbegränsade ändringar i *lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring* (prop. 2009/10:49 punkt 1 delvis). Reglerna ska gälla från den 1 januari 2010 till den 31 januari 2013 (prop. 2009/10:49 punkt 2). Den s.k. överhoppningsbara tiden för denna grupp ska vara tio år i stället för fem år som annars är huvudregel. Den överhoppningsbara tiden ska kunna avse såväl styrkt sjukdom som annan överhoppningsbar tid. Den förlängda tiden på tio år ska tillämpas vid beviljande av en ny ersättningsperiod. Ändringen innebär också att ett förvärvsarbete som legat till grund för en tidigare beviljad ersättningsperiod i vissa fall ska kunna kvalificera för ersättning ytterligare en gång. Detta ska gälla när det gått så lång tid sedan ersättning senast betalades ut att arbetslöshetskassan inte kan fast-

ställa att den sökande har en beviljad ersättningsperiod. En tidigare medlem i en arbetslöshetskassa, som utträtt ur kassan under perioden den 16 oktober 2006–30 september 2009 och sedan på nytt blir medlem i en kassa under perioden den 1 september 2009–den 31 december 2010, ska kunna uppfylla medlemsvillkoret i försäkringen redan efter tre månaders medlemskap. I propositionen föreslås också att det ska kunna meddelas föreskrifter om viss schablonberäkning av de villkor för rätt till ersättning som får gälla för denna grupp.

Propositionen innehåller också ett förslag om överhoppningsbar för familjehemsföräldrar (*prop. 2009/10:49 punkt 1 delvis*). Tid då en sökande varit förhindrad att arbeta på grund av uppdrag från socialnämnden att ta emot barn i familje- eller jourhem ska betraktas som överhoppningsbar tid vid bestämmande av ramtid. Lagändringarna i denna del föreslås gälla från och med den 1 januari 2010.

Motioner väckta under den allmänna motionstiden

Socialdemokraterna avvisar regeringens förslag att införa det som man beskriver som en stupstock i sjukförsäkringen, men avsätter samtidigt 100 miljoner kronor för Arbetsförmedlingens mottagande av utförsäkrade sjukskrivna motion *A410 yrkande 9*. *Socialdemokraterna* invänder mot regeringens förslag även i motion *Sf394 yrkande 18*. I samma motion *yrkande 10* framför partiet att arbetslivsriktade rehabiliteringsinsatser ska ske nära individen. I *yrkande 14* betonas vikten av engagemanget hos arbetsmarknadens parter för att stödja sjukskrivna så att de snabbt kommer tillbaka till arbete. Partiet menar också att det krävs en aktiv medverkan från arbetsplatserna. Tidiga insatser för att förebygga sjukskrivningar är bra både mänskligt och företagsekonomiskt. Det är i arbetslivet man bäst vet vilka problemen är och hur de på bästa sätt kan lösas. *Socialdemokraterna* vill enligt motionens *yrkande 11* se en utvidgad alternativ arbetsmarknad för personer med stora svårigheter att få jobb. Många tvingas ut från arbetsmarknaden för att de slitits ut eller blivit sjuka av arbetet, psykiskt eller fysiskt. Utgångspunkten måste vara att den som är så sjuk att hon eller han inte kan arbeta ska ha sjukpenning. När man är redo att återgå i arbete ska man få stöd och hjälp, t.ex. rehabilitering, för att komma vidare. Utan rehabilitering och ett aktivt stöd för de sjuka kan det inte sägas att det finns en fungerande arbetslinje i Sverige.

Vänsterpartiet anser i motion *A209* att det finns ett behov av att utveckla en ny rehabiliteringsstrategi. Utgångspunkten i strategin måste vara att den enskilde är delaktig i sin egen rehabilitering. Regeringens utgångspunkt tycks i stället vara att sjuka och funktionshindrade ska misstros och bestraffas. Den enskildes kraft och vilja måste också snabbare tas till vara. En långtidssjuk kan behöva många kontakter med myndigheter och arbetsgivare. Försäkringskassans samordningsansvar bör därför stärkas med utrednings-, utvecklings- och forskningsresurser. Den långtidssjukskrivne bör ha

ett rehabiliteringsombud som driver på rehabiliteringsprocessen och tillsammans med den enskilde utformar en rehabplan. Kollektivavtal om arbetsmiljöfrågor bör utvecklas för att spela en större roll i det förebyggande arbetsmiljöarbetet, men även i det som rör arbetsanpassning och rehabilitering. Heltäckande kollektivavtal bör ges statlig stimulansersättning om de godkänns av en statlig myndighet. Stimulans kan ske via en rehabfond. Även i goda tider är arbetsmarknaden för personer med nedsatt arbetsförmåga starkt begränsad. Behovet av samhälleliga insatser ökar långsiktigt eftersom förändringar i Sverige och globalt har gjort kraven i arbetslivet hårdare. För många personer med funktionshinder är det viktigt med personligt stöd, men hjälpmedel kan också vara viktiga för deltagande i arbetslivet. Det behöver utarbetas tydliga nationella regler och ansvaret för hjälpmedel bör läggas på en enda myndighet.

Miljöpartiet beskriver i sin motion *Sf372 yrkande 8* alternativet livsinriktad rehabilitering. Människor som varit sjuka en längre tid kan behöva steg på vägen för att kunna återgå till arbete och fungera väl där. Vilka insatser som behövs varierar mellan olika människor. Försäkringskassan har i dag ett samordningsansvar för rehabilitering. Rehabiliteringsansvaret är dock spritt på olika aktörer. Trots att personerna kanske själva inte bedömer sig vara friska och arbetsföra kommer de nu att anses vara det och ska skriva in sig på Arbetsförmedlingen. Miljöpartiet skulle önska att hanteringen hade sett annorlunda ut. Risken är att en del av dessa människor egentligen är i behov av ett annat slags rehabilitering än vad som ryms inom Arbetsförmedlingens uppdrag. Miljöpartiet vill i stället satsa på det som partiet kallar livsinriktad rehabilitering. Det betyder att rehabilitering kan behöva vara bredare än rent arbetslivsinriktad. Det är inte bara fråga om att kunna återgå till studier eller arbete utan det måste också vara hållbart, vilket kräver en helhetssyn på en persons möjlighet att fungera.

Motioner väckta med anledning av proposition 49

Vänsterpartiet yrkar i motion *A6* avslag på propositionen i fråga om de lagförslag om avser långvarigt sjukfrånvarande. Partiet hänvisar till att man redan från början varit emot tidsgränser riktade mot enskilda, och man beskriver detta som en utsorteringskedja. I motionen uttalas kritik mot hanteringen av ärendet och tidsaspekterna. Förslag har genomförts utan att man lyssnat på synpunkter från berörda. Vänsterpartiets principella ståndpunkt är att människor som är sjuka ska ha rätt till en sjukförsäkring, oavsett hur länge sjukdomen varar. Yrkandena om avslag är i konsekvens med detta, *yrkandena 1 och 2*. Om riksdagen avslår dessa yrkanden vill Vänsterpartiet i stället att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande till regeringen om förslagen i propositionen. Kritiken går ut på följande: Reglerna kommer inte att gälla lika för alla, villkoren för ersättning är inte tydliga och logiska, det kommer inte längre att finnas en röd tråd i försäkringens uppbyggnad, försäkringen kommer att uppfattas som

orättvis och godtycklig och regelverket kommer att vara omöjligt att förstå och tillämpa på ett rättssäkert sätt. Partiet påtalar också att längre handläggningstider gör att reglerna även kommer att drabba andra a-kassemedlemmar och handläggarna vid a-kassorna. Orättvisor uppstår när rätten till inkomstbortfallsförsäkringen knyts till de datum som den sökande gått in i respektive trätt ur en a-kassa. Det vore enklare, mer rättvist och mer rättssäkert om man fick tillgodoräkna sig ett tidigare uppfyllt medlemsvillkor vid nytt inträde. Förslaget om överhoppningsbar tid på tio år avviker från vad som gäller för t.ex. den som varit föräldraledig eller heltidsstuderande. Lika regler bör gälla för alla former av överhoppningsbar tid. Med förslaget om en schablonregel visar regeringen att man räknar med ytterligare problem. Om regeringen nu ändå driver igenom sin politik är det enligt Vänsterpartiet bättre att schablonberäkningarna omfattar alla långvarigt sjukfrånvarande och även de beräkningar där det annars skulle behövas underlag från långt tillbaka i tiden. Oklarheter kvarstår, t.ex. i fråga om dem som kombinerat sjukersättning på deltid med deltidsarbete, vilket enligt Försäkringskassan är omkring en fjärdedel av dem som utförsäkras. Trots att dessa personer redan har en anställning där de arbetar i den utsträckning som deras sjukdom tillåter måste de anmäla sig till Arbetsförmedling och genomgå introduktionsprogram för att få aktivitetsstöd. Enligt Vänsterpartiet måste den som är för sjuk för att arbeta heltid efter nyår begära tjänstledigt i stället för sjukskrivning, men det saknas en lagreglerad rätt till tjänstledighet i denna situation, *yrkande 3*.

Miljöpartiet framför i motion A7 att regeringen i grunden förändrat och försämrat sjukförsäkringen. Det har skett i snabb takt och utan att man lyssnat på de berörda. Förändringarna har präglats av hafs och slarv, dåligt underbyggda förslag och brist på konsekvensanalys. Varken de försäkrade eller de som ska tillämpa reglerna har en rimlig chans att kunna överblicka, förstå och tolka reglerna. Rättssäkerheten är hotad. Partiet noterar att regeringen tar tillbaka tidigare regeländringar, t.ex. i fråga om den överhoppningsbara tiden som efter en sänkning nu utökas till tio år. Förtroendet för arbetslöshetsförsäkringen skadas, även om det förslag som nu läggs fram ger rimligare förutsättningar att få ersättning. Reglerna kommer dock inte att gälla lika för alla. Det finns en uppenbar risk att arbetslöshetsförsäkringen kommer att upplevas som orättvis. För många blir det mycket svårt att få fram intyg från arbetsgivare som de var anställda hos för upp till tio år sedan. Det krävs ett förtydligande från regeringens sida om hur detta ska hanteras, *yrkande 1*. *Miljöpartiet* ser en risk att en del av de personer som det handlar om egentligen är i behov av ett annat slag av rehabilitering än vad som ryms i Arbetsförmedlingens uppdrag och hänvisar till sitt budgetförslag på 500 miljoner kronor för per år till s.k. livsinriktad rehabilitering. De vill ha ett tillkännagivande om sådan rehabilitering, *yrkande 2*.

Utskottets ställningstagande

Allmänt om de förstärkta insatserna till personer som lämnar sjukförsäkringen

Utskottet välkomnar åtgärdspaketet för långvarigt sjukfrånvarande. Bakgrunden är den viktiga reformen av sjukförsäkringen där utgångspunkten varit att bryta utanförskapet. Det nu framlagda åtgärdspaketet kan beskrivas som en bro: mellan sjukförsäkring och arbetsmarknadspolitik och mellan en långdragen passivitet och mera aktiva insatser. Bron ska leda till ett friskt och aktivt liv. Att långa och passiva sjukskrivningar kan leda till permanent utanförskap är väl känt. Många långvarigt sjukfrånvarande har varit satta på undantag. Nu handlar det om att ge människor en ny möjlighet. Mer aktiva insatser ska göra det möjligt att återvända till arbetslivet. Personer som tar del av den aktiva arbetsmarknadspolitikerna står närmare arbetsmarknaden än om de varit kvar i passiv sjukskrivning. Det är helt fel att som Socialdemokraterna tala om detta som en stupstock. Det är inte heller en utförsäkring utan en omförsäkring. Den som lämnar sjukförsäkringen får stöd av Arbetsförmedlingen, och den som deltar i introduktionsprogrammet har rätt till aktivitetsstöd som är inkomstrelaterat för den som är berättigad till arbetslöshetsersättning. En långvarigt sjukfrånvarande person som är tjänstledig från en anställning ska kunna få aktivitetsstöd när hon eller han deltar i ett arbetsmarknadspolitiskt program. Direkt efter avslutad introduktion kan personen kvalificera sig till jobb- och utvecklingsgarantin eller jobbgarantin för ungdomar. Det kan också bli fråga om en lönebidragsanställning eller arbete hos Samhall.

Som framhålls i socialförsäkringsutskottets betänkande är det viktigt att övergången från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen sköts på ett bra sätt. Detta har också bekräftats vid den information som statssekreterarna Bettina Kashefi, Socialdepartementet, och Eva Uddén Sonnegård, Arbetsmarknadsdepartementet, lämnade vid utskottets sammanträde den 15 oktober. De förmedlade då bilden av att samarbetet stärkts mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och uppgav att arbetet med den berörda gruppen redan inletts. Det framgick också att de båda myndigheterna redan har välutvecklade samarbets- och överlämningsrutiner för personer som lämnar Försäkringskassan och övergår till stöd hos Arbetsförmedlingen.

Som framhålls i proposition 45 är en förutsättning för en lyckad övergång till Arbetsförmedlingen att den försäkrade i ett tidigt skede blir informerad om vad som kommer att hända efter det att ersättningen från sjukförsäkringen tagit slut. I socialförsäkringsutskottets betänkande redovisas att Försäkringskassan tillsammans med bl.a. Arbetsförmedlingen tagit fram ett informationspaket om detta. Det första utskicket gjordes den 6 oktober 2009 till dem som från den 2 januari 2010 inte kan få fler dagar med sjukpenning alternativt månader med sjukersättning. Det framgår

också att Försäkringskassan i fortsättningen kommer att skicka löpande information till berörda försäkrade ungefär fyra månader innan deras ersättning från sjukförsäkringen beräknas ta slut.

Utskottet utgår från att Arbetsförmedlingen bedriver ett aktivt arbete för att informera de personer som kommer att beröras av reformen.

Som socialförsäkringsutskottet säger är det oundvikligt att en del försäkrade efter en tid kommer att återvända till sjukförsäkringen. Försäkringskassan bedömer att ca 30 % av dem som går över till Arbetsförmedlingen kommer att återvända till sjukförsäkringen, vilket är möjligt efter att ha genomgått introduktionsprogrammet eller en del av det. Ytterligare en särskild grupp, bl.a. personer som vårdas på sjukhus, som inte tar del av Arbetsförmedlingens stöd ska kunna få förlängd sjukpenning.

Det stora flertalet av de långvarigt sjukfrånvarande bedöms dock kunna finna en väg tillbaka till arbetsmarknaden med stöd av insatserna på arbetsmarknadspolitikens område. Det handlar om att finna lösningar som är anpassade efter den enskildes situation och förutsättningar. Detta ska klarläggas genom den inledande introduktionen på högst tre månader. Under den tiden tas det fram en individuell handlingsplan som ska vara ett underlag för att avgöra vilka insatser som ökar möjligheterna att återgå i arbete. I nästa steg finns Arbetsförmedlingens ordinarie insatser, och det kan då handla om att söka arbete eller delta i ett arbetsmarknadspolitiskt program. För personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga kan det bli fråga om extra stöd, t.ex. lönebidrag eller trygghets- och utvecklingsanställning. Utskottet vill betona att det i många fall kommer att bli ett långsiktigt arbete där individen står i centrum. Att gå från hel sjukskrivning till ett reguljärt arbete på heltid kommer att ske stegvis och i olika tempo beroende på de individuella förutsättningarna.

Proposition 2009/10:49

Proposition 49 som har remitterats till arbetsmarknadsutskottet avser förslag om ändringar i lagen om arbetslöshetsförsäkring. Merparten av förslagen tar sikte på en avgränsad grupp, långvarigt sjukfrånvarande. Syftet är att öka möjligheterna för denna grupp att få arbetslöshetsersättning och därmed även aktivitetsstöd motsvarande vad som skulle ha lämnats i arbetslöshetsersättning vid deltagandet i olika arbetsmarknadspolitiska aktiviteter. Vänsterpartiets yrkande om avslag på propositionen i denna del utgår delvis från en mer generell kritik av de förändringar av arbetslöshetsförsäkringen som alliansregeringen genomfört men riktar också in sig på att de föreslagna reglerna skulle vara svåra att tillämpa. För utskottet är det bara att konstatera att med Vänsterpartiets utgångspunkter skulle människor stanna kvar i passiv sjukskrivning. Lagförslagen i proposition 49 är ett sätt att genom ändrade försäkringsregler underlätta för människor att återgå till arbetslivet. Om reglerna skulle framstå som komplicerade har det i hög

grad samband med att de berörda personernas anknytning till arbetsmarknaden ligger långt tillbaka i tiden. Utskottet vill framhålla att det är fråga om tidsbegränsade regler med en särskild bakgrund.

I fråga om Miljöpartiets synpunkter på arbetsgivarintygen vill utskottet hänvisa till att det inte ställs något absolut krav på sådant intyg. Enligt gällande föreskrifter är det möjligt för den som ”omöjligen kan erhålla arbetsgivarintyg” att styrka uppgifterna genom att t.ex. visa lönebesked för den aktuella perioden. Föreskriften ger alltså möjligheter att styrka förhållandena på annat sätt än genom arbetsgivarintyg.

Utskottet vill slutligen peka på att Försäkringskassans handläggare, i samband med den information som ska lämnas när ersättningen från sjukersättningen tar slut, även ska tydliggöra vad personen behöver göra för att kunna få rätt till arbetslöshetsersättning alternativt aktivitetsstöd på samma nivå som arbetslöshetsersättningen. Handläggaren ska också förvissa sig om att den försäkrade inser att det är viktigt att agera snabbt om han eller hon vill bli medlem i en arbetslöshetskassa och dessutom hinna uppfylla medlemsvillkoret innan ersättningen från sjukförsäkringen tar slut.

Utskottet anser att förslagen i proposition 49 innebär en väl avvägd lösning för att underlätta för personer som varit långvarigt sjukfrånvarande att återknyta till den ersättningsrätt som följer av ett medlemskap i en arbetslöshetskassa, eller till grundförsäkringen för dem som inte varit medlemmar i någon kassa. De som nu ska återinträda på arbetsmarknaden måste göra det med rimliga ekonomiska förutsättningar. Enligt utskottet motiverar syftet med förslagen temporära särregler. Motionerna *A6 yrkandena 1–3 (v)* och *A7 yrkande 1 (mp)* avstyrks.

Vad slutligen gäller motionsförslagen om rehabilitering kan utskottet hålla med Socialdemokraterna om att det krävs en aktiv medverkan från arbetsplatserna och att det är bäst med tidiga insatser för att förebygga sjukskrivningar. Den socialdemokratiska regeringspolitiken på området har dock knappast svarat mot detta.

Frågan om rehabilitering har utretts under lång tid. Det finns inte några enkla lösningar. Den reform som nu genomförs är ambitiös och kommer att ge fler chansen att kunna återvända till arbete jämfört med tidigare.

Alliansregeringens politik går ut på tidiga aktiva insatser för att förhindra långa sjukfall. De enskildas arbetsförmåga ska tas till vara i högre grad. Inom Arbetsförmedlingen finns goda kunskaper på området, men ett välfungerande samarbete mellan Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan är enligt utskottets mening nödvändigt för att få en bra rehabiliteringsprocess. Ökade resurser avsätts under de kommande åren för stöd till personer som varit långtidssjukskrivna. Sjukförsäkringsreformen med dess rehabiliteringskedja och det nu framlagda åtgärds paketet för långvarigt sjukskrivna är enligt utskottets mening det rätta sättet att erbjuda stöd och hjälp för återgång i arbete. Motionerna *Sf372 yrkande 8 (mp)*, *Sf394 yrkandena 10, 11, 14 och 18 (s)*, *A209 (v)*, *A410 yrkande 9 (s)* och *A7 yrkande 2 (mp)* avstyrks.

Antagande av lagförslagen

Utskottet tillstyrker de lagförslag som gäller arbetslöshetsersättning för långvarigt sjukfrånvarande (*proposition 49, punkt 1 delvis och punkt 2*).

Utskottet välkomnar förslaget om överhoppningsbar tid i vissa fall för den som varit förhindrad att arbeta på grund av uppdrag att ta emot barn i familje- eller jourhem. Förslaget tillstyrks (*proposition 49, punkt 1 delvis*).

Lagförslagen i proposition 49 bör alltså antas av riksdagen.

Övriga frågor om arbetslöshetsförsäkringen

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlas motioner om arbetslöshetsförsäkringen som inte har budgetpåverkan 2010. Det gäller bl.a. förslag om framtida ersättningsnivåer och finansieringssystem, en utredning om försäkringen, obligatorisk försäkring, Alfakassan och ersättning till deltidsarbetslösa respektive förtroendevalda. I avsnittet behandlas också Riksrevisionens styrelses redogörelse angående omställningskraven i arbetslöshetsförsäkringen (2009/10:RRS9). Utskottet står bakom de regeländringar som genomförts av alliansregeringen och anser att riksdagen ska avslå motionerna. Redogörelsen bör läggas till handlingarna

Jämför reservationerna 7 (s, v, mp), 8 (s), 9 (mp), 10 (v), 11 (mp), 12 (mp), 13 (s), 14 (mp) och 15 (s) samt särskilda yttrandena 3 (v) och 4 (v).

Allmänna frågor om arbetslöshetsförsäkringen

Motionerna

Socialdemokraterna framför allmänna synpunkter på arbetslöshetsförsäkringen i kommittémotion *A410 yrkande 2*. Enligt *Socialdemokraterna* är en väl fungerande, förutsägbar och solidariskt finansierad arbetslöshetsförsäkring en viktig grundsten i den svenska arbetsmarknadsmodellen. En sådan försäkring möjliggör nödvändig struktumvandling, ger ekonomisk trygghet till den som förlorar jobbet och stimulerar efterfrågan i ekonomin när arbetslösheten stiger. Den motverkar också en press nedåt på lönerna och lägger grunden för en bred uppslutning kring öppenhet och utveckling i svensk ekonomi. *Socialdemokraterna* ser en arbetslöshetsförsäkring som omfattar många arbetstagare som en viktig länk i en stark arbetslinje. Den borgerliga regeringen har saboterat arbetslöshetsförsäkringen genom att höja avgifterna och sänka taket, genom att ändra sättet på vilket man beräknar dagpenningen så att fler får ut mindre och genom att skärpa villkoren för att överhuvudtaget få någon ersättning. Trots att regeringen säger sig

stå bakom arbetslinjen har det enligt Socialdemokraterna skapats incitament för att personer av ekonomiska skäl inte behåller en anställning på deltid i väntan på en heltidsanställning. Inte ens den som har arbetat före arbetslösheten kan vara säker på att få arbetslöshetsersättning eftersom villkoren i dag är svårare att uppfylla.

Enligt Socialdemokraterna är det mest effektiva sättet att öka tryggheten för löntagarna att påbörja återuppbyggnaden av arbetslöshetsförsäkringen, bl.a. genom att se över den nuvarande konstruktionen av avgiftssystemet. Förutom att införa en skattereduktion för avgiften som motsvarar upp till 75 % vill Socialdemokraterna ta bort den differentiering av avgiften som beror på tillhörighet till arbetslöshetskassa. De allra flesta ska få ut 80 % av sin tidigare inkomst vid arbetslöshet, en reform ska genomföras så snart det statsfinansiella läget så tillåter. Till att börja med vill partiet steg för steg de närmaste åren höja ersättningsnivån till 80 % och taket till 950 kr per dag 2010 – se nedan – 970 kr per dag 2011 och 990 kr per dag 2012. Efter 100 dagars arbetslöshet trappas taket ned med 150 kr. Förändringarna innebär att taket höjs från 18 700 kr till 27 200 kr i månaden. Socialdemokraterna vill också förbättra arbetslöshetsförsäkringen för deltidarbetslösa så att antalet ersättningsdagar höjs från 75 till 100 dagar. Motsvarande allmänna synpunkter på arbetslöshetsförsäkringen framförs i Socialdemokraternas partimotion *N475 yrkande 12*. Även i kommittémotion *A5 yrkande 3 (s, v, mp)*, som väckts med anledning av proposition 2009/10:7 Vissa ändringar i arbetslöshetsförsäkringen, framförs likartade allmänna synpunkter på arbetslöshetsförsäkringen som i motion A410 (s).

I kommittémotion *Sf392 yrkande 18 av Veronica Palm m.fl. (s)* begärs ett tillkännagivande om förbättrad a-kassa för den som är både arbetslös och sjuk, och en hänvisning görs till Socialdemokraternas budgetmotion och dess förslag om ersättningsnivå m.m.

Även i ett antal enskilda socialdemokratiska motioner förordas en 80-procentig ersättningsnivå i arbetslöshetsförsäkringen. Det gäller motionerna *A246 av Phia Andersson och Hans Olsson*, *A265 av Göte Wahlström m.fl.*, *A352 av Lars U Granberg och Leif Pettersson*, *A387 av Britta Rådström*, *A388 (yrkande 2) av Helén Pettersson i Umeå och Ibrahim Baylan*, *A397 av Lennart Axelsson* och *A426 av Phia Andersson och Hans Olsson*. I den sistnämnda motionen framförs att fackförbunden bör administrera försäkringen även fortsättningsvis.

Vänsterpartiet tar upp allmänna frågor om försäkringen i kommittémotion *A394 yrkandena 1 och 8* och framför att försäkringen har blivit sämre, dyrare och mer orättvis. Partiet beskriver försämringarna som en bärande del i regeringens långsiktiga strävan att försvaga löntagarna som kollektiv och stimulera framväxten av en låglönearbetsmarknad. Tillsammans med andra delar i regeringens politik kommer urholkningen av arbetslöshetsförsäkringen att på sikt skapa ett starkt tryck på löntagarna att acceptera väsentligt lägre löner och sämre arbetsvillkor än vad som hittills varit tänkbart. Försämringarna får dramatiska effekter även på kortare sikt. Partiet

pekar på att över en halv miljon människor har lämnat försäkringen sedan 2006 och därmed kommer att stå utan skydd när arbetslösheten ökar. Försäkringens tidigare funktion att genom relativt höga ersättningsnivåer hålla efterfrågan uppe och dämpa konjunkturnedgångar har kraftigt försvagats, vilket bidrar till att fördjupa den ekonomiska krisen. En annan effekt av regeringens politik är att kostnaderna för arbetslösheten nu i stället vältras över på kommunerna. I fråga om ersättningsnivåer bör det på sikt skapas ekonomiskt utrymme för en höjning av ersättningsnivån till 90 %. Nedtrappningen av ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet bör slopas så att ersättningen ligger på 80 % av tidigare lön upp till taket under hela ersättningsperioden, *yrkande 4*.

Vänsterpartiet anser i samma motion att arbetslöshetsförsäkringen måste renoveras från grunden, inte bara återställas till vad som gällde före valet 2006. Regeringen bör snarast tillsätta en utredning om framtidens arbetslöshetsförsäkring, i vilken de fackliga organisationerna och Arbetslöshetskassornas samorganisation ges ett stort inflytande.

Utgångspunkter ska bl.a. vara följande: Medlemskapet i en arbetslöshetskassa ska vara frivilligt, och kassorna ska fortsätta att vara självständiga medlemsorganisationer. För att försäkringen åter ska bli solidarisk krävs att avgiften för medlemskap sänks och att en betydligt större andel av finansieringen sker via statsbudgeten. Dagens differentiering av egenavgiften på basis av arbetslöshetsnivå i respektive kassa måste avskaffas. Medlemmarna bör dock betala en viss avgift för kassornas administrationskostnader och kostnaderna bör fördelas solidariskt beroende på arbetsbelastning i kassan.

Ett krav på arbetsmarknadsförankring för att få del av försäkringens inkomstrelaterade skydd är rimligt. Villkoren måste dock utformas i relation till hur arbetsmarknaden faktiskt ser ut och så att de inte diskriminerar grupper av löntagare, däribland kvinnor som är överrepresenterade bland både deltidsarbetande och visstidsanställda. Medlemsvillkoret måste avvägas noggrant med hänsyn till faktiska uppsägningstider och de allt vanligare visstidsanställningarna. En möjlighet att kvalificera sig till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen genom studier bör införas. Den överhoppningsbara tiden på fem år bör förlängas bl.a. med tanke på personer som går långa högskoleutbildningar och på det faktum att kvinnor tar ut väsentligt mer av föräldraledigheten än män. Normalarbetstidens måste beräknas så att den inte diskriminerar deltids- och visstidsanställda. Reglerna för bisysslor måste ändras så att de inte motverkar arbetslinjen, inte minst inom kultursektorn. Fackliga och politiska förtroendeuppdrag som berättigar till tjänstledighet eller frånvaro från arbetsplatsen bör i försäkringen likställas med vanligt arbete. I fråga om ersättningsnivån bör målsättningen vara att åtminstone 80 % av löntagarna ska få ut 80 % i ersättning, och frågan om en indexering av den högsta dagpenningen bör behandlas i utredningen. Antalet karensdagar bör minskas på sikt. Utredningen bör också behandla frågan om rätten att begränsa sökandet geografiskt och

yrkesmässigt under den första perioden av arbetslöshet. Slutligen bör utredningen behandla frågan om möjligheten till förlängning av ersättningsperioden, *yrkande 1*.

Vänsterpartiet anser att arbetslöshetsförsäkringen ska vara neutral i förhållande till ålder och familjesituation och hänvisar till särreglerna för ungdomar, som trots samma avgift får en kortare ersättningsperiod, och till de särskilda undantagen för föräldrar till barn under 18 år, *yrkande 8*.

Miljöpartiet framför i partimotion A307 att den borgerliga regeringens politik lett till att solidariteten i systemet försvagats. Allt fler, i synnerhet deltidsanställda, har hamnat utanför möjligheten till a-kassa då arbetsvillkoret skärpts. Grupper med risk för hög arbetslöshet får högre avgift än de som har låg risk att hamna i arbetslöshet. Drygt en halv miljon personer har lämnat a-kassan under de senaste två åren, och därmed står cirka 1,2 miljoner personer utan arbetslöshetsförsäkring, vilket är särskilt allvarligt i en lågkonjunktur med ökad arbetslöshet. Utöver detta är det största problemet att taket för ersättningsnivån är för lågt. För att försäkringen ska fungera som inkomstförsäkring krävs att flertalet får 80 % av lönen vid arbetslöshet. Till följd av att ersättningen inte är inflationsskyddad slår allt fler personer i taket och får därmed i praktiken mycket lägre ersättning. *Miljöpartiet* anser att taket bör höjas med 100 kr per dag, men på grund av det kärva ekonomiska läget först fr.o.m. 2012. Partiet anser också att ersättningsnivån på sikt bör höjas till 80 % under hela ersättningsperioden på 300 dagar eller 450 dagar för personer med barn. Dagens nedtrappning är alltför snabb, *yrkande 25*. Enligt *Miljöpartiets* motion A392 *yrkande 3* bör systemet med arbetslöshetsavgifter avskaffas och ersättas med ett system som solidariskt utjämnar avgifterna. Den nuvarande arbetslöshetsavgiften innebär att avgiften höjts för personer i branscher med hög arbetslöshet medan personer som jobbar i branscher med låg arbetslöshet får lägre avgift. *Miljöpartiet* vill vidare i motion A307 underlätta för studenter att efter avslutade studier komma ut på arbetsmarknaden och föreslår att ett studerandevillkor återinförs i a-kassans regelverk, *yrkande 26*. Det arbetsvillkor som regeringen har genomfört innebär att en betydande del av de förvärvsarbetande ställs utan ersättning vid arbetslöshet. Det slår hårt mot deltidsarbetande kvinnor eftersom dubbelt så många kvinnor som män arbetar mindre än 80 timmar i månaden, och det går på tvärs mot strävandena mot en jämställd arbetsmarknad. *Miljöpartiet* anser att arbetsvillkoret ska ändras så att fler har rätt till ersättning vid arbetslöshet, motion A307 *yrkande 27*.

Arbetsvillkoret för deltidsanställda tas också upp i motion A227 av *Christer Engelhardt (s)*.

Allmänna frågor om arbetslöshetsförsäkringen tas även upp i några enskilda motioner av ledamöter i allianspartierna.

Mikael Oscarsson och Stefan Attefall (kd) förordar i motion 2008/09: A328 *yrkande 1* att Sverige, med Australien som förebild, i någon form slår samman försäkringskassa, socialtjänst och arbetsförmedling till en myndighet för alla som är beroende av ersättning. Regeringen bör utreda möjligheterna och konsekvenserna av att införa ett liknande system i Sverige.

I motion A282 av *Otto von Arnold m.fl. (kd)* begärs ett tillkännagivande om att alla som blir arbetslösa bör ges en grundläggande ekonomisk trygghet i form av en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Förslaget i SOU 2008:54 bör beredas skyndsamt. Det är rimligt att alla har ett inkomstrelaterat skydd vid arbetslöshet på samma sätt som man kan ha det vid sjukdom och att den som har lägre risk för att drabbas av arbetslöshet solidariskt bör bära en del av kostnaden i en sådan försäkring.

Motion A435 av *Walburga Habsburg Douglas (m)* tar upp frågor som gäller den s.k. normalarbetstiden. Den nya beräkningsgrunden, som innebär att normalarbetstiden och dagpenningen bestäms efter arbetstiden under hela ramtiden på 12 månader, kan i en del fall leda till oönskade effekter för samhället. Man bör enligt motionen undersöka möjliga alternativ för att undvika inlåsnings effekter.

Motion A224 av *Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (c)* gäller Alfakassan. Motionärerna beskriver det som att Alfakassan skapats för att visa på en viss valfrihet genom att den ska vara fristående från fackförbunden. De ifrågasätter den fristående ställningen och pekar bl.a. på att Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO) är huvudman för Alfakassan och tillsätter styrelse. Såväl nuvarande som tidigare ordförande kommer från ett LO-förbund. Man bör utreda ett majoritetsägande för staten, *yrkande 1*. Alfakassan ska göras verkligt fristående från de ofta politiserade övriga arbetslöshetskassorna, *yrkande 2*. Avgiften för medlemskap i Alfakassan bör vara lägre än i dag, *yrkande 3*. Kundenservicen i Alfakassan måste förbättras kraftigt, t.ex. är väntetiderna för att komma fram på telefon orimligt långa, *yrkande 4*. Utbetalningar måste ske lika snabbt som hos de effektivaste fackliga a-kassorna, *yrkande 5*.

Utskottets ställningstagande

Den genomförda reformeringen av arbetslöshetsförsäkringen

Arbetsmarknadspolitikens mål är att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. Att arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en omställningsförsäkring är en central del i detta. Omfattande reformer har genomförts i arbetslöshetsförsäkringen sedan alliansregeringen tillträdde hösten 2006. Några av regeländringarna trädde i kraft så sent som den 1 juli i år. Det är därför för tidigt att bedöma de långsiktiga effekterna. Utskottet instämmer med regeringen i bedömningen att de genomförda reformerna har haft positiva effekter.

Den förhöjda finansieringsavgiften som riksdagen beslutade om hösten 2006 har från den 1 juli 2008 ersatts av en arbetslöshetsavgift som motsvarar 33 % av den inkomstrelaterade arbetslöshetsersättning som arbetslöshetskassan har betalat ut under månaden. Detta innebär att kassornas inbetalning till staten nu är tydligare kopplad till vad arbetslöshetskassorna betalar ut i arbetslöshetsersättning. Skillnaderna i medlemsavgifternas storlek mellan olika arbetslöshetskassor har ökat.

Enligt utskottets mening är det viktigt att kostnaderna för arbetslösheten blir tydligare och synligare. Arbetslöshetsavgiften innebär även att sambandet blir tydligare mellan en ansvarsfull lönebildning och en lägre arbetslöshet med lägre utgifter för arbetslöshetsförsäkringen.

Enligt en rapport från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) sänkte de flesta kassor sina medlemsavgifter i samband med att arbetslöshetsavgiften ersatte den förhöjda finansieringsavgiften (IAF 2008:10).

För att stimulera ny- och återinträde i arbetslöshetskassorna och för att öka möjligheten för människor att få inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning infördes en tillfällig förändring av medlemsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen genom regler som trädde i kraft den 1 juli i år. Reglerna innebär att en medlem snabbare kan få inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning.

I samma syfte slopades det s.k. inträdesvillkoret för att bli medlem. Det innebär bl.a. att en arbetslös person kan bli medlem i en arbetslöshetskassa om han eller hon tidigare har arbetat inom arbetslöshetskassans verksamhetsområde. Ett avdrag motsvarande 50 kr per månad för sysselsatta medlemmar har införts för arbetslöshetsavgiften. Arbetslöshetsavgiften betalas endast av sysselsatta medlemmar; sänkningen innebär att marginaleffekten av att gå från arbetslöshet till sysselsättning minskar. Även detta avdrag stimulerar till ökat medlemskap i arbetslöshetsförsäkringen.

Enligt statistik från IAF ökade medlemsantalet i kassorna med totalt 15 700 medlemmar under perioden januari t.o.m. juli 2009, vilket motsvarar en ökning på 0,5 % från december 2008.

Ännu en regeländring som syftar till att göra det mer lönsamt att arbeta är att vissa socialförsäkringsförmåner, t.ex. föräldrapenning och sjukpenning, under vissa förutsättningar kan tillgodoräknas i arbetslöshetsförsäkringen.

Utskottet tar avstånd från den negativa bild som oppositionspartierna tecknar av regeländringarna och effekterna av dem. Reformeringen av arbetslöshetsförsäkringen har syftat till att bidra till varaktigt högre sysselsättning genom att öka sökaktiviteten och sannolikheten att acceptera ett jobberbjudande. Detta har skett med insikten om de negativa konsekvenser som arbetslösheten har för såväl den enskilde som samhället.

För utskottet är det mycket angeläget att alla som arbetar och uppfyller villkoren för försäkringen också ska ha ett gott skydd vid arbetslöshet. Utskottet utgår från att de regelförändringar som genomförts för att stimulera till ökat medlemskap i arbetslöshetskassorna kommer att öka medlemsantalet. Även det försämrade arbetsmarknadsläget kan antas motverka den

medlemsminskning som skett de senaste åren. Till detta kommer de förslag om ändring i arbetslöshetsförsäkringen som läggs fram i proposition 49. En person som utträtt ur försäkringen ska under vissa angivna förutsättningar åter kunna bli medlem och då uppfylla försäkringens medlemsvillkor redan efter tre kalendermånader.

Det är visserligen riktigt att andelen arbetslösa med arbetslöshetsersättning har sjunkit under de senaste fem åren, men detta har flera orsaker. En rapport från IAF (IAF 2009:7) identifierar tre faktorer. För det första har den successivt förbättrade arbetskraftsefterfrågan under den studerade perioden inneburit att sammansättningen av dem som är arbetssökande har förändrats i flera avseenden. Andelen ny tillträdande på arbetsmarknaden har kommit att utgöra en ökande andel av de arbetssökande, i synnerhet bland de arbetslösa. För det andra har resurserna för arbetsmarknadspolitiska program i ökad omfattning kommit att användas för personer som haft arbetslöshetsersättning men vars ersättningsperiod tagit slut. Den arbetsmarknadspolitiska programverksamheten utgör i ökande omfattning en förlängning av den inkomsttrygghet som arbetslöshetsförsäkringen ger. Utskottet kan här instämma med regeringen att det i grunden är positivt att det som denna grupp främst erbjuds är en aktivitet. En tredje medverkande faktor är förändringar av regelsystemet – här syftar IAF bl.a. på att den möjlighet till förlängning av ersättningsperioden som tillkom 2001 avskaffades 2007 och på att studerandevillkoret avskaffats. IAF konstaterar att minskningen av medlemsantalet i kassorna under 2007 och 2008 inte har någon direkt betydelse för den andel av de arbetssökande som har arbetslöshetsersättning. Den skulle däremot kunna medföra att sökande i större omfattning endast har rätt till försäkringens grundersättning.

Oppositionspartiernas krav på höjda ersättningsnivåer m.m.

Oppositionspartierna lägger fram mer eller mindre omfattande förslag till förändringar i försäkringen. Vissa av dem omfattas av partiernas budgetförslag för 2010, andra är mera långsiktiga. Gemensamt för dem är att de skulle öka utgifterna för försäkringen. Gemensamt för de mer långsiktiga förslagen är också att partierna inte presenterar några uppskattningar av vilka kostnaderna skulle bli, än mindre några idéer om hur en finansiering skulle kunna ske. För dem som engagerar sig i försäkringens utformning borde det vara känt att även till synes begränsade regeländringar till de försäkrades förmån vanligen medför betydande utgiftsökningar. Enligt utskottets mening bör förslag om förändringar i försäkringen för att betraktas som seriösa också ha analyserats med avseende på hur de förhåller sig till att försäkringen ska vara en omställningsförsäkring. Detta saknas i motionerna.

Som framgått vill oppositionspartierna att ersättningsnivån ska vara 80 %. De har dock olika perspektiv på när och hur detta kan ske. Socialdemokraterna vill höja taket från dagens 680 kr till 950, 970 respektive 990 kr per dag under de närmaste tre åren, medan Vänsterpartiet vill höja taket

till 970 kr per dag redan 2010. Miljöpartiet vill för sin del höja taket till 780 kr per dag nästa år, vilket man ser som ett första steg mot målet om 80 %. Socialdemokraterna och Vänsterpartiet vill ha en nedtrappning av taket efter 100 dagar, något som inte återfinns i Miljöpartiets motion. Vänsterpartiet vill även höja grundbeloppet, från 320 kr till 420 kr per dag, något som inte återfinns i vare sig Socialdemokraternas eller Miljöpartiets motioner. Socialdemokraterna vill redan nästa år öka antalet ersättningsdagar för deltidsarbetslösa från 75 till 100. Partierna vill avskaffa de differentierade avgifterna till arbetslöshetskassorna. Vänsterpartiet har till skillnad från de övriga förslag om detta redan för 2010, en inkomstminskning för staten med 8,3 miljarder kronor nästa år. Det är alltså spretiga förslag, och motionernas anslagsnivåer skiljer sig åt betydligt.

Att ta bort arbetslöshetsavgiften skulle innebära att kopplingen mellan medlemmens insats och arbetslöshetskassans utbetalningar minskar. De föreslagna ersättningsnivåerna skulle leda till kraftigt ökade utgifter i statsbudgeten med skattehöjningar som följd. Det skulle drabba människor med låga eller normala inkomster. Människor med högre inkomster skulle vara de som främst gynnades av en högre ersättning. Socialdemokraternas och Vänsterpartiets förslag kan beskrivas som en bidragslinje i politiken. Det ska ställas mot alliansens arbetslinje. Målet är fler i arbete och färre utanför arbetsmarknaden.

Det nu sagda innebär att oppositionspartiernas förslag när det gäller ersättningsnivåer och finansiering av arbetslöshetsersättning bör avslås av riksdagen. Det gäller motionerna *A410 yrkande 2 (s)*, *A5 yrkande 3 (s, v, mp)* och *A307 yrkande 25*. Detsamma gäller enskilda motioner med motsvarande innebörd som partiernas förslag, vilket innebär att även motionerna *N475 yrkande 12 (s)*, *A246 (s)*, *A265 (s)*, *A352 (s)*, *A387 (s)*, *A388 yrkande 2 (s)*, *A392 yrkande 3 (mp)*, *A397 (s)* och *A426 (s)* avstyrks.

Förslaget om en utredning och återgång till gamla regler

Vänsterpartiets förslag om vad en utredning om arbetslöshetsförsäkringen bör överväga kan beskrivas som en lång önskelista. Flertalet av förändringarna går i utgiftshöjande riktning, och det är betecknande att det inte görs någon uppskattning av vilken den totala påverkan på statsbudgeten skulle bli. Sammantaget skulle incitamenten till arbete inte öka och arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring skulle försvagas. I stora delar skulle det innebära ett återställande av de förändringar som genomförts av alliansregeringen för att stärka arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring. Motion *A394 yrkandena 1 och 8 (v)* bör avslås av riksdagen.

Även några andra motionsförslag innebär i praktiken en återgång till vad som gällde före alliansregeringens reformering av arbetslöshetsförsäkringen. Det gäller återinförande av studerandevillkoret enligt Miljöpartiets motion *A307 yrkande 26*. Ytterligare motionsförslag innebär att regeländringar som genomförts under de senaste åren inte godtas eller bör ändras.

Det gäller även Miljöpartiets motion A307 yrkande 27 om utformningen av arbetsvillkoret och motion A227 av *Christer Engelhardt (s)* som också tar sikte på arbetsvillkoret. Detsamma gäller motionerna A382 yrkande 4 av *Fredrik Lundh m.fl. (s)* och A424 yrkande 4 *Caroline Helmersson-Olsson m.fl. (s)* som är kritiska mot effekterna av de genomförda regeländringarna bl.a. för unga och deltidsanställda.

Som framgår av propositionen är det svårt att bedöma den samlade effekten av reformerna mot bakgrund av att vissa delar trätt i kraft nyligen. Utskottet står bakom de genomförda regeländringarna och anser följaktligen inte att de ska rivas upp. Även motionerna A227 (s), A307 yrkandena 26 och 27 (mp), A382 yrkande 4 (s) och A424 yrkande 4 (s) avstyrks.

Motion A435 av *Walburga Habsburg Douglas (m)* gäller det nya sättet på vilket man beräknar dagpenning och normalarbetstid och effekterna av detta på ersättningsnivån för den som inte arbetat under hela ramtiden. Som nyss sagts är det för tidigt att bedöma den samlade effekten av regeländringarna. Utskottet är inte berett att föreslå något tillkännagivande med anledning av motion A435 (m), som därför avstyrks.

Sammanlagen myndighet för ersättning

Vad gäller förslaget i motion 2008/09:A328 yrkande 1 (kd) om en enda myndighet för alla som är beroende av ersättning vill utskottet hänvisa till den aviserade socialförsäkringsutredningen. I budgetpropositionen (utgiftsområde 10) aviserar regeringen att en parlamentarisk utredning ska tillsättas. Uppdraget ska vara att formulera principer för ett sammanhållet, balanserat och hållbart socialförsäkringssystem. Utredningen ska ha som utgångspunkt att socialförsäkringssystemet ska ge en god ekonomisk trygghet och samtidigt utformas så att det understödjer arbetslinjen. Utredningen ska eftersträva ett brett samarbete med myndigheter och organisationer. Utskottet utgår från att även breda frågeställningar som den i motionen ska kunna övervägas inom ramen för utredningen. Motion 2008/09:A328 yrkande 1 (kd) avstyrks.

Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring

Med anledning av motion A282 (kd) om en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring vill utskottet framföra följande. I maj 2008 överlämnades delbetänkandet *Obligatorisk arbetslöshetsförsäkring* (SOU 2008:54) och i september slutbetänkandet *Avgifter inom arbetslöshetsförsäkringen* (SOU 2008:83). I förra årets budgetproposition klargjorde regeringen att man inte hade för avsikt att gå vidare med utredningens förslag i delbetänkandet, eftersom den föreslagna lösningen skulle innebära ett alltför tekniskt komplicerat system.

Arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring har stärkts genom de reformer som genomförts sedan alliansregeringen tillträdde. Det är viktigt att underlätta för så många som möjligt att omfattas och få del av försäkringen. Genom olika regeländringar har ny- och återinträde i

arbetslöshetskassorna stimulerats. Ytterligare förslag i den riktningen finns i den nyligen framlagda proposition 49. Utskottet anser liksom regeringen, enligt den nu behandlade budgetpropositionen, att det även fortsättningsvis finns skäl att eftersträva att alla som arbetar och uppfyller villkoren för försäkringen omfattas av en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring med rätt till inkomstrelaterad ersättning i händelse av arbetslöshet.

Av budgetpropositionen framgår också att formerna för hur detta på sikt skulle kunna åstadkommas kommer att prövas vidare inom ramen för den aviserade parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Med hänvisning till det som nu framförts avstyrks motion A282 (*kd*).

Alfakassan

I motion A224 (*c*) uttalas kritik mot vissa förhållanden som gäller Alfakassan. Det framgår av budgetpropositionen att antalet personer som begärde ersättning ökat väsentligt under 2009. Bara under det första halvåret beviljades 26 600 personer ersättning jämfört med ca 36 700 totalt året före. Andelen ersättningstagare som är anslutna till Alfakassan har minskat. Den kraftiga ökningen av antalet ersättningsärenden har medfört att handläggningstiderna hos arbetslöshetskassan enligt regeringen är alltför långa – i juli 2009 var handläggningstiden ca 20 veckor.

Enligt Alfakassans egna uppgifter har handläggningstiderna nu kortats ned. 70 personer har rekryterats för att förstärka handläggning och kundtjänst.

Enligt IAF har Alfakassan fått göra en omfattande utökning av sin administration för att på sikt kunna komma ned i rimliga handläggningstider. Sedan 2004 tar Alfakassan ut en avgift av dem som får ersättning enligt grundförsäkringen och som inte är anslutna till arbetslöshetskassan eller är medlemmar i en annan arbetslöshetskassa. Denna avgift har nu tillfälligt höjts, men inkomsterna från avgiften räcker ändå inte för att täcka kostnaderna. Av budgetpropositionen framgår att regeringen för närvarande ser över avtalet som reglerar de ekonomiska förhållandena mellan Alfakassan och staten för att säkerställa att anslagsnivåerna är rimliga i förhållande till arbetslöshetskassans uppdrag.

Det anförda bör enligt utskottets mening betyda att förbättringar pågår i fråga om handläggningstider och kundservice m.m. Motionens mer principiella frågeställningar om Alfakassans ställning m.m. bör enligt utskottets mening kunna prövas vidare inom ramen för den aviserade parlamentariska socialförsäkringsutredningen. Motion A224 *yrkandena 1–5 (c)* avstyrks.

Riksrevisionens styrelses redogörelse angående omställningskraven i arbetslöshetsförsäkringen

Redogörelsen

Riksrevisionens styrelse har lämnat över en redogörelse (2009/10:RRS9) som gäller omställningskraven i arbetslöshetsförsäkringen till riksdagen. Redogörelsen utgår från en granskning som gjorts av Riksrevisionen, *Omställningskraven i arbetslöshetsförsäkringen* (RiR 2009:13).

Det framgår av redogörelsen att Riksrevisionen granskat ett urval av handlingsplaner för arbetssökande med arbetslöshetsersättning. Många visade sig ha ett begränsat sökområde, och få flyttar till arbete. I få fall framgick det av handlingsplanerna vad som var skälet till begränsningen av sökområdet. Endast i en mindre del av ärendena utökades sökområdet under den granskade perioden. Granskningen tydde på att krav på byte av yrke och arbetsort ställs i begränsad utsträckning. Det kan enligt Riksrevisionen medföra att obalanser mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft inte motverkas och att arbetslöshetstiden för många blir onödigt lång. Att krav ställs i begränsad omfattning kan förklaras av att Arbetsförmedlingens uppdrag innebär avvägningar mellan delvis motstridiga mål. Även regelverkets komplexitet och allmänhetens attityder till regelverket kan försvåra tillämpningen. Enligt Riksrevisionen försvårar även bristfälliga handlingsplaner kraven på omställning.

Riksrevisionen pekar även på svårigheterna att tillämpa regelverket när det t.ex. gäller vad som ska anses som "lämpligt arbete". IAF:s föreskrifter på området lämnar stort utrymme för tolkningar, vilket kan skapa flexibilitet men också medföra risk för olika tolkningar. Regelverket ställer stora krav på arbetsförmedlarnas förmåga att tolka begrepp och balansera delvis motstridiga mål. Enligt Riksrevisionen är det centralt för rättssäkerheten att Arbetsförmedlingen ger arbetsförmedlarna stöd och vägledning i dessa bedömningar.

I fråga om handlingsplanerna sägs det i granskningen att de är svåra att använda som ett instrument för att ställa krav på omställning. Att det yrkesmässiga sökområdet i så stor utsträckning är begränsat i planerna kan förklaras av att Arbetsförmedlingen prioriterar matchningsuppdraget. Det är enklare att matcha den sökande mot några få yrken som hon eller han har kompetens för. Bristerna i handlingsplanerna innebär enligt Riksrevisionen att de inte fungerar som de är tänkta att göra.

Med ett svårtillämpat regelverk och med olika inställning hos arbetsförmedlare ökar risken för att handläggningen blir olika i likvärdiga fall. Granskningen visar också att få personer bland allmänheten anser att arbetssökande ska behöva flytta, vilket tillsammans med otydliga regler kan leda till tillämpningsproblem hos Arbetsförmedlingen.

Riksrevisionen lämnar rekommendationer till Arbetsförmedlingen, IAF och regeringen. Arbetsförmedlingen bör se till att handlingsplanerna används och fungerar som ett verktyg för att understödja omställning till arbete och överväga vad som kan göras för att minska utrymmet för olika tolkningar av regelverket. IAF bör i föreskrifter förtydliga att det yrkesmässiga och geografiska sökområdet bör utvidgas successivt. Det är också av vikt att IAF driver prejudicerande fall så att praxis kan utvecklas. Regeringen bör göra en fördjupad uppföljning av arbetslöshetsförsäkringens funktion som omställningsförsäkring.

Riksrevisionens sammanfattande slutsats är att kraven på yrkesmässig och geografisk omställning ställs i begränsad omfattning, vilket kan göra att tiden i arbetslöshet blir onödigt lång. Det är ett komplext regelverk och målen är motstridiga, och olika attityder hos arbetsförmedlare till regelverk och arbetssökandens förutsättningar kan medföra att personer med samma förutsättningar inte behandlas på samma sätt.

Det bör enligt Riksrevisionens styrelse vara en prioriterad uppgift för regeringen och Arbetsförmedlingen att se till att alla arbetssökande som kommer i kontakt med arbetslöshetsförsäkring så långt möjligt behandlas likvärdigt. Styrelsen framhåller också vikten av att arbetslöshetsförsäkringens roll som omställningsförsäkring säkerställs. Styrelsen anser att granskningen är viktig och utgår från att det påbörjade arbetet med att utveckla hanteringen av arbetslöshetsförsäkring fortsätter i syfte att snarast säkerställa en korrekt och rättssäker behandling av de arbetssökande.

Regeringens kommentarer till Riksrevisionens granskning

Regeringen kommenterar Riksrevisionens granskning i budgetpropositionen. I propositionen framhålls att regeringen genomfört en rad förändringar i arbetslöshetsförsäkringen under senare år i syfte att stärka och förtydliga försäkringens roll som omställningsförsäkring. Regeringen ser därför allvarligt på Riksrevisionens kritik. Enlig propositionen bereds frågan för närvarande inom Regeringskansliet.

Motion väckt under den allmänna motionstiden

I motion *A390 av Ulf Holm och Max Andersson (mp)* föreslås att en sökande under de 100 första ersättningsdagarna i en ersättningsperiod i a-kassan ska ha rätt att begränsa sig till att söka lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet. Det är enligt motionärerna rimligt med en viss tid för omställning som gör det möjligt att veckopendla eller flytta till annan ort. Småbarnsföräldrar ska inte tvingas flytta direkt vid arbetslöshet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att inga motioner väckts med anledning av *Riksrevisionens redogörelse angående omställningskraven i arbetslöshetsförsäkringen* (RiR 2009:13).

Granskningen pekar på att arbetsmarknadsmyndigheterna bara i begränsad omfattning ställer krav på att den arbets sökande i ett tidigt skede ska söka alla lämpliga arbeten. Det framstår som att det inte heller görs tydligt vilka krav som ska ställas på yrkesmässig och geografisk omställning. Slutsatserna i granskningen redovisades för utskottet av riksrevisor Claes Norgren i september 2009.

Utskottet ser allvarligt på den kritik som framförs. Utskottet ansluter sig till det som sägs i redogörelsen om att man bör se till att handlingsplanerna används och fungerar som ett verktyg för att understödja omställning till arbete och att man också bör överväga vad som kan göras för att minska utrymmet för olika tolkningar av regelverket. Det är angeläget att IAF:s föreskrifter är tydliga och att praxis kan utvecklas.

Att stå till arbetsmarknadens förfogande, bl.a. genom att söka ett lämpligt arbete, är ett grundläggande villkor för att ha rätt till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen. Det är därför mycket allvarligt om innebörden av detta inte klargörs på ett tydligt sätt för den arbetslöse. Det finns en risk för att målsättningen att alla arbets sökande i ett tidigt skede ska söka alla lämpliga arbeten inte uppfylls. Enligt utskottets mening är det också mycket allvarligt om tillämpningen av reglerna inte är konsekvent och rätts-säker. Det kan på sikt undergräva försäkringens legitimitet.

Av budgetpropositionen framgår att regeringen ser allvarligt på Riksrevisionens kritik. Utskottet värdesätter att frågan bereds inom Regeringskansliet.

Redogörelsen från Riksrevisionens styrelse (2009/10:RRS9) bör läggas till handlingarna.

Utskottet tar i detta sammanhang även upp den s.k. *100-dagarsregeln*, som har anknytning till frågan om sökområde och lämpligt arbete. Motivet till att regeln slopades fr.o.m. den 2 juli 2007 var den begränsning av arbets sökandet som regeln innebar. I motion A390 (*mp*) föreslås en återgång till den tidigare regeln.

Utskottet har även tidigare uttalat sig om denna fråga, senast i förra årets budgetbetänkande 2008/09:AU2. Sannolikheten att en person ska hitta ett arbete minskar med tiden som personen är arbetslös; därför är det viktigt att finna ett arbete så snart som möjligt. Utskottet har dock också framhållit att rimlig hänsyn ska kunna tas till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden. Arbetsförmedlingen ska göra en prövning i varje enskilt fall, och enligt gällande föreskrifter kan en sökande av familjeskäl begränsa sitt sökområde under en skälig övergångstid.

Utskottet noterar att IAF har gjort en granskning av hur Arbetsförmedlingen tillämpar regeln om att söka lämpligt arbete på hela arbetsmarknaden och av handläggningen som rör geografiskt sökområde (2009-05-29, dnr 2008/1574). Granskningen, som avser 320 ärenden i Arbetsförmedlingens datasystem AIS, visar att det förekommer brister i Arbetsförmedlingens dokumentation i frågan om det geografiska område inom vilket ersättningstagare söker arbete. Det går därför enligt IAF inte att av det granskade materialet utläsa något om effekten av att avskaffa 100-dagarsbegränsningen. Det har t.ex. saknats uppgifter om vilka hinder den arbetssökande haft för att inte söka lämpligt arbete på hela arbetsmarknaden. I ärenden där hinder för sökområdet har angivits har det i vissa fall förekommit hinder som inte kan anses godtagbara enligt IAF:s föreskrifter om lämpligt arbete. I andra ärenden där begränsat geografiskt sökområde har registrerats har hindren som angivits varit yrkesmässiga i stället för geografiska. Även andra brister av teknisk karaktär redovisas. IAF pekar även på otydliga formuleringar i informationsmaterial från Arbetsförmedlingen som kan innebära en risk för tillämpningen.

Att stå till arbetsmarknadens förfogande genom att vara beredd att anta erbjudet lämpligt arbete och att under hela arbetslöshets tiden söka lämpligt arbete hör till de grundläggande villkoren i arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet kan inte ställa sig bakom motionsförslaget om att återinföra 100-dagarsregeln. Motion A390 (mp) avstyrks därför.

Arbetslöshetsersättning till deltidsarbetslösa

Bakgrund

Sedan den 7 april 2008 gäller nya regler för ersättning vid deltidsarbete enligt *förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring*. Reglerna innebär att arbetslöshetsersättning lämnas sammanlagt längst 75 ersättningsdagar inom en ersättningsperiod till en person som utför eller deklarerar deltidsarbete. Resterande ersättningsdagar i perioden får endast användas för veckor då personen inte utför eller deklarerar något arbete. Med deltidsarbete menas i förordningen ett arbete som understiger personens arbetsutbud per vecka. Under den tid ersättning lämnas ska Arbetsförmedlingen i samarbete med den sökande, arbetsgivaren och den fackliga organisationen aktivt verka för att den sökande får en sammanlagd arbetstid som motsvarar arbetsutbudet.

Motionerna

Tre motioner avser arbetslöshetsersättning till deltidsarbetslösa.

Vänsterpartiet anser i kommittémotion A394 att reglerna bör återställas till vad som gällde före regeländringarna i april 2008. Partiet framhåller att deltidsarbetslöshet är ett strukturellt problem som den enskilde har mycket

liten möjlighet att påverka. Det är rimligt att den som kan och vill jobba heltid men endast erbjuds jobb på deltid ska ha rätt till ersättning upp till heltid. Begränsningen till 75 ersättningsdagar innebär en orimlig bestraffning av den enskilde. Partiet anser inte att det är en idealisk lösning på sikt att försäkringen subventionerar arbetsgivares ovilja att inrätta fasta heltidstjänster, men så länge det inte finns en lagstadgad rätt till heltid, vilket Vänsterpartiet föreslår, måste deltidsarbetslösa ha samma rätt till ersättning som heltidsarbetslösa, *yrkande 9*.

Lena Hallengren (s) kritiserar deltidsbegränsningen i motion A306. Den som är deltidsarbetslös har betalat för samma försäkring och gör förhoppningsvis samma ansträngningar att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Motionären pekar på att den deltidsarbetande som efter 75 dagar inte längre har rätt till ersättning tvingas bli helt arbetslös för att på heltid stå till arbetsmarknadens förfogande. Det är enligt motionären bättre att arbeta deltid än att inte arbeta alls.

I motion A350 av *Lars U Granberg (s)* begärs ett tillkännagivande om akasseregler för deltidsarbetslösa. Det är ett stort bekymmer att många människor, framför allt kvinnor, tvingas arbeta deltid när de egentligen önskar arbeta heltid, sägs det i motionen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att motionsyrkanden som gäller ersättningen till deltidsarbetslösa finns både som budgetpåverkande och icke budgetpåverkande förslag. Socialdemokraternas yrkande i motion A410 yrkande 19 är budgetpåverkande och behandlas därför i avsnittet om anslagen på utgiftsområde 14. Det skiljer sig från Vänsterpartiets förslag genom att det avser en höjning av antalet ersättningsdagar från 75 till 100. Vänsterpartiet vill i stället ha en återgång till de regler som gällde före april 2008.

Utskottet kan liksom förra året när motionsförslag om denna fråga behandlades (bet. 2008/09:AU2) konstatera att den huvudsakliga materiella regleringen finns i en förordning som beslutas av regeringen. De regler som kritiserats har alltså inte underställts riksdagen. Utskottet står dock bakom de förändringar som regeringen beslutat om i detta avseende. Regeländringarna innebär att ersättningsdagarna nu räcker i knappt sju månader för en person som arbetar halvtid. De tidigare reglerna innebär att deltidsersättning kunde lämnas under flera år. Enligt utskottets mening är inte en återgång till de tidigare reglerna lösningen på problematiken med deltidsarbetslöshet. Det är viktigt att framhålla att Arbetsförmedlingen, under den tid som ersättning lämnas, tillsammans med den sökande, arbetsgivaren och den fackliga organisationen aktivt ska verka för att den sökande får en sammanlagd arbetstid som motsvarar arbetsutbudet.

Utskottet kan konstatera att IAF enligt sitt regleringsbrev för 2009 haft i uppdrag att studera hur arbetslöshetsersättningen utvecklats mot bakgrund av de förändringar som genomförts sedan 2007. Enligt rapporten (IAF 2009:12 Arbetslöshetsersättning till deltidsarbetslösa, Utvecklingen år 2005–2009) har IAF ännu inte kunnat besvara den i ett samhällsekonomiskt perspektiv centrala frågan om hur individernas faktiska sysselsättning påverkats. Ett skäl är att en stor del av de deltidsarbetslösa med stabil deltidsanställning och lågt antal ersättningsdagar per vecka ännu inte hade hunnit förbruka deltidsdagarna vid den tidpunkt då undersökningsperioden upphörde. Detta talar för att det är för tidigt att nu dra några bestämda slutsatser i fråga om de nya reglerna för deltidsarbetslösa. Motionerna A306 (s), A350 (s) och A394 yrkande 9 (v) avstyrks.

Arbetslöshetsförsäkringen och förtroendevalda

Motionerna

Frågor om arbetslöshetsförsäkringen och förtroendevalda tas upp i ett antal enskilda motioner.

I motion K387 av *Christin Hagberg (s)* framhålls att en förtroendevald person inte kan tillgodoräkna sig kvalificeringstid för a-kasseersättning om uppdraget motsvarar mindre än 40 %. Det är en viktig demokratifråga att den som är fackligt eller politiskt engagerad inte ska förlora ekonomiskt. I förlängningen kan detta leda till att allt färre kan tänka sig att ta dessa uppdrag, inte minst i tider då det är kris i samhället och det finns risk för uppsägning från arbetet.

Emma Henriksson och Lars-Axel Nordell (kd) pekar i sin motion A407 på de problem som a-kasereglererna kan leda till för fritidspolitiker vid arbetslöshet. De vill att en översyn görs av reglerna så att inte det avdrag som görs vid tjänstledighet från arbete för politiska uppdrag drabbar fritidspolitikerna i form av sänkt a-kassenivå.

Thomas Strand m.fl. (s) vill i motion A253 att lagstiftningen och regelverket för vad som är a-kassegrundande inkomst ska ses över så att ersättningar för politiska uppdrag och fackligt arbete blir a-kassegrundande och inte leder till nackdelar och sämre ersättning vid arbetslöshet.

Håkan Juholt (s) pekar i motion A320 på problemet med att tjänstledighet från heltidsarbete för politiska och fackliga förtroendeuppdrag resulterar i förlorad arbetsinkomst och ett försämrat skydd vid arbetslöshet. Han vill därför se ny lagstiftning som innebär att den tjänstlediga tiden är a-kassegrundande.

Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s) anser i motion A362 att fackliga förtroendeuppdrag bör bli a-kassegrundande. För att den svenska modellen ska fungera är det viktigt att det finns fackliga förtroendevalda på arbetsplatserna.

Karin Åström och Lars U Granberg (s) anför i motion A366 att det nuvarande systemet för kvalificering till ersättning i a-kassesystemet är orättvist för de fackligt förtroendevalda. De vill därför att lagstiftningen ses över så att fackligt förtroendearbete blir a-kassegrundande.

Renée Jeryd och Jörgen Hellman (s) tar i sin motion A375 upp de problem som arbetslöshetsersättning i kombination med ersättning för politiska uppdrag kan leda till. Reglerna gör att arbetslösa inte kan åta sig politiska uppdrag. Därför behöver reglerna ses över.

Hans Stenberg och Agneta Lundberg (s) menar i motion A430 att de nuvarande reglerna i arbetslöshetsförsäkringen innebär stora begränsningar för personer i arbetsför ålder att engagera sig fackligt och politiskt. Därför borde frånvaro från arbetet till följd av förtroendeuppdrag jämföras med förvärvsarbete i arbetslöshetsförsäkringen.

Utskottets ställningstagande

Frågan om arbetslöshetsförsäkringen och förtroendevalda har behandlats i utskottet under en följd av år med anledning av motioner. Våren 2005 beslutade riksdagen på förslag av utskottet om ett tillkännagivande till regeringen. Utskottet ansåg att möjligheten att ha politiska uppdrag är en viktig del i demokratin, att det finns skäl att närmare överväga frågan om ersättningsrätt m.m. för personer med förtroendeuppdrag och att regeringen borde återkomma till riksdagen om detta. Riksdagsskrivelsen med anledning av tillkännagivandet har därefter redovisats som inte slutbehandlad i regeringens årliga redogörelse för behandlingen av riksdagsskrivelserna. Av den senaste skrivelsen (skr. 2008/09:75) framgick att IAF fått ett uppdrag med anknytning till frågan. I sitt yttrande till konstitutionsutskottet med anledning av skrivelse 75 (2008/09:AU7y) välkomnade utskottet detta uppdrag och hade med hänvisning till uppdraget inget emot att riksdagsskrivelsen kvarstod som inte slutbehandlad.

I en skrivelse till Arbetsmarknadsdepartementet daterad den 29 oktober 2009 redovisar IAF resultatet av detta uppdrag. Uppdraget avsåg att redogöra för hur reglerna gällande arbetslöshetsersättning i samband med förtroendeuppdrag tillämpas och för vilka förtroendeuppdrag som omfattas av praxis på området.

Skrivelsen innebär i korthet följande.

Frågan gäller om ett uppdrag som förtroendevald är att jämföra med förvärvsarbete i arbetslöshetsförsäkringens mening. IAF konstaterar att det i regelverket för försäkringen inte finns några specifika bestämmelser som rör förtroendevaldas ställning. En genomgång av rättspraxis visar på följande huvudprinciper: Ett politiskt förtroendeuppdrag som har en sådan omfattning och kontinuitet att det årsarvoderas kan jämföras med förvärvsarbete. Däremot jämförs inte enstaka politiska förtroendeuppdrag för vilka det endast betalas ut sammanträdesarvoden med förvärvsarbete. Övriga förtroendeuppdrag som uppvisar stora likheter med förvärvsarbete

kan också komma att jämföras med förvärvsarbete. Kraven är att uppdraget haft en stor omfattning, över 40 % av heltid, och att uppdragsgivaren betalat fast ersättning per timme och sociala avgifter.

För att skapa tydlighet och en mer förutsägbar tillämpning av regelverket anser IAF att det vore önskvärt att regeringen överväger att i någon form kodifiera den rättspraxis som utvecklats på området. IAF föreslår att regeringen överväger en ny bestämmelse i 13 § lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring som föreskriver att vissa politiska och även fackliga förtroendeuppdrag ska jämföras med förvärvsarbete. Förutsättningen ska vara att den sökande har haft ett politiskt förtroendeuppdrag av sådan omfattning och kontinuitet att det årsarvoderas eller att det är ett fackligt förtroendeuppdrag utanför den egna arbetsplatsen och den sökande i det sammanhanget fått ersättning för förlorad arbetsförtjänst.

Utskottet ser med tillfredsställelse på att frågan nu har utretts. Den fortsatta beredningen i Regeringskansliet bör avvaktas. Med hänvisning till detta bör de nu behandlade motionerna K387 (s), A253 (s), A320 (s), A362 (s), A366 (s), A375 (s), A407 (kd) och A430 (s) avslås av riksdagen.

Sociala företag och arbetslöshetsförsäkring

Motionen

I motion N389 yrkande 21 av Ulf Holm m.fl. (mp) som gäller den sociala ekonomin begärs ett tillkännagivande om att en anställd i ett socialt företag ska kunna få arbetslöshetsersättning vid arbetslöshet även om personen sitter i styrelsen eller tecknar företagets firma. Motionärerna hänvisar till utredningen *Trygghetssystemen för företagare* (SOU 2008:89). Den risk som finns i dag att inte få ersättning är ett stort bekymmer och hindrar människor från att ta ansvar.

Utskottets ställningstagande

Som framgår av motion N389 yrkande 21 (mp) har frågan om arbetstagare i sociala företag behandlats i utredningsbetänkandet *Trygghetssystemen för företagare* (SOU 2008:89). Utredningen noterade att risken för att betraktas som företagare i arbetslöshetsförsäkringen leder till att personer som arbetar i s.k. arbetsintegrerande sociala företag i många fall avstår från att ta plats i styrelsen i dessa företag. Problemen förefaller finnas när företaget bedrivs i form av ekonomisk förening eller aktiebolag. Utredningen ansåg att det finns ett behov av att särskilt reglera situationen då en person, som egentligen uppfyller kraven för att anses som företagare i den mening som avses i lagen om arbetslöshetsförsäkring, inte bör omfattas av företagarbegreppet. Det som avsågs särskilt är att en fysisk person utför arbete av ideell karaktär och att en person verkar i ett s.k. arbetsintegrerande socialt företag. I betänkande finns ett lagförslag av denna innebörd.

Av budgetpropositionen (utgiftsområde 10) framgår att utredningens betänkande har remitterats. Regeringen har för avsikt att föreslå ett antal åtgärder som ska ge större tydlighet, förutsägbarhet och valfrihet för företagarna på socialförsäkringens område. Enligt propositionen avser regeringen att återkomma till riksdagen med dessa förslag under våren 2010. Utskottet anser att den fortsatta beredningen bör avvaktas. *Motion N389 yrkande 21 (mp)* avstyrks.

Bisyssla

Motionen

I motion *A326 av Helene Petersson i Stockaryd (s)* vill motionären att akassereglerna förtydligas så att de inte försämrar arbetslösas möjligheter att utöva idrott eller delta i annan ideell verksamhet. Motionären hävdar att den som spelar fotboll, är tränare eller på annat sätt är engagerad i exempelvis någon idrott inte anses stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av det kontrakt som upprättas mellan föreningen och tränaren eller spelaren. I motionen hänvisas till att inkomstgränsen för bisyssla på 1 920 kr per vecka inte får överskridas.

Utskottets ställningstagande

En bisyssla är enligt 39 § lagen om arbetslöshetsförsäkring ett extraarbete som inte ska påverka rätten till arbetslöshetsersättning. Förutsättningen är att extraarbetet har pågått under minst 12 månader före arbetslösheten vid sidan av ett heltidsarbete och att den genomsnittliga inkomsten från extraarbetet inte överstiger sex grundbelopp per vecka. En ytterligare förutsättning är att bisysslan inte hindrar personen från att anta ett lämpligt heltidsarbete.

Utskottet kan med anledning av motionen konstatera att bisysslereglerna förutsätter att bisysslan kan anses som ett förvärvsarbete. En fråga är alltså om fotbollsspelaren eller tränaren etc. ägnar sig åt idrotten under omständigheter som gör att det kan anses som förvärvsarbete. Då gäller den ovan beskrivna bisyssleregeln om övriga förutsättningar är uppfyllda. Om så inte är fallet är frågan i stället om idrotten är ett hinder för att stå till arbetsmarknadens förfogande. För att ha rätt till arbetslöshetsersättning ska den sökande bl.a. vara oförhindrad att åta sig arbete och aktivt söka ett lämpligt arbete. Utskottet är inte berett att föreslå något tillkännagivande med anledning av motion *A326 (s)* som därför avstyrks.

Arbetslöshetsersättning vid arbete i annat land

Bakgrund

Den nordiska konventionen om social trygghet gäller mellan de nordiska länderna. Den omfattar samtliga arbetslöshetsförsäkrade i respektive nordiskt land oavsett medborgarskap. Den som har arbetat i ett nordiskt land kan under vissa villkor tillgodoräkna sig detta arbete för rätt till arbetslöshetsersättning. För den som omfattas av EU-reglerna ska intyg E 301 användas, och för den som enbart omfattas av den nordiska konventionen ska intyg N 301 användas. Intygen utfärdas i flertalet av de nordiska länderna av arbetslöshetskassorna.

Enligt den s.k. Grensetjänsten i Morokulien, som ska underlätta för personer och företag i samband med arbetspendling m.m. över gränsen mellan Norge och Sverige, är det många månaders väntetid på att få intyget, vilket av Grensetjänsten identifieras som ett gränshinder.

Motionen

Frågan om blankett E 301 tas upp i motion *A262 av Lars Mejern Larsson m.fl. (s)*. Motionärerna framhåller att en arbetsökande med arbetslöshetsersättning måste tacka ja till arbete i andra länder. Det är därför viktigt att rutinerna för att få del av trygghetssystemen också gäller vid arbete utomlands. För att man ska vara berättigad till ersättning efter förvävarsarbete i Norge krävs att blankett E 301 är utfärdad av en norsk myndighet, vilket innebär en väntetid på mellan 16 och 20 veckor. Därefter följer väntan på handläggningen i den svenska a-kassan. Regeringen bör enligt motionen se över möjligheterna att ersätta blankett E 301 med ett arbetsgivarintyg utfärdad av den norske arbetsgivaren och ett lönebesked som visar att s.k. tryggedeavgift har dragits.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin i november besvarat en interpellation som rör denna fråga. IAF har en löpande dialog med myndigheten i Norge om de långa handläggningstiderna när intyg E 301 ska begäras in. Som ett resultat av myndigheternas möte den 22 oktober 2009 har IAF fått ett förslag om hur de administrativa rutinerna vid hanteringen av intyg E 301 ska kunna tydliggöras och förenklas. Denna information har IAF i sin tur fört vidare till Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO).

Det är enligt utskottets mening angeläget att ersättningar kan betalas ut utan onödigt dröjsmål. Problemet i detta fall är att det är fråga om två olika regelverk och två myndigheter som ska finna gemensamma lösningar för att hantera informationsöverföring. Eftersom uppgifter ska lämnas även om försäkringsperioder m.m. kan motionärens förslag om att ersätta inty-

get med ett arbetsgivarintyg enligt utskottet inte ses som en framkomlig väg. Med hänvisning till det som sagts ovan om tydligare och enklare rutiner finns det inte skäl för något tillkännagivande från riksdagen i denna fråga. Motion A262 (s) avstyrks.

Arbetslöshetskassornas fordringar till följd av felaktiga utbetalningar

Motionen

I motion A300 av Raimo Pärssinen (s) föreslås att arbetslöshetskassorna ges stöd i lag att använda de resurser som krävs för en effektiv handläggning av inkassoärenden. Vid felaktiga utbetalningar är det viktigt för försäkringens trovärdighet att pengarna återbetalas skyndsamt. Erfarenheter visar att betalningsviljan ökar kraftigt i samband med att inkassobolag blir inkopplade. I de fall kassorna nu tvingas att driva återbetalningsärenden själva, kommer betydligt fler ärenden att behöva lämnas över till Kronofogdemyndigheten för handläggning, vilket medför risk för att Kronofogdemyndigheten inte klarar av uppgiften med befintliga resurser.

Utskottets ställningstagande

IAF uttalade i ett meddelande i december 2007 att arbetslöshetskassornas kravhantering innebär förvaltningsuppgifter som utgör myndighetsutövning. De kan därför inte lämnas över till inkassobolag. De fordringar som avsågs var dels återkrav av felaktigt utbetald ersättning, dels obetalda medlemsavgifter. Lagstöd saknas enligt IAF för att delegera uppgiften från en arbetslöshetskassa till ett inkassobolag.

Av en IAF-rapport (2009:11, Återkrav av felaktigt utbetald ersättning och återbetalning av statsbidrag – Arbetslöshetskassornas rutiner och åtgärder) framgår att arbetslöshetskassorna under våren 2009 införde ett nytt fordringshanteringssystem, Collect. Det skedde delvis till följd av lagändringar som trädde i kraft i mars 2009 och som innebar att arbetslöshetskassorna tar ut ränta på återkrav (prop. 2008/09:3, bet. 2008/09:AU5). Syftet med systemet var att effektivisera kassornas fordringshantering.

Det förväntas att systemet ska ge en samlad bild av fordringshanteringen och leda till en ökad enhetlighet i fordringshanteringen. I sammanhanget kan också uppmärksammas att det enligt en uppgift i budgetpropositionen tecknats avtal mellan respektive arbetslöshetskassa och Kronofogdemyndigheten och att det också införts rutiner för filöverföring av inkassouppdrag till Kronofogdemyndigheten.

Utskottet utgår från att fordringshanteringssystemet kommer att effektivisera hanteringen av utestående fordringar. Någon lagändring i det syfte som avses med motionen kan inte anses vara nödvändig. Motion A300 (s) avstyrks.

Ersättning till personer med tre fjärdedels sjukersättning

Motionen

I motion A343 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (s) påtalas att personer som beviljats tre fjärdedels sjukersättning har svårt att hitta anställningar på 25 % och detta särskilt då de måste byta arbete. Trots att de kan ha tillhört en arbetslöshetskassa i många år har de inte rätt att få ersättning. Rätten till ett arbete på Samhall fungerar inte för de flesta. Reglerna i arbetslöshetsförsäkringen för denna grupp bör ses över.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat liknande motionsyrkanden, senast förra året i betänkande 2008/09:AU2 (s. 67 f.). Utskottet hänvisar till det som sägs där. Det finns skäl att upprepa att det problem som beskrivs i motionen i första hand bör lösas utanför arbetslöshetsförsäkringens ram. Utskottet uppmärksammar i sammanhanget att Justitiekanslern i februari i år (beslut 2009-02-02, dnr 4590-08-40) ansett Arbetsförmedlingen vara skadeståndsskyldig när det i ett ärende av detta slag inte vidtogs någon åtgärd för att den sökande skulle finna ett arbete. Försäkringskassan hade aviserat förmedlingen om att en person beviljats tre fjärdedels sjuk- eller aktivitetsersättning och att denne var intresserad av medverkan från Arbetsförmedlingen för att finna ett arbete. Motion A343 (s) avstyrks.

Arbetsgivarintyg, handläggningstider och ränta vid försenad utbetalning

Motionerna

I motion A361 av Siw Wittgren-Ahl (s) begärs ett tillkännagivande om möjligheterna att införa sanktioner, t.ex. vite, mot arbetsgivare som vägrar att utfärda eller kräver ekonomisk ersättning för arbetsgivarintyg. Motionären anser att detta skulle kunna förenkla och snabba på processen.

Motion A372 av Carina Adolfsson Elgestam (s) gäller handläggningen och utbetalningen av ersättning från arbetslöshetskassorna. Motionären anser att regeringen bör se över vad som kan göras för att stärka kassornas möjligheter till snabbare handläggning.

I motion A221 av Annie Johansson (c) påtalas att det kan dröja månader innan utbetalning görs från arbetslöshetskassan. Motionären anser att det bör införas en dröjsmålsränta på icke utbetalad arbetslöshetsersättning från det att man blivit uppsagd till dess att den första utbetalningen görs. Först då infrias principen om den enskilde individens rätt och rättigheter gentemot samhället.

Utskottets ställningstagande

Ett förslag motsvarande det i motion A361 (s) har behandlats tidigare av utskottet, senast i det nyssnämnda betänkandet 2008/09:AU2 (s. 70). Utskottet hänvisade till att det i vissa fall är möjligt att styrka uppgifter till stöd för ersättningsrätt på annat sätt än genom ett arbetsgivarintyg, t.ex. lönebesked för den aktuella perioden. Därmed kan man konstatera att det finns en möjlighet för en sökande att få sin ansökan om ersättning prövad utan ett intyg från arbetsgivaren. Enligt utskottets mening är det olyckligt om utbetalningar försenas till följd av att arbetsgivarintygen försenas eller uteblir, men långa handläggningstider är ytterst arbetslöshetskassornas ansvar. En möjlighet som diskuterats är att genom avtal mellan parterna sätta press på arbetsgivaren att utfärda intyg, men det är något som parterna själva måste ta ställning till. Motion A361 (s) avstyrks.

Med anledning av synpunkterna i motion A372 (s) på långa handläggningstider vill utskottet framföra följande. Den ekonomiska nedgången har inneburit att många har förlorat eller riskerar att förlora sina arbeten. En konsekvens av en stigande arbetslöshet är en ökad arbetsbelastning och därmed längre handläggningstider hos arbetslöshetskassorna.

För att med ett enhetligt mått kunna följa hur länge arbetslösa får vänta på beslut om arbetslöshetsersättning har IAF utvecklat ett mått som benämns genomströmningstid. Det är tiden redovisad som median i antal veckor från den arbetslöses första karensdag till veckan med den första utbetalningen av arbetslöshetsersättning. Denna tid innehåller såväl handläggningstid och arbetslöshetskassans tid innan handläggning kan påbörjas som tid under vilken den enskilde måste komplettera sin ansökan. IAF konstaterar att det finns skillnader mellan kassorna. Somliga är mer belastade än andra. Hos vissa av kassorna har dock handläggningstiden inte ökat påtagligt trots läget på arbetsmarknaden.

Utskottet vill upprepa det som sades nyss: Det är ytterst arbetslöshetskassorna som ansvarar för handläggningstiderna. Riksdagen eller regeringen kan inte bestämma hur kassorna ska förhindra att långa handläggningstider uppstår. Motion A372 (s) avstyrks.

Med anledning av förslaget om dröjsmålsränta i motion A221 (c) kan utskottet konstatera att en utredning (dir. 2009:47) fått i uppdrag att undersöka förutsättningarna för att införa en skyldighet för Försäkringskassan att ekonomiskt kompensera enskilda som har fått vänta på en utbetalning av ersättning under oacceptabelt lång tid. Utredaren ska analysera och utveckla de principiella och praktiska skäl som kan tala för och emot en sådan skyldighet. Utgångspunkten för utredarens arbete ska vara att föreslå ett regelsystem som innebär att Försäkringskassan ska vara skyldig att utge ekonomisk kompensation till försäkrade som fått vänta på en ersättning under oacceptabelt lång tid. Detta uppdrag ska redovisas senast den 30 juni 2010.

Utskottet anser att det kommande utredningsförslaget och den fortsatta beredningen av det bör avvaktas innan frågan övervägs för arbetslöshetsförsäkringens del. Motion A221 (c) avstyrks.

Utbetalning av aktivitetsstöd

Motionerna

Två motioner gäller utbetalningen av aktivitetsstöd. Det är motionerna A415 av Raimo Pärssinen m.fl. (s) och A431 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (s). I båda motionerna föreslås att utbetalningarna överförs från Försäkringskassan till arbetslöshetskassorna. Enligt motion A415 visar erfarenheterna att de som gått över till aktivitetsstöd avbryter sitt medlemskap. Man uppfattar det som att man inte längre behöver vara med i arbetslöshetskassan. Vid återgång till den öppna arbetsmarknaden står medlemmen utan inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning vid ny arbetslöshet. Eftersom arbetslöshetskassorna ska förse Försäkringskassan med det nödvändiga underlaget för aktivitetsstödet bör arbetslöshetskassorna också ta över utbetalningen av aktivitetsstödet.

Utskottets ställningstagande

Motsvarande förslag har behandlats och avstyrkts tidigare av utskottet, senast i betänkande 2008/09:AU2 (s. 70 f.). Där finns en redogörelse för de offentliga utredningar som gjorts i frågan under detta decennium. Utredningarna har inte resulterat i någon förändring. Utskottet bedömer det inte som aktuellt att föra över fler myndighetsuppgifter till arbetslöshetskassorna men utgår från att den kommande socialförsäkringsutredningen kan överväga frågan. Motionerna A415 (s) och A431 (s) avstyrks.

Aktiv arbetsmarknadspolitik

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden som rör aktiv arbetsmarknadspolitik, exempelvis frågor om Arbetsförmedlingen och kompletterande aktörer och om olika arbetsmarknadspolitiska insatser och program. I avsnittet behandlas också två redogörelser från Riksrevisionens styrelse från 2008/09 (med följdmotioner) angående utanförskap och sysselsättningspolitik (2008/09:RRS18) och angående stöd till start av näringsverksamhet (2008/09:RRS16). Utskottet föreslår att riksdagen avslår de i avsnittet behandlade motionsyrkandena och lägger de två redogörelserna till handlingarna.

Jämför reservationerna 16 (s), 17 (mp), 18 (s, v, mp), 19 (s), 20 (s), 21 (s), 22 (v), 23 (mp) och 24 (mp) samt särskilda yttrandena 5 (v) och 6 (v).

Arbetsförmedlingen och kompletterande aktörer

Motionerna

Socialdemokraterna framför i motion A410 yrkande 6 att den traditionella Arbetsförmedlingen behöver utvecklas genom att delar av den byggs om till en kompetensförmedling som, förutom att matcha arbetssökande till lediga jobb, ska stärka de arbetssökandes möjligheter genom att vägleda till utbildning.

Miljöpartiet föreslår i motion A392 yrkande 6 att regeringen ska ta initiativ för att stimulera arbetsmarknadens parter att bedriva arbetsförmedling. Staten ska, inom ramen för anslag till arbetsförmedling, ge ekonomiskt stöd till arbetsförmedlingar som drivs av kollektivavtalslutande parter på arbetsmarknaden.

I ett antal motioner från ledamöter i allianspartierna ges förslag på hur valfriheten och konkurrensen på arbetsförmedlingsområdet kan ökas. *Göran Lindblad (m)* föreslår i motion A214 yrkandena 1 och 2 att lagen om valfrihetssystem också ska gälla på arbetsförmedlingsområdet och att Arbetsförmedlingen på sikt bör bolagiseras. Ett valfrihetssystem föreslås även av *Sofia Larsen (c)* i motion A237. *Annie Johansson och Roger Tiefensee (c)* i motion A218, liksom *Stefan Attefall och Mikael Oscarsson (kd)* i motion A281 yrkandena 1–3, föreslår bl.a. en arbetsförmedlingspeng som ska följa den arbetssökande. *Nils Oskar Nilsson och Anne Marie Brodén (m)* menar i motion A312 att en central upphandling och längre avtalsperioder skulle leda till ökad konkurrens på arbetsförmedlingsmarknaden.

Lars U Granberg (s) framhåller i motion A378 i stället att det är viktigt att de privata alternativen inte ges bättre ersättningar och förutsättningar än coachningsverksamhet inom Arbetsförmedlingen.

Bland övriga motionsyrkanden om Arbetsförmedlingens organisation finns A434 av *Mahmood Fahmi (m)* som vill att man ska se över förutsättningarna för att skapa en specialiserad arbetsförmedling riktad till f.d. missbrukare och A299 av *Billy Gustafsson m.fl. (s)* bl.a. om att på försök nyttja arbetsmarknadsråden friare i Norrköping och Linköping.

Utskottets ställningstagande

I ett antal motioner diskuteras frågor om Arbetsförmedlingens verksamhet och hur den förhåller sig till fristående förmedlingsverksamhet och till användningen av kompletterande aktörer.

Utskottet vill inledningsvis framhålla att det är tillfredsställande att Arbetsförmedlingens omorganisering till en enda myndighet med ett fåtal tydligt definierade mål nu är genomförd. Myndigheten har därmed getts goda förutsättningar att på ett effektivt och rättssäkert sätt lösa de svåra och viktiga arbetsuppgifter som den ställs inför de kommande åren. Arbetsförmedlingen och Ernst & Young har fått i uppdrag att genomföra en uppföljning respektive utvärdering av omorganisationen. I Arbetsförmedlingens slutredovisning av uppföljningen som lämnades i maj 2009 gör man bedömningen att de ekonomiska resurserna utnyttjas bättre och att administrationen har blivit mer enhetlig och effektiv. Förutsättningar för klargörande av ansvarsförhållanden finns nu tack vare en ny arbetsordning och på grund av att de formella möjligheterna att effektivt styra organisationen har förbättrats i och med myndighetsreformen. Ernst & Youngs slutrapport beräknas komma under hösten 2009. Utvärderingar av olika aspekter av myndighetens verksamhet pågår även hos Riksrevisionen och IFAU.

Av Arbetsförmedlingens Arbetsmarknadsrapport 2009:2 framgår å ena sidan att mätningar visar att mellan 85 och 90 % av de arbetsgivare som valt att använda Arbetsförmedlingen är nöjda med hur förmedlingen har medverkat till att tillsätta platser och att Arbetsförmedlingen lyckas nå fram med insatser till de svagaste grupperna på arbetsmarknaden. Att nå en god matchningseffektivitet är och bör vara huvuduppgiften för den nya myndigheten. Å andra sidan framgår av rapporten att Arbetsförmedlingen rapporterar att skattningar av matchningsfunktionen för de tre första kvartalen 2009 visar att det faktiska antalet matchningar var lägre än det förväntade antalet, vilket är bekymmersamt. Under perioden februari–september 2009 finns det en icke slumpmässig negativ avvikelse som hittills har varat i 28 veckor. Arbetsförmedlingen anför att det är för tidigt att bedöma om detta är en systematisk och varaktig avvikelse från det förväntade antalet matchningar, men tillägger att denna observation utan tvekan är en viktig varningssignal om att matchningseffektiviteten kommer att för-

sämras framöver. Utskottet instämmer med Arbetsförmedlingen att det är viktigt att uppmärksamma den lägre matchningseffektiviteten och utreda dess konsekvenser.

I de åtgärder som regeringen aviserat ges Arbetsförmedlingen två nya, mycket viktiga uppgifter i arbetet med att hjälpa människor till arbete, i form av samordningsansvaret för nyanlända invandrades arbetsmarknads-etablering och ett förstärkt uppdrag att ta hand om övergången till arbete eller utbildning för dem som lämnar sjukförsäkringen. Till detta kommer en tredje stor och ansvarsfull uppgift i att kvalitetssäkra programverksamheten, mot bakgrund av den stora volymökningen av den aktiva arbetsmarknadspolitiken.

Mot denna bakgrund motsätter sig utskottet bestämt det socialdemokratiska förslaget i motion A410 yrkande 6 om att delar av Arbetsförmedlingen byggs om till en kompetensförmedling. Utskottet anser att den kritik som Socialdemokraterna framfört mot Arbetsförmedlingens personalresurser framstår som mycket ihållig. Partiet vill mitt i lågkonjunkturen tillföra myndigheten en ny, betungande uppgift som endast delvis kan kopplas till huvuduppgiften att matcha arbetssökande till jobb, utan att tillföra några resurser utöver vad regeringen föreslår. Det är heller inte försvarbart att Arbetsförmedlingen – efter en period av delvis betungande, men nödvändig omställning – omedelbart ska tvingas växla in på ett helt nytt spår, som skulle kräva ytterligare omorganisation. Utskottet avstyrker motion A410 yrkande 6 (s).

Utskottet delar den positiva syn på alternativa arbetsförmedlingar som Miljöpartiet och ett antal företrädare för Allianspartierna ger uttryck för i sina motioner. Utskottet kan konstatera att det länge har funnits alternativa aktörer till Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingens monopol avskaffades redan 1993, då kravet på tillstånd från dåvarande Arbetsmarknadsstyrelsen för att bedriva privat arbetsförmedling upphörde. Kompletterande aktörer är således inte något främmande i svensk arbetsmarknadspolitik, och utskottet välkomnar initiativ till privat arbetsförmedling.

I ett antal motioner föreslås att den fria etableringen på arbetsförmedlingsmarknaden på olika sätt ska stimuleras ytterligare, exempelvis genom införandet av en arbetsförmedlingspeng, genom att lagen om valfrihetssystem också ska börja gälla på arbetsförmedlingsområdet eller genom central upphandling och längre avtalsperioder, som skulle leda till bättre konkurrens. Utskottet kan konstatera att regeringen har initierat en modell där arbetsmarknadspolitiken i första hand styrs via den offentliga Arbetsförmedlingen, men där denna på allt fler områden kompletteras med insatser från kompletterande aktörer. Utskottet finner att denna modell förefaller vara en väl avvägd kombination som förenar krav på tydlig styrning och rättssäkerhet med stor valfrihet för den arbetssökande när det gäller den typ av hjälp som han eller hon önskar.

Utskottet kan konstatera att regeringen gör bedömningen att Arbetsförmedlingen inte har uppnått den målsättning som sattes för de kompletterande aktörerna för 2008 om att erbjuda en tredjedel eller minst 10 000 personer av deltagarna i jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar tjänster från kompletterande aktörer. Utskottet delar regeringens inställning att det är angeläget att Arbetsförmedlingen i större utsträckning erbjuder aktiviteter hos kompletterande aktörer, men noterar att insatser har gjorts som gör att utvecklingen går åt rätt håll. Utskottet välkomnar slutligen att regeringen i budgetpropositionen aviserar att den kommer att se över möjligheterna för Arbetsförmedlingen att kunna upphandla kompletterande aktörer enligt ett valfrihetssystem för individen.

I den mån de inte kan anses tillgodosedda med vad som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna *A214 yrkandena 1 och 2 (m)*, *A218 (c)*, *A237 (c)*, *A281 yrkandena 1–3 (kd)* och *A312 (m)*.

I motion *A378 (s)* framförs att det är viktigt att de privata alternativen inte ges bättre ekonomiska förutsättningar än de interna coacherna. Utskottet delar inte motionärens farhåga att de kompletterande aktörerna ska ta resurser från och därmed försämra Arbetsförmedlingens verksamhet. I likhet med myndigheten bedömer utskottet i stället att de privata alternativen – som finansierats genom särskilda satsningar – utgör just värdefulla komplement, som bidrar till ökad valfrihet för den arbetssökande. Utskottet välkomnar att Arbetsförmedlingen avser att göra en jämförelse mellan resultat och kostnader för de interna respektive externa coacherna. Motion *A378 (s)* avstyrks.

Utskottet ser det som positivt om kollektivavtalslutande parter tar initiativ till att bedriva förmedlingsverksamhet, men kan inte ställa sig bakom Miljöpartiets förslag i motion *A392 yrkande 6* att staten bör ge ekonomiskt stöd till arbetsförmedlingar som drivs av kollektivavtalslutande parter. Dessa aktörer bör inte särbehandlas. Samma villkor och samma förutsättningar bör råda för alla kompletterande aktörer som vill bedriva förmedlingsverksamhet. Utskottet avstyrker motion *A392 yrkande 6 (mp)*.

Ett viktigt syfte bakom bildandet av myndigheten Arbetsförmedlingen var att den nya myndighetens organisation skulle avspegla de regionala och lokala arbetsmarknaderna och att den därför skulle kunna utformas så att verksamheten anpassas till regionala och lokala förutsättningar och behov. Det är dock Arbetsförmedlingen som själv, med beaktande av regeringens mål för verksamheten, bestämmer hur verksamheten ska organiseras. Det möjliggör för Arbetsförmedlingen att flexibelt kunna prioritera och omfördela resurser till områden där behov uppstår. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet förslagen i motion *A299 (s)* om friare arbetsmarknadsråd.

Om det föreligger ett behov av att inrätta en särskild arbetsförmedling för f.d. missbrukare, vilket förespråkas i motion *A434 (m)*, måste enligt utskottets mening också vara något som myndigheten Arbetsförmedlingen själv bäst kan avgöra. Motion *A434 (m)* avstyrks.

Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Utanförskap och sysselsättningspolitik

Redogörelsen

Riksrevisionens styrelse anser det i redogörelse 2008/09:RRS18 angeläget att effekterna av sysselsättningspolitiken följs upp så att det är möjligt att se konsekvenser på kort och lång sikt. Grundläggande för en rättvisande redovisning är enligt styrelsen att de målbegrepp som används är tydligt definierade. Riksrevisionens granskning visar att begreppet utanförskap används i de ekonomiska propositionerna utan någon tydlig definition. Det är också viktigt att redovisningen är sådan att jämförelser över tiden möjliggörs.

Motionen

Socialdemokraterna påtalar i följdmotion 2008/09:A10 att regeringen har ändrat definitionen av utanförskap flera gånger. Det nuvarande sättet att mäta fyller ingen funktion om man vill se hur många individer som får ersättning. Inte heller är sättet att mäta ersättningsutbetalningar relevant om man vill ta reda på hur många som står utanför arbetsmarknaden. Begreppet utanförskap kan betraktas som oanvändbart. För Socialdemokraterna är det viktigt att det finns relevanta variabler för att man ska kunna sätta upp mål och mäta utvecklingen på arbetsmarknaden.

Utskottets ställningstagande

Med anledning av de synpunkter som framförs i Riksrevisionens styrelses redogörelse 2008/09:RRS18 och en socialdemokratisk följdmotion kan utskottet konstatera att regeringen i budgetpropositionen för 2008 slog fast att sysselsättningspolitikens främsta uppgift är att öka den sysselsättningsnivå som är förenlig med stabil inflation och ekonomisk balans. Utskottet har tidigare (senast i ytr. 2008/09:AU9y) ställt sig bakom denna målsättning, inte minst mot bakgrund av erfarenheterna av den vildvuxna flora av siffersatta mål som tidigare präglat arbetsmarknadspolitiken. Med detta sagt bedömer utskottet samtidigt att den vidareutveckling av arbetsmarknadsstatistiken som SCB på regeringens initiativ genomför kommer att vara till stor nytta för att skapa den samlade bild som krävs när politikens effekt ska utvärderas.

Till skillnad från Socialdemokraterna i motion 2008/09:A10 anser utskottet att utanförskapsbegreppet även fortsättningsvis kommer att vara viktigt för att fästa uppmärksamhet på situationen för de grupper – t.ex. långtids-sjukskrivna och personer som står helt utanför arbetsmarknaden – som ofta har en svårare väg till arbete och är i än större behov av stöd än de arbetslösa som är inskrivna vid Arbetsförmedlingen. Utskottet anser även i övrigt att de svar som regeringen ger i budgetpropositionen gällande för-

bättrad och mer transparent redovisning av sysselsättningspolitikens effekter visar att synpunkterna från Riksrevisionen och dess styrelse har beaktats i regeringens fortsatta arbete. Därför föreslår utskottet att riksdagen lägger Riksrevisionens styrelses redogörelse 2008/09:RRS18 till handlingarna och avslår motion 2008/09:A10 (s).

Riksrevisionens styrelses redogörelse angående stöd till start av näringsverksamhet m.m.

Redogörelsen

Riksrevisionens styrelse framhåller i redogörelse 2008/09:RRS16 att Riksrevisionens granskning (RiR 2008:24) visar på behovet av en fördjupad kunskap om effekterna av stödet till start av näringsverksamhet. Styrelsen förutsätter att de rekommendationer och slutsatser som RiR ger i rapporten kommer att utgöra ett värdefullt underlag för regeringen och Arbetsförmedlingen i det fortsatta arbetet med att utveckla och förbättra uppföljningen och redovisningen av stödets sysselsättningseffekter.

Motionerna

Socialdemokraterna menar i följdmotion 2008/09:A9 *yrkandena 1 och 2* att det i det allvarliga läge som råder på arbetsmarknaden i dag finns all anledning att ge fler möjligheten att starta näringsverksamhet med stöd. Att ge arbetslösa möjligheten att utveckla goda affärsidéer är en viktig del av den palett av insatser som förmedlingen bör ha att erbjuda de arbetslösa. Socialdemokraterna håller med Riksrevisionen (RiR) om att Arbetsförmedlingen i större utsträckning bör prioritera stöd till start av näringsverksamhet (*yrkande 1*). Partiet håller också med RiR om att handlingarna på förmedlingen bör ges bättre stöd och att uppföljningen bör förbättras i enlighet med RiR:s rekommendationer (*yrkande 2*).

Insatsen stöd till start av näringsverksamhet uppmärksammas också bl.a. i motionerna *Ub497 yrkande 5 av Annika Qarlsson (c)* och *A303 av Oskar Öholm (m)*, i vilka det föreslås att regelverket ändras så att även icke-arbetslösa kan ta del av insatsen. Även i motionerna *A283 av Emma Henriksson (kd)* och *A358 av Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (s)* förespråkas en flexiblare användning av stödet. På delvis samma tema framför *Andreas Norlén och Annicka Engblom (m)* i motion *Ub292 yrkande 4* att Arbetsförmedlingens tjänstemän bör ges möjlighet till vidareutbildning med inriktning mot företagande och entreprenörskap för att de bättre ska kunna hjälpa arbetssökande som visar intresse för en framtid som företagare.

Utskottets ställningstagande

Riksrevisionens styrelse redovisar i redogörelse 2008/09:RRS16 resultaten av Riksrevisionens granskning (RiR 2008:24) om stöd till start av näringsverksamhet. Utskottet delar Riksrevisionens positiva syn på stödet, då granskningen visar att det är en insats med entydigt positiva sysselsättnings-effekter i jämförelse med att vara öppet arbetslös eller att delta i övriga program. Insatsen har dock även vissa negativa effekter, framför allt dödviktseffekten, dvs. att stöd kan tillkomma även personer som skulle ha startat företag ändå. Utskottet instämmer i den bedömning som Riksrevisionen gör i granskningen om att de negativa effekterna uppvägs av de positiva. Riksrevisionens styrelse och flera motionärer – i motion 2008/09:A9 yrkande 1 (s), i motion A283 (kd) och i motion A358 (s) – förordar att stöd till start av näringsverksamhet ska prioriteras eller tillämpas mer flexibelt. Utskottet anser att motionerna är tillgodosedda genom den vidgning av insatsen som regeringen aviserar i budgetpropositionen och som innebär att insatsen blir tillgänglig för ungdomar inom jobbgarantin för unga.

När det gäller förslagen från Annika Qarlsson (c) i motion Ub497 yrkande 5 och Oskar Öholm (m) i motion A303 om att stödet bör kunna ges även till icke-arbetslösa anser utskottet att det är lämpligare att generella insatser för att stimulera företagande bedrivs inom näringspolitiken. Stöd till start av näringsverksamhet bör även fortsättningsvis vara ett arbetsmarknadspolitiskt program för arbetslösa och i vissa fall personer som riskerar att bli arbetslösa.

Riksrevisionen tar liksom motionärerna i motion 2008/09:A9 yrkande 2 (s) och motion Ub292 yrkande 4 (m) upp frågan om Arbetsförmedlingens förmåga att ge stöd till blivande företagare. Utskottet vill för det första peka på att Riksrevisionens granskning visar att nästan 90 % av deltagarna i insatsen instämde helt eller delvis i påståendet ”Min affärsidé bedömdes på ett professionellt och korrekt sätt av Arbetsförmedlingen.” För det andra öppnar användandet av kompletterande aktörer i coachningsinsatser för ökade möjligheter för den arbetssökande att få individanpassat stöd, exempelvis till den som vill starta eget företag. Utskottet anser inte att det krävs några ytterligare åtgärder med anledning av motionerna.

Med vad som ovan anförts föreslår utskottet att riksdagen lägger Riksrevisionens styrelses redogörelse 2008/09:RRS16 till handlingarna och avslår motionerna 2008/09:A9 yrkandena 1 och 2 (s), Ub292 yrkande 4 (m), Ub497 yrkande 5 (c), A283 (kd), A303 (m) och A358 (s).

Övriga frågor om arbetsmarknadspolitiska stöd och insatser

Motionerna

Socialdemokraterna framför i motion A410 yrkande 3 att alla arbetssökande ska ges stöd utifrån vars och ens individuella behov. Under den borgerliga regeringen har resurserna till Arbetsförmedlingen varit för små

och satsats fel, och synen på de arbetslösa har gjort att individperspektivet har tappats bort. Det krävs i stället kvalitet i Arbetsförmedlingens insatser. En aktiv arbetsmarknadspolitik med kvalitet efterlyser också *Sven-Erik Österberg (s)* i motion A345 yrkande 1. I motionens yrkande 3 förordas att den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen ska byggas ut kraftigt så att fler får denna möjlighet och i yrkande 4 betonas att förmedlingen måste kunna möta varje arbetssökande individuellt och ge stöd efter behov. *Sven-Erik Österberg m.fl. (s)* anser i motion A381 att arbetsmarknadspolitiken måste innehålla tydligt riktade stöd till dem som har de största behoven av hjälp för att de ska få en chans att komma ut i arbetslivet.

Socialdemokraterna noterar i motion A2 yrkande 6, som är väckt med anledning av regeringens skrivelse 2008/09:198 om en jämställd arbetsmarknad, att Arbetsförmedlingens årsrapport (Ure 2008:1) över de konjunkturberoende programmen visar att könsfördelningen är ojämn inom flera insatser. Myndigheten bör därför ges i uppdrag att se över sina rutiner för beviljande av stödinsatser och sitt bemötande av särskilt unga arbetslösa utifrån ett könsperspektiv.

Vänsterpartiet anser i motion A1 yrkande 8, också väckt med anledning av den ovan nämnda skrивelsen, att det är oacceptabelt att tillgången till arbetsmarknadsutbildningar är så ojämnt fördelad mellan kvinnor och män. Arbetsförmedlingen bör därför ges i uppdrag att se över kvinnors respektive mäns tillgång till arbetsmarknadsutbildning och genomföra de förändringar som krävs för att nå en jämn könsfördelning.

Miljöpartiet argumenterar i motion A307 yrkande 17 för att det krävs särskilda insatser för att gruppen långtidsarbetslösa och långtidssjukskrivna ska prioriteras när det gäller samhällseliga jobbskapande insatser. I samma motions yrkande 20 förordar partiet att det ska finnas möjligheter till en paus i arbetslivet, t.ex. genom ett friår. Arbetslivsinstitutets utvärdering av det tidigare försöket med friår visade att reformen ledde till ökad rörlighet på arbetsplatser och på arbetsmarknaden. IFAU:s utvärdering visade att tiden i arbetslöshet för friårsvikarierna minskade efter vikariatet. Friåret var således positivt för både vikarier och friårstagare. Partiet anför också i yrkande 30 att projekt för långtidsarbetslösa, som t.ex. Gröna jobb som pågick mellan 2004 och 2007, bör uppmuntras. Projektet vände sig till personer som varit utan arbete i mer än tre år och innebar att de under halva tiden skulle ägna sig åt naturvård, skötsel av park, natur och skog och forminnesvård. Den andra halvan av tiden skulle ägnas åt traditionell kompetensutveckling.

Katarina Brännström (m) anser i motion A206 det vara viktigt att söka fler vägar tillbaka till arbete och exemplifierar med ersättning till handeldare för praktik till långtidsarbetslösa och möjlighet till lönebidrag på den gamla arbetsplatsen.

Tre enskilda *socialdemokratiska* motioner tar upp frågor som rör villkor för samhällsstöd. I motion A259 av *Lena Hallengren och Krister Örnfjäder* framförs att man bör ställa krav på arbetsledning och facklig insyn i arbetsmarknadspolitiska insatser. *Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist* anser i motion A264 att kollektivavtal bör vara en självklar förutsättning för att samhällsstöd vid anställningar ska beviljas. *Lars U Granberg* menar i motion A364 att man bör se över arbetsförmedlarnas möjlighet att kontrollera försäkringsskyddet i företag som får samhällsstöd.

I motion A239 av *Maria Plass och Anna Tenje (m)* föreslås att man ser över regelverket för flyttningsbidrag för att bedöma om villkoren är rimliga i förhållande till arbetsmarknadspolitikens målsättningar och kraven i arbetslöshetsförsäkringen. Syftet är att se om regelverket för flyttningsbidrag på ett tillräckligt sätt ger förutsättningar för rörlighet på arbetsmarknaden. *Kent Olsson (m)* menar i motion A393 att man bör försöka påverka EU så att pendlingsstöd till arbetslösa som får anställning på annan ort inom Norden kan beviljas, i enlighet med EG-fördragets bestämmelser om fri rörlighet.

Den statliga arbetsmarknadspolitiken räcker inte till i djupare och långvarigare lågkonjunkturer, hävdas det i motion K321 *yrkande 1* av *Pia Nilsson (s)*. Därför bör kommunal verksamhet för arbetslösa och personer med funktionshinder stödjas i begränsad skala. *Thomas Strand (s)* anser i motion Kr220 att regeringen på ett tydligare och starkare sätt borde engagera folkhögskolor och studieförbund att bekämpa den växande arbetslösheten. Regeringens satsning i budgetpropositionen är bra, men den är för blygsam och innebär en för kortvarig insats. Liknande synpunkter framförs i motion Kr292 av *Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s)*. I motion A314 av *Nils Oskar Nilsson (m)* framförs att man bör se över möjligheterna att initiera specifika program där arbetsmarknadspolitiska åtgärder kan nyttjas för vidmakthållande, upprustning och restauration av Sveriges kulturarv.

Betty Malmberg (m) menar i motion A339 att samhället skulle kunna använda sina samlade resurser bättre. Om man t.ex. tidigt kunde ordinera friställda någon dags samhällsinsats i veckan under perioder av arbetslöshet eller liknande skulle både friställda och samhället totalt må mycket bättre. *Jan Emanuel Johansson (s)* anser i motion A329 att ideella organisationer som arbetar med exempelvis rehabilitering av kriminella och missbrukare och som via Arbetsförmedlingen har stöd med lönebidrag inte ska behöva ligga ute med den första månadslönen, eftersom det ofta är en stor ekonomisk påfrestning för organisationen. Samme motionär lyfter i motion A447 fram s.k. avtrappningsstöd som en arbetsmarknadspolitisk insats med många stora förtjänster.

I motion A228 framhåller *Göte Wahlström och Thomas Strand (s)* att det inför framtida utmaningar inom det arbetsmarknadspolitiska området är av största vikt att de erfarenheter som finns när det gäller kollektivavtals-tecknande som en stabilisator i tider av globalisering lyfts fram och tydliggörs.

I fyra enskilda motioner efterlyses insatser för lokala arbetsmarknader: motion A319 av Raimo Pärssinen m.fl. (s) om insatser i Gävleborg, motion A327 av Krister Örnjäder (s) och motion A373 av Carina Adolfs-son Elgestam m.fl. (s) om insatser i sydöstra Sverige samt motion A349 av Alf Eriksson m.fl. (s) om insatser i Västsverige.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att den negativa beskrivning av regeringens politik som gör i Socialdemokraternas motion A410 yrkande 3 helt saknar grund. Partiet anklagar i motionen regeringen för att ha satsat för lite och fel på Arbetsförmedlingens insatser, vilka därmed skulle ha förlorat individperspektivet. Partiet kräver i stället kvalitet i myndighetens insatser. Liknande synpunkter framförs i ett par enskilda socialdemokratiska motioner.

Målet för alliansregeringens arbetsmarknadspolitik har hela tiden varit att främja arbetslinjen, bl.a. genom att ändra fokus för Arbetsförmedlingens verksamhet till att i första hand matcha arbetssökande till jobb, snarare än till åtgärder, och genom att anpassa volymen och mängden av arbetsmarknadspolitiska program till vad konjunkturen krävt.

Detta var ett tydligt brott med den tidigare socialdemokratiska regeringens politik. Mellan 2003 och 2006 ökade exempelvis antalet personer som fördes in i arbetsmarknadspolitiska program med 10–15 % per år trots en allt starkare konjunktur. De oreflekterade socialdemokratiska kraven på ständigt ökade volymer inom arbetsmarknadspolitiken har fortsatt i opposition även under högkonjunkturåren 2006–2008. Som utskottet tidigare påpekat (jfr bet. 2007/08:AU1) skulle en sådan politik både ha försämrat statsfinanserna och riskerat att låsa in arbetskraften i åtgärder i stället för att kunna ta jobb.

I en lågkonjunktur värnas däremot arbetslinjen bäst genom en aktiv arbetsmarknadspolitik. Sedan konjunkturen vände hösten 2008 har alliansregeringen därför – i linje med grundprincipen att konjunkturberoende åtgärder bör följa konjunkturen – på ett kraftfullt sätt åter ökat volymen och tillfört Arbetsförmedlingen ökade resurser för att säkra insatsernas kvalitet även i lågkonjunkturen. Det ökande inslaget av valfrihet genom användandet av kompletterande aktörer bidrar också enligt utskottets mening till att individperspektivet i förhållande till de arbetssökande – tvärtemot vad Socialdemokraterna påstår – har stärkts.

Med vad som nu anförs anser utskottet att motionerna A345 yrkandena 1, 3 och 4 (s), A381 (s) och A410 yrkande 3 (s) bör avslås.

Med anledning av Socialdemokraternas och Vänsterpartiets motioner A2 yrkande 6 respektive A1 yrkande 8 om behovet av ett särskilt uppdrag till Arbetsförmedlingen om bemötande och en könsneutral fördelning av insatserna noterar utskottet att Arbetsförmedlingen bedriver ett målinriktat arbete för att aktivt främja jämställdhet såväl internt inom myndigheten som externt på arbetsmarknaden. Målet är bl.a. att kvinnor och män som

möter Arbetsförmedlingen ska få del av förmedlings- och programverksamheten på lika villkor. Utskottet anser att frågan är angelägen och utgår från att regeringen kontinuerligt och nogsamt följer upp och utvärderar Arbetsförmedlingens mål och verksamhet även vad gäller jämställdhet. Det får enligt utskottets mening ankomma på regeringen att avgöra om detta ska ske i form av ett särskilt uppdrag eller på annat sätt. Motionerna *A1 yrkande 8 (v)* och *A2 yrkande 6 (s)* avstyrks.

I Miljöpartiets motion A307 yrkande 20 föreslås att friåret ska återinföras 2012. Utskottet finner det anmärkningsvärt att Miljöpartiet anser det vara en god sysselsättningspolitik att betala människor för att vara helt utan sysselsättning, i synnerhet i ett arbetsmarknadsläge då arbetslösheten fortfarande riskerar att överstiga 10 %. Utskottet vill också påminna om att exempelvis IFAU:s utvärdering av friårets arbetsmarknadseffekter (IFAU 2005:10) visade att de som varit friårslediga inte arbetade i större omfattning efter friåret, att de i genomsnitt fick 3 % lägre månadslön och att de inte minskade sin sjukfrånvaro, men däremot gick tidigare i pension. Arbetsmarknadseffekterna för deltagarna synes således snarast ha varit negativa. Ett återinfört friårssystem skulle enligt utskottets mening vara ett mycket kraftigt avsteg från arbetslinjen. Utskottet utgår från att Socialdemokraterna och Vänsterpartiet instämmer i denna bedömning, inte minst mot bakgrund av att deras representanter inte hade några invändningar mot att avskaffa friåret vid utskottets budgetberedning hösten 2006 (bet. 2006/07: AU1 och bet. 2006/07:AU5). Motion *A307 yrkande 20 (mp)* bör avslås av riksdagen.

Utskottet noterar att det finns ett stort antal motionsyrkanden som föreslår nya arbetsmarknadspolitiska åtgärder eller åtgärder inom nya samhällssektorer eller som vill ha större eller mindre förändringar i regelverken för befintliga åtgärder. Utskottet har tidigare behandlat motsvarande förslag som dessa och kommer inte att behandla alla förslag i detalj.

När det gäller förslagen i motionerna A239 (m) och A393 (m) om att se över regelverket för flyttningsbidrag vill utskottet uppmärksamma att regeringen den 26 november 2009 beslutade om att tillsätta en utredning (dir. 2009:108) som ska se över hur stödet kan modifieras så att regelverket blir icke-diskriminerande med avseende på den fria rörligheten inom EG-rätten. Utredningen tillsätts med anledning av den formella underrättelse som kommissionen sände till Sverige den 15 april 2009 om brott mot artikel 39 EG. Den formella underrättelsen har sin bakgrund i ett klagomål från en svensk medborgare bosatt i Sverige som av Arbetsförmedlingen nekades pendlingsstöd för arbete i Danmark. Utredningen ska enligt direktiven presentera sitt förslag senast den 15 mars 2010. Utskottet anser att utredningens arbete bör avvaktas och avstyrker motionerna *A239 (m)* och *A393 (m)*.

När det gäller förslaget i motion A314 (m) om ökad upprustning av Sveriges kulturarv genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder vill utskottet framhålla att regeringen i budgetpropositionen förklarar att man ämnar införa

en ny aktiveringsinsats för arbetslösa, Lyft. Åtgärden – som planeras innefatta 40 000 platser – ska finnas inom statliga och kommunala bolag och verksamheter och i ideella organisationer med viss verksamhet. Den syftar till att aktivera personer som saknar arbete inom bl.a. kulturarvsområdet. Ett deltagande i Lyft ska som längst vara i sex månader för deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin och tre månader för korttidsarbetslösa vuxna och för ungdomar inom jobbgarantin. Utskottet bedömer att motion *A314 (m)* därmed i huvudsak kan anses vara tillgodosedd och därför kan avslås.

Frågan om att ställa krav på kollektivavtal inom det arbetsmarknadspolitiska området har behandlats av utskottet vid ett flertal tillfällen, senast i betänkande 2008/09:AU1. Utskottet konstaterar att det är en förutsättning för att få stöd till t.ex. nystartsjobb, instegsjobb eller annat anställningsstöd att arbetsgivaren intygar att lön och andra anställningsförmåner lämnas enligt kollektivavtal eller att de är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal i branschen. Samma regler gäller i detta avseende för lönebidrag. Varken nu eller tidigare har det formellt ställts krav på att kollektivavtal ska finnas på arbetsplatsen. Utskottet anser att det gällande regelverket är ändamålsenligt och avstyrker därför motion *A264 (s)*. Även de krav om andra villkor för samhällsstöd vid arbetsmarknadspolitiska insatser som framförs i motionerna *A259 (s)* respektive *A364 (s)* anser utskottet kan avslås av riksdagen.

Utskottet vill med anledning av motion *A228 (s)* understryka att den svenska modellen där förhållandena på arbetsmarknaden i hög grad regleras genom avtal bör värnas. Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin har bl.a. som svar på skriftliga frågor i riksdagen uppgett att han vid de tillfällen som erbjuds på EU-nivå ska fortsätta att sprida kunskap om den svenska modellens funktion och fördelar. Utskottet anser därmed motion *A228 (s)* vara tillgodosedd, varför den kan avslås.

När det gäller övriga motionsyrkanden om arbetsmarknadspolitiska stöd och insatser kan utskottet konstatera att regeringen i budgetpropositionen föreslår att den aktiva arbetsmarknadspolitiken för vuxna och ungdomar förstärks med totalt 3,9 miljarder kronor bara under 2010. Förutom de nya insatser som diskuterats ovan avser regeringen att bygga ut coachning i Arbetsförmedlingens regi med 8 000 platser och öka antalet platser i arbetspraktik och praktisk kompetensutveckling med sammanlagt 4 000 platser under 2010. Dessutom tillförs resurser för ytterligare ca 1 000 platser i arbetsmarknadsutbildning under 2010. Även antalet deltagare i garantierna beräknas öka, och totalt förväntas 220 000 personer någon gång under 2010 delta i arbetsmarknadspolitiska program med aktivitetsstöd. Utöver detta föreslår regeringen en tillfällig utbildningsstatsning som under 2010 ger ett tillskott på ca 21 500 nya platser inom det reguljära utbildningsväsendet. Utskottet noterar också att det sedan läsåret 2008/09 pågår en försöksverksamhet med gymnasial lärlingsutbildning som innevarande läsår omfattar 6 000 platser. Regeringen har också avisierat att en gymnasial lärlingsutbildning införs som en alternativ väg till yrkesexamen inom

gymnasieskolans yrkesprogram. Mot bakgrund av dessa omfattande satsningar på en aktiv arbetsmarknadspolitik av hög kvalitet och stor bredd anser utskottet inte att det i dagsläget finns behov av ytterligare justeringar i åtgärderna.

Utskottet avstyrker därför motionerna *K321 yrkande 1 (s)*, *Kr220 (s)*, *Kr292 (s)*, *A206 (m)*, *A307 yrkandena 17 och 30 (mp)*, *A329 (s)*, *A339 (m)* och *A447 (s)*. Även motionerna *A319 (s)*, *A327 (s)*, *A349 (s)* och *A373 (s)* om lokala insatser avstyrks med det tillägget att arbetsmarknadspolitikerna primärt är nationell.

Åtgärder mot ungdomsarbetslöshet

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden som rör åtgärder mot ungdomsarbetslöshet, exempelvis frågor om tidpunkten för insatser till ungdomar och om åldersgränser för vissa arbetsmarknadspolitiska program. Utskottet föreslår att riksdagen avslår de i avsnittet behandlade motionsyrkandena.

Jämför reservationerna 25 (s, v, mp), 26 (mp) och 27 (mp).

Motionerna

Socialdemokraterna anser i motion *A410 yrkande 1* att man måste investera i ungas möjligheter till jobb. Liknande synpunkter framförs i motion *A424 yrkande 1 av Caroline Helmersson-Olsson m.fl. (s)* som vill se kraftfulla åtgärder för att bekämpa ungdomsarbetslösheten genom bl.a. utbildningsinsatser. Samma motionärer anser att det behövs ett mentorssystem och olika former av traineeprogram för att överbrygga generationsskiftet på arbetsmarknaden (*yrkande 5*). Även i motion *A290 av Eva-Lena Jansson m.fl. (s)* efterfrågas en aktiv och rättvis jobbpolitik för ungdomar, genom exempelvis satsningar på en mer yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning för ungdomar och lärlingsplatser för långtidsarbetslösa ungdomar.

Miljöpartiet förordar i motion *A307 yrkandena 29 och 31* bättre möjligheter att hjälpa ungdomar och studenter. Regelverket måste ändras så att insatser för arbetslösa ungdomar kan sättas in betydligt tidigare än efter sex månader. Miljöpartiet vill också öka flexibiliteten och göra det möjligt att erbjuda utbildningar och kompetenshöjande åtgärder som är längre än tre månader för arbetslösa ungdomar (*yrkande 29*). Många studenter som vill göra praktik får i dag inte tillfälle att göra det eftersom deras lärosäten inte erbjuder detta. Miljöpartiet vill skapa möjlighet för fler studenter att få denna värdefulla arbetslivserfarenhet och föreslår därför en försöksverksamhet med praktik (*yrkande 31*).

Liksom Miljöpartiet förespråkar *Sven-Erik Österberg (s)* i motion A346 att den s.k. tremånadersregeln i jobbgarantin för unga tas bort, så att unga arbetslösa tidigare kan få ta del av stödinsatser som exempelvis praktik. Liknande förslag framförs i motionerna A316 *yrkande 1 av Anna Tenje och Jan R Andersson (m)* och A337 *av Agneta Berliner m.fl. (fp)*. Även *Helene Petersson i Stockaryd (s)* vill i motion A325 ha snabba insatser för ungdomar vid arbetslöshet. *Carin Runeson och Hans Unander (s)* vill i motion A230 att det inom ramen för ungdomsgarantin ska skapas en lotsfunktion utifrån någon form av mentor- eller kontaktmannaskap.

Miljöpartiet anför i A307 *yrkande 32* att det bör göras en särskild riktad satsning på stöd till start av näringsverksamhet med den förändringen att bidraget även ska gälla för dem som är yngre än 25 år. Likartade förslag formuleras i motionerna Ub497 *yrkande 4 av Annika Qarlsson (c)*, A232 *av Christian Holm och Lars Hjalmered (m)* och A316 *yrkande 2 av Anna Tenje och Jan R Andersson (m)*.

Åldersgränserna för flyttbidrag, pendlingsstöd och sökanderesor är diskriminerande och bör avskaffas, hävdar *Anna Tenje och Jan R Andersson (m)* i motion A316 *yrkande 3*. Även *Fredrik Olovsson (s)* menar i motion A359 att unga under 25 år bör kunna få pendlingsstöd och att detta stöd borde kunna ges även vid kortare anställningar, i synnerhet när det gäller unga människor.

Aleksander Gabelic (s) menar i motion A304 *yrkande 1* att det krävs bättre samordning av insatser riktade till ungdomar som står långt från arbetsmarknaden. Motionären hävdar i *yrkande 2* i samma motion att det finns brister i kommunernas regelverk som blir ett hinder för att motverka t.ex. ungdomsarbetslösheten. En sådan brist är att kortsiktighet är inbyggd i det kommunala beslutsfattandet eftersom den kommunala budgeten ska gå ihop i slutet av varje år. Det förhindrar kommunerna att använda och se försörjningsstödet som ett investeringsverktyg. *Anna Tenje och Jan R Andersson (m)* menar i motion A316 *yrkande 5* att man ska se över systemet med praktikplatser för ungdomar. *Thomas Bodström (s)* anser i motion A341 att det är viktigt att ungdomar får sommarjobb och att regeringen borde se till att ungdomar som verkligen vill jobba kan göra det. *Patrik Forslund (m)* argumenterar i motion A380 för att det tillsätts en kommission med uppdrag att ta fram en strategi för hur Sverige ska kunna sänka ungdomsarbetslösheten. *Ronny Olander (s)* vill i motion A421 ha en översyn av hur samhällsstödet ska se ut för arbetslösa ungdomar som läser upp sina gymnasiebetyg på komvux.

Utskottets ställningstagande

Ungdomars situation på arbetsmarknaden har försvårats under det senaste året. I oktober 2009 var enligt SCB:s statistik 25,7 % av de ungdomar i åldern 15–24 år som befann sig i arbetskraften arbetslösa, vilket var en ökning med 7,2 procentenheter sedan oktober 2008. Utskottet finner det

mot den bakgrunden mycket välkommet att regeringen genom förslagen i budgetpropositionen för 2010 ytterligare förstärker insatserna för arbetslösa ungdomar.

De nya insatserna för ungdomar kan sägas ha två huvudspår. Det ena spåret är att göra jobbgarantin för ungdomar mer flexibel och möjlig att anpassa till individuella behov. Det blir exempelvis inom ramen för garantin möjligt att få arbetslivsinriktad rehabilitering, att kunna ta del av stöd till start av näringsverksamhet, att kunna ta del av den nya aktiveringsinsatsen Lyft och att delta i garantin på deltid, för att kunna kombinera den med komvux och sfi-studier. En sådan kvalitetshöjande individanpassning är enligt utskottets mening särskilt på sin plats med tanke på vikten av att fånga in de allra svagaste ungdomarna och förhindra att de slås ut ur arbetskraften innan konjunkturen hinner vända. Även möjligheten för ungdomar som saknar slutbetyg från grund- eller gymnasieskolan att i folkhögskolornas regi få chansen att gå en studieförberedande utbildning ser utskottet som ett gott verktyg för detta ändamål. Sedan tidigare bidrar nystartsjobben och halveringen av arbetsgivaravgiften vid anställning av ungdomar till att göra det billigare för företag att anställa unga.

Det andra spåret – som primärt består av insatser utanför arbetsmarknadsutskottets beredningsområde – är en tillfällig utbildningssatsning motsvarande 21 500 nya platser inom det reguljära utbildningsväsendet. Genom utbildning kan unga arbetslösa förväntas stärka sin anställningsbarhet, i synnerhet som de senaste årens reformer gett skol- och utbildningsväsendet större förutsättningar att utbilda till jobb och inte till arbetslöshet. Förutom att fokus på kunskapsförmedling har stärkts, håller fler broar mellan skola och arbetsliv på att byggas. Utskottet vill i sammanhanget exempelvis uppmärksamma dels de positiva erfarenheter av gymnasial lärlingsutbildning som Nationella lärlingskommittén redovisar i betänkande SOU 2009:85, dels tillsättandet av en utredning om lärlingsanställningar (dir. 2009:70) för gymnasieelever under ledning av chefen för LO:s arbetslivsenhet Irene Wennemo.

Den höga nivån på ungdomsarbetslösheten – drygt 25 % av ungdomarna i arbetskraften, jämfört med 8,1 % arbetslöshet i genomsnitt i arbetskraften – ger enligt utskottets mening anledning till oro. Bilden modifieras något om man ser till tiden i arbetslöshet. Medelvärdet för arbetslöshetstiden för ungdomar 15–24 år var i oktober i år 18,4 veckor, att jämföra med 29,3 veckor för hela befolkningen 15–74 år. Av de unga arbetslösa hade ca 19 % varit utan arbete ett halvår eller mer, mot 33 % av de arbetslösa i alla åldrar. Även när man ser till möjligheterna för unga arbetslösa att få jobb i den nuvarande svåra arbetsmarknadssituationen finns vissa hoppfulla signaler. Ur SCB:s flödesstatistik kan exempelvis utläsas att mer än var femte ung arbetslös (21,7 %) fick in en fot på arbetsmarknaden i form av en tidsbegränsad anställning mellan andra och tredje kvartalet 2009, vilket var en högre andel än för de arbetslösa i genomsnitt. De flesta av de arbetslösa ungdomarna – som i oktober 2009 utgjorde knappt

7 % av befolkningen 15–24 år, om man undantar heltidsstudenter – kan alltså antas befinna sig relativt nära arbetsmarknaden. Det är enligt utskottets mening därför den grupp ungdomar som befinner sig långt från arbetsmarknaden utan sysselsättning som ger störst anledning till oro. En likartad bedömning framfördes av Arbetsförmedlingens generaldirektör vid ett informationstillfälle i utskottet den 20 oktober 2009.

I detta sammanhang noterar utskottet vad som framförs av bl.a. Socialdemokraterna i motion A410 yrkande 1 och av ett antal enskilda s-motionärer om att investera i ungas möjlighet till jobb. Som utskottet uppfattar det vill Socialdemokraterna i motionerna peka på att den demografiska utvecklingen inom kort kommer att vända arbetslöshet till arbetskraftsbrist inom många sektorer, vilket kräver att unga stimuleras att nu skaffa sig efterfrågad kompetens. Partiet framhåller också att unga inte är en homogen grupp och att många klarar sig rätt bra även om det kan innebära en period med korta jobb innan man får fotfäste i arbetslivet, medan en mindre grupp som står långt från arbetsmarknaden riskerar permanent utanförskap. Utskottet kan i mångt och mycket ansluta sig till den analys som ligger bakom motion A410 yrkande 1. Analysen är också påfallande lik den bedömning som ligger bakom regeringens förslag om att i lågkonjunkturen göra temporära utbildningsinsatser, att prioritera jobsökaktiviteter och coachning för den stora grupp ungdomar som befinner sig nära arbetsmarknaden och att göra det billigare att anställa ungdomar i allmänhet genom halverad arbetsgivaravgift och ungdomar i utanförskap i synnerhet genom nystartsjobb.

Det är mot bakgrund av detta motsägelsefullt att Socialdemokraterna i högt tonläge avfärdar coachningsinsatser som visar sig ge gott stöd till i synnerhet unga i deras jobsökande. Det socialdemokratiska förslaget om att begränsa nedsättningen av sociala avgifter till endast de arbetsgivare som anställer arbetslösa ungdomar är också förvånande, eftersom man själv konstaterar att ungdomar är en heterogen grupp med olika behov. Utskottet anser att regeringens modell är mer anpassad till de skilda förutsättningar som finns i gruppen unga. I den modellen ingår en generell nedsättning av sociala avgifter som stimulerar arbetsgivare att både anställa och behålla ungdomar, vilket kombineras med nystartsjobb för de ungdomar som har en svagare ställning på arbetsmarknaden.

I den socialdemokratiska motionen A410 yrkande 1, liksom i ett antal andra motioner, bl.a. Miljöpartiets motion A307 yrkande 29 och motion A316 yrkande 1 (m), oroar sig motionärerna för att det gällande regelverket hindrar arbetslösa ungdomar från att snabbt ta del av utbildnings- och praktikinsatser. Det är framför allt vad motionärerna kallar ”90-dagarsregeln” eller ”tremånadersregeln” i jobbgarantin för ungdomar, som man menar skulle stå i vägen för ungas möjligheter att tidigt ta del av vissa arbetsmarknadspolitiska insatser. Utskottet vill anföra följande.

Som nämnts karaktäriseras ungdomars situation på arbetsmarknaden å ena sidan av att nivån på arbetslösheten relativt sett är högre än för befolkningen i genomsnitt, å andra sidan av att tiden i arbetslöshet är kortare för ungdomar än för den arbetslösa i gemen. Därför förefaller det utskottet välbetänkt att Arbetsförmedlingen inledningsvis satsar på stöd till direkt jobbsökande och inte från första dagen anvisar ungdomar till andra typer av insatser som har högre risk för inläsning och är mer kostsamma.

Det är enligt utskottets mening också angeläget att peka på att just stöd till jobbsökaraktiviteter, efter vad som exempelvis framfördes av IFAU vid den utfrågning om den svenska arbetsmarknaden som utskottet arrangerade den 10 februari 2009, är den insats som är mest effektiv för flertalet unga arbetslösa när de ska försöka komma in på arbetsmarknaden. Av Arbetsförmedlingens uppföljning av sin interna coachverksamhet från den 10 september 2009 framgår att coachverksamheten – vilken huvudsakligen handlat om att inspirera och stödja de arbetslösa till egna jobbsökaraktiviteter – varit mest effektiv för personer under 25 år. Mot denna bakgrund anser utskottet att det bästa stödet för de flesta unga arbetslösa är hjälp med att söka jobb, gärna i form av en jobbcoach, snarare än att bli placerade i en åtgärd. En mycket viktig, men också svår uppgift i Arbetsförmedlingens arbete med unga arbetslösa är att tidigt försöka identifiera den förhållandevis begränsade grupp som riskerar att fastna i långvarig arbetslöshet och därför behöver mer intensivt stöd.

Med detta sagt kan utskottet ändå konstatera att bestämmelsen i 6 § förordningen (2007:813) om jobbgarantin för ungdomar stadgar att deltagarna ”i normalfallet” inte får tillgång till vissa insatser förrän efter tre månader. Bestämmelsens ordalydelse ger således utrymme för att dessa insatser kan sättas in tidigare än efter tre månader. Även den ökade volymen på åtgärder för arbetslösa – unga och äldre – utanför garantierna förstärker möjligheterna att där så är lämpligt sätta in åtgärder tidigt i en arbetslöshetsperiod.

Med vad som ovan anförts avstyrks motionerna A230 (s), A290 (s), A304 yrkandena 1 och 2 (s), A307 yrkandena 29 och 31 (mp), A316 yrkandena 1 och 5 (m), A325 (s), A337 (fp), A341 (s), A346 (s), A410 yrkande 1 (s), A421 (s) och A424 yrkandena 1 och 5 (s).

I motion A380 (m) efterlyses åtgärder för unga och tillsättandet av en kommission för att ta fram en strategi för hur Sverige ska kunna sänka ungdomsarbetslösheten. Utskottet har ovan gett exempel på åtgärder för att minska ungdomsarbetslösheten. Till detta kan läggas att de åtgärder som alliansregeringen initierat är baserade på vad som enligt forskning och beprövad erfarenhet visat sig vara effektivt. Utskottet finner inte att det i dagsläget finns behov av att tillsätta en kommission eller utredning med uppgift att särskilt studera ungdomsarbetslöshet, men noterar att nästa långtidsutredning har fokus på arbetsmarknadens funktion och sysselsättningspolitikens utformning. I utredningens uppdrag ingår att studera bl.a. ungdomspolitikerna på området. Utredningen kommer att presentera sitt huvudbetänkande våren 2011. Utskottet avstyrker motion A380 (m).

I ett antal motioner, bl.a. Miljöpartiets motion A307 yrkande 32 och motion Ub497 yrkande 4 (c), förordar motionärerna att kravet i 8 § förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program på att en arbetssökande ska vara minst 25 år för att kunna ta del av en åtgärd bör avskaffas när det gäller insatsen stöd till start av näringsverksamhet. Utskottet delar motionärernas uppfattning att entreprenörskap kan vara en viktig väg till sysselsättning både för den unga person som startar ett företag och för de personer som eventuellt kan komma att anställas i företaget. Det är därför glädjande att regeringen – som utskottet varit inne på ovan – i den breddning och kvalitetshöjning som aviserats när det gäller jobbgarantin för unga gjort det möjligt för deltagare i jobbgarantin att få stöd till start av näringsverksamhet. Därmed kan förslagen i motionerna *Ub497 yrkande 4 (c)*, *A232 (m)*, *A307 yrkande 32 (mp)* och *A316 yrkande 2 (m)* anses vara väl uppfyllda och kan avstyrkas.

På delvis samma tema föreslås i motionerna A316 yrkande 3 (m) och A359 (s) bl.a. en sänkning av åldersgränsen för att kunna ta emot flyttningsbidrag. Utskottet delar motionärernas syn på hög rörlighet som en central komponent i en väl fungerande arbetsmarknad och av särskild vikt i rådande konjunkturläge. Ungdomar är emellertid den grupp som även utan subventioner har högst rörlighet på arbetsmarknaden (jämför exempelvis SOU 2003:37). De förändringar som under mandatperioden genomförts i arbetslöshetsförsäkringens regelverk kan också förväntas ha bidragit till förbättrad rörlighet, inte minst hos ungdomar. Utskottet anser därför inte att det i dagsläget kan anses påkallat att göra det möjligt för ungdomar att beviljas flyttningsbidrag. Motionerna *A316 yrkande 3 (m)* och *A359 (s)* bör således avslås.

Äldres arbetsmarknad

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden som rör äldres arbetsmarknad, exempelvis frågor om att tillvarata äldres erfarenhet på arbetsmarknaden och om insatser för personer som har fyllt 55 år. Utskottet föreslår att riksdagen avslår de i avsnittet behandlade motionsyrkandena.

Jämför särskilt yttrande 7 (s).

Motionerna

Björn von Sydow m.fl. (s) efterlyser i motionerna *2008/09:So500 yrkande 2* och *So661 yrkande 2* en arbetsmarknad som tillvaratar äldres erfarenhet och kompetens. *Lars Gustafsson och Emma Henriksson (kd)* understryker i motion *A247* behovet av att tidigarelägga erbjudandet om nystartsjobb. Regeringen bör ges i uppdrag att se över möjligheterna att

erbjuda dem som är uppsagda och över 55 år att redan efter sex månader ta del av nystartsjobb. Äldre borde, med anpassade arbetsförhållanden, kunna stanna kvar lite längre i arbetslivet och underlätta generationsväxlingen genom att coacha sina efterträdare anser *Lena Hallengren (s)* i motion A386. *Ulf Holm (mp)* anser enligt vad som anförs i motion A391 att Arbetsförmedlingen bör ge ökat stöd, coaching, för gruppen långtidsarbetslösa över 54 år. *Lennart Axelsson (s)* betonar i motion A398 vikten av att ta till vara äldres erfarenheter på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen bör fortsätta att ge service även till personer som är 65 år och äldre.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att den demografiska utvecklingen med en allt mindre andel av befolkningen i arbetsför ålder och en ökande andel äldre gör att behovet av att äldre deltar i arbetslivet ökar. För att möta denna utveckling behöver arbetsförhållandena anpassas så att äldre stannar kvar i arbetslivet längre upp i åren. Utskottet kan också helhjärtat instämma i vad motionärerna anför om behovet av att i arbetslivet ta vara på äldres erfarenheter.

Alliansmajoriteten har under mandatperioden genomfört ett antal viktiga reformer för att stimulera de äldre arbetstagare som så önskar att stanna kvar i arbete, exempelvis genom ett extra gynnsamt jobbskatteavdrag för dem som fortsätter att arbeta efter 64 års ålder och möjlighet till fördubblad tid med nystartsjobb för den som fyllt 55 år och kommer tillbaka från en frånvaro från arbetsmarknaden på minst ett år.

Mot bakgrund av detta är det enligt utskottets mening glädjande att kunna konstatera att antalet sysselsatta 65–74 år – trots lågkonjunkturen – har stigit med 37 400 personer sedan regeringen tillträdde, enligt SCB:s statistik (AKU, oktober 2006–oktober 2009). Även sysselsättningsgraden, dvs. de sysselsattas andel av befolkningen i åldersgruppen, har stigit för personer som fyllt 65 år från 10,6 % till 13,6 %.

Utskottet kan även ställa sig bakom motionärernas krav på att äldre inte ska diskrimineras i arbetslivet, men kan konstatera att diskriminering på grund av ålder tyvärr förekommer. Det är därför tillfredsställande att ålder fr.o.m. den 1 januari 2009 införts som diskrimineringsgrund i den nya diskrimineringslagen. Förbudet mot diskriminering på grund av ålder gäller bl.a. på områdena arbetsliv och arbetsmarknadspolitisk verksamhet.

Med anledning av förslaget i motion A247 (kd) att kunna tidigarelägga erbjudandet om nystartsjobb för äldre vill utskottet framhålla att reglerna för nystartsjobb redan är fördelaktiga för dem som fyllt 55 år, eftersom tiden med nystartsjobb fördubblas för denna grupp. Utskottet noterar även att en tidigareläggning av erbjudandet om nystartsjobb enligt motionärernas förslag skulle innebära att den tid som arbetsgivaren kan få ekonomiskt stöd skulle förkortas, eftersom den tiden beror av hur lång frånvaron från arbetsmarknaden varit före anställningen.

Utskottet anser mot bakgrund av vad som anförts att motionerna 2008/09: So500 yrkande 2 (s), So661 yrkande 2 (s), A247 (kd), A386 (s), A391 (mp) och A398 (s) kan avslås av riksdagen.

Arbetsmarknaden för funktionshindrade

Utskottets förslag i korthet

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden som rör arbetsmarknaden för funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga, exempelvis frågor om stöd till funktionshindrade och om sociala företag. I avsnittet behandlas också en redogörelse från Riksrevisionens styrelse från 2008/09 (med följdmotion) angående stödet skyddat arbete hos Samhall (2008/09:RRS21). Utskottet föreslår att riksdagen avslår de i avsnittet behandlade motionsyrkandena och lägger redogörelsen till handlingarna.

Jämför reservationerna 28 (s), 29 (s, v, mp), 30 (s) och 31 (mp).

Allmänna frågor om funktionshindrades arbetsmarknad

Motionerna

I motion So436 yrkande 8 menar Maria Lundqvist-Brömster m.fl. (fp) att regeringen bör ta initiativ till en nationell dialog mellan handikapporganisationerna, fackförbunden, arbetsgivarna, offentlig sektor m.fl. för att lyfta upp frågan om funktionsnedsättning på agendan. Christer Engelhardt (s) argumenterar i motion A323 för en tillgänglig arbetsmarknad för personer med olika typer av funktionsnedsättning. Torbjörn Björlund (v) argumenterar i motion A330 för ett s.k. utvecklingsår för unga med funktionsnedsättning. Anita Brodén (fp) betonar i motion A336 vikten av att handikappade ungdomar bereds möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden (yrkande 1) och att det är angeläget att samordna insatserna och göra stora ansträngningar för att finna individuella och långsiktiga lösningar för att ge ungdomar med funktionshinder en meningsfull sysselsättning (yrkande 2). Betty Malmberg (m) vill i motion A340 se att staten tar sitt ansvar som föredöme och utarbetar mål och policyer för hur människor med nedsatt funktionsförmåga ska beredas plats på arbetsmarknaden. I motion A401 av Caroline Helmersson-Olsson (s) understryks att det inte är acceptabelt att funktionshindrade riskerar att få sämre stöd från Arbetsförmedlingen. Därför är det angeläget att se över hur arbetsförmedlingarna kan utveckla arbetet med att få in unga funktionshindrade på arbetsmarknaden.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att alltför många personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga fortfarande står utanför arbetsmarknaden. Samtidigt är det tydligt att många av de generella insatser regeringen infört för att underlätta inträdet på arbetsmarknaden fungerat särskilt bra för dessa personer. Under 2008 uppgick andelen personer med funktionsnedsättning till 31 % av samtliga deltagare i jobb- och utvecklingsgarantin. Av budgetpropositionen framgår att 23 % av de personer som hade ett nystartsjobb i slutet av juni 2009 hade en funktionsnedsättning.

Regeringen har också under mandatperioden successivt ökat antalet lönebidrag och anställningar vid Samhall AB motsvarande en total kostnad på 2,4 miljarder kronor. För att öka möjligheterna till arbete för personer som lämnar sjukförsäkringen och som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har regeringen i budgetpropositionen för 2010 föreslagit ytterligare resursförstärkningar för åren 2010–2012. Utskottet återkommer till detta längre fram i betänkandet.

Regeringen arbetar nu med att samlat följa upp resultatet av arbetet inom ramen för den nationella handlingsplanen för handikappolitiken. Resultatet kommer att presenteras i en tredje och sista skrivelse till riksdagen under 2010.

Det är också angeläget att personer med funktionsnedsättning ges samma förutsättningar som andra att starta och driva företag. Regeringen har därför gett Statskontoret i uppdrag att utreda möjligheten att införa ett stöd för att starta och driva företag riktat till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

I den mån de inte kan anses vara tillgodosedda med vad utskottet nu anfört avstyrks motionerna A323 (s) och A336 yrkandena 1 och 2 (fp) om en tillgänglig arbetsmarknad för personer med olika typer av funktionsnedsättning.

Med anledning om vad som sägs i motion A401 (s) om att det är angeläget att se över hur arbetsförmedlingarna kan utveckla arbetet med att få in unga funktionshindrade på arbetsmarknaden noterar utskottet att Arbetsförmedlingen i sin verksamhetsredovisning (dnr A2009/2393/A) påtalar att andelen personer med funktionsnedsättning i jobbgarantin under hela tiden har legat på låga nivåer. Arbetsförmedlingen menar att detta främst beror på att unga personer med funktionsnedsättning bara kan få del av aktiviteterna arbetslivsinriktad rehabilitering och fördjupad kartläggning och rehabilitering *utanför* jobbgarantin för ungdomar, vilket också förhindrat att funktionsnedsättning kan utredas inom insatsen. Det är mot denna bakgrund glädjande att regeringen nu aviserar att den tänker öppna möjligheten för arbetslivsinriktad rehabilitering även inom jobbgarantin för ungdomar. Detta innebär att även dessa ungdomar kommer att kunna ta del av de tjänster och den specialistkompetens som finns inom Arbetsför-

medlingens arbetslivsinriktade rehabilitering liksom av de insatser och program som finns inom ramen för detta. Därmed anser utskottet att motion A401 (s) är väl tillgodosedd och kan avslås.

De insatser som på detta sätt möjliggörs för funktionshindrade ungdomar bör också kunna svara mot många av de behov hos gruppen som nämns i motion A330 (v) som avser ett utvecklingsår för ungdomar med funktionsnedsättning. Utskottet avstyrker därför motion A330 (v) i den mån den inte kan anses tillgodosedd med det anförda.

Utskottet har erfarit att Arbetsmarknadsdepartementet och Socialdepartementet den 18 november 2009 bjöd in till partssamtal för att diskutera hur förutsättningarna kan förbättras för både staten, kommunerna och näringslivet att öka rekryteringen av personer med funktionsnedsättning och hur parterna kan bidra till detta. Därmed får motionerna *So436 yrkande 8 (fp)* och *A340 (m)* till stor del anses vara tillgodosedda, och de kräver ingen vidare åtgärd från riksdagens sida. Motionerna avstyrks.

Riksrevisionens styrelses redogörelse angående stödet skyddat arbete hos Samhall m.m.

Redogörelsen

Riksrevisionens styrelse understryker i redogörelse 2008/09:RRS21 Samhall som en viktig aktör som bidrar till att uppfylla riksdagens handlingsplan för handikappolitiken. Enligt styrelsens uppfattning finns det dock svårigheter med att Samhall ska agera på en konkurrensutsatt marknad med ekonomiska mål för verksamheten samtidigt som företaget ska erbjuda arbete till personer med funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga. Den motstridighet som finns mellan de ekonomiska målen och andra mål för verksamheten kan enligt styrelsens uppfattning leda till att de personer som har störst behov av anställning hos Samhall inte kan få det.

Motionerna

I flerpartimotion 2008/09:A11 av *Berit Högman m.fl. (s, v, mp)* framförs att det är av största vikt att personer med behov av stöd för att få ett jobb, oavsett om det är ett skyddat arbete eller ett arbete utan stöd, får adekvat hjälp. Samhall har ett kärnuppdrag som utgår från att anställda ska rehabiliteras via arbete och övergå till den reguljära arbetsmarknaden. De ekonomiska målen och merkostnadsersättningen måste utformas så att Samhall AB kan utföra sitt kärnuppdrag. I styrningen av Samhall AB måste man då beakta riskerna för att utformningen av styrmedlen hindrar anställdas rehabilitering. Målsättningen ska vara att de anställda får bästa möjliga utveckling och rehabilitering och att övergångar sker i stor omfattning. Merkostnadsersättningen ska vara utformad så att kärnuppdraget kan genomföras inom ramen för konkurrensneutralitet.

Miljöpartiet tar i motion A307 yrkande 15 avstånd från regeringens krav som innebär att Samhall tvingas avvisa människor som har små möjligheter till anställning på den öppna arbetsmarknaden. Partiet anser att Samhalls verksamhet tvärtom måste utformas så att det finns plats även för dem som står längst från arbetsmarknaden. Liknande tankegångar framförs i motion A305 av *Lena Hallengren m.fl. (s)* och i motion A324 av *Helene Petersson i Stockaryd och Göte Wahlström (s)*.

Marina Pettersson m.fl. (s) föreslår i motion A272 en utvidgning av möjliga arbetsuppgifter vid Samhall till att inkludera den sociala sektorn.

Utskottets ställningstagande

Riksrevisionens styrelse förelägger i redogörelse 2008/09:RRS21 riksdagen de resultat som Riksrevisionen funnit i sin granskning (RiR 2008:28) av skyddat arbete hos Samhall. Utskottet noterar med tillfredsställelse att granskningen visar att Samhall uppfyller verksamhetsmålen och de ekonomiska målen. Styrelsen anser emellertid att det finns en motstridighet mellan de ekonomiska målen och andra mål för verksamheten som kan leda till att de personer som har störst behov av anställning hos Samhall inte kan få det. Denna farhåga upprepas bl.a. i en flerpartimotion från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, en partimotion från Miljöpartiet och av ett par enskilda motionärer.

Utskottet kan konstatera att Samhalls verksamhet alltid har krävt hänsyn till såväl kärnuppgifterna som behovet av en ekonomi i balans. Enligt vad som framförs i granskningsrapporten har inriktningen ända sedan ombildningen till aktiebolag 1992 varit att Samhalls verksamhet ska bedrivas efter affärsmässiga principer och på marknadens villkor, utan att övrigt näringsliv utsätts för osund konkurrens. Enligt utskottets mening råder inget enkelt förhållande mellan att försöka uppnå verksamhetsmålen och att försöka uppnå de ekonomiska målen. Samtidigt som merkostnadsersättningen kompenserar för just de merkostnader som följer av verksamhetsmålen kan en ekonomi i balans sägas vara en förutsättning för att uppnå övriga mål som regeringen fastställer. De ekonomiska målen är en bra styrsignal i det arbetet. Enligt vad som anges i budgetpropositionen ser regeringen löpande över nivån på de ekonomiska målen.

Utskottet vill påminna om att Samhall inte delar ut någon vinst till ägaren staten, utan att pengarna stannar i företaget dels för investeringar, dels som en buffert så att man i en lågkonjunktur slipper säga upp medarbetare på grund av arbetsbrist. En god ekonomi innebär dessutom att Samhall kan anställa fler än vad regeringen kräver. Utskottet finner det mycket glädjande att Samhall trots konjunkturläget nyanställde drygt 400 personer med funktionsnedsättning under det första kvartalet 2009.

När det gäller utformningen av merkostnadsersättningen argumenteras i flerpartimotion 2008/09:A11 för att denna ska vara utformad så att kärnuppdraget kan genomföras inom ramen för konkurrensneutralitet. Utskottet

har ingen annan uppfattning i denna fråga och kan konstatera att såväl Riksrevisionen som regeringen anser att modellen för och beslutsunderlagen till merkostnadsersättningen bör ses över. Regeringen avser att göra en sådan översyn i syfte att stärka kopplingen mellan den ersättning som staten lämnar och de merkostnader som uppstår genom uppdraget till Samhall.

Med vad som ovan anförts föreslår utskottet att riksdagen lägger Riksrevisionens styrelses redogörelse 2008/09:RRS21 till handlingarna och avslår motionerna 2008/09:A11 (s, v, mp), A305 (s), A307 yrkande 15 (mp) och A324 (s).

I motion A272 (s) föreslås en utvidgning av möjliga arbetsuppgifter vid Samhall till att inkludera den sociala sektorn. Utskottet kan konstatera att Samhall under flera år har genomgått betydande förändringar. Man har gått från att vara ett renodlat industriföretag till att i dag kunna erbjuda arbetsuppgifter inom såväl industriell produktion som tjänster och bemanade lösningar. Allteftersom denna förändring genomförs fullt ut inom varje arbetsområde kommer det att finnas en allt större variation av arbetsuppgifter att erbjuda. Med hänsyn till den snabba utveckling mot större variation som fortfarande pågår anser utskottet inte att det är befogat att i dagsläget ställa krav på utvidgning till nya sektorer av ekonomin. Motion A272 (s) avstyrks.

Övriga stöd till funktionshindrade

Motionerna

Helén Pettersson i Umeå (s) framför i motion A385 att Arbetsförmedlingen bör kunna överväga möjligheten att ge lönebidrag även efter 65 års ålder. Liknande krav framförs i motionerna A207 av *Jörgen Johansson och Karin Nilsson (c)*, A225 av *Lennart Pettersson (c)* och A268 av *Carina Hägg (s)*. I motion A208 av *Barbro Westerholm och Maria Lundqvist-Brömster (fp)* framförs förslag om att 65-årsgränsen för funktionsnedsattas möjlighet att fortsätta arbeta höjs till den av riksdagen beslutade pensionsåldern, 67 år. I motion A279 av *Birgitta Sellén och Lennart Pettersson (c)* framförs att personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga bör kunna få lönebidrag vid start och drift av eget företag (yrkande 1) och att man bör se över möjligheten till lönebidrag på grund av nedsatt arbetsförmåga i eget företag (yrkande 2). *Anna Tenje (m)* anser i motion A440 att Arbetsförmedlingen bör få i uppdrag att bedriva en försöksverksamhet där lönebidrag kan beviljas i ett pågående anställningsförhållande.

Även i motion *So436 av Maria Lundqvist-Brömster m.fl. (fp)* behandlas lönebidraget som enligt motionärerna bör reformeras för att ge större utrymme för en individuell bedömning, så att stödet varken blir en inläsning eller en otrygghet (yrkande 3). Motionärerna anser också att ett kostnadsfritt informationsstöd för arbetsgivare bör inrättas på Arbetsförmed-

lingen, för att ytterligare främja sysselsättning för personer med funktionsnedsättning (*yrkande 7*). Man bör pröva förutsättningarna för att utveckla ett förenklat regelverk för att anställa personer med funktionsnedsättning som utgår från den modell som gäller för nystartsjobben (*yrkande 9*). *Jasenko Omanovic och Hans Stenberg (s)* framför i motion *So357* att rätten till 20 timmars tolkhjälp i månaden i arbetslivet inte räcker.

Anne Ludvigsson (s) anser i motion *A400* att den utredning som Statskontoret fått i uppdrag att göra om ett starta-eget-bidrag för funktionshindrade även bör beakta frågan om möjlighet att få bidraget för att starta företag tillsammans med andra. I motion *A404 av Per Lodenius och Kenneth Johansson (c)* förordas ett anpassat stöd till personer med neurologiska handikapp, psykiska funktionshinder och andra kognitiva svårigheter för att de ska kunna starta och driva bärkraftiga företag.

Utskottets ställningstagande

I ett antal motioner diskuteras olika aspekter av stödformen lönebidrag.

I motion *A279 yrkandena 1 och 2 (c)* föreslås att regeringen bör se över möjligheten att bevilja lönebidrag även för egenföretagare. Andra förslag om stöd till funktionshindrades egenföretagande finns i motionerna *So436 yrkande 3 (fp)*, *A400 (s)* och *A404 (c)*. Utskottet, som anser att frågan är mycket angelägen, noterar att regeringen gett Statskontoret i uppdrag att utreda möjligheten att införa ett stöd för att starta och driva företag riktat till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Syftet med ett sådant stöd skulle vara att öka möjligheten för denna grupp att bryta utanförskapet och komma in på arbetsmarknaden genom egenföretagande. I uppdraget ingår att belysa fördelar och nackdelar med ett införande av ett sådant stöd. Om Statskontoret finner det möjligt och effektivt ska förslag till eventuell utformning av ett sådant stöd lämnas. Av utredningen ska bl.a. även framgå hur behovet av ett stöd ser ut i den tänkta målgruppen och vilken den förväntade samhällsekonomiska effekten blir av ett stöd av denna typ. Utredningen ska vara avslutad senast den 15 mars 2010. Motionerna *So436 yrkande 3 (fp)*, *A279 yrkandena 1 och 2 (c)* och *A404 (c)* får därmed anses vara tillgodosedda och avstyrks. Det brett formulerade uppdraget bör ge utrymme för att, om Statskontoret så finner lämpligt, även studera de aspekter av frågan som önskas belysta i motion *A400 (s)*, varför även den avstyrks.

Ett antal motionärer förordar att lönebidrag ska kunna lämnas även i fråga om personer som har fyllt 65 år, medan det i motion *A440 (m)* föreslås en försöksverksamhet med att bevilja lönebidrag i ett pågående anställningsförhållande. Utskottet har senast i föregående års budgetbetänkande (2008/09:AU2) behandlat likartade motioner. Utskottet anförde då bl.a. att regeringen redan i budgetpropositionen för 2008 (prop. 2007/08:1 utg.omr. 13 s. 77), med anledning av ett tillkännagivande på förslag av arbetsmark-

nadsutskottet om att överväga lönebidrag i bestående anställningsförhållanden (bet. 1999/2000:AU1, rskr. 1999/2000:83), funnit att lönebidrag inte är befogat i sådana situationer.

Utskottet konstaterade också att det i budgetpropositionen för 2009 (prop. 2008/09:1 utg.omr. 14, s. 19) angetts att regeringen slutbehandlat frågan om lönebidragsanställning efter 65 års ålder enligt ett annat tillkännagivande från riksdagen till regeringen (bet. 2005/06:AU1, rskr. 2005/06:109). Utskottet instämde i regeringens ställningstagande att frågan om vem som ska ha rätt till ett arbetsmarknadspolitiskt program måste bedömas utifrån det övergripande målet att bryta utanförskapet för dem som står längst från arbetsmarknaden och att de arbetsmarknadspolitiska resurserna i första hand ska riktas till dessa arbetssökande. Utskottet kunde liksom regeringen konstatera att de personer som åsyftas i tillkännagivandet normalt inte ingår i denna grupp.

Utskottet står fast vid sina tidigare ställningstaganden och avstyrker motionerna A207 (c), A208 (fp), A225 (c), A268 (s), A385 (s) och A440 (m).

I motion So436 yrkande 7 (fp) föreslås att ett kostnadsfritt informationsstöd för arbetsgivare bör inrättas på Arbetsförmedlingen, för att ytterligare främja sysselsättning för personer med funktionsnedsättning. Utskottet utgår från att Arbetsförmedlingen är medveten om att särskilda informationsinsatser kan vara motiverade för att bistå arbetsgivare som vill anställa eller har funktionshindrade anställda, men anser inte att det ankommer på riksdagen att närmare uttala sig om hur myndigheten ska utforma sin dagliga verksamhet. I yrkande 9 i samma motion föreslås att man utvecklar ett förenklat regelverk för att anställa personer med funktionsnedsättning som utgår från den modell som gäller för nystartsjobben. Utskottet vill för det första peka på att även funktionshindrade kan beviljas nystartsjobb om de uppfyller något av de villkor som regelverket föreskriver. Av budgetpropositionen framgår att 23 % av de personer som hade ett nystartsjobb i slutet av juni 2009 hade en funktionsnedsättning. Nystartsjobb medför en kraftig subvention till arbetsgivaren, motsvarande två gånger arbetsgivaravgiften om personen som anställs har fyllt 26 år, något lägre för yngre arbetssökande. Nystartsjobb kräver ingen anvisning från Arbetsförmedlingen, utan är en rättighet för den som uppfyller villkoren. För de särskilda stöd till funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga som har högre subventionsgrad än nystartsjobb krävs enligt gällande regelverk en anvisning. Utskottet bedömer att det är till fördel, inte minst för den arbetssökande själv, att Arbetsförmedlingen involveras närmare i en sådan anställningsprocess för att exempelvis kunna bistå med kompetens när det gäller hur anställningen bäst kan utformas. Utskottet finner det inte motiverat för riksdagen att vidta någon åtgärd med anledning av motion So436 yrkandena 7 och 9 (fp). Motionsyrkandena avstyrks.

Utskottet menar, liksom upphovsmännen till motion So357 (s), att tillgång till tolk för döva och hörselskadade i arbetslivet är en viktig och angelägen fråga. Möjligheter till hjälp i arbetslivet för denna grupp regle-

ras i förordningen (2000:630) om särskilda insatser för personer med funktionshinder som medfört nedsatt arbetsförmåga. Personer med funktionshinder som medför nedsatt arbetsförmåga kan få stöd för t.ex. hjälpmedel på arbetsplatsen och till personligt biträde. Stödet till hjälpmedel på arbetsplatsen får lämnas med högst 100 000 kr per år vardera till den som har funktionshindret och till arbetsgivaren. Stöd till personligt biträde lämnas med högst 60 000 kr per år till arbetsgivaren eller den som har kostnaden för biträdet. Till företagare som har funktionshinder som medför stora kommunikationssvårigheter får stöd lämnas med högst 120 000 kr per år. Beloppen höjdes 2009. I förordningens 16 och 17 §§ finns även regler om särskilda insatser för syn- och hörselskadade, bl.a. ekonomiskt stöd till kostnader på högst 50 000 kr per år för tolk åt döva och hörselskadade som tar del av utbildning inom ett företag. De särskilda insatserna avser inte det som landstinget ska svara för enligt hälso- och sjukvårdslagen (1982:763). I sammanhanget kan utskottet också nämna att regeringen har för avsikt att under 2010 överlämna en skrivelse till riksdagen med uppföljning av resultatet av arbetet inom ramen för den nationella handlingsplanen för handikappolitiken. Något initiativ från riksdagens sida kan för närvarande inte anses påkallat med anledning av motion *So357 (s)*, varför den avstyrks.

Sociala företag

Motionerna

Miljöpartiet hävdar i motion *A307 yrkande 16* att det sociala företagandet och de sociala arbetskooperativen är mycket viktiga komplement till Samhalls verksamheter. Detsamma gäller det ideellt inriktade föreningslivet. Fördelen med dessa verksamheter är att de i jämförelse med Samhall kan arbeta mer oregerat och med fler målgrupper. *Miljöpartiet* anser att regeringen bör underlätta möjligheterna för dessa verksamheter att bidra till jobbaktivitet bland funktionsnedsatta och andra grupper som står långt från arbetsmarknaden. I motion *N389 yrkandena 15–20* konstaterar partiet att de stöd som är avsedda för dem som står långt från arbetsmarknaden är svåra att använda till verksamhet i sociala företag, eftersom socialt företagande hanteras i näringspolitiken. *Miljöpartiet* föreslår därför att det ska vara tillräckligt att man startar ett socialt företag med människor som bedöms ha något slags arbetshinder för att få stödet Särskild näringshjälp. Den särskilda näringshjälpen ska också kunna lämnas om man utvidgar verksamheten med fler människor (*yrkande 15*). Utvecklingsanställning och trygghetsanställning bör tydliggöras som ett stöd huvudsakligen till sociala företag, så som föreslagits i Samhallutredningen *Inte bara Samhall* (SOU 2003:56) (*yrkande 16*). *Miljöpartiet* vill också att man låter utreda en modell med förhöjt anordnarbidrag till sociala företag med 300 kr per dag enligt förslaget från utredningen *Från socialbidrag till arbete* (*yrkande*

17). Man anser att stödet Förberedande insatser ska tydliggöras som en lämplig åtgärd för att förbereda starten av ett socialt företag (*yrkande 18*) och att stödet Arbetsbiträde ska tydliggöras som ett stöd till sociala företag för att anställa handledare eller verksamhetsledare (*yrkande 19*). Miljöpartiet önskar att Arbetsförmedlingen i högre grad upphandlar tjänster av den sociala ekonomins organisationer (*yrkande 20*).

I motion *N444 yrkande 1* anför *Christer Adelsbo m.fl. (s)* att det sociala företagandet har stora möjligheter att bli ett komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser genom att arbetskraftsutbudet breddas. På det sättet får även människor med funktionsnedsättning chans att vara den resurs i samhället som de verkligen är. *Annelie Enochson m.fl. (kd)* hävdar i motion *A406* att många sociala företag som skulle kunna anställa fler medarbetare får nej av Arbetsförmedlingen därför att lönebidragen inte räcker till. Motionärerna föreslår därför bl.a. fler lönebidrag och att reglerna kring nystartsjobben för anställda i sociala företag blir mer flexibla.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid ett flertal tillfällen framhållit att sociala företag och kooperativa företag kan spela en viktig roll i arbetsmarknadspolitiken (senast i bet. 2008/09:AU2). Sociala företag kan underlätta inträde i arbetslivet för de människor som kan bedömas ha svårast att klara konkurrensen på den reguljära arbetsmarknaden. De kan även bidra till att integrera människor i samhälle och arbetsliv. Exempelvis kan deltagare i jobb- och utvecklingsgarantins tredje fas med fördel ges sysselsättning i sociala företag. Sociala företag kan även möjliggöra för dem som står längst från arbetsmarknaden att bli entreprenörer och företagare. Verksamheten bör dock utformas på ett sådant sätt att andra företag inte missgynnas.

Regeringen har gett Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan i uppdrag att genomföra en tvåårig försöksverksamhet med upphandling av alternativa insatser för långtidssjukskrivna personer med tidsbegränsad sjukersättning och personer med aktivitetsersättning, i vilket sociala företag särskilt lyfts fram. Därutöver har regeringen även beslutat om insatser för att främja sociala företag när det gäller rehabilitering och andra typer av stödtjänster för personer med nedsatt arbetsförmåga på grund av psykisk funktionsnedsättning. Inom Regeringskansliet pågår för närvarande arbete med att ta fram en handlingsplan för sociala företag. Insatserna syftar till att främja tillkomsten och utvecklingen av sociala företag.

Utskottet har således ingen annan uppfattning än Miljöpartiet i motionerna *N389 yrkande 20* och *A307 yrkande 16* och den som framförs i motion *N444 yrkande 1 (s)*. Motionerna kan anses tillgodosedda och avstyrks.

Miljöpartiet föreslår i motion *N389* också att man på olika sätt bör närmare anpassa de arbetsmarknadspolitiska stöden för funktionshindrade med nedsatt arbetsförmåga till sociala företag. Utskottet kan konstatera att

Arbetsförmedlingen, förutom subventionerade och anpassade anställningar, t.ex. nystartsjobb, särskilt nystartsjobb, lönebidrag, utvecklingsanställning och trygghetsanställning, även har möjlighet att lämna stöd till arbetshjälpmedel eller personligt biträde (tidigare arbetsbiträde), särskilt introduktions- och uppföljningsstöd och särskilt stöd till start av näringsverksamhet. Under 2008 fick sammanlagt 13 300 personer sådana stöd, och kostnaderna för dessa stöd uppgick till 440 miljoner kronor. I syfte att få arbetsgivare att i större utsträckning anställa personer med stora stödbehov höjde regeringen också fr.o.m. den 1 februari 2009 det högsta beloppet för stödet för arbetshjälpmedel till som mest 100 000 kr/år. Av samma anledning höjdes också stödet för personligt biträde till maximalt 60 000 kr/år för anställda och 120 000 kr/år för företagare. Enligt utskottets bedömning bör de flesta av de ovan nämnda stödformerna kunna vara tillämpliga även vid anställning i eller start av ett socialt företag. Utskottet bedömer att den rådande konjunkturen utgör ett betydligt större problem för de sociala företagens möjlighet att växa och ge sysselsättning åt personer med funktionshinder. Utskottet välkomnar därför de generella åtgärder som regeringen genomför för att stimulera företagande, exempelvis fördubblade mikrolån till små- och nyföretagare och sänkta sociala avgifter. Utskottet anser inte att någon vidare åtgärd är nödvändig med anledning av motion *N389 yrkandena 15–19 (mp)*, varför de avstyrks.

I motion *A406 (kd)* hävdas att fler skulle kunna anställas i sociala företag om exempelvis lönebidragen blev fler. Utskottet kan konstatera att regeringen, som tidigare nämnts, under mandatperioden successivt har ökat antalet lönebidrag och anställningar vid Samhall AB motsvarande en totalkostnad på 2,4 miljarder kronor. Den nedgång i anställningar med lönebidrag som skett sedan 2008 kan främst förklaras av att det har varit svårt att få arbetsgivare att anställa arbetssökande med lönebidrag, ytterligare en förklaring kan vara att personer anställs med nystartsjobb eller trygghetsanställningar i stället. Motion *A406 (kd)* avstyrks med det anförda.

Arbetslivspolitik

Utskottets förslag i korthet

I avsnittet behandlas ett antal motioner väckta under den allmänna motionstiden, vilka bl.a. rör det allmänna arbetsmiljöarbetet, Arbetsmiljöverket, kompetensutveckling och arbetslivsforskning. Riksdagen bör avslå samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till befintliga insatser.

Jämför reservationerna 32 (s), 33 (v), 34 (mp), 35 (s, v, mp), 36 (mp), 37 (s, v, mp), 38 (s, mp) och 39 (s, v, mp).

Arbetsmiljöarbetet

Motionerna

Socialdemokraterna betonar i motion *Sf394 yrkande 13* arbetsmiljöns betydelse för friska arbetsplatser och låga ohälsotal. Man menar att det förebyggande arbetet måste utvecklas vidare. Arbetslivet måste vara utformat så att man orkar arbeta ett helt arbetsliv. Partiet menar att arbetsmiljöarbetet måste stärkas på alla nivåer – både förebyggande insatser och det systematiska arbetsmiljöarbetet behöver utvecklas och prioriteras. Det behövs seriös forskning för att åstadkomma genomgripande förbättringar i arbetslivet.

Vänsterpartiet anser i motion *So463 yrkande 2* att det bör tillsättas en utredning som ser över konsekvenserna av sjuknärvaron i arbetslivet. Det pågår en utveckling som försvårar för sjuka människor att bli sjukskrivna. Partiet menar att detta inte är en del av folkhälsoarbetet. Förtroendet mellan patient och läkare riskerar att urholkas när relationen alltmer kommer att handla om sjukpenningfrågor. Alltför hårda bedömningar riskerar även att leda till en stor sjuknärvaro i arbetslivet, vilket ger allvarigare ohälsa på sikt.

Miljöpartiet anser i motion *A307* att det är angeläget med en kartläggning av friskvård och hälsofrämjande insatser i arbetslivet. Regeringen bör utreda frågan om friskvårdens omfattning i arbetslivet och återkomma med förslag om åtgärder för att öka och bredda friskvårdsinsatserna i arbetslivet (*yrkande 41*). Partiet menar att folkhälsopolitikens målområde ”hälsa i arbetslivet” måste ges ett verkligt innehåll (*yrkande 40*).

Mats Gerdau (m) betonar i motion *A201* det goda arbetet och menar att regeringen bör ta initiativ till att avreglera verksamheterna i den offentliga sektorn så att mer makt lämnas åt de anställda. Motionären menar vidare att man bör genomföra en stor satsning på ledarskap i offentlig verksamhet.

Göte Wahlström m.fl. (s) vill i motion *A328* få till stånd en nationell kraftsamling för minskad ohälsa i arbetslivet (*yrkande 1*). Denna kraftsamling bör tydliggöra aktörernas gemensamma ansvar men också klargöra de rollfördelningar som ska gälla (*yrkande 2*). Motionärerna menar att regeringen bör se över behoven av kunskapscentrum i syfte att öka kunskapen om det goda arbetslivets betydelse för medborgarna (*yrkande 3*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att politiken i ökad utsträckning bör utgå från att det i arbetsmiljön ligger en avsevärd möjlighet att inte bara motverka ohälsa utan också att främja hälsa. Utskottet kan konstatera att arbetsmiljön är en mycket viktig fråga för den enskildes hälsa och välbefinnande. Begreppet hälsofrämjande arbetsplatser används för sådana arbetsplatser som dels inte

producerar ohälsa, dels är en arena för hälsofrämjande synsätt och aktivitet i vid mening. Utskottet anser att strävan måste vara att uppnå ett hälsofrämjande arbetsliv.

Det är därför glädjande att mycket tyder på en fortsatt positiv utveckling på arbetsmiljöområdet. I sammanhanget vill utskottet nämna den informations- och kunskapssatsning m.m. som regeringen initierade 2009 och som fortsätter 2010 och 2011. Både arbetsolyckor som medfört fler än tre dagars sjukfrånvaro och arbetssjukdomar har stadigt fortsatt att minska. Det finns dock stora variationer mellan yrkesgrupper och branscher, liksom mellan män och kvinnor och mellan äldre och ungdomar. Den negativa utvecklingen för antalet dödsolyckor har vänt, och antalet dödsolyckor för 2008 blev totalt lägre än för 2007. Under de senaste åren har även allt färre personer uppgett sin sjukfrånvaro som arbetsrelaterad. Även sjukfrånvaron i sin helhet har fortsatt att minska.

I detta sammanhang kan utskottet konstatera att ohälsotalet i juni 2009 var 34,3 dagar. Ohälsotalet visar det genomsnittliga antalet dagar som utbetalats från sjukförsäkringen per person i befolkningen 16–64 år. Det senaste året har ohälsotalet haft en årlig minskningstakt om 6–7 %. Skillnaderna mellan kvinnor och män är dock stora. Kvinnor har ett ca 50 % högre ohälsotal än männen. Utskottet menar att det är viktigt att bekämpa de strukturella faktorer som ligger bakom den högre sjukfrånvaron bland kvinnor. Det krävs ökad kunskap om varför kvinnor är mer sjuka och vad man kan göra åt det. Utskottet välkomnar därför regeringens satsning på projekt som rör kvinnors sjukfrånvaro. Bland annat har Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) och Karolinska Institutet tilldelats medel för projekt relaterade till kvinnors ohälsa och sjukfrånvaro 2009–2010. Utöver kön finns det även stora skillnader i ohälsotal beroende på ålder. Ju äldre åldersgrupp det är fråga om desto högre är ohälsotalet. Ohälsotalet har dessbättre minskat i alla åldersgrupper de senaste åren. Den 1 juli 2008 trädde den nya sjukförsäkringsreformen, den s.k. rehabiliteringskedjan, i kraft för nya sjukfall. Rehabiliteringskedjan har fasta tidsgränser för prövning av arbetsförmågan. Sjukpenning ska som regel endast betalas ut under ett år. Om arbetsförmågan efter ett års sjukskrivning är fortsatt nedsatt beviljas förlängd sjukpenning. En rehabiliteringsgaranti och en utvecklad företagshälsovård utgör viktiga komponenter i rehabiliteringskedjan. De tidiga åtgärderna i rehabiliteringskedjan ska i första hand ske inom hälso- och sjukvården och på arbetsplatsen. Av den senaste uppföljningen av Försäkringskassan framgår att sjukfall som har påbörjats efter att sjukförsäkringsreformen trädde i kraft har visat en högre avslutnings sannolikhet än äldre sjukfall. Det anges också att utflödet av de äldre sjukfallen har ökat påtagligt när dessa har nått 365 dagar och därefter blivit föremål för de nya sjukskrivningsreglerna. För de kortaste sjukfallen har dock utflödet legat på en oförändrad nivå. Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att regeringens politik att få långtidssjuka tillbaka i arbete har lett till en positiv utveckling för de längre sjukfallen.

Alla parter, inte minst arbetsgivaren, har sitt ansvar för att en bra arbetsmiljö ska kunna uppnås. Utskottet vill också betona betydelsen av ett modernt och tydligt ledarskap och vikten av att stärka det goda arbetet i såväl offentlig som privat sektor.

Slutligen vill utskottet återkomma till att Arbetsmarknadsdepartementet bereder frågan om en nationell handlingsplan på arbetsmiljöområdet. I arbetet att ta fram en sådan plan ingår regelbundna samråd med arbetsmarknadens parter. Arbetet är för närvarande inriktat på att en nationell handlingsplan ska presenteras för riksdagen i form av en skrivelse.

Utskottet anser mot bakgrund av det som sagts ovan och det pågående beredningsarbetet att det inte finns skäl att ställa sig bakom motionerna *Sf394 yrkande 13 (s)*, *So463 yrkande 2 (v)*, *A201 (m)*, *A307 yrkandena 40 och 41 (mp)* och *A328 yrkandena 1–3 (s)*. Samtliga avstyrks.

Arbetsmiljöverket

Propositionen

Arbetsmiljöverket hade 621 anställda den 31 december 2008. Medeltalet årsarbetskrafter minskade med 139 under 2008. Arbetsmiljöverkets kärnuppgift är att utöva tillsyn över efterlevnaden av *arbetsmiljölagen (1977:1160)* m.m. Tillsynsinsatserna fokuserades under 2008 på riskfyllda arbetsmiljöer och konkreta arbetsmiljörisker vid de arbetsställen där riskerna är störst. Antalet tillsynsbeslut ökade under 2008 med 17 % jämfört med 2007 och antalet ställda krav i förelägganden ökade med 14 % 2008 jämfört med 2007. Inom tillsynsverksamheten utförs fler inspektioner per inspektör än tidigare. Under 2008 har sex författningar utfärdats och fyra upphävts.

Motionerna

Socialdemokraterna uppmärksammar i motion *A409 yrkande 4* att stress i arbetslivet är ett ökande problem och vill därför ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att utveckla metoder att identifiera risksituationer när det gäller stress i arbetslivet.

Vänsterpartiet vill i motion *AI*, som är väckt med anledning av regeringens jämställdhetsskrivelse 2008/09:198, *yrkande 3*, ge Arbetsmiljöverket och Vinnova i uppdrag att tillsammans inventera arbetsmiljön och utveckla arbetsredskap med avseende på kön. Partiet menar att uppdraget bör formuleras i samverkan med myndigheterna och kan avgränsas till ett antal utvalda typarbetsplatser, t.ex. inom industrin, i syfte att få fram användbara lösningar som kan appliceras på hela arbetsmarknaden.

Miljöpartiet anser i motionerna *A307* och *A448* att man ska satsa på en bättre arbetsmiljö och vill därför öka anslaget till Arbetsmiljöverket (*A307 yrkande 36*, *A448 yrkande 1*). Utbildning och kompetensutveckling är cen-

tralt för arbetsmiljöarbetet på en arbetsmarknad i förändring. Sveriges utbildningssystem är svagt när det gäller utbildning om arbetsmiljö. Miljöpartiet anser att arbetsmiljökunskap på ett bättre och mer omfattande sätt ska förmedlas i utbildningssystemet. Arbetsmiljöverket bör få i uppdrag att aktivt bidra med arbetsmiljökunskap i högskolornas och gymnasieskolornas utbildningar (A307 yrkande 38, A448 yrkande 5). Ohälsa är ett allmänt problem i dag. Tillgången på statistik där studenter som grupp är utskiljbar är dålig, men undersökningar visar att psykisk ohälsa är ett utbrett problem bland dem. Miljöpartiet vill i motion Ub349 yrkande 16 att Arbetsmiljöverket får i uppdrag att ta fram arbetsmiljöstatistik där studenter kan urskiljas. Det är viktigt att få kunskap om deras arbetsmiljö och hälsa.

Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (s) betonar i motion A229 vikten av Arbetsmiljöverkets arbete. I motion A249 yrkande 4 pekar *Renée Jeryd m.fl. (s)* på att regeringens besparingar på Arbetsmiljöverket redan har fått negativa effekter på antalet genomförda inspektioner. *Louise Malmström m.fl. (s)* vill i motion A256 att man ska följa upp konsekvenserna av besparingar på arbetsmiljöområdet för att man ska kunna slå vakt om en långsiktigt hög ambitionsnivå vad gäller bättre arbetsmiljö.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inleda med att konstatera att för de allra flesta är arbetet en faktor som bidrar till ett hälsosammare liv, en friskfaktor. Dessvärre blir en del människor i stället sjuka av sitt arbete. Det kan handla om både fysiska och psykiska faktorer. Ett medvetet arbetsmiljöarbete leder ofta till att färre anställda råkar ut för arbetsrelaterade sjukdomar. En förbättrad psykosocial arbetsmiljö och ett ökat inflytande över den egna arbetssituationen kan vara sätt att få bukt med negativ stress på arbetet. Det är således till stor del ett engagerat och aktivt arbetsmiljöarbete på den enskilda arbetsplatsen som behövs för att komma åt stressen i arbetslivet. Det kan dock inte uteslutas att den skadliga stressen också påverkas av den egna livsstilen och den personliga läggningen.

När det gäller Vänsterpartiets krav på att inventera arbetsmiljön och utveckla arbetsredskap med avseende på kön (motion A1 yrkande 3) vill utskottet peka på den satsning som regeringen föreslår inom Arbetsmiljöverkets område och som utskottet berört ovan. Satsningen går ut på att under tre år i ett pilotprojekt utveckla och prova screening som metod. Arbetsmiljöverket kommer enligt budgetpropositionen att få i uppdrag att välja en lämplig bransch för besöken av screeningkaraktär. Av Styrmedelsutredningens betänkande (SOU 2009:40) framgår att man med screening menar genomgång av samtliga arbetsställen genom besök. Regeringen anser att den bransch som pilotprojektet genomförs i bör vara representerad i stora delar av landet och vara av en sådan storlek att det är möjligt att under pilotverksamheten genomföra screeningtillsyn på samtliga arbets-

ställen. Regeringen har i budgetpropositionen angett att erfarenheterna från pilotprojektet kommer att utgöra underlag i en framtida bedömning när det gäller utformningen av det svenska arbetsmiljöarbetet.

Utskottet kan konstatera att Arbetsmiljöverkets inspektionsverksamhet visar på en ökad effektivitet det senaste året. Verket har i dag tre tydliga uppgifter. Huvuduppdraget är att se till att bl.a. arbetsmiljö- och arbetstidslagstiftningar följs. Här ingår även ett ansvar för statistik om arbetsmiljö och arbetsskador i Sverige. Arbetsmiljöverket är också Sveriges förbindelsekontor för bestämmelserna om utstationering. I den nyligen överlämnade proposition 2009/10:48 *Åtgärder med anledning av Lavaldomen* föreslås detta uppdrag bli utökat. Slutligen har Arbetsmiljöverket ett sektorsansvar för att förverkliga den politik som rör funktionshinder.

Utskottet kan nämna att Arbetsmiljöverket konstaterat att hot- och våldsproblematiken i arbetslivet tenderat att öka och att det är betydligt vanligare bland kvinnor än bland män att vara utsatt för våld eller hot om våld i arbetslivet. Utskottet välkomnar därför att regeringen gett Arbetsmiljöverket i uppdrag att genomföra en särskild satsning som gäller våldsutsatthet i arbetslivet.

I Arbetsmiljöverkets officiella statistik ingår egenproducerad redovisning av anmälda arbetsskador och regelbundet återkommande urvalsundersökningar som på uppdrag av verket utförs av SCB. Därutöver kan Arbetsmiljöverket ta fram bearbetade temarapporter i samarbete med SCB. Två temarapporter som särskilt kan nämnas här är *Elevers skolmiljö – en undersökning hösten 2005 av barn födda 1994* och *Negativ stress och ohälsa*. Utskottet vill också peka på att det fr.o.m. den 1 januari 2010 kommer att finnas särskilda studerandeskyddsombud med rätt att bl.a. driva ärenden och att överklaga Arbetsmiljöverkets beslut för att ta till vara de studerandes intressen i arbetsmiljöfrågor (SFS 2009:870). Något tillkännagivande i frågan om särskild statistik för studenter kan inte anses påkallat. Utskottet avstyrker därför motion *Ub349 yrkande 16 (mp)*.

Utskottet anser inte att Arbetsmiljöverket utöver redan gjorda satsningar behöver få ökad resurstilldelning eller åläggas nya uppdrag och avstyrker mot denna bakgrund motionerna *A1 yrkande 3 (v)*, *A229 (s)*, *A249 yrkande 4 (s)*, *A256 (s)*, *A307 yrkande 36 (mp)*, *A409 yrkande 4 (s)* och *A448 yrkande 1 (mp)*.

Motioner med yrkanden om arbetsmiljökunskap i högskolan har avstyrkts av utbildningsutskottet i betänkanterna 2006/07:UbU4 och 2008/09:UbU15. Utbildningsutskottet hänvisade bl.a. till rådande examensordningar för högskoleingenjörer, civilingenjörer och civilekonomer samt framhöll vikten av att lärosätena beaktar vad som framkommer i Högskoleverkets utvärderingar. Ett liknande yrkande om uppdrag åt Arbetsmiljöverket i detta sammanhang har också avstyrkts av arbetsmarknadsutskottet i betänkande 2008/09:AU9. Arbetsmarknadsutskottet är inte heller nu berett att föreslå något tillkännagivande med anledning av förslagen i motionerna *A307 yrkande 38 (mp)* och *A448 yrkande 5 (mp)* som därför avstyrks.

Kompetensutveckling

Bakgrund

Frågan om individuella kompetenskonton utreddes i början av 2000-talet och resulterade i delbetänkandet *Individuellt kompetenssparande – en stimulan för det livslånga lärandet* (SOU 2000:51) och huvudbetänkandet *Individuellt kompetenssparande – med start 2002* (SOU 2000:119). Frågan behandlades av riksdagen med anledning av riktlinjepropositionen *Ett system för individuell kompetensutveckling* (prop. 2001/02:175, bet. 2001/02:AU10), men systemet kom aldrig att genomföras. I budgetpropositionen för 2005 (prop. 2004/05:1) konstaterade den dåvarande regeringen att det trots betydande ansträngningar inte varit möjligt att konstruera ett tillfredsställande system för kompetenssparande som hade brett stöd av arbetsmarknadens parter. De medel som i tidigare statsbudgetar anslagits för detta ändamål avsattes därför bl.a. till kompetensutveckling för personal som arbetar med vård och omsorg av äldre.

Motionerna

Socialdemokraterna vill i motion A410 utveckla möjligheterna till kompetensutveckling i arbetslivet (*yrkande 13*). Socialdemokraterna ser en kompetensförsäkring som nästa stora framtidsreform. Den ska ge individen ekonomiska möjligheter att vidareutbilda sig och att stärka sin ställning på arbetsmarknaden, detta för att man ska kunna gå vidare i arbetslivet innan man förlorar jobbet eller drabbas av ohälsa. Partiet vill pröva en försäkringslösning som staten och arbetsmarknadens parter tillsammans ska stå för. Försäkringens primära syfte ska vara att förebygga arbetslöshet och motverka och förhindra inlåsning genom att höja individens anställningsbarhet. Partiet vill också inrätta en kompetenskommission för att stärka samverkan på olika nivåer och kartlägga behovet av arbetskraft och utbildning (*yrkande 14*). Kommissionen bör bestå av näringslivets branschorganisationer, små och stora företag, kommuner, stat och fackförbund. Även *Sven-Erik Österberg (s)* vill i motion A345 *yrkande 2* att det ska inrättas en kompetenskommission som tillsammans med branschföreträdare ska stärka samverkan på såväl nationell som regional och lokal nivå.

Miljöpartiet anser i motion A307 att utbildning och kompetensutveckling är helt avgörande för bra villkor på en arbetsmarknad som är i ständig förändring. Man menar att det är ett problem att arbetsgivare har olika ekonomiska förutsättningar att erbjuda och uppmuntra sina anställda att kompetensutveckla sig. Partiet anser att idén med att avsätta pengar till kompetensutveckling är bra. Trots att det har visat sig svårt att konstruera en rättvis och hållbar modell för individuella kompetenskonto anser Miljöpartiet att det bör utredas om en försäkringsmodell kan vara en bra lösning för kompetensutveckling (*yrkande 28*).

I motion A432 vill *Hans Stenberg och Jasenko Omanovic (s)* att man ska se över hur samhället kan stimulera korttidsutbildade till ökad kompetensutveckling.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att Sveriges konkurrensförmåga i stor utsträckning bygger på en arbetskraft med hög kompetens. Kompetensutveckling av de anställda är en förutsättning för både effektivitet och produktivitet i all näringsverksamhet. Kompetensutveckling är också av strategisk betydelse för både den enskilda individen och samhället. Goda förutsättningar måste finnas för utveckling både på arbetsplatser och genom bra utbildningssystem.

Utskottet vill peka på att Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (ESF-rådet) gjort en satsning för att främja kompetensutveckling och motverka utanförskap. Under åren 2007–2013 satsas över 12 miljarder kronor på att hjälpa kvinnor och män att stärka sin kompetens och förbättra sina utsikter till arbete.

Utskottet behandlade senast frågan om kompetensutveckling i betänkande 2008/09:AU7. När det gäller frågan om hur kompetensutveckling kan finansieras har det funnits flera olika förslag. I det nyssnämnda betänkandet finns det motionsyrkanden om bl.a. kompetensförsäkring. Utskottet kan konstatera att erfarenheterna från tidigare försök tydligt har visat att ett statligt genomförande skulle innebära ett komplext regelverk. Utskottet har i betänkande 2008/09:AU7 angett att kompetensutveckling ter sig som en lämplig fråga för arbetsmarknadens parter att diskutera och komma överens om i kollektivavtal. Utskottet finner inte anledning att ändra sin inställning i denna fråga. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna A307 yrkande 28 (mp), A345 yrkande 2 (s), A410 yrkandena 13 och 14 (s) och A432 (s).

Arbetsdomstolen

Motionen

Helena Bargholtz (fp) anser i motion A338 att Arbetsdomstolen, i likhet med övriga specialdomstolar, bör avskaffas. Med tanke på sammansättningen i Arbetsdomstolen finns det ingen rättssäkerhet för den som är oorganiserad och det föreligger dessutom stor risk för jäv.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill peka på att riksdagen under det föregående riksmötet ändrade lagstiftningen när det gäller Arbetsdomstolens sammansättning i mål där ett yrkande helt eller delvis grundas på ett sådant förhållande som avses i *diskrimineringslagen (2008:567)* (prop. 2008/09:4, bet. 2008/09:AU6, rskr. 2008/09:43, SFS 2008:932). Ändringen innebar att Arbetsdom-

stolen i sådana mål ska ha en sammansättning med fem ledamöter, varav tre inte kan anses företräda något partsintresse och två har utsetts på förslag av arbetsmarknadens parter. I propositionen uttalade regeringen att det fanns anledning att vidta vissa åtgärder för att Arbetsdomstolens opartiskhet inte ska kunna sättas i fråga och som därigenom bidrar till att upprätthålla allmänhetens förtroende för domstolen. Regeringen ansåg att åtgärden att minska antalet intresseledamöter i diskrimineringsmålen så att de inte utgör en majoritet i domstolen var en lämplig avvägning mellan säkerställandet av att domstolen utåt sett framstår som opartisk och intresset av att prövningen görs av en domstol som har bredast tänkbara kompetens. I betänkandet underströk utskottet vikten av den kunskap och de erfarenheter på arbetslivets område som Arbetsdomstolen i sina olika sammansättningar besitter. Utskottet är inte berett att föreslå något tillkännagivande med anledning av förslaget i motion A338 (*fp*). Motionen avstyrks.

Arbetslivsforskning m.m.

Bakgrund

Riksdagen beslutade i december 2006 att avveckla Arbetslivsinstitutet (ALI) per den 1 juli 2007 enligt förslag i budgetpropositionen för 2007. Regeringen utsåg en särskild utredare för att genomföra avvecklingen. Den organisatoriska formen för avvecklingen var den nya myndigheten Avvecklingsmyndigheten för Arbetslivsinstitutet, denna upphörde i sin tur den 1 november 2008 och därmed var arbetet med att avveckla ALI avslutat.

Motionerna

Socialdemokraterna betonar i motion A410 *yrkande 16* behovet av arbetslivsforskning. Genom ALI fanns tidigare goda möjligheter att föra över forskningsresultat till arbetslivet och därigenom bidra till bättre hälsa och högre produktivitet. Överföringen har avstannat och Sverige backar nu när det gäller arbetslivsforskningen, även i förhållande till övriga nordiska länder. Staten bör på ett övergripande sätt ange arbetslivsforskningens inriktning, t.ex. genom samverkan eller genom att tillskjuta resurser till universitet och myndigheter med ansvar för forskning. Socialdemokraterna föreslår i motion A2 (som är väckt med anledning av regeringens jämställdhetsskrivelse 2008/09:198) *yrkande 2*, en särskild satsning på ett tvåårigt forsknings- och utvecklingsprogram om kvinnors arbetsmiljö.

Vänsterpartiet anser i motion A1 (som är väckt med anledning av regeringens jämställdhetsskrivelse 2008/09:198) *yrkande 2* att arbetslivsforskningen bör återinrättas i institutionaliserad form. Partiet anser att det behövs en samlad och systematisk arbetslivsforskning med uppdrag att bedriva tilläm-

pad forskning om exempelvis arbetsmiljö ur ett jämställdhetsperspektiv. Partiet hävdar att det sedan regeringen lade ned ALI saknas en samlad forskning med tydlig koppling till arbetslivet.

Miljöpartiet anser i motion A307 yrkande 35 att det bör startas ett arbetslivsinstitut vars uppdrag blir forskning inom arbetsmarknads- och arbetslivsområdet. Partiet pekar på att den borgerliga regeringen dragit ned på forskningsinsatserna på arbetsmiljöområdet. ALI har inte ersatts genom att institutets forskningsresurser flyttats över till en ny huvudman. Partiet ser med oro på nedmonteringen av de stora kunskaper som ALI tidigare byggt upp och som nu splittrats. Mot bakgrund av ovanstående vill Miljöpartiet i motion A448 yrkande 2 verka för att det ekonomiska stödet till arbetslivsforskningen återförs till den nivå som gällde innan ALI avvecklades.

Hans Olsson och Phia Andersson (s) betonar i motion A245 behovet av insatser för att öka arbetsmiljöarbetet, bl.a. bör forskningen samlas på en av institutionerna eller kopplas till en myndighet. *Berit Andnor och Marie Nordén (s)* i motion A295 och *Lars U Granberg (s)* i motion A355 pekar på den framtida arbetslivsforskningen och behovet av en sådan för en framgångsrik politik på arbetslivsområdet. I motion A365 understryker *Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Claes-Göran Brandin (s)* behovet av en samlad inriktning för att utveckla forskningen inom arbetslivet. *Fredrik Olovsson m.fl. (s)* betonar i motion A418 behovet av arbetslivsforskning och bildandet av ett centrum för arbetshälsa som en tvärvetenskaplig forsknings- och utbildningsresurs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inleda med att understryka betydelsen av arbetslivsforskning. Arbetsmarknads- och arbetslivsforskning behövs bl.a. i syfte att få kunskap om hur olika grupper av människor påverkas av strukturomvandlingar som uppstår på arbetsmarknaden och hur politiska reformer som genomförs påverkar arbetsmarknadens funktionssätt. För att stödja ett ökat deltagande på arbetsmarknaden behövs också kunskap om hur förutsättningar och incitament bäst kan utformas. Arbetsmiljön är viktig, inte minst för att den påverkar individens möjligheter att delta på arbetsmarknaden. Kunskapsutveckling inom områden av betydelse för individens hälsa och säkerhet är viktigt, men det behövs också en ökad kunskapsutveckling inom områden där frågor om individens och verksamhetens utveckling kopplas till varandra. Det är också viktigt med forskning om hur nya, mer flexibla, former för deltagande på arbetsmarknaden har uppstått och arbetsorganisatorisk forskning om hur branscher och företag valt att organisera produktionen.

Utskottet anser att förslagen i forskningspropositionen som riksdagen fattade beslut om i januari 2009 (prop. 2008/09:50, bet. 2008/09:UbU4, rskr. 2008/09:160) lägger en bra grund och ger goda förutsättningar för en fortsatt hög nivå på bl.a. den svenska arbetslivsforskningen, vilket också kom

till uttryck i utskottets yttrande (ytr. 2008/09:AU4y) till utbildningsutskottet. Ett snabbt föränderligt arbetsliv förutsätter forskning, utveckling och utbildning med inriktning på bättre arbetsmiljö, organisation av arbetet och ledarskap.

Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) beslutade i september 2009 om fördelning av forskningspropositionens extra förstärkning av anslag till forskning om arbetsliv. Tre centrumbildningar, som tillsammans täcker väsentliga områden som arbetsmarknad, arbetsorganisation och stress samt arbetsmiljö, får fem miljoner var per år under tio år. Dessa är nationalekonomiska institutionen vid Uppsala universitet (Centrum för arbetsmarknadsforskning), stressforskningsinstitutet vid Stockholms universitet och Centrum för belastningsskadeforskning vid Högskolan i Gävle.

Därutöver kommer tre sexåriga programstöd med två miljoner per år. Detta stöd har både arbetsmiljö och arbetsrätt i fokus.

Utskottet välkomnar denna förstärkning av arbetslivsforskningen. Den ska ses som en garanti för långsiktighet och uthållighet i svensk arbetslivsforskning.

Utskottet vill i detta sammanhang även peka på att den Europeiska arbetsmiljöbyrån (EU-OSHA) i Bilbao har som en av sina uppgifter att samla in och analysera teknisk, vetenskaplig och ekonomisk information om forskning inom arbetsmiljöområdet och sprida resultaten av denna forskning. Därtill kommer ett annat EU-organ, Europeiska fonden för förbättring av levnads- och arbetsvillkor (EUROFOUND) i Dublin, som inrättades för att bidra till planering och förverkligande av bättre levnads- och arbetsvillkor i Europa. Denna fond, även kallade Dublinfonden, tillhandahåller resultat, kunskap och råd från fristående och komparativ forskning till regeringar, arbetsgivare, fackföreningar och Europeiska kommissionen.

Utskottet vill slutligen poängtera att avvecklingen av ALI bl.a. grundade sig på uppfattningen att forskning inom arbetslivsområdet bör bedömas av forskningsfinansiärer i konkurrens på sedvanligt sätt. Utskottet står fast vid de principer som låg bakom beslutet att lägga ned ALI. Utskottet kan vidare konstatera att ALI:s omkring 220 forskare utgjorde ca 15 % av den totala arbetslivsforskningen. Yrkandet om att ALI ska återinrättas bör därför inte bifallas. Utskottet ser heller inget behov av att på utgiftsområde 14 ha ett särskilt anslag för arbetsmiljö och arbetslivsforskning.

Mot bakgrund av det ovan anförda bör motionerna *A1 yrkande 2 (v)*, *A2 yrkande 2 (s)*, *A245 (s)*, *A295 (s)*, *A307 yrkande 35 (mp)*, *A355 (s)*, *A365 (s)*, *A410 yrkande 16 (s)*, *A418 (s)* och *A448 yrkande 2 (mp)* avslås, allt i den mån de inte kan anses tillgodosedda genom det som anförts.

Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller utskottets förslag till medelsanvisning inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Riksdagen bör även bifalla förslagen till bemyndiganden på utgiftsområdet.

Jämför särskilda yttrandena 8 (s), 9 (v) och 10 (mp).

Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv består av sammanlagt 16 anslag. I tabell 1 redovisas regeringens respektive oppositionspartiernas förslag till anslag inom utgiftsområdet.

Tabell 1. Förslag till anslagsanvisningar inom utgiftsområde 14

(Tusental kronor)

Anslag (ramanslag)	Regeringen	s	v	mp
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	5 955 092			
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	53 705 710	+5 200 000	+7 300 000	-316 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 025 400	+1 090 000	+2 695 000	+1 470 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	15 215 406	+675 000	+303 000	
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	106 088			
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	1 095 000			
1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	27 349			
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	55 104			
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	52 008			
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303			
1:11 Bidrag till lönegaranti-ersättning	3 420 000		-500 000	
2:1 Arbetsmiljöverket	574 612	+100 000	+196 000	+50 000
2:2 Arbetsdomstolen	30 210			

Anslag (ramanslag)	Regeringen	s	v	mp
2:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	92			
2:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 622			
2:5 Medlingsinstitutet	55 369			
<i>Förslag till nya anslag:</i>				
Arbetsmiljöforskning			+80 000	
Arbetslivsinstitutet				+50 000
Livsinriktad rehabilitering				+500 000
Summa	88 358 365	+7 065 000	+10 074 000	+1 754 000

Propositionen

Regeringen föreslår i budgetpropositionen (punkt 6) att de sammanlagda anslagen inom utgiftsområde 14 ska uppgå till 88,4 miljarder kronor 2010. Hur medlen fördelar sig på anslag framgår av tabell 1. Av tabell 2 framgår även skillnaden mot den budgeterade nivån för 2009 inklusive de förändringar som gjorts i samband med sammanlagt fyra tilläggsbudgetar under 2009.

Tabell 2. Regeringens föreslagna anslagsbelopp 2010 i förhållande till innevarande års anslagsbelopp

(Miljoner kronor)

Anslag (ramanslag)	Budget 2009 ¹	Förslag 2010	Förändring
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	5 006	5 955	+949
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	37 764	53 706	+15 942
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	5 932	8 025	+2 093
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	14 362	15 215	+853
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	105	106	+1
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	970	1 095	+125
1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	27	27	+1
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	53	55	+2
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	50	52	+2
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8	8	+1
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	3 636	3 420	-216
2:1 Arbetsmiljöverket	588	575	-14

¹ Inklusive tilläggsbudgetar till statsbudgeten 2009 (prop. 2008/09:49, bet. 2008/09:FiU14, prop. 2008/09:97, bet. 2008/09:FiU18, prop. 2008/09:99, bet. 2008/09:FiU21, prop. 2008/09:124, bet. 2008/09:FiU40) och förslag till tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 2010.

Anslag (ramanslag)	Budget 2009¹	Förslag 2010	Förändring
2:2 Arbetsdomstolen	26	30	+4
2:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	0,09	0,09	±0
2:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	36	33	-3
2:5 Medlingsinstitutet	54	55	+1
Summa	68 618	88 358	+19 740

Anm.: På grund av avrundningar stämmer inte alltid summeringarna i kolumnerna.

Nedan presenteras kortfattat de av regeringens förslag till anslag som huvudsakligen förklarar förändringen jämfört med tidigare budgetår.

Anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

Sammantaget ökar anslaget med 949 miljoner kronor till 5,96 miljarder kronor 2010. Bland annat ökas anslaget med 405 miljoner kronor med anledning av tillkommande uppgifter i samband med sjukförsäkringsreformen. Med anledning av den ytterligare förstärkningen av den aktiva arbetsmarknadspolitiken ökas anslaget med 600 miljoner kronor. Vidare ökas anslaget med 50 miljoner kronor för utveckling, nya funktioner och informationsinsatser med anledning av reformen som ska påskynda etableringen för vissa nyanlända invandrare. Anslaget ökas även med 43 miljoner kronor för att utöka verksamheten med etableringssamtal för nyanlända invandrare 2010. Med anledning av övergången till kostnadsmässig redovisning av förvaltningsanslag sker en teknisk justering av anslaget, vilket har inneburit att närmare 143 miljoner kronor förts bort som indragning av anslagsbelopp 2009.

Anslag 1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd

Sammantaget ökar anslaget med 15,9 miljarder kronor till 53,7 miljarder kronor 2010. Av detta belopp beräknas 29,6 miljarder kronor för bidrag till arbetslöshetsersättning, 20,3 miljarder kronor för aktivitetsstöd och utvecklingsersättning och 3,8 miljarder kronor för statliga ålderspensionsavgifter. Som ett resultat av sjukförsäkringsreformen ska stöd ges av Arbetsförmedlingen för att hjälpa de personer vars dagar med förlängd sjukpenning eller tillfällig sjukersättning tagit slut tillbaka till arbetslivet. Detta kommer att öka utgifterna på anslaget med 2,0 miljarder kronor 2010. Satsningen på ökad aktivering inom arbetsmarknadspolitiken innebär att utgifterna för aktivitetsstöd (exklusive statliga ålderspensionsavgifter) ökar med 2,54 miljarder kronor. Samtidigt innebär satsningen på arbetsmarknadspolitiska program att antalet arbetslösa minskar, vilket minskar utgifterna för arbetslöshetsersättning (exklusive statliga ålderspensionsavgifter) med 1,13 miljarder kronor. Utgifterna för statliga ålderspensionsavgifter ökar med 138 miljoner kronor. Sammantaget innebär satsningen på ökad aktivering att utgifterna under anslaget ökar med 1,55 miljarder kro-

nor. De anslagsförändringar som är ett resultat av regeringens förslag utgör ca 3,6 miljarder kronor. Resten av höjningen av anslagsnivån jämfört med vad som anslogs i december 2008 förklaras främst av att prognoserna avseende antal arbetslösa och antal i aktivitetsstöd har reviderats upp för år 2010.

Anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Sammantaget ökar anslaget med 2,1 miljarder kronor till 8,0 miljarder kronor 2010. Omfattningen av de arbetsmarknadspolitiska programmen beräknas 2009 öka till i genomsnitt 133 000 personer per månad. Under 2010 beräknas 242 000 personer delta i arbetsmarknadspolitiska program eller insatser. Till följd av att kostnaderna för aktiviteter inom garantierna varit lägre än vad regeringen tidigare beräknat minskas anslaget med 2,5 miljarder kronor. Regeringens satsningar på ytterligare arbetsmarknadsåtgärder i form av en ökad omfattning av coachningsinsatser, arbetsmarknadsutbildning, kringkostnader i form av flyttningsbidrag m.m. kopplade till ökningen av programplatser samt folkhögskolesatsningen inom jobbgarantin för ungdomar beräknas öka utgifterna under anslaget med 498 miljoner kronor. Regeringens insatser till stöd för övergången till arbete för personer som varit långtidssjukskrivna ökar utgifterna under anslaget med 84 miljoner kronor under 2010. I samband med propositionen *Åtgärder för jobb och omställning* (prop. 2008/09:97, yttr. 2008/09:AU6y, bet. 2008/09:FiU18) aviserade regeringen en ökning av anslaget för coachningsinsatser med 1,2 miljarder kronor. Med anledning av tidigare aviserade beslut om resurser för jobb- och utvecklingsgarantin och jobbgarantin för ungdomar m.m. ökas anslaget med 14 miljoner kronor under 2010. Även på detta anslag beror större delen av förändringen jämfört med vad som anslogs i december 2008 på förändrade makroekonomiska antaganden om bl.a. antalet arbetslösa.

Anslag 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.

Sammantaget ökar anslaget med 853 miljoner kronor till 15,2 miljarder kronor 2010. Under 2010 beräknas 95 000 personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga vara sysselsatta hos Samhall AB eller genom lönebidrag. Den tidigare aviserade ökningen av antalet lönebidrag och platser vid Samhall 2007–2010 har sammantaget inneburit en ökning med 123 miljoner kronor 2007, 558 miljoner kronor 2008, 768 miljoner kronor 2009 och 947 miljoner kronor fr.o.m. 2010. Regeringen föreslår också att utgifterna under anslaget ökas med 503 miljoner kronor under 2010 till stöd för personer som varit långtidssjukskrivna.

Anslag 1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige

Sammantaget ökar anslaget med 0,6 miljoner kronor till 106 miljoner kronor 2010.

Anslag 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013

Sammantaget ökar anslaget med 125 miljoner kronor till 1,1 miljarder kronor 2010. Bidraget från Europeiska socialfonden uppgår till ca 691,5 miljoner euro under programperioden. Beräknat på en valutakurs om 9 kr per euro enligt gällande förordning (1999:710) om valutakurs vid stöd från EG:s strukturfonder motsvarar detta belopp ca 6,2 miljarder kronor. På anslaget tillkommer den statliga medfinansieringen av insatser inom programmet för kompetensutveckling av sysselsatta om totalt ca 1,8 miljarder kronor för programperioden. Anslaget omfattar alltså såväl utbetalning av bidraget från Europeiska socialfonden som den statliga medfinansieringen.

Anslag 1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering

Sammantaget ökar anslaget med 0,8 miljoner kronor till 27,3 miljoner kronor 2010.

Anslag 1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

Sammantaget ökar anslaget med 1,8 miljoner kronor till 55,1 miljoner kronor 2010.

Anslag 1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet

Sammantaget ökar anslaget med 1,5 miljoner kronor till 52,0 miljoner kronor 2010. Regeringen ser för närvarande över avtalet som reglerar de ekonomiska förhållandena mellan arbetslöshetskassan Alfa och staten, för att säkerställa att anslagsnivåerna är rimliga i förhållande till arbetslöshetskassans uppdrag.

Anslag 1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten

Sammantaget ökar anslaget med 0,6 miljoner kronor till 8,3 miljoner kronor 2010. Anslaget ökas med 600 000 kr för att kompensationsen för mervärdesskatten till de övriga nordiska länderna fördryrats.

Anslag 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning

Sammantaget minskar anslaget med 216 miljoner kronor till 3,4 miljarder kronor 2010. Det har skett en minskning av återkraven av utbetalda lönegarantier, vilket ökar utgifterna för lönegarantin. Minskningen av återkraven beror enligt regeringen med stor sannolikhet på avskaffandet av statens förmånsrätt för återkrav. I den bedömning som ligger till grund för den föreslagna anslagsnivån ingår även att konjunkturen stabiliserar sig och att kostnaderna för lönegarantiersättningen slutar att öka.

Anslag 2:1 Arbetsmiljöverket

Sammantaget minskar anslaget med 13,5 miljoner kronor till ca 575 miljoner kronor 2010. Den informationsatsning som startade 2009 fortsätter 2010, och anslaget ökar av den anledningen med 12 miljoner kronor. Vidare satsas totalt 24 miljoner kronor under perioden 2010–2012 för att i ett pilotprojekt utveckla och prova screening som metod i tillsynsverksamheten. Från och med 2010 upphör finansieringen av företagshälsovårdsutbildningen och förstärkt kunskapsbildning inom området arbetsmiljö och lönsamhet, och därför minskas anslaget med 30 miljoner kronor. På grund av övergången till kostnadsässig redovisning av förvaltningsanslagen sker en teknisk justering, och anslagsbeloppet minskar av den anledningen med ca 19 miljoner kronor för 2010.

Anslag 2:2 Arbetsdomstolen

Sammantaget ökar anslaget med 4 miljoner kronor till 30 miljoner kronor 2010.

Anslag 2:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar

Anslagsnivån är i princip oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar 92 000 kr.

Anslag 2:4 Internationella arbetstagarorganisationen (ILO)

Sammantaget ökar anslaget med 7 miljoner kronor jämfört med vad som föreslogs i budgetpropositionen för 2009 till ca 33 miljoner kronor 2010. Orsaken till ökningen av anslaget är ökade kostnader för medlemsavgiften.

Anslag 2:5 Medlingsinstitutet

Anslagsnivån är i princip oförändrad, och regeringen föreslår att riksdagen anvisar ca 55 miljoner kronor 2010.

Bemyndiganden

Regeringen föreslår att den bemyndigas att under 2010 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag för fem ramanslag inom utgiftsområde 14 (punkterna 1–5).

Förslagen framgår av tabell 3, som även visar oppositionens förslag.

Tabell 3. Förslag till bemyndiganden för regeringen för anslag inom utgiftsområde 14
(Tusental kronor)

Anslag (ramanslag)	Regeringen	s	Bemyndigandeperiod
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	2 525 000 (punkt 1)		2011–2013
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	9 500 000 (punkt 2)	10 850 000 (A410 yrk. 17)	2011–2013
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013	2 950 000 (punkt 3)		2011–2015
1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	10 800 (punkt 4)		2011–2013
2:1 Arbetsmiljöverket	18 400 (punkt 5)	22 400 (A410 yrk. 18)	(reg.) 2011 (s) 2011–2013

Motionerna

De tre oppositionspartiernas respektive förslag till anslagsfördelning inom utgiftsområde 14 framgår av tabell 1.

Socialdemokraterna presenterar sitt budgetalternativ för utgiftsområde 14 i motion *A410 yrkandena 4, 5, 7, 10, 11 och 17–19*. Enligt partiet är en väl fungerande, förutsägbar och solidariskt finansierad arbetslöshetsförsäkring en viktig grundsten i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Partiet vill därför bl.a. införa en skattereduktion för avgiften som motsvarar upp till 75 % av avgiften. I motionen förespråkas också en höjd ersättningsnivå i försäkringen till 80 %, ett höjt tak till 950 kr per dag 2010 (800 kr per dag efter 100 dagar) och ett ökat antal ersättningsdagar för deltidsarbetslösa från 75 till 100 dagar. Det behövs kvalitet i Arbetsförmedlingens insatser. Insatserna måste anpassas efter varje arbetssökandes behov. För att öka möjligheterna för långtidsarbetslösa att få kontakt med arbetsmarknaden vill partiet ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att upphandla arbeten (*yrkande 4*) motsvarande 2 000 platser i tre månader. Socialdemokraterna är kritiska till att regeringen har dragit in stödet till handledning för arbetsgivare som tar emot praktikanter och vill anslå 100 miljoner kronor för merkostnader i samband med praktik (*yrkande 5*). Man vill också öka antalet platser i den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen (*yrkande 7*) med 12 500 platser 2010, varav 2 500 platser ska gå till ungdomar, till en kostnad av ca 1,9 miljarder kronor. För att förbättra funktionshindrades möjlighet till arbete höjs anslaget till lönebidrag med 675 miljoner kronor så att 5 000 fler kan få ett lönebidragsarbete under 2010 (*yrkande 11*). Arbetsmiljöarbetet bör förstärkas, och Socialdemokraterna vill öka anslag 2:1 med 100 miljoner kronor 2010, för förebyggande arbete i form av fler arbetsmiljöinspektioner och utbildning av skyddsombud. 20 miljoner kronor öron-

märks för att utveckla metoder och identifiera risksituationer när det gäller stress i arbetslivet. I motionerna *Ub551 yrkande 13* och *Ub559 yrkande 2* presenteras en satsning på lärlingsplatser om 300 miljoner kronor för 2010, som en del av oppositionspartiernas gemensamma ungdomspaket. I ungdomspaketet ingår också, förutom 2 500 arbetsmarknadsutbildningsplatser vikta för ungdomar, ett förslag om särskilt stöd till unga funktionshindrade om 25 miljoner kronor (*A410 yrkande 10*). Av motion *A410* framgår också bl.a. att partiet avvisar regeringens utbyggnad av coachningsupphandlingen, vilket innebär en besparing på ca 1,4 miljarder kronor jämfört med regeringens förslag. Som framgår av tabell 3 framför partiet alternativa förslag till bemyndiganden till regeringen för två anslag (*yrkandena 17 och 18*). Socialdemokraterna föreslår en anslagsfördelning inom utgiftsområdet som sammantaget motsvarar en nivå som är 7 065 miljoner kronor högre än regeringens (*yrkande 19*).

Vänsterpartiets budgetalternativ inom utgiftsområde 14 presenteras i motion *A419*. Partiet anser att det är en högt prioriterad fråga att återupprätta och förbättra arbetslöshetsförsäkringen. Därför föreslås en höjning av den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet till 970 kr per dag de första 100 dagarna och därefter 870 kr per dag fr.o.m. 2010. Dessutom höjs ersättningsnivån under hela arbetslöshetsperioden till 80 %. Även grundbeloppet höjs, till 420 kr per dag i försäkringen och 320 kr per dag i aktivitetsstödet. Dessa förslag återfinns också i motion *A394 yrkandena 2 och 4–7*. Partiet vill också sänka medlemsavgiften till arbetslöshetskassorna och återinföra skatteavdrag för avgifter till akassor och fackförbund. Vänsterpartiet vill öka månadsplatserna i arbetsmarknadsutbildningen med 12 000 per år 2010–2012 och öka antalet platser i andra program med aktivitetsstöd med 2 000 för 2010. Man avsätter också 600 miljoner kronor till ett industrilyft, som kombinerar permitteringsstöd till uppsagda med utbildningsinsatser. Oppositionspartiernas ungdomspaket som bl.a. innehåller jobbutbildning till unga, lärlingsplatser och stöd till unga funktionshindrade presenteras också i motion *A419*. Funktionshindrade får stöd genom att 1 200 årsplatser tillförs Samhall och 340 årsplatser tillförs OSA. Lönebidragstaket höjs samtidigt med 1 000 kr, och ökad merkostnadsersättning ges till Samhall för att flera ska kunna erbjudas sysselsättning med större geografisk spridning. Då Vänsterpartiet anser att statens förmånsrätt för återkrav av utbetalda lönegarantier ska återinföras beräknar man att kostnaderna för lönegarantin blir 500 miljoner kronor lägre än vad regeringen bedömt. Vänsterpartiet vill prioritera arbetsmiljöarbetet på lång sikt och anslår sammanlagt 196 miljoner kronor mer än regeringen inom Arbetsmiljöverkets förvaltningsanslag. Då inräknas även satsningar på arbetsmiljöutbildning för fackliga förtroendevalda och medel till de regionala skyddsombudens verksamhet. Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag att anvisa 8 miljoner kronor till ett pilotprojekt om screening av arbetsställen. Partiet avsätter 80 miljoner kronor 2010 för arbetslivsforskning, varav 60 miljoner kronor i fria forskningsmedel att för-

delas av Fas och 20 miljoner kronor till Arbetsmiljöverket för främst tillämplad forskning (nytt anslag). På statsbudgetens inkomstsida avvisar partiet regeringens nystartsjobb och vill i stället ha satsningar på bl.a. anställningsstöd, utbildningsvikariat, gröna jobb och plusjobb motsvarande en inkomstförsvagning om ca 4,3 miljarder kronor (2,1 miljarder kronor netto). Vänsterpartiet föreslår en anslagsfördelning inom utgiftsområdet som sammantaget motsvarar en nivå som är 10 074 miljoner kronor högre än regeringens (A419).

I motion A392 *yrkandena 2 och 5* presenterar *Miljöpartiet* sitt budgetalternativ. Miljöpartiet vill att staten, inom ramen för anslag 1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader, ska ge ekonomiskt stöd till arbetsförmedlingar som drivs av kollektivavtalslutande parter på arbetsmarknaden. Partiet föreslår att ersättningsnivån i arbetslöshetsförsäkringen ska vara 80 % under hela ersättningsperioden, till en kostnad av 500 miljoner kronor. Eftersom man avvisar regeringens förslag till utförsäkring från sjukförsäkringen minskar utgifterna för aktivitetsstöd med 816 miljoner kronor. Partiet aviserar ett återinfört studerandevillkor (2011) och höjt tak i försäkringen (2012). Partiet föreslår att utbildnings- och företagsvikariat ska införas där arbetslösa ungdomar och långtidsarbetslösa ska kunna gå in och vikariera för personer som – med ersättning motsvarande 85 % av arbetslöshetsersättningen – vill studera eller starta företag. För 2012 budgeterar partiet för ett återinfört friår och ett utvidgat stöd till start av näringsverksamhet. Oppositionspartiernas ungdomspaket som bl.a. innehåller jobbutbildning till unga, lärlingsplatser och stöd till unga funktionshindrade presenteras också i motion A392. Partiet anser också att digitaliseringsprojektet Access kan finansieras inom ramen för anslag 1:3 (*yrkande 5*). Till dem som överförs från Försäkringskassans till Arbetsförmedlingens ansvarsområde behövs mer rehabiliteringsinsatser, och partiet föreslår 500 miljoner kronor till livsinriktad rehabilitering (nytt anslag). Arbetsmiljöverkets anslag bör höjas med 50 miljoner kronor, och Arbetilivsinstitutet bör återinrättas till en kostnad av 50 miljoner kronor för 2010 (nytt anslag). Miljöpartiet föreslår en anslagsfördelning inom utgiftsområdet som sammantaget motsvarar en nivå som är 1 470 miljoner kronor högre än regeringens (*yrkande 2*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare tagit ställning i sak till många av de förslag som ingår i partiernas alternativa budgetförslag för anslagen inom utgiftsområde 14. När det gäller frågor som rör exempelvis arbetslöshetsförsäkringens utformning, den aktiva arbetsmarknadspolitiken och åtgärder för att förbättra arbetsmiljön har utskottet vägt regeringens och oppositionspartiernas förslag mot varandra och funnit att regeringens förslag är att föredra. Utöver vad som tidigare sagts om enskilda förslag vill utskottet anföra följande om budgetalternativen.

Utskottet noterar att oppositionspartiernas budgetalternativ med några få undantag spretar i olika riktningar såväl till innehåll som till volym. Något enhetligt rödgrönt alternativ för utgiftsområde 14 är svårt att skönja, och hela 8,3 miljarder kronor skiljer mellan oppositionspartiernas förslag inom utgiftsområdet. Där Socialdemokraterna talar sig varma för en arbetsmarknadspolitik som grundas på arbetslinjen vill Miljöpartiet återinföra friåret. Där Socialdemokraterna och Vänsterpartiet kräver omedelbara återställare av arbetslöshetsförsäkringen i mångmiljardklassen, skjuter Miljöpartiet en eventuell reform på en ovisst framtid och sänker i stället det aktuella anslaget med 316 miljoner kronor i förhållande till regeringens förslag för 2010. Där Vänsterpartiet på förhand avvisar förslaget om nyanlända invandrarers arbetsmarknadsetablering, väljer Socialdemokraterna och Miljöpartiet att avvakta. Utskottet drar slutsatsen att det är svårt att se något tydligt oppositionsalternativ till den politik som regeringen föreslår inom utgiftsområde 14.

En av de relativt få punkter som trots allt förenar oppositionspartiernas förslag är kravet på att ta bort nedsättningen av sociala avgifter till den arbetsgivare som anställer en ungdom. Utskottet beklagar mot bakgrund av den höga arbetslösheten för ungdomar att partierna på detta sätt vill bidra till att göra det dyrare för arbetsgivare att anställa och svårare att behålla unga personer. Utskottet kan konstatera att Vänsterpartiet vill gå ännu längre i att försvåra för unga på arbetsmarknaden genom att dessutom differentiera arbetsgivaravgiften så att det blir dyrare med visstidsanställningar, vilka är ett vanligt första steg in på arbetsmarknaden för ungdomar.

Utskottet noterar att såväl Socialdemokraterna som Vänsterpartiet framhåller att man motsatt sig bl.a. den nedtrappning av arbetslöshetsersättning under ersättningsperioden som införts av den nuvarande regeringen. Utskottet vill för det första påminna om att det faktum att en nedtrappningsregel av ersättningen i arbetslöshetsförsäkringen leder till att sökaktiviteten – och därmed chansen att få ett arbete – ökar, är väl belagt i den arbetsmarknadsekonomiska forskningen. En nedtrappningsregel stämmer också väl överens med principen om arbetslöshetsförsäkringen som en omställningsförsäkring. Utskottet kan för det andra konstatera att de båda partierna i sina budgetförslag för 2010 i praktiken ansluter sig till denna princip. I förslagen till hur arbetslöshetsförsäkringen ska konstrueras sänks nämligen den ersättning många av de arbetslösa får ut efter 100 ersättningsdagar, inte genom en lägre ersättningsnivå, men väl genom att taket sänks med 150 kr (s) respektive 100 kr (v). Det förefaller därmed som om den tidigare motsättning som kan ha funnits om värdet av en nedtrappningskonstruktion i arbetslöshetsförsäkringen nu är upplöst.

Utskottet noterar att Vänsterpartiet har valt att, som enda parti, ta upp betydande delar – motsvarande ca 4,2 miljarder kronor – av sina förslag när det gäller aktiv arbetsmarknadspolitik som skatteutgifter på statsbudge-

tens inkomstsida och inte som utgifter inom ett utgiftsområde. Det handlar framför allt om förslag om att återinföra en rad olika anställningsstöd som avskaffats av alliansregeringen.

I sak anser utskottet att nystartsjobben torde vara mer ändamålsenliga än de olika anställningsstöd som Vänsterpartiet vill införa. Nystartsjobben är en rättighet som den arbetsökande kan utnyttja efter behov och som inte kräver någon anvisning från Arbetsförmedlingen. Rätten till nystartsjobb stärker därmed tydligare den arbetsökandes anställningsbarhet i en potentiell arbetsgivares ögon, eftersom det är en faktor som man kan tillgodoräkna sig i anställningsprocessen och som inte är beroende av ett myndighetsbeslut. Samma fördel har den generella nedsättningen av arbetsgivaravgiften för den som anställer en ungdom. Dessa instrument är viktiga hjälpmedel för de arbetsökande som står utanför arbetsmarknaden men inte har sådana svårigheter att lönebidrag kan komma i fråga.

När det gäller Vänsterpartiets sätt att bokföra vad som i praktiken är utgifter på budgetens inkomstsida vill utskottet påminna om ett uttalande redan hösten 2007 (2007/08:AU1y):

Vänsterpartiets sätt att använda krediteringar på skattekonto skulle – om de blev verklighet – undergräva utgiftstakets funktion, vilket utskottet anser djupt beklagligt. Enligt utskottets mening är det angeläget att stöd som i realiteten är att betrakta som utgifter också redovisas under ett utgiftsområde för att upprätthålla budgetdisciplinen och åstadkomma tydlighet och åskådlighet i budgeten. Utformningen av Vänsterpartiets förslag i detta avseende försvårar också avsevärt möjligheterna att jämföra regeringens och partiernas olika budgetalternativ.

Även finansutskottet anser (bet. 2009/10:FiU1 s. 95 f.) att det finns starka skäl som talar för att de förslag om sysselsättningsstöd som Vänsterpartiet har lämnat i sitt budgetalternativ skulle ha kunnat lämnas som utgiftsförslag i stället. Arbetsmarknadsutskottet kan konstatera att Vänsterpartiet fortfarande väljer att agera i strid mot intentionerna i budgetlagen och bidra till att försvåra rättvisande jämförelser mellan de olika budgetalternativen.

Vänsterpartiet föreslår att anslag 1:11 Bidrag till lönegarantiersättning minskas, eftersom partiet vill återinföra statens förmånsrätt för återkrav av utbetalda lönegarantier. Utskottet påminner om att avskaffandet av statens förmånsrätt skedde bl.a. för att ge mindre företag en ökad andel av utdelningen i konkurser (prop. 2008/09:161, bet. 2008/09:CU5, rskr. 2008/09:34). Utskottet anser att små och medelstora företag spelar en mycket viktig roll genom att bl.a. bidra till tillväxt, social sammanhållning och jobbskapande och står därför bakom beslutet att avskaffa statens förmånsrätt. Oktober 2009 är enligt månadsstatistiken från myndigheten Tillväxtanalys den första månaden sedan krisen inträffade hösten 2008 som antalet konkurser har minskat jämfört med samma månad 2008. Det är enligt utskottet sannolikt för tidigt att dra några långtgående slutsatser av detta

förhållande. Utskottet konstaterar att man vid tidigare beräkningar av anslaget underskattat antalet konkurser och företagsrekonstruktioner. Därför finns det inte skäl att för närvarande minska anslaget.

När det avslutningsvis gäller de förslag till nya anslag som framförs av Vänsterpartiet och Miljöpartiet har utskottet i avsnittet *Arbetslivsforskning m.m.* utvecklat sin syn på hur arbetslivsforskningen bör bedrivas och välkomnat den utveckling som skett på området.

Sammanställning av anvisningar på anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet regeringens förslag till medelsanvisning på utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (*prop. 2009/10:1 utg.omr. 14 punkt 6*). Motionerna *Ub551 yrkande 13 (s)*, *Ub559 yrkande 2 (s)*, *A392 yrkandena 2 och 5 (mp)*, *A394 yrkandena 2 och 4–7 (v)*, *A410 yrkandena 4, 5, 7, 10, 11 och 19 (s)* och *A419 (v)* avstyrks.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till bemyndiganden i propositionen *2009/10:1 utgiftsområde 14 punkterna 1–5* och avstyrker Socialdemokraternas motion *A410 yrkandena 17 och 18*.

En sammanställning av utskottets och oppositionspartiernas förslag till medelsanvisning på varje enskilt anslag inom utgiftsområde 14 finns i bilaga 4.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Arbetslöshetsersättning för långvarigt sjukfrånvarande, punkt 1 (v)

av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.1, såvitt avser 3 a, 7 a, 12, 15, 15 d, 17 a och 33 a §§ och lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.2. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A6 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkandena 1 och 2 samt avslår proposition 2009/10:49 punkterna 1 i denna del och 2.

Ställningstagande

Regeringen har nu tvingats inse att stupstocken i sjukförsäkringen inte fungerar som den var tänkt. Sjuka människor blir inte friska bara för att de riskerar att förlora sin ersättning. Med anledning av detta försöker regeringen, i sista stund, till viss del mildra effekterna av tidigare fattade beslut.

Vi i Vänsterpartiet är kritiska mot hanteringen av ärendet och tidsaspekterna. Såväl remisstiden som förberedelsetiden för förslagen har varit för kort. De föreslagna förändringarna ska beslutas i riksdagen i december, strax före jul, och träda i kraft den 1 januari 2010. Tiden mellan beslut och ikraftträdande är alltför kort.

Vår principiella ståndpunkt är att människor när de är sjuka ska ha rätt till en sjukförsäkring värd namnet, oavsett hur länge sjukdomen varar, och att de inte, såsom regeringen föreslår, efter en viss tid med automatik flyttas runt mellan olika aktörer och myndigheter. I Vänsterpartiets budget har utrymme avsatts för att de personer i den aktuella gruppen som är sjuka även efter årsskiftet 2009/10 ska kunna kvarstå i sjukförsäkringen.

Vänsterpartiet anser att förslaget i proposition 49 om överhoppningsbar tid för familje- och jourhemsuppdrag är positivt.

Proposition 49 bör avslås i fråga om de regler som gäller långvarigt sjukfrånvarande. Det innebär att jag tillstyrker motion 2009/10:A6 yrkandena 1 och 2 (v).

2. Effekten av reglerna för långvarigt sjukfrånvarande, punkt 3 (v)

av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A6 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 3.

Ställningstagande

Ständiga förändringar och provisoriska undantagsbestämmelser skadar tilltron till arbetslöshetsförsäkringen även om de, som i fråga om förslagen i proposition 49, innebär att möjligheten att erhålla arbetslöshetsersättning alternativt inkomstbaserat aktivitetsstöd ökar. Regeringens förslag innebär att reglerna inte kommer att gälla lika för alla i samma situation, att villkoren för ersättning inte är tydliga och logiska och att det inte längre finns en röd tråd i försäkringens uppbyggnad. Förslaget medför därför att arbetslöshetsförsäkringen kommer att uppfattas som orättvis och godtycklig.

En grundläggande förutsättning för rättssäkerhet är att en medborgare har möjlighet att förutse konsekvenser av en händelse. Det komplicerade regelverk som regeringen föreslår är omöjligt att förstå och tillämpa på ett rättssäkert sätt. Ingen begriper hur det hela ska fungera, inte ens försäkringsexperterna vid Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO) och de enskilda a-kassorna. Det blir närmast omöjligt för den sökande att veta om han eller hon har rätt till arbetslöshetsersättning, och att få förhandsbesked från arbetslöshetskassan blir svårt och osäkert. Detta medför att sjuka och arbetslösa människor som redan befinner sig i en besvärlig situation utsätts för onödigt stress och oro. De komplicerade reglerna kommer dessutom att drabba fler än de utförsäkrade. De redan långa väntetiderna för att få ut ersättning riskerar att öka för alla a-kassemedlemmar, och för handläggarna vid a-kassorna, som redan arbetar under stor press, kommer de onödigt krångliga reglerna att innebära ett arbetsmiljöproblem.

Om lagförslagen ändå ska genomföras anser jag att det vore bättre att de som ingår i den aktuella gruppen, och som inte uppfyllt ett arbetsvillkor efter att ha utförsäkrats från sjukförsäkringen, får tillgodoräkna sig ett tidigare uppfyllt medlemsvillkor vid nytt inträde. Det skulle bli enklare, mer rättvist och mer rättssäkert.

Det är svårt att finna övertygande skäl till att en person som varit föräldraledig eller heltidsstuderande ska anses ha mindre arbetsmarknadsanknytning än en person som under samma tid har varit sjuk eller följt med maka eller make eller sambo under dennes utlandstjänstgöring. Lika regler bör gälla för alla former av överhoppningsbar tid. Vi i Vänsterpartiet anser

att det skulle bli mer rättvist och avsevärt enklare att hantera om begränsningarna av den överhoppningsbara tiden togs bort permanent alternativt förlängdes till tio år för alla.

Regeringen har nu bestämt sig för en särskild regel för schablonberäkning i fråga om långvarigt sjukfrånvarande, 33 a §. Man vet dock inte ännu hur denna schablonberäkning kommer att utformas. Enligt den föreslagna 33 a § ska regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddela föreskrifter om schablonberäkning av normalarbetstid och dagsförtjänst. Regeringen verkar räkna med att ytterligare problem kommer att uppstå och har, troligtvis av denna anledning, lagt till ”samt de övriga villkor för fastställande av och rätt till ersättning som får gälla”.

Redan med nuvarande regelverk är det många gånger svårt för den sökande att få tag på intyg som sträcker sig tillräckligt långt tillbaka i tiden. Det blir inte lättare om begränsningarna av den överhoppningsbara tiden tas bort eller tiden förlängs.

Många oklarheter kvarstår när det gäller tillämpningen av de regelförändringar som regeringen vill genomföra. En fråga är t.ex. vad som kommer att gälla för dem som kombinerat sjukersättning på deltid med deltidsarbete.

Enligt Försäkringskassan är omkring en fjärdedel av dem som utförsäkras ur sjukförsäkringen nästa år sjukskrivna på deltid. De som efter nyår utförsäkras från sjukförsäkringen måste nu, trots att de redan har en anställning där de arbetar i den utsträckning som deras sjukdom tillåter, anmäla sig till Arbetsförmedlingen och genomgå introduktionsprogram för att få aktivitetsstöd. Dessutom måste den som fortfarande efter nyår är för sjuk för att arbeta heltid begära tjänstledigt i stället för sjukskrivning. Det finns dock ingen lagreglerad rätt till tjänstledighet för att vara sjuk. Regelverket framstår som absurt.

Det som jag nu har anfört bör ges regeringen till känna. Motion 2009/10:A6 yrkande 3 (v) tillstyrks.

3. Möjligheten att styrka uppgifter, punkt 4 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A7 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi i Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i motion 2009/10:Sf8, med anledning av proposition 2009/10:45, klargjort vår kritiska grundinställning till de förändringar i sjukförsäkringen

som genomförs från årsskiftet när det gäller den stora grupp människor som vid årsskiftet kommer att utförsäkras från Försäkringskassan och slussas över till Arbetsförmedlingen och arbetslöshetsförsäkringen.

När det gäller förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen som regeringen föreslår i proposition 2009/10:49 har Arbetslöshetskassornas samorganisation (SO) i ett remissvar påtalat att de nya reglerna är svåra att förstå och att det förhållandet innebär att den praktiska hanteringen inte kan genomföras på ett rättssäkert sätt. Vi menar att detta kommer att drabba såväl sjuka och arbetslösa som a-kassornas personal. Det är mycket olyckligt.

Den överhoppningsbara tiden ska förlängas till tio år. Det innebär att arbete som ligger långt tillbaka i tiden kan grunda rätt till ersättning. För många av dem som kommer att ansöka om ersättning från arbetslöshetsförsäkringen blir det mycket svårt att få fram intyg från arbetsgivare som de var anställda hos för upp till tio år sedan. Det är inte ens säkert att arbetsgivaren i fråga finns kvar, och i andra fall kan det helt enkelt saknas dokumentation. Mot den bakgrunden anser vi att det krävs ett förtydligande från regeringens sida hur a-kassorna ska hantera problematiken med arbetsgivarintygen i dessa fall.

Detta bör ges regeringen till känna. Därmed tillstyrks motion 2009/10:A7 yrkande 1 (mp).

4. Rehabilitering m.m., punkt 5 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Sf394 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkandena 10, 11 och 14 samt

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 9 och

avslår motionerna

2009/10:Sf372 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp) yrkande 8,

2009/10:A7 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 2 och

2009/10:A209 av LiseLotte Olsson m.fl. (v).

Ställningstagande

Från och med den 1 januari 2010 ska Arbetsförmedlingen ta över ansvaret för att återföra alla de personer som utförsäkras från sjukförsäkringssystemet och förs in på arbetsmarknaden. Regeringen uppskattar att 54 000 personer utförsäkras under 2010. Redan vid årsskiftet kommer stupstocken då tusentals människor i ett slag blir av med sin sjukpenning eller sjuk-

och aktivitetsersättning. Regeringens hantering av sjukförsäkringen är ett hafsverk som drabbar enskilda människor hårt. Vi menar att stupstocken i sjukförsäkringen inte är värdig ett land som vårt och säger nej till detta.

Regeringens förslag till vad man kallar omförsäkring innebär i praktiken att man nu slänger ut sjukskrivna ur försäkringen utan att veta om de klarar av att stå till arbetsmarknadens förfogande. Av dem som utesluts ur försäkringen är det troligen en mycket liten andel som har en arbetsgivare som kan hjälpa till med rehabiliteringen tillbaka till arbetslivet. De som utesluts ur försäkringen ska, om de bedöms kunna arbeta och står till arbetsmarknadens förfogande, få hjälp med att hitta ett nytt jobb av Arbetsförmedlingen. Det ställer höga, och nya, krav på att Arbetsförmedlingen kan hantera en så stor grupp med delvis helt andra behov än dem man normalt hanterar vid Arbetsförmedlingen. Det är högst oklart hur de utförsäkrade ska tas emot hos Arbetsförmedlingen och hur många av de 54 000 som kan förväntas ha arbetsförmåga till någon del, och det är därför ytterst svårt att avgöra vilka resurser som kommer att krävas för att återföra de utförsäkrade till arbetsmarknaden.

För att stärka tryggheten och hjälpa sjukskrivna tillbaka i arbete föreslår vi i stället ett program i tre punkter. För det första vill vi satsa på en rehabiliteringsmiljard. Många av dem som är sjukskrivna och en betydande del av dem som tidigare har haft sjuk- och aktivitetsersättning har en lång, passiv period av sjukskrivning eller förtidspensionering bakom sig. Utan individuellt anpassade insatser kommer det att vara svårt för dem att gå tillbaka i arbete även om de har arbetsförmåga. Dessa personer behöver få ett bra bemötande och få del av individuellt anpassad och arbetslivsinriktad rehabilitering. Därför vill vi avsätta denna rehabiliteringsmiljard för att få sjukskrivna och före detta förtidspensionärer tillbaka i arbete 2010 till 2012. Två tredjedelar av dessa resurser avsätts till Försäkringskassan för rehabilitering av sjukskrivna. En tredjedel går till Arbetsförmedlingen för rehabilitering av dem som tidigare haft tidsbegränsad sjuk- och aktivitetsersättning.

Detta bör ges regeringen till känna. Motionerna 2009/10:Sf394 yrkandena 10, 11 och 14 (s) och 2009/10:A410 yrkande 9 (s) bör bifallas.

5. Rehabilitering m.m., punkt 5 (v)

av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A209 av LiseLotte Olsson m.fl. (v) och avslår motionerna

2009/10:Sf372 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp) yrkande 8,
2009/10:Sf394 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkandena 10, 11 och 14,
2009/10:A7 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 2 och
2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 9.

Ställningstagande

Människor som drabbas av ohälsa och får en nedsatt arbetsförmåga kan ofta återvända till arbetslivet om de får rätt stöd och om arbetsvillkoren utformas utifrån människors olika förutsättningar. Alla har rätt till rehabilitering och habilitering även om de kanske aldrig kan återvända till den reguljära arbetsmarknaden. Arbetsförmågeutredningen (SOU 2008:66) betonar den enskildes delaktighet för en lyckosam rehabilitering. Även Vänsterpartiet betonar den enskildes delaktighet som utgångspunkt i en rehabiliteringsstrategi i stället för misstro och bestraffning av sjuka och funktionshindrade. Under lång tid har det funnits problem med att återge människor arbetsförmågan efter en långvarig sjukfrånvaro. Ansvaret för arbetsgivare har varit diffust och utan sanktioner. Många långtidssjuka har haft flera och ibland diffusa symtom och diagnoser och långa passiva sjukskrivningar har förekommit.

Försäkringskassan har ett samordningsansvar för rehabiliteringsprocessen. Detta samordningsansvar bör förstärkas med utrednings-, utvecklings- och forskningsresurser. Den långtidssjukskrivne bör få ett rehabombud och en rehabplan bör tas fram. Rehabilitering ska vara en del i den generella välfärdspolitiken och inte en särlösning för vissa grupper. Detta är viktigt inte enbart för systemets legitimitet utan även för att skapa en dynamisk arbetsmarknad.

Den borgerliga regeringens centrala utgångspunkt är att rehabiliteringen förbättras och snabbas på genom tidsgränser för den enskildes rätt till ersättning. Denna typ av tidsgränser har dock inte någon inverkan på den enskildes möjligheter att påverka sjukvårdens insatser, Försäkringskassans hantering av dokument eller arbetsgivarens insatser för arbetsanpassning. I stället för dagens system borde ett system skapas med parallella processer där individuell anpassning står i centrum. Det kan handla om t.ex. samtidiga sjukvårdsinsatser, utbildning, arbetsanpassning och arbetsprövning. Även kollektivavtal om arbetsmiljöfrågor kunde utvecklas för att spela en större roll vid arbetsanpassning och rehabilitering. Heltäckande kollektivavtal bör ges statlig stimulanssättning om de godkänns av en statlig myndighet. Stimulans kan ske via en rehabfond.

Strukturella förändringar har gjort kraven i arbetslivet hårdare, och efterfrågan på arbetsmarknaden av personer med nedsatt arbetsförmåga är liten. Samhall AB och lönebidrag kan ge vissa personer anställning men det räcker inte. Erfarenheterna från de tidigare s.k. plusjobben bör utgöra en grund för att skapa jobb för långtidsarbetslösa i landets alla kommuner, men volymen behöver bli större än i den tidigare plusjobbssatsningen. För personer med ett funktionshinder är det viktigt med olika hjälpmedel och

personligt stöd. Det kan handla om både en kontaktperson på arbetsförmedlingen och ett personligt biträde, och därför behöver resurserna för dessa kraftigt stärkas. Vi vänsterpartister anser att det behövs en ny rehabiliteringsstrategi enligt vad som ovan anförts.

Med vad som nu har anförts tillstyrks motion 2009/10:A209 (v).

6. Rehabilitering m.m., punkt 5 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Sf372 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp) yrkande 8 och

2009/10:A7 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 2 och

avslår motionerna

2009/10:Sf394 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkandena 10, 11 och 14,

2009/10:A209 av LiseLotte Olsson m.fl. (v) och

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 9.

Ställningstagande

Rehabilitering är ett diffust begrepp. Människor som varit sjuka en längre tid kan behöva steg på vägen för att kunna återgå till arbete och fungera väl där. Vilken typ av insatser som behövs är olika. Ibland kan det räcka att man får börja arbeta i lugnare tempo för att senare trappa upp. Ibland behöver man först pröva sin förmåga på annat sätt. Ibland behövs mer av insatser, det kan vara terapeutiska insatser av olika slag, kompetensutveckling, omskolning eller utprovande av olika arbetshjälpmedel. Miljöpartiet vill introducera en s.k. livsinriktad rehabilitering. Begreppet används av vissa handikappförbund och pekar på att rehabilitering kan behöva vara bredare än rent arbetslivsinriktad. Det är inte bara fråga om att kunna återgå till studier eller arbete utan det måste också vara hållbart, vilket det inte är om man inte har en helhetssyn på en persons möjlighet att fungera.

Regeringen har sent omsider fattat beslut om vad som ska hända för den stora grupp människor som vid årsskiftet kommer att utförsäkras till följd av regeländringar i bl.a. sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen. Trots att personerna kanske själva inte bedömer sig vara friska och arbetsföra kommer de nu att anses vara det och de ska skriva in sig på Arbetsförmedlingen. Där ska de ingå i det s.k. Lyftet, dvs. särskilda insatser med introduktion, och därefter ska de få tillgång till de arbetsmarknadsåtgärder som står till buds. Vi i Miljöpartiet önskar att hanteringen hade gått annorlunda till, och vi ser risken för att en del av dessa människor egentligen är i behov

av annat slags rehabilitering än vad som ryms i Arbetsförmedlingens uppdrag. Rehabilitering kan behöva vara bredare än rent arbetslivsinriktad. Att kunna använda medel mer flexibelt till behövlig rehabilitering är tänkt att vara en självklarhet inom vår modell med arbetslivstrygghet.

Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i motion 2009/10:Sf8, med anledning av proposition 2009/10:45, klargjort vår kritiska grundinställning till de förändringar i sjukförsäkringen som genomförs från årsskiftet när det gäller den stora grupp människor som vid årsskiftet kommer att utförsäkras från Försäkringskassan och slussas över till Arbetsförmedlingen och arbetslöshetsförsäkringen. Vi följde upp denna följdmotion med en gemensam reservation som innebar ett avslag på hela propositionen. I proposition 2009/10:49 behandlas följdändringar i a-kassan då regeringens proposition 2009/10:45 kommer att bifallas av den borgerliga riksdagsmajoriteten.

Miljöpartiet har uppfattningen att mer måste göras för att alla i arbetskraften ska ha chans till ett jobb på arbetsmarknaden. Vi vill ha en flexibel arbetsmarknad som är utformad och organiserad på ett sätt som tar till vara allas möjlighet att delta utifrån sina förutsättningar. Mot den bakgrunden har Miljöpartiet ställt sig positivt till att man nu kan pröva att arbeta utan att förlora sin beviljade sjukersättning.

Andra förändringar är vi kritiska till. Till exempel har en rehabiliteringskedja med fasta tidsgränser för prövning av arbetsförmågan införts. Miljöpartiet är särskilt kritiskt mot att prövningen av arbetsförmågan ska ske mot hela arbetsmarknaden redan efter sex månader. Det riskerar att skapa fler och mer omfattande problem än att människor med nedsatt och begränsad arbetsförmåga får hjälp.

Miljöpartiet vill alltså satsa på livsinriktad rehabilitering vars syfte är att förstärka insatserna för människor som varit sjuka att komma tillbaka till arbetslivet.

Miljöpartiet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som ovan anförs om livsinriktad rehabilitering. Därmed tillstyrks motionerna 2009/10:Sf372 yrkande 8 (mp) och 2009/10:A7 yrkande 2 (mp).

7. Vissa grundprinciper i arbetslöshetsförsäkringen, punkt 6 (s, v, mp)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s) och Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A5 av Berit Högman m.fl. (s, mp, v) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister anser att den borgerliga regeringen har saboterat arbetslöshetsförsäkringen. Avgifterna har höjts, ersättningen och taket har sänkts, sättet att beräkna dagpenningen har ändrats så att fler får ut mindre och villkoren för att över huvud taget få någon ersättning har skärpts. Regeringen säger sig stå bakom arbetslinjen, men i själva verket har regeringen skapat incitament för att man av ekonomiska skäl inte behåller en anställning på deltid i väntan på en heltidsanställning. Inte ens den som jobbat före arbetslösheten kan vara säker på att få a-kassa eftersom villkoren i dag är svårare att uppfylla. Att man har varit medlem i a-kassan hela sitt yrkesliv spelar ingen roll. Den som arbetar i en bransch som är utsatt för stora påfrestningar som en följd av den ekonomiska krisen får ta den största smällen, inte bara för att man riskerar att bli av med jobbet utan också för att man måste betala mer än andra för samma försäkring.

Under den största jobbkrisen sedan 90-talet står nu fler utan möjlighet att få en omställningsersättning under tiden man söker nytt jobb. En halv miljon människor har lämnat a-kassan och inte heller de som är kvar har samma möjlighet som tidigare att få en arbetslöshetsersättning som det går att leva på. Enskilda individer får bära jobbkrisens börda.

Vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister anser att arbetslöshetsförsäkringen måste återupprättas som en trygghet och som ett stöd för att människor ska våga anta nya utmaningar utan att riskera sin försörjning. Vi anser att det nuvarande finansieringssystemet måste reformeras och ersättas med ett solidariskt system, som inte drabbar dem som redan har det svårast. Vi anser också att ersättningsnivån och taket i försäkringen ska höjas så att inkomsttryggheten i försäkringen återupprättas.

Detta bör ges regeringen till känna. Motion 2009/10:A5 yrkande 3 (s, v, mp) bör bifallas.

8. Ersättningsnivåer i och finansiering av arbetslöshetsförsäkringen m.m., punkt 7 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:Sf394 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 18,
2009/10:N475 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 12 och
2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 2 och
avslår motionerna
2009/10:A246 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda s),
2009/10:A265 av Göte Wahlström m.fl. (s),
2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 25,
2009/10:A352 av Lars U Granberg och Leif Pettersson (båda s),
2009/10:A387 av Britta Rådström (s),
2009/10:A388 av Helén Pettersson i Umeå och Ibrahim Baylan (båda s)
yrkande 2,
2009/10:A392 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 3,
2009/10:A397 av Lennart Axelsson (s) och
2009/10:A426 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda s).

Ställningstagande

En väl fungerande, förutsägbart och solidariskt finansierad arbetslöshetsförsäkring är en viktig grundsten i den svenska arbetsmarknadsmodellen. En sådan arbetslöshetsförsäkring möjliggör nödvändig strukturomvandling, ger ekonomisk trygghet till den som förlorar jobbet och stimulerar efterfrågan i ekonomin när arbetslösheten stiger. Den motverkar också en press nedåt på lönerna och lägger grunden för en bred uppslutning kring öppenhet och utveckling i svensk ekonomi. En arbetslöshetsförsäkring som omfattar många arbetstagare är en viktig länk i en stark arbetslinje.

Den borgerliga regeringen har saboterat arbetslöshetsförsäkringen. Genom höjda avgifter och sänkta ersättningar och ett ändrat sätt att beräkna dagpenningen får fler ut mindre ersättning, och villkoren för att alls få någon ersättning har skärpts. De skärpta villkoren gör att det inte är säkert att man får någon a-kassa även om man har jobbat innan man blev arbetslös. Den som arbetar i en bransch som drabbats hårt av den ekonomiska krisen får ta den största smällen, inte bara för att man riskerar att bli av med jobbet utan också för att man måste betala mer än andra för samma försäkring. Regeringens arbetslinje har skapat incitament för att man av ekonomiska skäl inte behåller en anställning på deltid i väntan på en heltidsanställning.

Vi socialdemokrater menar att det mest effektiva sättet att öka tryggheten för löntagarna är att påbörja återuppbyggnaden av arbetslöshetsförsäkringen. Vi vill bl.a. prioritera en sänkning av avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen genom att införa en skattereduktion för avgiften som motsvarar upp till 75 % av avgiften. Det betyder att en löntagare som i dag betalar 400 kr i avgift får en skattereduktion på 300 kr. Förslaget är av sådan karaktär att det kan verkställas omedelbart. Skattereduktionen innebär att avgiften för medlemskapet kommer att understiga 100 kr i måna-

den i de flesta kassor. Förändringen sker inom ramen för förvärvsavdraget och innebär att förvärvsavdraget skalas ned. Det innebär att medlemmar i a-kassor med låga inkomster och höga avgifter gynnas mest.

Vi avser också att ta bort den differentiering av avgiften som regeringen har infört och som är beroende av vilken a-kassa man tillhör. För att göra detta kommer vi att se över hela den nuvarande konstruktionen av avgiftssystemet.

Utöver att kraftigt sänka avgiften vill vi också att de allra flesta ska få ut 80 % av sin tidigare inkomst vid arbetslöshet. Denna reform ska genomföras så snart det statsfinansiella läget så tillåter. Vi vill börja med att höja ersättningsnivån i a-kassan till 80 % och taket till 950 kr per dag 2010, 970 kr per dag 2011 och 990 kr per dag 2012. Efter 100 dagars arbetslöshet trappas taket ned med 150 kr. Förändringarna innebär att taket höjs från 18 700 till 27 200 kr i månaden. Vi vill också förbättra arbetslöshetsförsäkringen för deltidarbetslösa så att antalet ersättningsdagar höjs från 75 till 100 dagar.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det anförda innebär att motionerna 2009/10:Sf394 yrkande 18 (s), 2009/10:N475 yrkande 12 (s) och 2009/10:A410 yrkande 2 (s) tillstyrks.

9. Ersättningsnivåer i och finansiering av arbetslöshetsförsäkringen m.m., punkt 7 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 25 och 2009/10:A392 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 3 och avslår motionerna

2009/10:Sf394 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 18,

2009/10:N475 av Mona Sahlin m.fl. (s) yrkande 12,

2009/10:A246 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda s),

2009/10:A265 av Göte Wahlström m.fl. (s),

2009/10:A352 av Lars U Granberg och Leif Pettersson (båda s),

2009/10:A387 av Britta Rådström (s),

2009/10:A388 av Helén Pettersson i Umeå och Ibrahim Baylan (båda s) yrkande 2,

2009/10:A397 av Lennart Axelsson (s),

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 2 och

2009/10:A426 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda s).

Ställningstagande

Finanskrisen och den djupa lågkonjunkturen har lett till en kraftigt ökad arbetslöshet. De som drabbas av arbetslösheten har dessutom fått det svårare än vad som varit fallet i tidigare arbetslöshetskriser på grund av att den borgerliga regeringen sänkt ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen. Det största problemet med försäkringen som den är utformad 2009, förutom att över en halv miljon människor lämnat försäkringen bl.a. på grund av för hög avgift, är att det s.k. taket för ersättningen är för lågt. Det innebär att det för många inte handlar om en omställnings- och inkomstförsäkring värd namnet. Miljöpartiets bedömning är att om arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som inkomstförsäkring för tillräckligt många krävs att flertalet av de försäkrade ska ha 80 % av lönen vid arbetslöshet. Arbetslöshetsförsäkringen är i dag inte inflationsskyddad och räknas därför inte upp automatiskt. Regeringen har heller inte höjt nivån under mandatperioden utan tvärtom sänkt den under de första hundra dagarna. Som ett resultat av detta slår allt fler personer i taket och får därmed i praktiken mycket lägre ersättning än 80 %. Vi föreslår att taket höjs med 100 kr per dag, men på grund av det kärva ekonomiska läget föreslår vi detta först fr.o.m. 2012.

Det är också viktigt att ersättningsnivån på sikt höjs till 80 % under hela ersättningsperioden. Med tanke på att den kärva arbetsmarknaden betyder att det för många är svårt att snabbt skaffa ett nytt jobb menar vi att dagens nedtrappning är alltför snabb. Miljöpartiet föreslår i stället att arbetslöshet med a-kassa ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 % av tidigare dagsförtjänst i 300 ersättningsdagar. För personer med barn ska nivån vara 80 % under 450 dagar för att därefter trappas av till 65 %.

Den borgerliga regeringens företrädare hävdar att det är fackens uppgift att teckna tilläggsförsäkring för sina medlemmar. Många fackförbund har också tvingats göra det för att med medlemmarnas pengar täcka upp för att regeringen kraftigt försämrat arbetslöshetsförsäkringen. Problemet är att dessa försäkringar är dyra. Det gäller särskilt för fackförbund som verkar i branscher med hög arbetslöshet. Regeringen förordar ett osolidariskt system som innebär att de som har hög risk att bli arbetslösa också straffas med högre avgifter. Mot denna bakgrund föreslår Miljöpartiet att målet måste vara att ersättningen vid arbetslöshet ska vara 80 % av lönen för flertalet i försäkringskollektivet.

Med vad som nu har anförts tillstyrks motionerna 2009/10:A307 yrkande 25 (mp) och 2009/10:A392 yrkande 3 (mp).

10. Utredning om arbetslöshetsförsäkringen, punkt 8 (v)

av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A394 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 1.

Ställningstagande

En generös arbetslöshetsförsäkring är avgörande för den enskildes trygghet och handlingsutrymme. För löntagarkollektivet som helhet ska försäkringen bidra till att förhindra underbudskonkurrens och att upprätthålla löner på en anständig nivå också i tider av hög arbetslöshet. Arbetslöshetsförsäkringens utformning och legitimitet är också avgörande för en flexibel arbetsmarknad som präglas av strukturomvandling, produktivitetsutveckling och rörlighet. Försäkringen måste dessutom kunna fylla en viktig konjunktur- och regionalpolitisk funktion i tider av hög arbetslöshet och då tillfälliga kriser drabbar hela eller delar av landet.

Arbetslöshetsförsäkringen hade flera brister även innan den borgerliga regeringen tog över. Det räcker därför inte att återställa försäkringen som den var före valet 2006. Vi behöver en stabil och solidarisk arbetslöshetsförsäkring som bättre motsvarar dagens och framtidens behov.

Regeringen bör därför snarast tillsätta en utredning om framtidens arbetslöshetsförsäkring. I utredningen bör de fackliga organisationerna och a-kassornas samorganisation ges ett stort inflytande. Utredningen bör ha följande utgångspunkter.

Medlemskap i en a-kassa ska vara frivilligt, och a-kassorna ska fortsätta att vara självständiga medlemsorganisationer. Oavsett utformningen av en obligatorisk arbetslöshetsförsäkring kommer svåra gränsdragningsproblem att uppstå. En obligatorisk arbetslöshetsförsäkring kräver också uppbyggnad av nya kontrollsystem. I det delbetänkande som regeringen utredare Sören Öman presenterade den 15 maj 2008 (SOU 2008:83) skulle en helt ny myndighet skapas för att administrera och kontrollera den obligatoriska försäkringen. Andra tungt vägande skäl för att bygga vidare på systemet med frivilliga fackliga kassor är att dessa redan finns och har en väl fungerande administration och värdefulla kunskaper om villkoren för olika yrken och branscher.

Om arbetslöshetsförsäkringen åter ska bli en solidarisk försäkring som är attraktiv att vara med i krävs att avgiften för medlemskap sänks och att en betydligt större andel av finansieringen sker via statsbudgeten. Den djupt orättvisa differentiering av egenavgiften utifrån arbetslöshetsnivå i respektive a-kassa som regeringen infört måste dessutom avskaffas. Det är rimligt att medlemmarna betalar en viss avgift för a-kassornas administrationskostnader och att dessa kostnader fördelas solidariskt mellan a-kassorna beroende på arbetsbelastning. Genom att slopa arbetslöshetsavgiften och införa ett utjämningssystem för administrationskostnader skulle medlemsavgifterna kunna reduceras till ca 100 kr per medlem och månad.

Kravet på arbetsmarknadsförankring för att få del av arbetslöshetsförsäkringens inkomstrelaterade ersättning avgörs genom utformningen av medlems- och arbetsvillkoren. Det är en rimlig grundprincip. Men villkoren måste utformas i relation till hur arbetsmarknaden faktiskt ser ut och så att de inte diskriminerar grupper av löntagare. Eftersom kvinnor är överrepresenterade bland både deltidsarbetande och visstidsanställda är detta snäva arbetsvillkor strukturellt diskriminerande mot kvinnor. Men också andra grupper drabbas oproportionerligt hårt av det skärpta arbetsvillkoret. Medlemsvillkoret måste utformas med hänsyn både till faktiska uppsägningstider och till de allt vanligare visstidsanställningarna.

En möjlighet att kvalificera sig till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen genom studier bör införas. Den exakta utformningen bör utredas innan nya regler beslutas. Med tanke på att allt fler går långa utbildningar och att det sker under den period då många också väljer att skaffa barn, bör den överhoppningsbara tiden i arbetslöshetsförsäkringen vara så pass lång att det finns en marginal för exempelvis föräldraledighet under utbildningstiden utan att rätten till ersättning går förlorad. Den exakta tidsramen måste anpassas till faktiska genomsnittliga studietider och andra relevanta omständigheter och bör därför utredas innan nya regler beslutas.

Normalarbetstidens beräkning bör utformas så att den inte diskriminerar deltids- och visstidsanställda. Vid korttidsfrånvaro på grund av sjukdom, föräldrapenning och tillfällig föräldrapenning bör beräkningen göras utifrån ordinarie lön, likaså vid frånvaro på grund av politiska och fackliga förtroendeuppdrag.

Dagens regelverk kräver att en bisyssla ska ha utförts i minst tolv månader för att den ska godkännas i kombination med ersättning från a-kassan. Det är ett för högt ställt krav mot bakgrund av hur arbetsmarknaden ser ut för framför allt kulturarbetare. Med nuvarande regler för hur normalarbetstid och normalinkomst beräknas i arbetslöshetsförsäkringen missgynnas de som har politiska och fackliga förtroendeuppdrag på deltid. Alla fackliga och politiska förtroendeuppdrag som berättigar till tjänstledighet eller frånvaro från arbetsplatsen bör likställas med vanligt arbete.

I fråga om ersättningsnivån bör målsättningen vara att åtminstone 80 % av löntagarna ska få ut 80 % i ersättning, och frågan om en indexering av den högsta dagpenningen bör behandlas i utredningen. Antalet karensdagar bör minskas på sikt. Utredningen bör också behandla frågan om rätten att begränsa sökandet geografiskt och yrkesmässigt under den första perioden av arbetslöshet. Slutligen bör utredningen behandla frågan om möjligheten till förlängning av ersättningsperioden.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motion 2009/10:A394 yrkande 1 (v).

I denna reservation om principerna för en genomgripande utredning om arbetslöshetsförsäkringen har jag beskrivit Vänsterpartiets uppfattning att arbetslöshetsförsäkringen ska vara neutral i förhållande till ålder och familjesituation och att rätten till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen för

deltidsarbetslösa ska återställas till de regler som gällde fram t.o.m. den 6 april 2008. Av detta skäl avstår jag från att delta i beslutet under de förslagspunkter i betänkandet där utskottsmajoriteten behandlar dessa frågor separat. Men jag vill samtidigt markera att Vänsterpartiets syn skiljer sig från utskottsmajoritetens, vilket jag gör genom särskilda yttranden.

11. Återgång till gamla regler i arbetslöshetsförsäkringen, punkt 9 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 26 och 27 samt avslår motionerna

2009/10:A227 av Christer Engelhardt (s),

2009/10:A382 av Fredrik Lundh m.fl. (s) yrkande 4,

2009/10:A394 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 8,

2009/10:A424 av Caroline Helmersson-Olsson m.fl. (s) yrkande 4 och

2009/10:A435 av Walburga Habsburg Douglas (m).

Ställningstagande

Möjligheten att kvalificera sig för arbetslöshetsersättning genom studier, studerandevillkoret, har avskaffats. Det betyder att övergången mellan högskoleutbildning och inträde på arbetsmarknaden försvåras. Det är olyckligt eftersom studierna som regel syftar till att ta sig ut till "rätt jobb". Att regeringen i sin argumentation hävdar att övergången mellan studier och arbete måste lösas på annat sätt än genom arbetslöshetsförsäkringen är inte trovärdigt eftersom det saknas konkreta förslag och medel till en lösning av frågan. Sloandet av studerandevillkoret leder också till ökade kostnader för kommunerna eftersom många studenter som avslutat studierna och söker jobb men ännu inte fått något kommer att tvingas söka kommunalt försörjningsstöd eftersom de inte har rätt till ersättning från a-kassan. Vi i Miljöpartiet vill underlätta för studenter att efter avslutade studier komma ut på arbetsmarknaden och föreslår att ett studerandevillkor införs i a-kassans regelverk.

Med den borgerliga regeringens politik har arbetslöshetsförsäkringen förändrats så att solidariteten i systemet har försvagats. Allt fler, i synnerhet deltidsanställda, har hamnat utanför möjligheten till a-kassa då arbetsvillkoret skärpts. Detta slår hårt mot deltidsarbetande kvinnor eftersom dubbelt så många kvinnor som män arbetar mindre än 80 timmar i månaden. Avgiften till arbetslöshetsförsäkringen har höjts kraftigt och konstruerats så att

de som tillhör grupper med risk för hög arbetslöshet får högre avgift än de som har låg risk att drabbas av arbetslöshet. På grund av bl.a. dessa förändringar har drygt en halv miljon personer lämnat a-kassan under de senaste två åren, och därmed står nu ca 1,2 miljoner människor utan arbetslöshetsförsäkring. Detta är särskilt allvarligt när vi hamnat i en lågkonjunktur med ökad arbetslöshet som följd. Regeringens åtgärder går således stick i stäv med strävandena mot en jämställd arbetsmarknad. Vi i Miljöpartiet anser att arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen ska förändras så att fler har rätt till ersättning vid arbetslöshet.

Med vad som nu har anförts tillstyrks motion 2009/10:A307 yrkandena 26 och 27 (mp).

12. Riksrevisionens styrelses redogörelse om omställningskraven i arbetslöshetsförsäkringen, m.m., punkt 11 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A390 av Ulf Holm och Max Andersson (båda mp) och lägger redogörelse 2009/10:RRS9 till handlingarna.

Ställningstagande

Efter den 1 juli 2007 har rätten för en sökande att under de 100 första ersättningsdagarna i en ersättningsperiod begränsa sig till att söka lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet försvunnit. Någon utvärdering av vilka effekter lagändringen haft har inte gjorts. Jag menar att förändringen sänder ut en signal som inte är rimlig i en välfärdsstat.

Det verkar som om den borgerliga regeringen lever i villfarelsen att inga arbetslösa personer vill ha ett nytt arbete innan de utnyttjat hela perioden med rätt till a-kassa. Regeringen tycks anse att varje person gör allt som står i hans eller hennes makt för att suga ut varje a-kassekrona innan man är beredd att ta ett nytt jobb.

I verkligheten är det precis tvärtom. En förkrossande majoritet av de arbetslösa gör allt vad som rimligen kan begäras av dem för att få jobb med anständig lön och rimliga arbetsvillkor i övrigt. Många är också de som med liv och lust begett sig till annan ort för att med glädje ta ett nytt jobb. Dessutom är a-kassan så låg i dag att få kan leva drägligt på den.

Men livssituationen för de flesta är inte sådan att man från en dag till en annan fullständigt kan förändra sitt liv. Vi är sociala varelser som på mer än ett sätt lever i förhållande till medmänniskor. Män och kvinnor har

ansvar för familjemedlemmar, släkt och vänner. Barn ska lämnas och hämtas på förskolan, köras till fritidsaktiviteter och nattas när det är dags att lägga sig på kvällen.

Därför är det rimligt med en viss tid för omställning som gör det möjligt att veckopendla eller flytta till annan ort utan att priset blir att livet fullständigt havererar. Det kan inte vara rimligt att småbarnsföräldrar tvingas flytta direkt vid arbetslöshet. Nu ska dock sägas att arbetsmarknadsutskottet när 100-dagarsregeln avskaffades klart och tydligt skrev i sitt ställningstagande (bet. 2006/07:AU13) att ”rimlig hänsyn ska tas till den sökandes förutsättningar för arbetet och andra personliga förhållanden vid prövning av om ett arbete kan anses lämpligt”. Men jag anser inte att detta räcker.

Det finns en stor sannolikhet att borttagande av 100-dagarsregeln blir en kvinnofälla. Mönstret att det som regel är mannen som tar jobb på annan ort riskerar att öka med regelförändringen. Med det följer veckopendling eller flytt, vilket i sin tur innebär att kvinnors ansvar för hem, barn och övriga anhöriga ökar än mer när vi i stället borde gå åt andra hållet, att mannen tar större ansvar för barn och hemmet. Det är tydligt att regeringen även i detta avseende saknar jämställdhetsperspektiv.

Detta bör ges regeringen till känna, vilket innebär att motion 2009/10:A390 (mp) tillstyrks.

Jag anser att riksdagen bör lägga Riksrevisionens styrelses redogörelse 2009/10:RRS9 till handlingarna.

13. Arbetslöshetsförsäkring till förtroendevalda, punkt 13 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:A320 av Håkan Juholt (s) och
avslår motionerna

2009/10:K387 av Christin Hagberg (s),

2009/10:A253 av Thomas Strand m.fl. (s),

2009/10:A362 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s),

2009/10:A366 av Karin Åström och Lars U Granberg (båda s),

2009/10:A375 av Renée Jeryd och Jörgen Hellman (båda s),

2009/10:A407 av Emma Henriksson och Lars-Axel Nordell (båda kd) och

2009/10:A430 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s).

Ställningstagande

Demokratin som vi lärt känna den med aktiva politiska partier, brett för­ eningsliv och fackligt engagemang på arbetsplatser har under flera års tid försvagats och tunnats ut. Mot den bakgrunden är det viktigt att lagstift­ ningen inte innebär att de som väljer att engagera sig för att ta ansvar för skötseln av vårt gemensamma straffas ekonomiskt och tvingas till ett sämre skydd än de som avstår från engagemang. På mindre arbetsplatser där det inte finns utrymme för facklig tid, eller vid fackliga förtroendeupp­ drag utanför arbetsplatsen, t.ex. som regionalt skyddsombud eller vid avdelnings- eller förbundsuppdrag, måste man begära tjänstledighet för den tid uppdraget kräver. Arbetsgivaren gör löneavdrag för motsvarande tid. På samma sätt är det för den som är fritidspolitiker, med uppdrag i kommunal nämnd eller styrelse.

Den tjänstlediga tiden, som ersätts med förlorad arbetsförtjänst, får med dagens regelverk inte räknas med i underlaget till a-kassan. Detta blir ännu ett hinder för många att våga sig på ett fackligt eller politiskt upp­ drag. Det är orimligt att människor som väljer att engagera genom att tillvarata arbetskamraternas och företagets intressen eller genom ett poli­ tiskt uppdrag ska riskera sin trygghet. Det rimligt att denna insats för att stärka demokratin i landet regleras genom lagstiftning.

Vi anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag där IAF:s skrivelse till regeringen i oktober 2009 kan vara en utgångs­ punkt. Motion 2009/10:A320 (s) tillstyrks. De övriga i sammanhanget behandlade motionerna får anses tillgodosedda, varför de avstyrks.

14. Sociala företag och arbetslöshetsförsäkring, punkt 14 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 21.

Ställningstagande

Regeringen har nyligen lagt fram förslag för att öka tryggheten för företa­ gare, vilket vi i Miljöpartiet välkomnar. Förslagen är hämtade från utred­ ningen Trygghetssystemen för företagare (SOU 2008:89) som i stor parlamentarisk enighet la fram förslagen.

I dag är det stor risk att en anställd i ett socialt företag inte kan få arbets­ löshetsersättning vid arbetslöshet om han eller hon sitter i styrelsen eller tecknar företagets firma. Det är ett stort bekymmer och hindrar människor från att ta ansvar. Tyvärr ”glömde” regeringen förslaget från utredningen

om att alla anställda i sociala företag ska räknas som just anställda i förhållande till lagen om arbetslöshetsförsäkring oavsett om man sitter i styrelsen eller tecknar föreningens firma. Vi menar alltså att en anställd i ett socialt företag ska kunna få a-kassa vid arbetslöshet och detta även om denne sitter i styrelsen eller tecknar företagets firma.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motion 2009/10:N389 yrkande 21 (mp).

15. Övriga frågor om arbetslöshetsförsäkringen, punkt 15 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:A361 av Siw Wittgren-Ahl (s) och

avslår motionerna

2009/10:A221 av Annie Johansson (c),

2009/10:A262 av Lars Mejern Larsson m.fl. (s),

2009/10:A300 av Raimo Pärssinen (s),

2009/10:A326 av Helene Petersson i Stockaryd (s),

2009/10:A343 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda s),

2009/10:A372 av Carina Adolfsson Elgestam (s),

2009/10:A415 av Raimo Pärssinen m.fl. (s) och

2009/10:A431 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s).

Ställningstagande

Av 47 § lagen om arbetslöshetsförsäkring framgår att arbetsgivaren på begäran ska lämna arbetsgivarintyg. Trots detta vet vi att så inte alltid sker, och att vissa arbetsgivare till och med fakturerar fackförbunden för att skriva ut arbetsgivarintyg. Om en person drabbas av ekonomisk skada till följd av att arbetsgivare underlåter att fullgöra denna skyldighet, finns det möjlighet att väcka talan i allmän domstol om skadestånd. Detta är emellertid en omständlig och tidsödande process under vilken personen i fråga kan hamna i ekonomiska svårigheter. Vi anser att regeringen bör se över möjligheterna att införa sanktioner mot arbetsgivare som vägrar eller kräver ekonomisk ersättning för att fylla i arbetsgivarintyg.

Detta bör ges regeringen till känna. Vi tillstyrker därför motion 2009/10:A361 (s).

16. Arbetsförmedlingen och kompletterande aktörer, punkt 16 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 6 och avslår motionerna

2009/10:A214 av Göran Lindblad (m) yrkandena 1 och 2,

2009/10:A218 av Annie Johansson och Roger Tiefensee (båda c),

2009/10:A237 av Sofia Larsen (c),

2009/10:A281 av Stefan Attefall och Mikael Oscarsson (båda kd) yrkandena 1–3,

2009/10:A312 av Nils Oskar Nilsson och Anne Marie Brodén (båda m),

2009/10:A378 av Lars U Granberg (s) och

2009/10:A392 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 6.

Ställningstagande

Vi socialdemokrater vill utveckla den traditionella Arbetsförmedlingen genom att bygga om delar av den till en kompetensförmedling. Förutom att matcha arbetssökande till lediga jobb ska Kompetensförmedlingen stärka de arbetssökandes möjligheter genom att vägleda till utbildning. Kompetensförmedlingen ska utnyttja den mångfald av utbildningsmöjligheter som finns i samhället – hos institut, företag och yrkesutbildare, i vuxenutbildning, och på högskolor och folkhögskolor – för att matcha investeringar i människors kompetens med behoven på arbetsmarknaden. Det ska handla om kvalificerad vägledning och förmedling med gedigna kunskaper om arbetsmarknaden i närområdet och olika utbildningsvägar både till arbetssökande och till dem som har ett arbete men vill byta inriktning i arbetslivet.

Vi socialdemokrater är positiva till privata alternativ i arbetsförmedlingsverksamheten eftersom det kan bidra till ett bredare utbud av tjänster. Vi motsätter oss däremot starkt att låta privata aktörer ta över all arbetsförmedling, bl.a. eftersom det då skulle vara omöjligt att säkerställa hög kvalitet och tillgänglighet i verksamheten över hela landet. Kvalitetsmål ska styra all verksamhet som tillhandahålls genom Arbetsförmedlingen, och vi tror att detta mål tillgodoses bäst genom en blandning av verksamhet i statlig och privat regi.

Dock har den alltför snabba upphandlingen av stora volymer coachningsplatser som regeringen har beslutat om inte gånat de arbetslösa. De problem som har uppstått under det gångna året hade kunnat undvikas om regeringen först hade utvärderat försöken med privata aktörer innan man uppdrog åt Arbetsförmedlingen att göra ytterligare upphandlingar. Det är absolut nödvändigt att bygga upp en uppföljnings- och utvärderingsfunktion för att säkerställa kvaliteten i tjänsterna och att de statliga medlen används så effektivt som möjligt. Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) har dessutom i en rapport pekat på brister beträffande myndighetsutövningen under den tid som ansvaret för de sökande ligger hos de privata aktörerna. Detta är ett allvarligt exempel på hur rätts säkerheten för den enskilde har äventyrats och nödvändiga insatser för de arbetslösa försenats.

Med vad som nu har anförts tillstyrks motion 2009/10:A410 yrkande 6 (s). Motion 2009/10:A378 (s) avstyrks i den mån den inte kan anses tillgodosedd med det anförda.

17. Arbetsförmedlingen och kompletterande aktörer, punkt 16 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:A392 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 6 och avslår motionerna

2009/10:A214 av Göran Lindblad (m) yrkandena 1 och 2,

2009/10:A218 av Annie Johansson och Roger Tiefensee (båda c),

2009/10:A237 av Sofia Larsen (c),

2009/10:A281 av Stefan Attefall och Mikael Oscarsson (båda kd) yrkandena 1–3,

2009/10:A312 av Nils Oskar Nilsson och Anne Marie Brodén (båda m),

2009/10:A378 av Lars U Granberg (s) och

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 6.

Ställningstagande

I Arbetsförmedlingens verksamhet ingår alltmer att upphandla jobbskapande åtgärder av andra aktörer. Vi i Miljöpartiet ställer oss i princip positiva till det eftersom det behövs många nya inslag i åtgärdsprogrammen. Arbetsförmedlingen samarbetar också alltmer med bemanningsbranschen, vilket är positivt eftersom den har en god matchningsförmåga. Det måste dock betonas att det är av största vikt att Arbetsförmedlingens upp-

handlingar kvalitetssäkras. Det finns flera exempel på att kvalitetssäkringen misslyckats, vilket är allvarligt och olyckligt då det är de arbetslösa som drabbas.

Miljöpartiet har redan tidigare föreslagit regeringen att ta initiativ till att stimulera arbetsmarknadens parter att bedriva arbetsförmedling. Staten ska, inom ramen för anslag till arbetsförmedling, ge ekonomiskt stöd till arbetsförmedlingar som drivs av kollektivavtalslutande parter på arbetsmarknaden.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motion 2009/10:A392 yrkande 6 (mp).

18. Riksrevisionens styrelses redogörelse om utanförskap och sysselsättningspolitik, punkt 18 (s, v, mp)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s) och Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2008/09:A10 av Berit Högman m.fl. (s) och lägger redogörelse 2008/09:RRS18 till handlingarna.

Ställningstagande

Riksrevisionen har undersökt om begreppet utanförskap är tillräckligt tydligt definierat för att kunna fungera som en uppföljningsbar målvariabel. Granskningen visar att regeringen inte har definierat målet att minska utanförskapet och inte brutit ned det i delmål eller operationaliserat det, vilket försämrar möjligheterna till en effektiv styrning och uppföljning. Enligt Riksrevisionen har begreppet utanförskap använts som det övergripande målet för sysselsättningspolitiken, vilket gör att andra viktiga mål, som låg arbetslöshet, förloras i betydelse. Riksrevisionen menar att indikatorn är problematisk eftersom det är otydligt om det är antalet helårsekvivalenter eller personer som avses. Även personer som under en kortare tid har varit arbetslösa eller fått sjukersättning räknas in i utanförskapet. Det är missvisande, menar Riksrevisionen, att många som normalt skulle anses ha en stark ställning på arbetsmarknaden räknas in i utanförskapet på grund av en kortare tid med ersättning.

Ett annat problem som uppmärksammas är att en indikator som baseras på ersättning från ett transfereringssystem per automatik påverkas av förändringar i regelsystemet av exempelvis ersättningsperiodens längd, utan att det egentligen har ett samband med själva utanförskapet. Man menar

också att utanförskapet bör redovisas i förhållande till befolkningen. Riksrevisionen konstaterar att en minskning av utanförskapet inte behöver betyda att den långvariga frånvaron från arbete har minskat.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att bl.a. precisera begreppet utanförskap så att det uppfyller de krav som bör ställas på en målvariabel enligt de kriterier som har formulerats av riksdagen (bet. 2000/01:FiU2, rskr. 2000/01:123 och bet. 2003/04:FiU2, rskr. 2003/04: 125).

Regeringen presenterade en definition av utanförskapet inför valet 2006 som man sedan dess har ändrat flera gånger. Den definition man nu använder sig av (densamma som redovisas i Riksrevisionens rapport) är en sammanställning av helårsekvivalenterna i olika ersättningssystem: ekonomiskt bistånd, arbetsmarknadsåtgärder, arbetslöshetsersättning, sjukpenning och sjuklön samt sjuk- och aktivitetsersättning. Detta sätt att mäta kan vara rimligt om man vill jämföra utbetalningar ur de gemensamma trygghetssystemen mellan åren. Men det fyller ingen funktion om man vill se till hur många individer som får ersättning. Inte heller är sättet att mäta ersättningsutbetalningar relevant om man vill mäta hur många som står utanför arbetsmarknaden.

Begreppet utanförskap är vid det här laget så misshandlat att det borde betraktas som oanvändbart även av regeringen. För oss är det viktigt att det finns relevanta variabler för att man ska kunna sätta upp mål och mäta utvecklingen på arbetsmarknaden. "Utanförskapet" är inte en sådan relevant variabel.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motion 2008/09:A10 (s). Vi anser att Riksrevisionens styrelses redogörelse 2008/09:RRS18 bör läggas till handlingarna.

19. Riksrevisionens styrelses redogörelse om stöd till start av näringsverksamhet, m.m., punkt 19 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2008/09:A9 av Berit Högman m.fl. (s) yrkandena 1 och 2, avslår motionerna

2009/10:Ub292 av Andreas Norlén och Annicka Engblom (båda m) yrkande 4,

2009/10:Ub497 av Annika Qarlsso (c) yrkande 5,

2009/10:A283 av Emma Henriksson (kd),

2009/10:A303 av Oskar Öholm (m) och

2009/10:A358 av Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (båda s) samt
lägger redogörelse 2008/09:RRS16 till handlingarna.

Ställningstagande

Riksrevisionen har granskat stödet till start av näringsverksamhet som är ett arbetsmarknadspolitiskt program som hanteras av Arbetsförmedlingen. Trots vissa negativa effekter bedömer Riksrevisionen att programmet är effektivt för individen. Stödet har positiva sysselsättningseffekter i jämförelse med att vara arbetslös eller delta i andra former av program. Riksrevisionen rekommenderar därför Arbetsförmedlingen att bl.a. i högre grad prioritera stöd till start av näringsverksamhet och erbjuda den beslutande handläggaren bättre kunskapsstöd kring bl.a. programeffekter.

Vi socialdemokrater är mycket kritiska till den avveckling av programstödet som regeringen genomfört sedan 2006. I det allvarliga läge som råder på arbetsmarknaden i dag finns det all anledning att ge fler möjlighet att starta näringsverksamhet med stöd. Att ge arbetslösa möjligheten att utveckla goda affärsidéer är en viktig del av de insatser som Arbetsförmedlingen bör kunna erbjuda de arbetssökande. Stöd till start av näringsverksamhet kan dessutom i förlängningen skapa ännu fler jobb om och när företagen växer. Det är naturligtvis viktigt att idén är bärkraftig och att en kvalificerad bedömning av den görs av Arbetsförmedlingen. Vi socialdemokrater håller med Riksrevisionen om att Arbetsförmedlingen i högre grad bör prioritera stöd till start av näringsverksamhet, att handläggarna på förmedlingen bör ges bättre stöd och att uppföljningen förbättras i enlighet med Riksrevisionens rekommendationer.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motion 2008/09:A9 yrkandena 1 och 2 och avstyrker övriga i sammanhanget behandlade motioner i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

Vi föreslår att riksdagen lägger Riksrevisionens styrelses redogörelse 2008/09:RRS18 till handlingarna.

20. Kvalitet i Arbetsförmedlingens insatser, punkt 20 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 3 och avslår motionerna

2009/10:A345 av Sven-Erik Österberg (s) yrkandena 1, 3 och 4 samt
2009/10:A381 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s).

Ställningstagande

Vi socialdemokrater vill att alla arbetssökande ska bemötas med värdighet och respekt och ges stöd efter vars och ens individuella behov. Arbetssökande kan inte ses utifrån en grupptillhörighet som kan ges en etikett beroende på födelseland, yrke eller ålder. Varje individ ska behandlas efter sina förutsättningar till följd av bakgrund, erfarenhet och kunskap. Stödet från Arbetsförmedlingen måste vara lika mångfasetterat som människorna. Av detta följer också att det inte på förhand går att säga när en aktiv insats ska erbjudas den arbetssökande. En del behöver en aktiv insats direkt vid inskrivningen, medan andra med bättre utgångsläge inte behöver stöd i första taget. Ytterligare andra behöver enklare insatser som vägledning och stöd att skriva ansökningar. Under den borgerliga regeringen har resurserna till Arbetsförmedlingen varit för små och satsats fel, och synen på de arbetslösa har gjort att individperspektivet har tappats bort.

Regeringen har inrättat en jobb- och utvecklingsgaranti där en arbetssökande får vänta över ett år på att få ta del av insatser som förbättrar jobbchanserna. Men inte ens då är det säkert att man får något annat stöd än hjälp att söka jobb. Unga måste vänta tre månader på att komma in i garantin och väl där ofta ännu längre på att få ta del av praktik eller utbildning. Inom garantierna får endast 19 % av de vuxna en aktiv insats. Av ungdomarna i garantin är det bara 15 % som får en aktiv insats. De övriga får olika former av coachning, och vägledning eller ingen insats alls.

En viktig uppgift för Arbetsförmedlingen är att förhindra att de långtidsarbetslösa blir fler. Vi vet också från den förra djupa lågkonjunkturen att arbetslösheten permanentades på en högre nivå när konjunkturen vände och att många av dem som förlorade jobbet aldrig lyckades komma tillbaka ens under högkonjunkturen.

Regeringen har lagt om arbetsmarknadspolitiken från aktiva till passiva åtgärder. Den största skillnaden är att de arbetssökandes möjligheter att få arbetsmarknadsutbildning och praktik har minskat kraftigt. Detta har skett trots att utvärderingar visar att den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen ger den enskilde mycket goda chanser att etablera sig på arbetsmarknaden.

I vårt budgetalternativ anslår vi medel för fler platser i yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning än vad regeringen gör. Vi vill också ge extra stöd till arbetsgivare för eventuella merkostnader i samband med handledning av arbetslösa. Vi vill öka resurserna till Arbetsförmedlingen så att fler kan erbjudas en möjlighet till arbete med lönebidrag. En utökning av platserna är särskilt viktig för att svara upp mot behoven hos dem som nästa år utförsäkras från sjukförsäkringssystemet. För att ytterligare öka möjligheterna för långtidsarbetslösa att få kontakt med arbetsmarknaden vill vi ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att upphandla arbeten. Dessa jobb-

platser ska Arbetsförmedlingen kunna anvisa till långtidsarbetslösa i syfte att de ska kunna prova arbetsförmågan eller få meriter att gå vidare. Vårt budgetförslag för utgiftsområde 14 framgår i sin helhet av vårt särskilda yttrande om anslagen för 2010.

Med vad som nu har anförts tillstyrker vi motion 2009/10:A410 yrkande 3 (s) och avstyrker motionerna 2009/10:A345 yrkandena 1, 3 och 4 (s) och 2009/10:A381 (s) i den mån de inte kan anses tillgodosedda med det anförda.

21. Jämställdhet i arbetsmarknadspolitiken, punkt 21 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A2 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 6 och avslår motion 2009/10:A1 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 8.

Ställningstagande

Arbetsförmedlingens årsrapport (Ure 2008:1) över de konjunkturberoende programmen visar att könsfördelningen är ojämn inom flera insatser. Män får en betydligt större andel av anställningsstöden och arbetsmarknadsutbildningen än vad som svarar mot deras andel av de arbetslösa. En rapport från IFAU (IFAU-rapport 2009:3) visar att ungdomar behandlas olika av arbetsförmedlare beroende på kön eller klass. Särskilt unga kvinnor med arbetarklassbakgrund förväntas ta de sämsta jobben, medan unga män ges större handlingsutrymme. Unga män får också mer hjälp med praktiskt jobbsökande.

Arbetsförmedlingen bör ges i uppdrag att se över sina rutiner för beviljande av stödsatser, i synnerhet vad gäller bemötandet av unga arbetslösa ur ett könsperspektiv.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motion 2009/10:A2 yrkande 6 (s) och avstyrker 2009/10: motion A1 yrkande 8 (v) i den mån den inte kan anses tillgodosedd med det anförda.

22. Jämställdhet i arbetsmarknadspolitiken, punkt 21 (v)

av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:A1 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 8 och
avslår motion

2009/10:A2 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 6.

Ställningstagande

Arbetsförmedlingen har ett viktigt uppdrag att erbjuda det stöd och de insatser som arbetssökande behöver för att kunna hitta en plats på arbetsmarknaden. Det är angeläget att kvinnor och män har samma tillgång till Arbetsförmedlingens tjänster och program. Så ser det inte ut i dag i vissa avseenden.

En promemoria från Statskontoret visar att andelen kvinnor som deltog i arbetsmarknadsutbildning minskade mellan 1998 och 2005. Sannolikheten att anvisas till arbetsmarknadsutbildning är dessutom lägre för arbetssökande kvinnor än för arbetssökande män.

Vecka 37 år 2009 var 3 381 män i arbetsmarknadsutbildning jämfört med 1 049 kvinnor. Arbetsmarknadsutbildningens efterfrågestyrning och målet att 70 % av de deltagande ska ha arbete senast 90 dagar efter avslutad utbildning verkar även ha hämmat arbetet med att bryta de könsbundna yrkesvalen. I Statskontorets promemoria från 2008 dras slutsatsen att eftersom arbetsmarknadsutbildningen i första hand är inriktad på mansdominerade yrken har den i praktiken blivit en angelägenhet för män.

Vi i Vänsterpartiet anser att det är oacceptabelt att tillgången till arbetsmarknadsutbildningar är ojämnt fördelad mellan kvinnor och män. Arbetsförmedlingen bör därför ges i uppdrag att se över kvinnors respektive mäns tillgång till arbetsmarknadsutbildning och genomföra de förändringar som krävs för att nå en jämn könsfördelning.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motion 2009/10:A1 yrkande 8 (v) och avstyrker motion 2009/10:A2 yrkande 6 (s) i den mån den inte kan anses tillgodosedd med det anförda.

23. Friår, punkt 22 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 20.

Ställningstagande

Vi i Miljöpartiet anser att det ska finnas möjligheter till en paus i arbetslivet, t.ex. genom ett friår. Intresset för det nu avskaffade friåret överträffade alla förväntningar. Många ville ta chansen att pröva något nytt under ett år. Flera valde att starta ett eget företag eller vara hemma med barn eller barnbarn. Andra valde att studera, antingen för att höja sin kompetens eller för att ta chansen att studera något man annars aldrig skulle få möjlighet till i sin yrkesroll.

Arbetslivsinstitutets utvärdering av friåret visar att reformen lett till ökad rörlighet på arbetsplatser och arbetsmarknaden. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering (IFAU) visar att tiden i arbetslöshet för friårsvikarierna minskat efter vikariatet. Friåret har således varit positivt för såväl vikarier som friårstagare.

På kort sikt leder friåret naturligtvis till en minskning av arbetslösheten. Varje friårstagare ersätts av någon arbetslös, varför antalet registrerade arbetssökande minskar. De personer som vikarierar för friårstagarna tillägnar sig också en värdefull arbetslivserfarenhet. Den generella utbildningsnivån hos de arbetssökande höjs, liksom utbildningsnivån på företagets anställda. Detsamma gäller också den positiva effekt som uppnås av att flera under friåret väljer att starta eget, vilket ger en ny grund för fler livskraftiga småföretag.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att motion 2009/10:A307 yrkande 20 (mp) tillstyrks.

24. Övriga arbetsmarknadspolitiska stöd och insatser, punkt 23 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 17 och 30 samt avslår motionerna
2009/10:K321 av Pia Nilsson (s) yrkande 1,
2009/10:Kr220 av Thomas Strand (s),
2009/10:Kr292 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s),
2009/10:A206 av Katarina Brännström (m),
2009/10:A228 av Göte Wahlström och Thomas Strand (båda s),
2009/10:A239 av Maria Plass och Anna Tenje (båda m),
2009/10:A259 av Lena Hallengren och Krister Örnfjäder (båda s),
2009/10:A264 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda s),
2009/10:A314 av Nils Oskar Nilsson (m),
2009/10:A319 av Raimo Pärssinen m.fl. (s),
2009/10:A327 av Krister Örnfjäder (s),
2009/10:A329 av Jan Emanuel Johansson (s),
2009/10:A339 av Betty Malmberg (m),
2009/10:A349 av Alf Eriksson m.fl. (s),
2009/10:A364 av Lars U Granberg (s),
2009/10:A373 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s),
2009/10:A393 av Kent Olsson (m) och
2009/10:A447 av Jan Emanuel Johansson (s).

Ställningstagande

Under senare år har det stått alltmer klart att långtidsarbetslösa systematiskt utestängs från arbetsmarknaden. På samma sätt är det med människor som varit långvarigt sjuka. Med det har vi fått en situation som innebär att långvarig arbetslöshet och sjukdom i sig blir ett argument för att bli bortvald vid anställningstillfällen. Det är inte bristande kvalifikationer som är det avgörande skälet till att väljas bort utan det faktum att man på grund av ofrivillig arbetslöshet eller sjukdom stått utanför arbetsmarknaden. Mot den bakgrunden vågar vi påstå att det finns en strukturell diskriminering som drabbar gruppen långtidsarbetslösa och långtidssjuka.

Vi i Miljöpartiet anser att det krävs särskilda insatser för att motverka denna utveckling och föreslår att gruppen långtidsarbetslösa prioriteras när det gäller samhällliga jobbskapande insatser. Denna grupp behöver särskilda insatser från samhällets sida och detta i en takt som passar dem utifrån de olika förutsättningar denna grupp har. Anledningarna till långtidsarbetslösheten kan ju vara många.

Ett bra exempel på ett arbetsmarknadspolitiskt projekt för denna grupp var Gröna jobb, som pågick mellan 2004–2007 och som drevs av Skogs- och vårdstyrelsen, Europeiska socialfonden och dåvarande Arbetsmarknadsstyrelsen. Projektet vände sig till personer som varit utan arbete i mer än tre år och bestod av att halva tiden ägna sig åt naturvård, skötsel av park, natur och skog samt fornminnesvård. Den andra halvan av tiden skulle ägnas åt traditionell kompetensutveckling. Vi i Miljöpartiet menar att projekt som detta bör uppmuntras.

Med vad som nu har anförts tillstyrks motion 2009/10:A307 yrkandena 17 och 30 (mp).

25. Åtgärder mot ungdomsarbetslöshet, punkt 24 (s, v, mp)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s) och Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:A290 av Eva-Lena Jansson m.fl. (s),

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 29 i denna del,

2009/10:A346 av Sven-Erik Österberg (s) och

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 1 och

avslår motionerna

2009/10:A230 av Carin Runeson m.fl. (s),

2009/10:A304 av Aleksander Gabelic (s) yrkandena 1 och 2,

2009/10:A316 av Anna Tenje och Jan R Andersson (båda m) yrkandena 1, 3 och 5,

2009/10:A325 av Helene Petersson i Stockaryd (s),

2009/10:A337 av Agneta Berliner m.fl. (fp),

2009/10:A341 av Thomas Bodström (s),

2009/10:A359 av Fredrik Olovsson (s),

2009/10:A380 av Patrik Forslund (m),

2009/10:A421 av Ronny Olander (s) och

2009/10:A424 av Caroline Helmersson-Olsson m.fl. (s) yrkandena 1 och 5.

Ställningstagande

Samtidigt som vi nu möter en ekonomisk kris står vi inför en långsiktig demografisk utmaning där antalet äldre ökar. För att generationsväxlingen ska kunna ske utan betydande störningar på arbetsmarknaden i form av arbetskraftsbrist, måste unga hjälpas in i de branscher som har en stor andel äldre. Alla de unga som i dag tycker att läget känns hopplöst ska känna att de snart kommer att behövas. Kunskap och bildning är en väg till personlig frigörelse och utveckling, men också det bästa sättet att rusta sig för arbetslivet.

Det är viktigt att komma ihåg att även om många unga nu går arbetslösa, 27 % enligt Eurostats senaste statistik, så är unga inte en homogen grupp. Många klarar sig ganska bra även om det kan innebära en period med korta jobb innan man får fotfäste i arbetslivet. De som har det svårast är personer utan slutbetyg från gymnasiet och unga med funktionsnedsätt-

ning. Den redan mycket höga ungdomsarbetslösheten kan komma att stiga dramatiskt om inget görs, och de som står längst från arbetsmarknaden kommer att drabbas hårt.

Av alla de unga arbetslösa som finns i Sverige är det ganska få som skriver in sig vid Arbetsförmedlingen. Eftersom få unga får ersättning från arbetslöshetsförsäkringen och möjligheterna att få hjälp är små, är incitamenten att söka sig till Arbetsförmedlingen inte särskilt stora. Unga arbetslösa får vänta tre månader på att komma i fråga för en insats och därefter ofta ytterligare en tid på att kanske få en aktiv insats. Även om de flesta unga är arbetslösa en kort tid så finns en grupp på närmare 12 000 som har varit inskrivna mer än ett år vid Arbetsförmedlingen. Vi vill avskaffa 90-dagarsregeln så att alla som behöver omedelbart stöd ska få det. Det måste vara värt besväret att gå till Arbetsförmedlingen även om man inte har rätt till a-kassa.

Vi socialdemokrater, vänsterpartister och miljöpartister har tillsammans lagt fram ett brett jobbprogram för unga som innehåller olika former av jobbskapande insatser, utbildning och praktik. Där ingår bl.a. en snabb kartläggning av alla unga som skriver in sig vid Arbetsförmedlingen, större satsningar på högskole- och KY-utbildningar, möjlighet för långtidsarbetslösa att komplettera sin grundskole- eller gymnasiekompetens och en snabbare övergång från studier till arbete. Vi vill också göra satsningar för unga på arbetsmarknadsutbildning, lärlingsplatser och stöd till funktionshindrade. Dessutom vill vi att en arbetsgivare som anställer en arbetslös ungdom ska kunna göra ett s.k. förstajobbetavdrag.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motionerna 2009/10:A290 (s), 2009/10:A307 yrkande 29 i denna del (mp), 2009/10:A346 (s) och 2009/10:A410 yrkande 1 (s).

26. Praktik för studenter och längden på ungdomsinsatser, punkt 25 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 29 i denna del och 31.

Ställningstagande

Mycket tyder på att återkommande kontakter med arbetsmarknaden under utbildningstiden gör det lättare att få jobb efter examen. Egna kontakter med arbetsgivare är ofta avgörande för hur man får sitt första jobb. För

studenterna är det dessutom viktigt att under studietiden få erfarenhet av olika sätt att tillämpa den kunskap man skaffar sig. Därför är möjligheten att få göra praktik under sin studietid mycket eftertraktad bland studenter. Praktik innebär också att fler arbetsgivare får erfarenhet av hur högutbildade kan bidra till deras verksamhet.

Många studenter som vill göra praktik får i dag inte möjlighet att göra det eftersom deras lärosäten inte erbjuder detta. Miljöpartiet vill skapa möjlighet för fler studenter att få denna värdefulla arbetslivserfarenhet och föreslår därför en försöksverksamhet med praktik. Praktiken bör utformas som en kurs som ger poäng och är studiemedelsberättigande, vilket innebär att hög kvalitet ska hållas.

De arbetsmarknadsutbildningar som erbjuds arbetslösa ungdomar får i dag inte överstiga tre månader, vilket gör det näst intill omöjligt att hinna få en kompetens som leder till anställning, inte minst för dem som hoppat av skolan och saknar studievana. Miljöpartiet vill därför öka flexibiliteten och göra det möjligt att erbjuda utbildningar och kompetenshöjande åtgärder som är längre än tre månader för arbetslösa ungdomar.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motion 2009/10:A307 yrkandena 29 i denna del och 31 (mp).

27. Åldersgränser för stöd till start av näringsverksamhet, punkt 26 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 32 och avslår motionerna

2009/10:Ub497 av Annika Qarllsson (c) yrkande 4,

2009/10:A232 av Christian Holm och Lars Hjalmered (båda m) och

2009/10:A316 av Anna Tenje och Jan R Andersson (båda m) yrkande 2.

Ställningstagande

Starta-eget-bidraget är en arbetsmarknadsåtgärd som få kan ta del av. Det beror på att vi varit inne i en högkonjunktur med minskad arbetslöshet och minskat deltagande i arbetsmarknadsprogram, men också på att regeringen minskat anslaget till starta-eget-bidrag. Men nu har det vänt med ökad arbetslöshet som följd, och då gäller det att programutbudet är brett och framtidsinriktat för att ge så många som möjligt goda förutsättningar att snabbt återinträda på arbetsmarknaden.

Många av de nyanmälda arbetslösa kan utan tvekan ta steget att bli egen företagare. Det gäller inte minst bland de yngre, vilka dessutom många gånger har spännande idéer som skulle kunna förverkligas genom ett eget företag. Problemet är att många värjer sig eftersom man saknar kunskap om vad som krävs för att starta eget – man vet inte hur man gör.

Tidigare erfarenheter, se bl.a. Riksrevisionens granskning RiR 2008:24, visar att starta-eget-bidraget är en av de mest träffsäkra åtgärderna. Det leder i hög grad till jobb och varaktig sysselsättning. Mot den bakgrunden, och med hänvisning till att vi nu befinner oss i ett läge med stigande arbetslöshet, menar Miljöpartiet att det bör göras en särskild riktad satsning på starta-eget-bidrag med den förändringen att bidraget även ska gälla för dem som är yngre än 25 år. Regeringen vill införa möjlighet enbart för de ungdomar under 25 år som befinner sig i jobbgarantin att få starta-eget-bidrag. Vi i Miljöpartiet tycker att denna möjlighet borde komma alla arbetslösa ungdomar till del.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att motion 2009/10:A307 yrkande 32 (mp) tillstyrks.

28. Allmänna frågor om funktionshindrade, punkt 28 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:A401 av Caroline Helmersson-Olsson (s) och avslår motionerna

2009/10:So436 av Maria Lundqvist-Brömster m.fl. (fp) yrkande 8,

2009/10:A323 av Christer Engelhardt (s),

2009/10:A330 av Torbjörn Björlund (v),

2009/10:A336 av Anita Brodén (fp) yrkandena 1 och 2 samt

2009/10:A340 av Betty Malmberg (m).

Ställningstagande

Funktionshindrade är en grupp i samhället som, oavsett om det är hög- eller lågkonjunktur, har det svårare än andra att ta sig in på arbetsmarknaden. Trots att det är en stor grupp som utestängs från arbetslivet är det en fråga som sällan blir belyst eller blir föremål för åtgärder. Det är en oroande utveckling, särskilt nu när arbetsmarknaden sviktar. Då riskerar funktionshindrade att helt tappas bort. För unga funktionshindrade ökar risken för ett permanent utanförskap från arbetsmarknaden. För dem återstår för-

sörjningsstöd eller sjukersättning. I exempelvis Eskilstuna har 90 unga funktionshindrade fått försörjningsstöd i stället för att deras arbetsförmåga prövats mot arbetsmarknaden.

Funktionshindrade är diskriminerade på arbetsmarknaden. I en rapport från SCB och Arbetsförmedlingen (2009:3) uppger var femte funktionshindrad i arbetslivet att de har blivit diskriminerade på grund av sitt handikapp, bl.a. vid tillsättningar och ifråga om möjligheter att avancera. Rapporten visar också att funktionshindrade har sämre hälsa än icke funktionshindrade och vanligtvis också lägre utbildningsnivå.

Rätten att få sin arbetsförmåga prövad måste gälla alla. Att funktionshindrade riskerar att få sämre stöd från Arbetsförmedlingen är inte acceptabelt. Därför är det angeläget att se över hur arbetsförmedlingarna kan utveckla arbetet med att få in unga funktionshindrade på arbetsmarknaden.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motion 2009/10:A401 (s).

29. Riksrevisionens styrelses redogörelse om stödet skyddat arbete hos Samhall, m.m. , punkt 29 (s, v, mp)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s) och Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2008/09:A11 av Berit Högman m.fl. (s, v, mp) och 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 15, avslår motionerna 2009/10:A272 av Marina Pettersson m.fl. (s), 2009/10:A305 av Lena Hallengren m.fl. (s) och 2009/10:A324 av Helene Petersson i Stockaryd och Göte Wahlström (båda s) samt lägger redogörelse 2008/09:RRS21 till handlingarna.

Ställningstagande

Riksrevisionen har granskat regeringens styrning av Samhall AB och om Samhall har genomfört sitt uppdrag på ett effektivt sätt. Följande brister konstateras:

1. Kvinnors övergångar till annat arbete har under de senaste åren inte ökat och motsvarade 2007 34 % trots att 46 % av de anställda var kvinnor. Samhall har inte vidtagit några åtgärder för att öka kvinnors andel av övergångar till annat arbete.
2. Samhall ställer i dag högre krav på arbetsförmåga än tidigare. Därför har det blivit svårare att anvisa personer med funktionshinder till skyddat arbete hos Samhall. Detta beror, enligt Riksrevisionen, på att volymen på stödet har minskat, att variationen i utbudet av arbetsuppgifter inte är tillräcklig och att regeringen inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att anpassa Samhalls verksamhet till behov och förutsättningar hos målgruppen.
3. Värdet av Samhalls ekonomiska mål i form av avkastning och soliditet anses oklart. Ekonomiska mål för ett bolag som Samhall kan, enligt Riksrevisionen, ge upphov till oönskade styreffekter. Motstridigheter mellan ekonomiska mål och verksamhetsmål kan resultera i att personer med stort behov av stöd inte får det.
4. Samhall uppfyller sina mål inom kärnuppdraget. Riksrevisionen menar att det bör finnas utrymme att höja målnivåerna och konstaterar att regeringen inte har utvärderat nivåerna och därmed inte tillvaratagit möjligheten att öka effektiviteten i stödet. Övergångsmålet är dock inte ett adekvat mål för att utvärdera hur Samhall utför det rehabiliterande och utvecklingsstödjande arbetet.

Av de rekommendationer som Riksrevisionens styrelse lämnat till regeringen framgår det tydligt att regeringen har brustit i sin styrning av Samhall.

Vi ställer oss bakom Riksrevisionens styrelses rekommendationer. För oss är det av största vikt att personer med behov av stöd för att få ett jobb, oavsett om det är ett skyddat arbete eller ett arbete utan stöd, får adekvat hjälp. Samhall har ett kärnuppdrag som utgår från att anställda ska rehabiliteras via arbete och övergå till den reguljära arbetsmarknaden. De ekonomiska målen och merkostnadsersättningen måste utformas så att Samhall kan utföra sitt kärnuppdrag. I styrningen av Samhall måste man då beakta riskerna för att utformningen av styrmedlen hindrar anställdas rehabilitering, t.ex. när det gäller goda arbetsmiljöer och geografisk spridning av Samhall. Detta är särskilt viktigt utifrån den strukturomvandling som pågår i arbets- och näringslivet.

Därför är det nödvändigt att kontinuerligt se över och utvärdera styrmedlen och målen så att effektiviteten förbättras. Målsättningen ska vara att de anställda får bästa möjliga utveckling och rehabilitering och att övergångar sker i stor omfattning. Merkostnadsersättningen ska vara utformad så att kärnuppdraget kan genomföras inom ramen för konkurrensneutralitet.

Det är förstås positivt att Samhalls verksamhet leder till att många människor kan ta steget ut på den öppna arbetsmarknaden. Men samtidigt får det aldrig innebära att de som har det allra svårast utestängs från Samhall på grund av att det finns små möjligheter för dem att nå ut till den reguljära arbetsmarknaden.

Vi tar avstånd från regeringens krav som innebär att Samhall tvingas avvisa människor som har små möjligheter till anställning på den öppna arbetsmarknaden. Vi anser tvärtom att Samhalls verksamhet måste utformas så att det finns plats även för dem som står längst från arbetsmarknaden.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motionerna 2008/09:A11 (s, v, mp) och 2009/10:A307 yrkande 15 (mp). Vi anser att riksdagen bör lägga Riksrevisionens styrelses redogörelse 2008/09:RRS21 till handlingarna

30. Sociala företag m.m., punkt 31 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:N444 av Christer Adelsbo m.fl. (s) yrkande 1 och avslår motionerna 2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkandena 15–20, 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 16 och 2009/10:A406 av Annelie Enochson m.fl. (kd).

Ställningstagande

Begreppen social ekonomi och socialt företagande börjar etableras i Sverige. Men för många är det fortfarande relativt okända och utvecklade begrepp. Det handlar om verksamheter i olika former - kooperativ, stiftelser, samfälligheter, ideella föreningar och aktieföretag - som har det gemensamt att de skapar både privat och samhällsligt mervärde. Medlemsnytta och samhällsnytta är viktigare än vinstmaximering i den sociala ekonomins företag. Ett socialt företag finns för att möta ett behov både hos dem som arbetar och hos dem som köper tjänsten eller produkten.

Det sociala företaget har kunder som vilket annat företag som helst. Samtidigt är det en plattform där individen kan växa och kanske gå vidare i livet till studier eller annat arbete. Att ha makt över sin egen arbetsituation och att arbeta till hundra procent av den arbetsförmåga man har – det mår man bra av. Att driva ett socialt företag innebär att man gemensamt beslutar om den produktion eller de tjänster man ska erbjuda och hur kooperativet ska utvecklas.

Antalet sociala företag som drivs av människor som ställts utanför den reguljära arbetsmarknaden blir allt större. Dessa företag möter behoven av arbete framför allt hos personer som har en historia med psykisk ohälsa, missbruk och kriminalitet. Även handikappförbunden arbetar aktivt med

sociala företag som ett sätt att förbättra möjligheterna för funktionshindrade att få ett jobb. Det sociala företaget har blivit en nytändning för många och samhällsnyttan är stor, inte minst ekonomiskt. Det sociala företagandet breddar arbetskraftsutbudet så att även människor med funktionsnedsättning får chans att vara den resurs i samhället som de verkligen är. En socialt hållbar utveckling stimuleras, och det uppstår en vinn-vinn-situation, där både individen och samhället i stort är vinnare.

Det sociala företagandet skulle kunna bli ett komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser och få spela en större roll inom såväl välfärds- som arbetsmarknadspolitiken.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att vi tillstyrker motion 2009/10:N444 yrkande 1 (s).

31. Sociala företag m.m., punkt 31 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkandena 15–20 och

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 16 och

avslår motionerna

2009/10:N444 av Christer Adelsbo m.fl. (s) yrkande 1 och

2009/10:A406 av Annelie Enochson m.fl. (kd).

Ställningstagande

Det sociala företagandet och de sociala arbetskooperativen är mycket viktiga komplement till Samhalls verksamheter. Detsamma gäller det ideellt inriktade föreningslivet som verkar bland människor som av olika anledningar har svårt att göra sig gällande på arbetsmarknaden. Fördelen med dessa verksamheter är att de i jämförelse med Samhall kan arbeta mer ore-glerat och med fler målgrupper. Vi i Miljöpartiet anser att regeringen bör underlätta för det sociala företagandets, de sociala arbetskooperativens och det ideella föreningslivets möjligheter att bidra till jobbverksamhet bland funktionsnedsatta och andra grupper som står långt från arbetsmarknaden.

Det finns i dag en rad stöd som är avsedda för dem som står långt från arbetsmarknaden. Problemet är att dessa stöd är svåra att använda när det gäller socialt företagande.

Många sociala företag vänder sig i första hand till kommunerna när de behöver stöd i stället för att vända sig till den statliga arbetsmarknadspolitiken. Det beror bl.a. på att det finns liten hjälp att få genom arbetsmarknadspolitiken, eftersom socialt företagande hanteras inom näringspolitiken.

Miljöpartiet menar dock att det också inom ramen för arbetsmarknadspolitiken måste läggas större fokus på att vidga arbetsmarknaden genom att fler sociala företag skapas och utvecklas. Energi ska inte bara läggas på förmedling till existerande arbeten.

Det behövs inte alltid mer pengar, utan många program behöver omstruktureras. Till exempel behöver stödet för särskild näringshjälp utvecklas och förenklas så att det kan användas i praktiken. Det bör vara tillräckligt att man startar ett socialt företag med människor som bedöms ha något slags arbetshinder för att få särskild näringshjälp. Man ska också kunna få särskild näringshjälp om verksamheten utvidgas med fler människor. Vi anser att stödet särskild näringshjälp bör omstruktureras.

Vi i Miljöpartiet anser också att utvecklingsanställning och trygghetsanställning bör tydliggöras som ett stöd till i huvudsak sociala företag, så som Samhallutredningen, Inte bara Samhall (SOU 2003:56), betonar.

Vidare bör modellen med förhöjt anordnarbidrag till sociala företag med 300 kr per dag, enligt förslaget från utredningen Från socialbidrag till arbete, utredas. Det innebär en marginell kostnad men har stor betydelse för t.ex. ett professionellt handledarstöd. Det är ett förslag som också har stöd i Samhallutredningen.

Stödet förberedande insatser ska tydliggöras som en lämplig åtgärd för att förbereda starten av ett socialt företag. Även stödet arbetsbiträde ska tydliggöras som ett stöd till sociala företag att anställa handledare och verksamhetsledare.

Därutöver föreslår vi att Arbetsförmedlingen i högre grad ska upphandla tjänster av den sociala ekonomins organisationer i enlighet med förslaget i SOU 2007:2.

Vad som ovan anförts bör ges regeringen till känna, vilket innebär att jag tillstyrker motion 2009/10:N389 yrkandena 15–20 (mp) och 2009/10:A307 yrkande 16 (mp).

32. Arbetsmiljöarbete, punkt 32 (s)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Sf394 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 13 och avslår motionerna 2009/10:So463 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 2, 2009/10:A201 av Mats Gerdau (m), 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 40 och 41 samt

2009/10:A328 av Göte Wahlström m.fl. (s) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Socialdemokraterna anser att det förebyggande arbetsmiljöarbetet måste fortsätta att utvecklas. Arbetslivet ska vara utformat så att människor orkar arbeta ett helt arbetsliv och dessutom kan kombinera det med familj och fritid. Arbetslivets krav måste möta den enskildes förutsättningar och förmåga. Det vinner både den enskilde och arbetsgivaren på. Människor som mår bra presterar också bättre. Arbetsmiljöarbetet måste stärkas på alla nivåer – både förebyggande insatser och det systematiska arbetsmiljöarbetet behöver utvecklas och prioriteras. Dessutom behövs seriös forskning för att åstadkomma genomgripande förbättringar i arbetslivet.

Detta bör ges regeringen till känna. Motion 2009/10:Sf394 yrkande 13 (s) tillstyrks.

33. Arbetsmiljöarbete, punkt 32 (v)

av Josefin Brink (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion

2009/10:So463 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 2 och avslår motionerna

2009/10:Sf394 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 13,

2009/10:A201 av Mats Gerdau (m),

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 40 och 41 samt 2009/10:A328 av Göte Wahlström m.fl. (s) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Vi i Vänsterpartiet anser att det finns en risk att sjukvårdens sjukdomsbegrepp utvidgas alltför mycket och även medikaliserar samhällsproblem. Användandet av antidepressiva mediciner är ett exempel på det. De gör stor nytta vid depressioner men skrivs inte sällan ut för symtom som t.ex. beror på dålig arbetsmiljö. Framför allt finns det en ibland slentrianmässig överförskrivning av antidepressiv medicin till kvinnor, även då de söker för helt andra besvär och depressiva symtom inte kan konstateras. Läkarna kan inte förväntas klara de dubbla kraven att både företräda sina patienters intressen och tillfredsställa samhällets begäran om att minska antalet sjukskrivna. Det är inte folkhälsoarbete att försvåra för sjuka människor att bli sjukskrivna. Alltför hårda bedömningar riskerar även att leda till en stor

sjuknärvaro i arbetslivet, vilket ger allvarligare ohälsa på sikt. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som ser över konsekvenserna av sjuknärvaron i arbetslivet.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Det innebär att motion 2009/10:So463 yrkande 2 (v) bör bifallas.

34. Arbetsmiljöarbete, punkt 32 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkandena 40 och 41 samt avslår motionerna

2009/10:Sf394 av Veronica Palm m.fl. (s) yrkande 13,

2009/10:So463 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 2,

2009/10:A201 av Mats Gerdau (m) och

2009/10:A328 av Göte Wahlström m.fl. (s) yrkandena 1–3.

Ställningstagande

Hälsofrämjande arbetsplatser ger bra arbetsmiljö, och god effektivitet samt bidrar till en bra folkhälsa. Det hälsofrämjande arbetet måste integreras i det kontinuerliga och systematiska arbetsmiljöarbetet. Tillfälliga insatser och projekt ger inga långsiktigt hälsofrämjande resultat. Varaktighet och framförhållning är nyckelord för att nå och behålla en god hälsa.

Det är viktigt att delaktighet och inflytande över det egna arbetet ses som en grundförutsättning för det psykosociala arbetsmiljöarbetet. Det är också angeläget att fler får ta del av kontinuerliga friskvårdsåtgärder på arbetstid, t.ex. genom träningspass. Detta är viktigt inte minst för dem som har ett stillasittande jobb. Alla människor behöver regelbunden motion och fysisk aktivitet som håller i gång muskelmassan och smörjer kroppens leder. Undersökningar visar att friskvård på arbetstid leder till minskad sjukfrånvaro och minskade förslitningsskador och inte minst till att man når dem som i vanliga fall är fysiskt inaktiva. Det är en självklarhet att det är en stor valfrihet när det gäller valet av fysisk aktivitet.

Vi i Miljöpartiet anser att det är angeläget med en kartläggning av friskvård och hälsofrämjande insatser i arbetslivet. Regeringen bör utreda frågan och återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder för att öka och bredda friskvårdsinsatserna i arbetslivet så att folkhälsopolitikens målområde "hälsa i arbetslivet" ges ett verkligt innehåll.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Det innebär att motion 2009/10:A307 yrkandena 40 och 41 (mp) tillstyrks.

35. Arbetsmiljöverket, punkt 33 (s, v, mp)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s) och Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:A1 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 3,

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 36,

2009/10:A409 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 4 och

2009/10:A448 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 1 och

avslår motionerna

2009/10:A229 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda s),

2009/10:A249 av Renée Jeryd m.fl. (s) yrkande 4 och

2009/10:A256 av Louise Malmström m.fl. (s).

Ställningstagande

Vår utgångspunkt är att alla har rätt till en bra och säker arbetsmiljö. Regeringen har totalt skurit ned anslaget till Arbetsmiljöverket med nästan 160 miljoner kronor. Detta har tvingat verket till så kraftiga nedskärningar av verksamheten att det nu till och med är svårt att genomföra inspektioner på de mest utsatta arbetsplatserna. Personalen har minskats med en tredjedel, och drygt en tredjedel av de planerade inspektionerna har därmed fått ställas in. Enligt beräkningar från Arbetsmiljöverket skulle 109 inspektörer behöva nyanställas för att nå upp till ILO:s mål om 1 inspektör per 10 000 anställda. Om detta inte sker, kommer det endast att finnas 0,7 inspektörer per 10 000 anställda 2010.

Sedan 2006 har antalet förrättningar, uppföljningsbesök och besökta arbetsställen minskat samtidigt som antalet förelägganden och förbud har ökat. De minskade anslagen innebär att delar av verksamheter som varit inriktade på att förebygga risker och som verkat för förbättringar av arbetsmiljön ute i arbetslivet skalats bort.

Den positiva utveckling som vi sett när det gäller rapporterade risker, besvär, skador, olyckor och dödsfall riskerar därmed att brytas. Det är på arbetsplatserna som de riktigt allvarliga verkningarna blir kännbara. Olyckor sker och ohälsa uppstår när arbetsgivare och arbetstagare inte längre kan få råd från experter om hur man ska lösa arbetsmiljöproblem.

Den kraftiga neddragningen av inspektioner på landets skolor är ett otäckt exempel på effekten av resursbristen. Skolan är landets största arbetsplats. Det finns stora brister i elevernas och skolpersonalens arbetsmiljö.

Ökade olycks- och ohälsorisker ger sämre studieresultat och en mindre attraktiv arbetsplats. Regeringens prat om kunskapsskola och resultatmätning klingar falskt.

Regeringens enda åtgärd i budgeten för 2009 var att omfördela 33 miljoner kronor inom anslaget 2:1 till förmån för informationsinsatser. Vi menar att det är intellektuellt ohederligt att först dra ned kraftigt på resurserna för att sedan hävda att man är oroad av det ökade antalet olyckor och dödsfall på jobbet.

Vi vill fokusera på att upptäcka och åtgärda brister i utsatt ensamarbete och prioritera inspektioner i småföretag. För att förebygga olyckor och ohälsa måste Arbetsmiljöverket öka antalet inspektioner i de branscher där det förekommer flest olyckor. De regionala skyddsombudens arbete måste stärkas genom resurser till kompetensutveckling så att de kan utföra sina uppgifter på ett bra sätt.

För att målet om en bra och säker arbetsmiljö ska kunna bli verklighet måste arbetet med det förebyggande arbetsmiljöarbetet stärkas, och det måste dessutom finnas en tydlig strategi för hur antalet olyckor, dödsfall och arbetsrelaterade sjukdomar ska minska. Vi menar att Sverige ska vara en förebild med moderna arbetsplatser och en bra arbetsmiljö.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna, vilket innebär att motionerna 2009/10:A1 yrkande 3 (v), 2009/10:A307 yrkande 36 (mp), 2009/10:A409 yrkande 4 (s) och 2009/10:A448 yrkande 1 (mp) bör bifallas.

36. Arbetsmiljöstatistik för studenter, punkt 34 (mp)

av Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2009/10:Ub349 av Lage Rahm m.fl. (mp) yrkande 16.

Ställningstagande

Ohälsa är ett problem som uppmärksammas mycket i samhället i dag. Den psykiska ohälsan är ett allvarligt problem bland studenter. Oro, ångest och stress är vanligt förekommande. Tillgången till statistik där studenter som grupp är urskiljbara är dålig, men undersökningar visar att det är ett utbredd problem. Studenthälsan i Uppsala har tidigare genomfört undersökningar som visat att en student av tio uppvisat symtom som tyder på depression. Ett annat allvarligt hot mot många studenters hälsa är den höga alkoholkonsumtionen, som på många håll är en framträdande del av studentkulturen.

Arbetsmiljöverket bör få ansvar för att se till att det finns arbetsmiljöstatistik där studenter som grupp är urskiljbara. Studenter lever under särskilda förutsättningar, och det är viktigt att få kunskap om deras arbetsmiljö och hälsa.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna, och det innebär att motion 2009/10:Ub349 yrkande 16 (mp) bör bifallas.

37. Arbetsmiljökunskap, punkt 35 (s, v, mp)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s) och Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 38 och 2009/10:A448 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 5.

Ställningstagande

Vi anser att utbildning och kompetensutveckling är centralt för arbetsmiljöarbetet på en arbetsmarknad i förändring. Alla förändringar bör därför analyseras utifrån målet en god arbetsmiljö. Dessutom bör det alltid göras en konsekvensbeskrivning av de planerade förändringarna. Det är parterna som avgör vilka utbildnings- och kompetensinsatser som krävs för att skapa en god arbetsmiljö, men ofta har cheferna bristfällig kunskap om arbetsmiljöfrågor.

Sveriges utbildningssystem är svagt vad gäller utbildning om arbetsmiljö och vikten av skyddsarbete. Det är särskilt problematiskt när det gäller yrkesinriktade utbildningar, t.ex. lärarhögskolan, polishögskolan och gymnasieskolans yrkesinriktade program.

Vi menar att arbetsmiljökunskap på ett bättre och mer omfattande sätt ska förmedlas i utbildningssystemet. Därutöver bör Arbetsmiljöverket få uppdraget att aktivt bidra med arbetsmiljökunskap i högskolornas och gymnasieskolornas utbildningar.

Detta bör ges regeringen till känna. Därmed tillstyrks motionerna 2009/10:A307 yrkande 38 (mp) och 2009/10:A448 yrkande 5 (mp).

38. Kompetensutveckling, punkt 36 (s, mp)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s), Ann-Christin Ahlberg (s) och Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 36 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 28,

2009/10:A345 av Sven-Erik Österberg (s) yrkande 2 och

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkandena 13 och 14 samt avslår motion

2009/10:A432 av Hans Stenberg och Jasenko Omanovic (båda s).

Ställningstagande

Vi anser att utbildning och kompetensutveckling är helt avgörande för bra villkor på en arbetsmarknad som är i ständig förändring. Ska anställda i olika verksamheter hänga med i utvecklingen krävs det också att det avsätts tid och pengar för att klara omställningsprocesserna. Om utbildningsinsatserna underskattas riskerar såväl den enskilde som arbetsgivare att förlora på det. För den enskilde arbetstagaren handlar det till sist om risken att förlora jobbet, medan arbetsgivaren förlorar produktivitet utveckling på grund av att medarbetarna inte getts möjlighet att skaffa sig tillräckligt bra kompetens.

Problemet är att arbetsgivare har olika ekonomiska förutsättningar för att erbjuda och uppmuntra sina anställda att kompetensutveckla sig. Frågan om förutsättningarna för att inrätta individuella kompetenskonton för de anställda har utretts. Det visade sig att det var svårt att konstruera en rättvis och hållbar modell för dessa individuella kompetenskonton.

Vi tror att en kompetensförsäkring kan vara nästa stora framtidsreform. Den ska ge individer ekonomiska möjligheter att vidareutbilda sig, stärka sin ställning på arbetsmarknaden och gå vidare i arbetslivet innan de förlorar jobbet eller drabbas av ohälsa. Samhället ska inte utbilda inne på företagen men stötta de behov av vidareutbildning som finns hos den enskilde löntagaren och på arbetsmarknaden i stort. Genom att ge människor möjlighet att vidareutbilda sig eller yrkesväxla ska försäkringen förebygga arbetslöshet och stärka arbetslinjen. Individen saknar oftare möjligheten än viljan. Som många andra saker i samhället är möjligheten till vidareutbildning eller yrkesväxling något som alla behöver men som blir för kostsamt om vi ska stå för det var och en för sig. Därför behöver vi hitta en ny gemensam lösning som skapar möjligheter för både enskilda och samhället som helhet.

Vi vill pröva en försäkringslösning som staten och arbetsmarknadens parter står för gemensamt. Försäkringens primära syfte är att förebygga arbetslöshet och att motverka och förhindra inläsning genom att höja individers anställningsbarhet. På så sätt bidrar försäkringen till Sveriges fortsatta utveckling som kunskapsnation och stärker arbetslinjen.

Vi vill inrätta en kompetenskommission för att bl.a., tillsammans med branschföreträdare, stärka samverkan på olika nivåer för att kartlägga behovet av arbetskraft och utbildning. Kompetenskommissionen bör bestå av företrädare för näringslivets branschorganisationer, små och stora företag, kommuner, stat och fackförbund.

Detta bör ges regeringen till känna, vilket innebär att motionerna 2009/10:A307 (mp) yrkande 28, 2009/10:A345 (s) yrkande 2 och 2009/10:A410 (s) yrkandena 13 och 14 tillstyrks.

39. Arbetslivsforskning, punkt 38 (s, v, mp)

av Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s), Josefin Brink (v), Ann-Christin Ahlberg (s) och Ulf Holm (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 38 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2009/10:A1 av Josefin Brink m.fl. (v) yrkande 2,

2009/10:A2 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 2,

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp) yrkande 35,

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s) yrkande 16 och

2009/10:A448 av Ulf Holm m.fl. (mp) yrkande 2 och
avslår motionerna

2009/10:A245 av Hans Olsson och Phia Andersson (båda s),

2009/10:A295 av Berit Andnor och Marie Nordén (båda s),

2009/10:A355 av Lars U Granberg (s),

2009/10:A365 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Claes-Göran Brandin (båda s) och

2009/10:A418 av Fredrik Olovsson m.fl. (s).

Ställningstagande

Genom Arbetslivsinstitutet (ALI) fanns tidigare goda möjligheter att föra över forskningsresultat till arbetslivet och därigenom bidra till bättre hälsa och högre produktivitet. I dag har överföringen avstannat, och unga lovande forskare vågar inte satsa på arbetslivsforskning. Det saknas kunskaps-

överblick och kunskapsförmedling. Den samlande kraft ALI tidigare var finns inte längre. Detta innebär att Sverige nu backar när det gäller arbetslivsforskningen, även i förhållande till övriga nordiska länder.

Vi anser alltså att det behövs en samlad och systematisk arbetslivsforskning med uppdrag att bedriva tillämpad forskning. Staten bör på ett övergripande sätt ange arbetslivsforskningens inriktning, t.ex. genom samverkan eller genom att tillskjuta resurser till universitet och myndigheter med ansvar för forskning.

Behovet av arbetslivsforskning är t.ex. stort när förhållandena på den svenska arbetsmarknaden nu ändras i snabb takt. De nya jobben är i högre grad inriktade på tjänster och service, vilket delvis ger en ny typ av arbetsmiljöproblem. Nu handlar det mycket mer om kontakter med kunder än med arbetskamrater och chefer. Det handlar också om ökad tillgänglighet för den enskilde. Fasta arbetstider med in- och utstämpling har minskat medan flexitider och oreglerad arbetstid har ökat. För många innebär det en större frihet medan det för andra skapar problem som kan leda till sjukdom och utslagning. Vi anser att det krävs rejäla forskningsinsatser på detta område. För allt fler människor flyter arbete och fritid ihop. Många har jobb där man frivilligt eller ofrivilligt växlar från arbete till fritid flera gånger under dygnet. Det upplevs positivt av många, men som ett problem av andra. På samma sätt är det med möjligheten, eller kanske tvånget, att utföra arbete från hemmet. En del upplever det som en bonus eftersom arbetet lättare går att förena med t.ex. familjelivet. Andra upplever det som raka motsatsen, dvs. att arbetet inkräktar på fritiden och familjelivet.

Även andra områden är i stort behov av mer forskningsinsatser, t.ex. kvinnors arbetsmiljö. Vi kan konstatera att dubbelt så många kvinnor som män får belastningsskador på jobbet. Huvudorsaken är att kvinnor har mer ensidiga arbetsuppgifter och att de mer sällan än män kan bestämma sin egen arbetstakt. Men det går inte att peka ut en enskild orsak till att kvinnor i högre grad drabbas av belastningsskador och dessutom blir mycket sjukare än män. Ofta är det svårt att jämföra kvinnors och mäns arbete eftersom det är vanligt att de utför olika arbetsuppgifter trots att de har samma titel. Det är också vanligare att männen avancerar till andra arbetsuppgifter efter ett par år medan kvinnorna blir kvar. Dessutom blir den fysiska belastningen för kvinnor större vid kroppsarbete då de oftast har mindre muskelmassa än män. Att kvinnor i stor utsträckning dubbelarbetar genom att ta det största ansvaret för hem och barn kan vara en annan bidragande orsak. Kvinnor får helt enkelt inte samma chans till återhämtning på sin fritid som män. En del av lösningen på problemet ligger således i en omfördelning av ansvaret för det obetalda hemarbetet. Men att kvinnor drabbas av belastningsskador i större utsträckning än män är också ett arbetsorganisatoriskt problem som kan och ska åtgärdas i arbetslivet. Vi vill säkerställa en fortsatt forskning om kvinnors arbetsmiljö. Forskningen bör ske i samverkan med arbetsmarknadens parter och inriktas mot skadedrabbade branscher och yrkesgrupper. Målet ska vara att minska antalet

arbetsskador med långvarig sjukfrånvaro för kvinnor, att föreslå lösningar på arbetsmiljöproblem och att bidra till kunskapsutveckling inom området kvinnors arbetsmiljö.

Detta bör ges regeringen till känna, vilket innebär att motionerna 2009/10:A1 yrkande 2 (v), 2009/10:A2 yrkande 2 (s), 2009/10:A307 yrkande 35 (mp), 2009/10:A410 yrkande 16 (s) och 2009/10:A448 yrkande 2 (mp) tillstyrks.

Särskilda yttranden

1. Arbetslöshetsersättning för långvarigt sjukfrånvarande, punkt 1 (s)

Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s) anför:

Vår utgångspunkt är att alla människors förmåga till arbete ska tas till vara. Varje arbetad timme behövs. Därför behöver arbetslivets krav möta människors förutsättningar och förmågor samt vara utformat så att ett helt arbetsliv är möjligt. Det vinner både den enskilde, arbetsgivaren och samhället på. Människor som mår bra och känner trygghet presterar också bättre. Vi vill investera i en arbetslinje värd namnet.

Regeringen har i grunden förändrat och försämrat sjukförsäkringen. Det har skett i snabb takt och utan att regeringen lyssnat på de personer som drabbas, arbetsmarknadens parter eller ens de egna myndigheterna. Redan från början präglades förändringarna av slarv, dåligt underbyggda förslag och brist på konsekvensanalys. Detta har inneburit att sjukförsäkringen, men också a-kassan, nu är ett sådant lappverk att varken de försäkrade eller de som ska tillämpa reglerna längre har en rimlig chans att kunna överblicka, förstå och tolka reglerna. Rättssäkerheten är därmed hotad.

Vi har redan från början sagt nej till de dogmatiska tidsgränser riktade mot enskilda som regeringen, trots avsaknad av rehabilitering, kallar rehabiliteringskedjan. Vi säger nej till stupstocken i sjukpenningen och till det kaos regeringen har skapat i både sjukförsäkringen och arbetslöshetsförsäkringen.

Hade vi socialdemokrater haft regeringsmakten hade inget av detta hänt. Då hade de som är sjuka fortfarande haft rätt till sjukpenning, även om de varit sjuka en längre tid. Vi vill att de som är sjuka och inte kan arbeta ska ha rätt till sjukpenning, även om de har varit sjuka en längre period. Därför föreslår vi att stupstocken i sjukpenningen tas bort och att ersättningsnivån ska vara 80 % under hela sjukperioden. Vi vill också att nivån i arbetslöshetsförsäkringen höjs till 80 % av den tidigare lönen och att taket höjs så att de flesta får 80 % i a-kassa.

Vi socialdemokrater vill ge möjlighet för dem som utförsäkras från den tillfälliga sjuk- och aktivitetsersättningen att erbjudas ett lönebidrag. Utöver den ökning av lönebidragen som regeringen föreslår avsätter vi därför ytterligare medel som motsvarar 5 000 lönebidrag 2010, 7 500 lönebidrag 2011 och 10 000 lönebidrag 2012 riktade till den ideella sektorn och kulturverksamhet. Med denna förstärkning avsätter vi resurser så att hälften av dem som deltar i introduktionsprogrammet vid Arbetsförmedlingen kan få en lönebidragsanställning.

Utan individuellt anpassade insatser kommer det att vara svårt för tidigare sjukskrivna att gå tillbaka i arbete – även om de har arbetsförmåga. Dessa personer behöver få ett bra bemötande och få del av individuellt anpassad och arbetslivsinriktad rehabilitering. Därför vill vi avsätta en rehabiliteringsmiljard för att få sjukskrivna och före detta förtidspensionärer tillbaka i arbete 2010 till 2012. Två tredjedelar av dessa resurser avsätts till Försäkringskassan för rehabilitering av sjukskrivna. En tredjedel går till Arbetsförmedlingen för rehabilitering av dem som tidigare haft tidsbegränsad sjuk- och aktivitetsersättning.

För många av dem som kommer att ansöka om ersättning från arbetslöshetsförsäkringen blir det mycket svårt att få fram intyg från arbetsgivare som de var anställda hos för upp till tio år sedan. Det är inte ens säkert att arbetsgivaren i fråga finns kvar, och i andra fall kan det saknas dokumentation. Mot den bakgrunden anser vi att det krävs ett förtydligande från regeringens sida om hur a-kassorna ska hantera problematiken med arbetsgivarintygen.

De ändringar som nu föreslås i arbetslöshetsförsäkringen handlar i huvudsak om försök att lappa ihop ett från början felaktigt beslut. Under de omständigheter som nu råder vore det orimligt för oss att säga nej till förslaget och den lilla förbättring av livssituationen som förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen kan innebära för vissa av dem som nästa år når stupstocken i sjukförsäkringen.

2. Arbetslöshetsersättning för långvarigt sjukfrånvarande, punkt 1 (mp)

Ulf Holm (mp) anför:

Vi i Miljöpartiet har tillsammans med Socialdemokraterna och Vänsterpartiet i motion 2009/10:Sf8, med anledning av prop. 2009/10:45, klargjort vår kritiska grundinställning till de förändringar som från årsskiftet genomförs när det gäller den stora grupp människor som vid årsskiftet kommer att utförsäkras från Försäkringskassan till följd av införda regeländringar i sjukförsäkringen och slussas över till Arbetsförmedlingen och arbetslöshetsförsäkringen. Vi följde upp denna följdmotion med en gemensam reservation som innebar ett avslag på hela propositionen.

De ändringar som nu föreslås i arbetslöshetsförsäkringen handlar i huvudsak om försök att lappa ihop ett från början felaktigt beslut. Under de omständigheter som nu råder vore det orimligt för oss att säga nej till förslaget och den lilla förbättring av livssituationen som förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen kan innebära för vissa av dem som nästa år når stupstocken i sjukförsäkringen.

3. Återgång till gamla regler i arbetslöshetsförsäkringen, punkt 9 (v)

Josefin Brink (v) anför:

Vänsterpartiet anser att arbetslöshetsförsäkringen ska vara neutral i förhållande till ålder och familjesituation, vilket jag beskriver i reservation 10 under punkt 8. Jag avstår därför från att reservera mig under punkt 9.

4. Arbetslöshetsersättning till deltidsarbetslösa, punkt 12 (v)

Josefin Brink (v) anför:

Vänsterpartiet anser att rätten till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa ska återställas till de regler som gällde fram t.o.m. den 6 april 2008, vilket jag beskriver i reservation 10 under punkt 8. Jag avstår därför från att reservera mig under punkt 12.

5. Arbetsförmedlingen och kompletterande aktörer, punkt 16 (v)

Josefin Brink (v) anför:

Vi i Vänsterpartiet anser att Arbetsförmedlingens resurser ska användas där de gör störst nytta för de arbetssökande. De stora upphandlingar av privata s.k. jobbcoacher som regeringen låtit Arbetsförmedlingen göra är inte försvarbara.

Dels ifrågasätter vi starkt värdet av jobbcoachning som huvudsaklig insats för arbetslösa i ett läge då den bristande efterfrågan på arbetskraft är det allt överskuggande problemet på arbetsmarknaden, dels är det uppenbart att upphandlingarna av privata jobbcoacher i flera fall inte motsvarat de krav på seriositet och kvalitet som medborgarna måste kunna ställa på viktig samhällsservice.

Arbetsförmedlingens verksamhet påverkar i högsta grad både arbetsmarknaden och den enskildes livsvillkor. Att lägga ut ansvaret för arbetsmarknadspolitiska program på i många fall helt oprövade företag – dessutom till mycket förmånliga ekonomiska villkor för företagen – är att äventyra rättssäkerheten för de arbetssökande och innebär ett slöseri med skattebetalarnas pengar.

Vi i Vänsterpartiet anser att de resurser som lagts på dessa coacher skulle göra betydligt större nytta om de i stället använts för att anställa fler arbetsförmedlare och förbättra kvaliteten hos Arbetsförmedlingen.

6. Övriga arbetsmarknadspolitiska stöd och insatser, punkt 23 (v)

Josefin Brink (v) anför:

Vänsterpartiet anser att de arbetsmarknadspolitiska programmen ska utformas utifrån en avvägning mellan individens och arbetsmarknadens behov. Tyngdpunkten i insatserna ska generellt ligga på yrkesinriktade arbetsmark-

nadsutbildningar, praktikplatser med tydlig handledning och anställningsstöd av olika slag riktade till individer med särskilda behov. De konjunkturberoende programmen måste också kunna anpassas efter aktuella behov.

Effekterna av den kris som drabbat industrin, i synnerhet fordonssektorn, har på många håll i Europa lindrats genom att permitteringslöner betalats ut till de anställda som inte behövs i produktionen. Vänsterpartiet anser att Sverige bör erbjuda samma möjlighet för de anställda i svensk industri. Det är en uppfattning vi delar med både fack och arbetsgivare i industrin. Genom ett tillfälligt gemensamt åtagande mellan stat och arbetsgivare hade ett stort antal av de industriarbetare som nu varsplats och sagts upp i stället kunnat erbjudas utbildning på arbetstid mot statlig ersättning motsvarande arbetslöshetsersättningen. När de krisavtal som i stället tecknades i industrin i avsikt att ge statligt stöd nu löper ut, återaktualiseras behovet av en sådan satsning.

En annan aktuell utmaning på arbetsmarknaden är den förestående generationsväxlingen. Ett stort antal äldre kommer inom kort att lämna arbetslivet. Samtidigt är ungdomsarbetslösheten rekordhög, och risken är stor att många slås ut för lång tid. Vänsterpartiet anser att staten och parterna måste ta gemensamt ansvar för att underlätta generationsväxlingen, genom insatser som slussar in unga i de delar av arbetsmarknaden där stora pensionsavgångar väntas. Behoven ser olika ut i olika branscher, varför bransch-anpassade trepartsuppbyggnader är den bästa lösningen. Inom äldreomsorgen ser vi ett stort behov av utbildning av den befintliga personalen, samtidigt som många unga som gått omvårdnadsprogrammet på gymnasiet eller komvux slussas ut i arbetslöshet. Vi föreslår därför ett generationsväxlingsprogram i kombination med ett utbildningslyft för äldreomsorgen, där unga erbjuds utbildningsvikariat under den tid som de anställda går en grundutbildning eller fortbildning.

7. Äldres arbetsmarknad, punkt 27 (s)

Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s) anför:

Sverige behöver en ny syn på äldres arbete och pensionering. För många seniorer kan det ha stor betydelse att arbeta tillfälligt under tider som man själv väljer. Attraktiva arbetsgivare kan då locka till sig seniormedarbetare/välfärdsproffs för enskilda projekt eller under perioder med hög arbetsbelastning. Samtidigt har inte alla i dag möjlighet att arbeta fram till pensionsåldern eftersom de slits ut eller tvingas till arbetslöshet i förtid. Vi behöver därför ett system där erfarna anställda utbildas till mentorer för yngre och nyanställda. Vi behöver tuffare tag mot diskrimineringen av äldre på arbetsmarknaden.

I många sammanhang talas det om att vi måste arbeta längre upp i åren för att kunna finansiera den generella välfärden. Den nuvarande borgerliga regeringen uppmanar också pensionärer att, som enda möjlighet för att få

ta del av de sänkta skatterna, fortsätta arbeta efter uppnådd pensionsålder. Men om man i dag, efter fyllda 65 år, känner att man skulle orka arbeta lite längre och vänder sig till en arbetsförmedling för att be om hjälp med att hitta ett arbete så blir det kalla handen. Det är naturligtvis rimligt att om samhället propagerar för att vi ska arbeta längre upp i åren så borde man samtidigt ställa upp med den hjälp som den enskilde behöver. Det är ur samhällets perspektiv av stort intresse att i arbetslivet kunna ta till vara den kompetens och erfarenhet som äldre besitter. Arbetsgivare bör också kunna anpassa arbetet och arbetsmiljön till den äldre arbetskraftens förutsättningar både upp till pensionsåldern och även därefter för dem som så önskar. Speciellt viktigt blir det att ta till vara äldres vilja att arbeta när, enligt alla bedömare, utbudet av arbetskraft kommer att krympa i framtiden, på grund av stora pensionsavgångar.

8. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 39 (s)

Berit Högman (s), Sylvia Lindgren (s), Lars Lilja (s), Maria Stenberg (s), Luciano Astudillo (s) och Ann-Christin Ahlberg (s) anför:

I Socialdemokraternas budgetmotion "Jobben först" beskriver vi vårt alternativ till regeringens budgetproposition. Våra förslag har tagits fram för att tackla de utmaningar Sverige står inför: välfärdens bristande kvalitet, de växande klyftorna, underskotten i de offentliga finanserna, klimatkrisen och, i synnerhet, den stigande arbetslösheten. Vi socialdemokrater lägger förslag för att ta Sverige ur den ekonomiska krisen, men också för att rusta Sverige så att landet blir långsiktigt starkare. Det 21:a århundradets utmaningar måste mötas med investeringar i framtidens jobb. Våra förslag står i skarp kontrast till den borgerliga regeringens politik, vilken syftar till att göra Sverige till ett europeiskt genomsnittsland, med samma höga arbetslöshet, samma brister i välfärden, samma underskott i de offentliga finanserna och samma ekonomiska klyftor.

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna har den 18 november 2009 fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2010 än vad som skulle bli fallet med våra förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2010 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 88 358 365 000 kr under riksdagens fortsatta behandling. Socialdemokraternas förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att delta i beslutet. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet

paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha utökats med 7 065 000 000 kr på det sätt som framgår av Socialdemokraternas motion 2009/10:A410 och nedanstående tabell.

Anslag	Regeringens förslag (tusental kronor)	Anslagsförändring (tusental kronor)
1:2 Bidrag till arbetslöshets- ersättning och aktivitetsstöd	53 705 710	+5 200 000
<i>Höjd ersättning till 80 % samt höjt tak till ca 950 kr per dag</i>		+6 400 000
<i>100 dagars ersättning vid deltidsarbetslöshet</i>		+800 000
<i>Lägre kostnader för aktivi- tetsstöd och a-kassa</i>		-2 000 000*
1:3 Kostnader för arbetsmark- nadspolitiska program och insatser	8 025 400	+1 090 000
<i>Yrkesinriktad arbetsmark- nadsutbildning, 10 000 plat- ser</i>		+1 500 000
<i>Jobbutbildningar för unga, 2 500 platser</i>		+375 000
<i>Rehabilitering av sjukskrivna inom Arbetsförmedlingen</i>		+100 000
<i>Handledning av praktikanter (merkostnadsersättning)</i>		+100 000
<i>Upphandlade jobb</i>		+50 000
<i>Bättre stöd till unga med funktionsnedsättning</i>		+25 000
<i>Nej till utökad upphandling av coacher</i>		-1 360 000*
<i>Lärlingsplatser</i>		+300 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	15 215 406	+675 000
<i>Lönebidrag 5 000 platser 2010</i>		
2:1 Arbetsmiljöverket	574 612	+100 000
Summa	88 358 365	+7 065 000

* Justerade uppgifter i jämförelse med tabell i motion A410 yrkande 19, i enlighet med budgetmotion Fi260.

Vi socialdemokrater anser att en starkare arbetslinje handlar om att varje människas förmåga och vilja till arbete tas till vara, även om det innebär att alla inte bidrar på samma sätt. Vår arbetslinje har fyra byggstenar: 1) en offensiv politik för att skapa fler jobb, 2) en tydlig målsättning att åstad-

komma ett uthålligt arbetsliv som förhindrar utslagning och som gör att människor kan arbeta ett helt yrkesliv, 3) en aktiv arbetsmarknadspolitik som skapar möjligheter – men som också ställer krav på att den som drabbats av arbetslöshet försöker hitta ett nytt jobb – och, till sist 4) en väl fungerande inkomstrygghet mellan två jobb. I regeringens politik går kvantitet före kvalitet och passivitet före aktivitet.

Den redan mycket höga ungdomsarbetslösheten kan komma att stiga dramatiskt om inget görs, och de som står längst från arbetsmarknaden kommer att drabbas hårt. Unga arbetslösa får vänta tre månader på att komma i fråga för en insats och därefter ofta ytterligare en tid på att kanske få en aktiv insats. Vi vill avskaffa 90-dagarsregeln så att alla som behöver omedelbart stöd ska få det. Vi lägger tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet fram ett brett jobbprogram för unga som innehåller olika former av jobbskapande insatser, utbildning och praktik.

Vi socialdemokrater menar att det mest effektiva sättet att öka tryggheten för löntagarna är att påbörja återuppbyggnaden av arbetslöshetsförsäkringen. Vi vill bland annat prioritera en sänkning av avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen genom att införa en skattereduktion för avgiften som motsvarar upp till 75 % av avgiften. Utöver att kraftigt sänka avgiften vill vi också att de allra flesta ska få ut 80 % av sin tidigare inkomst vid arbetslöshet. Denna reform ska genomföras så snart det statsfinansiella läget så tillåter. Vi vill börja med att höja ersättningsnivån i a-kassan till 80 % samt höja taket till 950 kr per dag 2010, 970 kr per dag 2011 och 990 kr per dag 2012. Efter 100 dagars arbetslöshet trappas taket ned med 150 kronor. Vi vill också förbättra arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa så att antalet ersättningsdagar höjs från 75 till 100 dagar.

Regeringen har lagt om arbetsmarknadspolitiken från aktiva till passiva åtgärder. Den största skillnaden är att de arbetssökandes möjligheter att få arbetsmarknadsutbildning och praktik har minskat kraftigt. Vi vill öka antalet platser i den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen med 12 500 platser 2010, varav 2 500 platser ska gå till ungdomar. Vi vill också ge fler arbetslösa möjlighet att utbilda sig på komvux. Förutom att öka antalet platser med 25 000 i komvux och yrkesvux 2010, föreslår vi ett utbildningsbidrag för komvuxstudier för arbetslösa. I tider när ekonomin stramas åt i företag och hos offentliga arbetsgivare är det ännu svårare att hitta praktikplatser med kvalitet. Vi vill ge extra stöd till arbetsgivare för eventuella merkostnader i samband med handledning av arbetslösa. Vi anslår därför 100 miljoner kronor till Arbetsförmedlingen för detta ändamål.

Vi socialdemokrater är positiva till privata alternativ i arbetsförmedlingsverksamheten eftersom det kan bidra till ett bredare utbud av tjänster. Vi motsätter oss däremot starkt att låta privata aktörer ta över all arbetsförmedling. Den alltför snabba upphandlingen av stora volymer coachningsplatser som regeringen har beslutat om har inte gagnat de arbetslösa. Det är abso-

lut nödvändigt att bygga upp en uppföljnings- och utvärderingsfunktion för att säkerställa kvaliteten i tjänsterna och att de statliga medlen används så effektivt som möjligt.

Från och med den 1 januari 2010 ska Arbetsförmedlingen ta över ansvaret för att återföra alla de personer som utförsäkras från sjukförsäkringssystemet in på arbetsmarknaden. Regeringens hantering av sjukförsäkringen är ett hafsverk som drabbar enskilda människor hårt. Vi menar att stupstocken i sjukförsäkringen inte är värdig ett land som vårt och säger nej till detta. För att stärka tryggheten och hjälpa sjukskrivna tillbaka i arbete föreslår vi i stället ett program i tre punkter. Vi vill avsätta en rehabiliteringsmiljard för att få sjukskrivna och före detta förtidspensionärer tillbaka i arbete 2010 till 2012. En tredjedel går till Arbetsförmedlingen för rehabilitering av dem som tidigare haft tidsbegränsad sjuk- och aktivitetsersättning. Utöver den ökning av lönebidragen som regeringen föreslår avsätter vi ytterligare medel som motsvarar 5 000 lönebidrag år 2010, 7 500 år 2011 och 10 000 år 2012 riktade till den ideella sektorn och kulturverksamhet.

Vi vill ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att upphandla arbeten med syftet att de långtidsarbetslösa ska kunna prova sin arbetsförmåga och få meriter att gå vidare. För ändamålet avsätts 50 miljoner kronor under 2010 och 2011. Beloppet beräknas kunna ge 2 000 platser under tre månader. För att Arbetsförmedlingen ska kunna erbjuda ett bättre stöd till unga funktionshindrade behövs extra resurser. Vi tillför därför ytterligare 25 miljoner kronor/år 2010–2012.

En god arbetsmiljö gör det möjligt för fler att jobba längre, vilket bidrar till en starkare gemensam välfärd. Vi socialdemokrater vill öka anslaget till Arbetsmiljöverket med 100 miljoner kronor 2010. De ökade resurserna ska användas till förebyggande arbete genom fler arbetsmiljöinspektioner och utbildning av skyddsombud. 20 miljoner kronor öronmärks för att utveckla metoder och identifiera risksituationer när det gäller stress i arbetslivet.

Staten bör på ett övergripande sätt ange arbetslivsforskningens inriktning t.ex. genom samverkan eller genom att tillskjuta resurser till universitet och myndigheter med ansvar för forskning. Vi vill säkerställa en fortsatt forskning om arbetslivet genom ett tvåårigt forsknings- och utvecklingsprogram om kvinnors arbetsmiljö. Målet ska vara att minska antalet arbetsskador med långvarig sjukfrånvaro för kvinnor, och uppdraget ska vara att föreslå lösningar på arbetsmiljöproblem och bidra till kunskapsutveckling inom området kvinnors arbetsmiljö.

9. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 39 (v)

Josefin Brink (v) anför:

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna har den 18 november 2009 fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2010 än vad som skulle bli fallet med våra förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2010 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 88 358 365 000 kr under riksdagens fortsatta behandling. Vänsterpartiets förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att reservera oss. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat.

Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha utökats med 10 074 000 000 kr på det sätt som framgår av Vänsterpartiets motion 2009/10:A419 och nedanstående tabell.

Anslag	Regeringens förslag (tusental kronor)	Anslagsförändring (tusental kronor)
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	53 705 710	+7 300 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 025 400	+2 695 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	15 215 406	+303 000
1:11 Bidrag till lönegaranti-ersättning	3 420 000	-500 000
2:1 Arbetsmiljöverket	574 612	+196 000
Arbetsmiljöforskning	0	+80 000
Summa för utgiftsområdet	88 358 365	+10 074 000

Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitik syftar till att underlätta målet om arbete åt alla och skapa ett arbetsliv som präglas av goda arbetsvillkor, bra arbetsmiljöer och ökat inflytande och utvecklingsmöjligheter för löntagarna. En arbetslöshetsförsäkring som ger trygghet och håller lönenivåerna uppe, en arbetsförmedling som har ett brett utbud av effektiva insatser för att rusta arbetssökande för ett föränderligt arbetsliv och ett ambitiöst arbetsmiljöarbete är viktiga beståndsdelar i denna politik.

Vänsterpartiet menar att de extra anslag som tilldelas Arbetsförmedlingen för regeringens experiment med sjukförsäkringen i stället borde gå till att stödja arbetslösa och att de sjuka ska få behålla sin sjukpenning

eller tidsbegränsade sjukersättning så länge deras arbetsförmåga är nedsatt på grund av sjukdom. Vi avvisar också inriktningen mot allt fler privata aktörer på Arbetsförmedlingen. De resurser som används för detta ändamål bör gå till den reguljära verksamheten.

Vi anser att ett riktmärke för arbetslöshetsförsäkringen bör vara att 80 % av medlemmarna ska kunna få ut 80 % av sin lön i ersättning. I ett första steg höjer vi därför den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet till 970 kr de första 100 dagarna och därefter till 870 kr fr.o.m. 2010. Vi höjer dessutom ersättningsnivån under hela arbetslöshetsperioden till 80 %. Bruttokostnaden för dessa förbättringar är 10,7 miljarder kronor 2010. Vi höjer också grundbeloppet till 420 kr per dag, och den lägsta nivån i aktivitetsstödet höjs till 320 kr per dag. För detta ändamål avsätter vi 2,8 miljarder kronor 2010. Till följd av att vi avvisar den borte tidsgränsen i sjukförsäkringen så avsätter vi mer pengar än regeringen till anslaget för sjukpenning. Däremot minskar vi kostnaderna för aktivitetsstöd med 800 miljoner kronor 2010. Nettoeffekten av våra förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen blir därutöver väsentligt mindre, eftersom vi gör stora satsningar på direkta investeringar i jobb och utbildning, som minskar behovet av ersättning från arbetslöshetsförsäkringen med 6,0 miljarder kronor. Avgifterna till a-kassan bör sänkas, och dessutom vill vi återinföra rätten till skatteavdrag för avgift till a-kassa och fackförening.

Regeringen satsar ensidigt på billiga och passiva arbetsmarknadspolitiska åtgärder, huvudsakligen inom ramen för de s.k. garantierna för långtidsarbetslösa. Utöver det gemensamma ungdomsprogrammet nedan avsätter vi i Vänsterpartiet medel för 12 000 ytterligare platser i arbetsmarknadsutbildning. Vi vill återinföra plusjobben och gröna jobb för långtidsarbetslösa samt förstärka anställningsstöden till nyanlända och före detta långtidssjukskrivna. Inom äldreomsorgen bör medel avsättas för utbildningsvikariat med inriktning på att unga arbetslösa med relevant utbildning ska vikariera för personal inom äldreomsorgen som genomgår vidareutbildning.

Arbetslösheten bland unga ökar rekordsnabbt, och regeringen står passiv. Tillsammans med våra samarbetspartier Socialdemokraterna och Miljöpartiet har vi i Vänsterpartiet därför tagit fram ett stort ungdomspaket för att minska ungdomsarbetslösheten. Där ingår bl.a. en snabb kartläggning av alla unga som skriver in sig vid Arbetsförmedlingen, större satsningar på högskole- och KY-utbildningar, möjlighet för långtidsarbetslösa att komplettera sin grundskole- eller gymnasiekompetens och en snabbare övergång från studier till arbete. Vi vill också göra satsningar för unga på arbetsmarknadsutbildning, lärlingsplatser och stöd till funktionshindrade. Dessutom vill vi att en arbetsgivare som anställer en arbetslös ungdom ska kunna göra ett s.k. förstajobbetavdrag.

I Vänsterpartiets budgetmotion för 2010–2012 tillförs mer resurser till Samhall AB i form av ökad merkostnadsersättning för att kunna erbjuda fler sysselsättning och sysselsättning med stor geografisk spridning under bättre arbetsvillkor.

Merkostnadsersättningen bör öka med ytterligare 181 miljoner kronor per år i nivåhöjning 2010–2012 så att den täcker ytterligare en miljon arbetstimmar, vilket motsvarar ca 700 arbetstillfällen. Lönebidrag är också en bra form av understöd för att underlätta ett inträde och få ett fotfäste på arbetsmarknaden. Lönebidrag bör beviljas även för redan anställda. Vänsterpartiet avsätter 480 miljoner kronor ytterligare år 2010 för att tillföra 1 200 platser och för att höja lönebidragstaket med 1 000 kr. Samma takhöjning sker för skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare (OSA); antalet platser ökar med 340 per år till en kostnad av 130 miljoner kronor 2010.

Regeringen har beslutat att statens förmånsrätt för återkrav på utbetalda lönegarantier i samband med konkurser och företagsrekonstruktioner ska slopas. Vänsterpartiet anser att staten åter ska ges den möjligheten, vilket innebär en minskning av utgifterna på anslaget 1:11 med 500 miljoner kronor per år.

Vänsterpartiet vill prioritera arbetsmiljöarbetet på lång sikt och anslår 122 miljoner kronor mer än regeringen till Arbetsmiljöverket för 2010. Vi avsätter också 70 miljoner kronor att användas för arbetsmiljöutbildning för fackliga förtroendevalda 2010. Den har i dag blivit alltmer eftersatt. Anslaget till de regionala skyddsombudens verksamhet ökas med 12 miljoner kronor per år 2010–2012. De fackliga organisationerna betalar i dag för denna verksamhet. I princip ska skyddsombudens verksamhet betalas av arbetsgivarna, för den regionala verksamheten indirekt via statsanslag.

Vänsterpartiet anser att arbetslivs- och arbetsmiljöforskningen är av oerhörd vikt för att säkerställa en bra arbetsmiljö även i framtiden. För 2010 avsätter vi 60 miljoner kronor i fria forskningsmedel för arbetslivsforskning att fördelas av Fas och 20 miljoner kronor till Arbetsmiljöverket för främst tillämpad forskning.

10. Anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, punkt 39 (mp)

Ulf Holm (mp) anför:

I Miljöpartiets budgetmotion konstaterar vi att världen och Sverige befinner sig i en djup konjunktursvacka och en global klimat- och miljökris. Nu väntar en lång och besvärlig väg tillbaka. Arbetslösheten måste bekämpas och underskotten i de offentliga finanserna på sikt minskas. Samtidigt står Sverige liksom resten av världen inför enorma klimat- och miljöutmaningar. Vägen tillbaka till en positiv ekonomisk utveckling måste följa en annorlunda bana med lägre utsläpp och mindre utarmning av våra gemensamma resurser. För att möta de stora utmaningar som Sverige och hela världen står inför föreslår Miljöpartiet till skillnad från regeringen omfattande investeringar i jobb, utbildning, välfärd, klimat och miljö. Samtidigt

avvisar vi med kraft ofinansierade skattesänkningar som långsiktigt undergräver de offentliga finanserna. Ordning och reda i den offentliga ekonomin är en förutsättning för en aktiv krispolitik i en konjunkturnedgång som den vi just nu befinner oss i.

Majoriteten i riksdagen bestående av Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna har den 18 november 2009 fastställt andra ekonomiska ramar för de olika utgiftsområdena i den statliga budgeten och gör en annan beräkning av statens inkomster avseende 2010 än vad som skulle bli fallet med våra förslag. Det innebär att riksdagen för detta år nu har fastställt såväl utgiftstak som ramar för de 27 utgiftsområdena och fattat beslut om de skatte- och avgiftsförändringar som ska träda i kraft nästa år. För budgetåret 2010 gäller därmed att de samlade utgifterna för utgiftsområde 14 inte får överstiga 88 358 365 000 kr under riksdagens fortsatta behandling. Miljöpartiets förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således inte formellt tas upp till behandling utan förändringar.

Eftersom riksdagsmajoriteten i första steget av budgetprocessen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den vi önskat, avstår vi från att reservera oss. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. Vi vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 14 borde ha utökats med 1 754 000 000 kr på det sätt som framgår av Miljöpartiets motion 2009/10:A392 och av nedanstående tabell.

Anslag	Regeringens förslag (tusental kronor)	Anslagsförändring (tusental kronor)
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	53 705 710	-316 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 025 400	+1 470 000
2:1 Arbetsmiljöverket	574 612	+50 000
Arbetslivsinstitutet	0	+50 000
Livsinriktad rehabilitering	0	+500 000
Summa för utgiftsområdet	88 358 365	+1 754 000

När regeringen för cirka tre år sedan förändrade reglerna för arbetslöshetsförsäkringen möttes förslagen med all rätt av starka och omfattande protester. Åtgärderna var orättvisa och i en del fall obegripliga, särskilt som regelförändringarna i en del fall helt uppenbart motverkar det som regeringen säger sig grunda sin politik på, arbetslinjen.

Regeringen har genomfört kraftiga försämringar för deltidsarbetslösas möjlighet att ta del av arbetslöshetsförsäkringen. Samtidigt avvisar regeringen kravet om att heltidsanställning ska vara norm på den svenska arbetsmarknaden. Med det klargörs regeringens inställning att det är löntagarna som ska betala arbetsgivares ovilja att anställa på heltid. När antalet ersättningsdagar sänks från 300 till 75 vid deltidsarbetslöshet slår det särskilt hårt mot kvinnor, då deltidsarbetet är mer utbrett bland kvinnor än

män. Med det blir deltidsarbetet en ännu värre kvinnofälla än det varit tidigare, då regeringens politik kommer att leda till ytterligare lägre inkomster som i sin tur leder till lägre ersättningar i socialförsäkringssystemet och i fråga om pensionsutbetalningar för kvinnor. Vi kan med det konstatera att regeringen fortsätter på den inslagna vägen, en icke jämställd arbetsmarknadspolitik.

Regeringen har genomfört att ersättningen från arbetslöshetsförsäkringen trappas ned från 80 till 70 % av den tidigare dagsförtjänsten redan efter 200 ersättningsdagar. Vi menar att nedtrappningen är alltför snabb. Miljöpartiet föreslår att arbetslöshet med a-kassa ska berättiga till en ersättning motsvarande 80 % av den tidigare dagsförtjänsten i 300 ersättningsdagar (för personer med barn 450 dagar). Till detta anslår vi 500 miljoner kronor årligen.

I Miljöpartiets förslag om arbetslivstrygghet slår vi samman den nuvarande arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen. Mot den bakgrunden och med hänvisning till det faktum att endast ca 25 % av försäkringskollektivet i arbetslöshetsförsäkringen når upp till 80 % i ersättning vid arbetslöshet föreslår vi att takbeloppet för ersättningen höjs till 780 kr per ersättningsdag. Det ska ses som ett första steg mot målet att 80 % av de arbetslösa med a-kassa ska ha en ersättning som motsvarar 80 % av lönen. För detta anslås 3,7 miljarder kronor 2012. Miljöpartiet föreslår att studerandevillkoret i arbetslöshetsförsäkringen återinförs fr.o.m. 2011. Av denna anledning ökar vi anslaget med 1 miljard kronor årligen 2011 och 2012. Miljöpartiet föreslår också att systemet med arbetslöshetsavgifter avskaffas och ersätts med ett system som solidariskt utjämnar avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen.

Eftersom Miljöpartiet anser att 80-procentsnivån i sjukförsäkringen ska gälla under hela ersättningsperioden och att den s.k. borte gränsen för ersättning ska avskaffas kommer färre personer att bli utförsäkrade från Försäkringskassan. Det får till följd att färre behöver aktivitetsstöd inom arbetsmarknadspolitiken. Det innebär att kostnaderna minskas med 816 miljoner kronor 2010, 1 203 miljoner kronor 2011 och 1 201 miljoner kronor 2012, vilket redovisas i specifikationen av anslaget 1:2. Samtidigt menar vi att det krävs mer rehabiliteringsinsatser till alla dem som överförs från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingens ansvarsområde, och vi föreslår att 500 miljoner kronor per år tillförs 2010 och 2011 till rehabiliteringsinsatser.

Miljöpartiet anser att långtidsarbetslösa måste prioriteras när det gäller arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Svenska för invandrare (sfi) måste ses över eftersom kvaliteten på utbildningen skiljer sig mycket åt mellan olika kommuner.

Arbetslösheten bland unga ökar rekordsnabbt, men regeringen står passiv. Tillsammans med våra samarbetspartier Socialdemokraterna och Vänsterpartiet har vi därför tagit fram ett stort ungdomspaket för att minska ungdomsarbetslösheten. Där ingår bl.a. en snabb kartläggning av alla unga

som skriver in sig vid Arbetsförmedlingen, större satsningar på högskole- och KY-utbildningar, möjlighet för långtidsarbetslösa att komplettera sin grundskole- eller gymnasiekompetens och en snabbare övergång från studier till arbete. På utgiftsområde 14 vill vi göra satsningar för unga på arbetsmarknadsutbildning, lärlingsplatser och stöd till funktionshindrade. Dessutom vill vi att en arbetsgivare som anställer en arbetslös ungdom ska kunna göra ett s.k. förstajobbetavdrag.

Miljöpartiet föreslår att även arbetslösa ungdomar som inte kommit in i jobbgarantin för ungdomar ska ges möjlighet till stöd för start av näringsverksamhet och anslår 100 miljoner kronor utöver regeringens förslag 2012.

Om arbetslösa personer kan få möjlighet att komma in på riktiga vikariat stärks deras möjligheter på arbetsmarknaden, och chansen är större att de vid nästa högkonjunktur kan ta plats på den reguljära arbetsmarknaden. Miljöpartiet föreslår mot denna bakgrund två nya program, företagsvikariat och utbildningsvikariat, där människor ges chansen att vara tjänstlediga och pröva något nytt om en arbetslös kan gå in och vikariera för den lediga. Miljöpartiet föreslår att det skapas sammanlagt 10 000 platser i programmen företagsvikariat och utbildningsvikariat som finansieras med 770 miljoner kronor per år 2010 och 2011 under anslaget för kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

Intresset för det nu avskaffade friåret överträffade alla förväntningar. Det visar att det var en bra och efterlängtd reform. Många tog chansen att pröva något nytt under ett år. Miljöpartiet föreslår att friåret återinrättas 2012 med 5 000 platser och anslår 500 miljoner kronor under anslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.

Regeringen har sedan den tillträdde minskat anslagen till Arbetsmiljöverket. Det har bl.a. inneburit att många tjänster avvecklats på myndigheten och att inspektionsarbetet dragits ned. Vi menar att det krävs en anslagshöjning som innebär att verksamheten kan lyftas upp till den nivå som gällde före regeringsskiftet. Miljöpartiet föreslår att anslaget till Arbetsmiljöverket ökas med 50 miljoner kronor årligen 2010–2012.

Miljöpartiet kan nu konstatera att regeringens antydningar om att Arbetslivsinstitutets verksamheter skulle fortsättas genom en annan myndighet inte besannats. Det är enligt vår mening oacceptabelt, då Arbetslivsinstitutet bedrivit viktig forskning på områden inom en alltmer komplex och förändringsbenägen arbetsmarknad. Det gäller inte minst inom jämställdhets- och arbetstidsområdet. Mot bakgrund av det ovanstående vill vi verka för att det ekonomiska stödet till arbetslivsforskningen återförs till den nivå som gällde innan ALI avvecklades, och Miljöpartiet anslår 50 miljoner kronor årligen 2010–2012.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2009/10:1

Proposition 2009/10:1 Budgetpropositionen för 2010 utgiftsområde 14:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 525 000 000 kronor under 2011–2013 (avsnitt 3.7.3).
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 9 500 000 000 kronor under 2011–2013 (avsnitt 3.7.4).
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007–2013 ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 950 000 000 kronor under 2011–2015 (avsnitt 3.7.6).
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 800 000 kronor under 2011–2013 (avsnitt 3.7.7).
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 2:1 Arbetsmiljöverket ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 18 400 000 kronor under 2011 (avsnitt 4.9.1).
6. Riksdagen anvisar för budgetåret 2010 anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning i propositionen.

Proposition 2009/10:49

Proposition 2009/10:49 Förändringar i arbetslöshetsförsäkringen – stöd till personer som varit långvarigt sjukfrånvarande och familjehemsföräldrar:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.1.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.2.

Följdmotioner med anledning av proposition 2009/10:49

2009/10:A6 av Josefin Brink m.fl. (v):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, 3 a, 7 a, 12, 15, 17 a och 33 a §§ i lagförslag 2.1.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, lagförslag 2.2.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening, om yrkande 1 och/eller 2 avslås, vad som anförs i motionen om lagförslag 2.1 och 2.2.

2009/10:A7 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör tydliggöra vad som gäller kring problematiken med arbetsgivarintyg.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om livsinriktad rehabilitering.

Redogörelse 2008/09:RRS16

Redogörelse 2008/09:RRS16 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående stöd till start av näringsverksamhet.

Följdmotion med anledning av redogörelse 2008/09: RRS16

2008/09:A9 av Berit Högman m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att prioritera stöd till start av näringsverksamhet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till handläggare och en förbättrad uppföljning av insatsen.

Redogörelse 2008/09:RRS18

Redogörelse 2008/09:RRS18 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående Utanförskap och sysselsättningspolitik.

Följdmotion med anledning av redogörelse 2008/09: RRS18

2008/09:A10 av Berit Högman m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Riksrevisionens rekommendationer.

Redogörelse 2008/09:RRS21

Redogörelse 2008/09:RRS21 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående stödet skyddat arbete hos Samhall.

Följdmotion med anledning av redogörelse 2008/09: RRS21

2008/09:A11 av Berit Högman m.fl. (s, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Riksrevisionens styrelses rekommendationer till regeringen, Samhall och Arbetsförmedlingen.

Redogörelse 2009/10:RRS9

Redogörelse 2009/10:RRS9 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående omställningskraven i arbetslöshetsförsäkringen.

Motioner väckta med anledning av skrivelse 2008/09:198

2009/10:A1 av Josefin Brink m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om återinrättande av arbetslivsforskning i institutionaliserad form.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppdrag till Arbetsmiljöverket och Vinnova vad gäller arbetsmiljö och arbetsredskap.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppdrag till Arbetsförmedlingen vad gäller könsfördelning av arbetsmarknadsutbildning.

2009/10:A2 av Berit Högman m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en särskild satsning på ett tvåårigt forsknings- och utvecklingsprogram om kvinnors arbetsmiljö.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett särskilt uppdrag till Arbetsförmedlingen om bemötande och en könsneutral fördelning av insatserna.

Motion väckt med anledning av proposition 2009/10:7

2009/10:A5 av Berit Högman m.fl. (s, mp, v):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om grundprinciperna för en bra arbetslöshetsförsäkring.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2008

2008/09:So500 av Björn von Sydow m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en arbetsmarknad som tillvaratar erfarenhet och kompetens.

2008/09:A328 av Mikael Oscarsson och Stefan Attefall (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en gemensam ingång (myndighet) för alla personer som är beroende av ersättningar, oavsett inkomstersättning.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2009

2009/10:K321 av Pia Nilsson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kommunal verksamhet för arbetslösa och personer med funktionshinder i begränsad skala bör stödjas.

2009/10:K387 av Christin Hagberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förtroendeuppdrag.

2009/10:Sf372 av Gunvor G Ericson m.fl. (mp):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om livsinriktad rehabilitering.

2009/10:Sf394 av Veronica Palm m.fl. (s):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den arbetslivsinriktade rehabiliteringen.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en alternativ arbetsmarknad.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmiljöns betydelse för friska arbetsplatser och låga ohälsotal.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmarknadens parter engagemang för att stödja sjukskrivna så att de snabbt kommer tillbaka till arbete.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förbättrad a-kassa för den som är både arbetslös och sjuk.

2009/10:So357 av Jasenko Omanovic och Hans Stenberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till tolk i arbetslivet.

2009/10:So436 av Maria Lundqvist-Brömster m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att lönebidraget reformeras genom att ge större utrymme för individuella bedömningar.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att inrätta ett kostnadsfritt informationsstöd kring funktionsnedsättning för arbetsgivare på våra arbetsförmedlingar.

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att regeringen tar initiativet till en dialog mellan handikapporganisationerna, fackförbunden, arbetsgivarna, offentlig sektor m.fl, allt för att lyfta upp funktionsnedsättning på agendan.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att verka för att förenkla regelverket för att anställa personer med funktionsnedsättning.

2009/10:So463 av Lars Ohly m.fl. (v):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över konsekvenserna av sjuknärvaron i arbetslivet.

2009/10:So661 av Björn von Sydow m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en arbetsmarknad som tillvaratar erfarenhet och kompetens.

2009/10:Kr220 av Thomas Strand (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om folkhögskolors och studieförbunds möjligheter att bekämpa den växande arbetslösheten.

2009/10:Kr292 av Ann-Christin Ahlberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om folkhögskolan.

2009/10:Ub292 av Andreas Norlén och Annicka Engblom (båda m):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Arbetsförmedlingens tjänstemän möjlighet till vidareutbildning med inriktning mot företagande och entreprenörskap för att bättre kunna hjälpa arbetssökande som visar intresse för en framtid som företagare.

2009/10:Ub349 av Lage Rahm m.fl. (mp):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsmiljöverket bör få i uppdrag att ta fram arbetsmiljöstatistik där studenter kan urskiljas.

2009/10:Ub497 av Annika Qarllsson (c):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att åldersgränsen för när man kan få starta-eget-bidrag bör sänkas.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att starta-eget-bidraget ska vara tillgängligt för alla som har förutsättningar att starta företag.

2009/10:Ub551 av Marie Granlund m.fl. (s):

13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utökat antal platser inom lärlingsutbildning.

2009/10:Ub559 av Marie Granlund m.fl. (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett utökat antal platser på lärlingsutbildning.

2009/10:N389 av Ulf Holm m.fl. (mp):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödet Särskild näringshjälp bör omstruktureras.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utvecklingsanställning och trygghetsanställning bör tydliggöras som huvudsakligen ett stöd till sociala företag, så som Samhallutredningen "Inte bara Samhall" (SOU 2003:56) betonar.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en modell med förhöjt anordnarbidrag till sociala företag med 300 kr per dag enligt förslaget från utredningen "Från socialbidrag till arbete".
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödet Förberedande insatser ska tydliggöras som en lämplig åtgärd för att förbereda starten av ett socialt företag.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödet Arbetsbiträde ska tydliggöras som ett stöd till sociala företag att anställa handledare eller verksamhetsledare.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen i högre grad bör upphandla tjänster av den sociala ekonomins organisationer.
21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en anställd i ett socialt företag ska kunna få a-kassa vid arbetslöshet även om denna sitter i styrelsen eller tecknar företagets firma.

2009/10:N444 av Christer Adelsbo m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det sociala företagandet har stora möjligheter att bli ett komplement till andra arbetsmarknadspolitiska insatser.

2009/10:N475 av Mona Sahlin m.fl. (s):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om omställnings- och trygghetsförsäkringarna.

2009/10:A201 av Mats Gerdau (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det goda arbetet.

2009/10:A206 av Katarina Brännström (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att söka fler vägar tillbaka till arbete.

2009/10:A207 av Jörgen Johansson och Karin Nilsson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge lönebidragsanställda möjlighet att med bibehållna bidrag arbeta fram till 67 års ålder.

2009/10:A208 av Barbro Westerholm och Maria Lundqvist-Brömster (båda fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att 65-årsgränsen för funktionsnedsattas möjlighet att fortsätta arbeta höjs till den av riksdagen beslutade pensionsåldern, 67 år.

2009/10:A209 av LiseLotte Olsson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att utveckla en ny rehabiliteringsstrategi.

2009/10:A214 av Göran Lindblad (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att lagen om valfrihetssystem också ska omfatta arbetsförmedlingsområdet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen på sikt bör bolagiseras och delta på samma villkor som andra privata aktörer i framtida upphandlingar av arbetsförmedlingstjänster.

2009/10:A218 av Annie Johansson och Roger Tiefensee (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa en arbetsförmedlingspeng.

2009/10:A221 av Annie Johansson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om dröjsmålsränta på försenade utbetalningar från arbetslöshetsförsäkringen.

2009/10:A224 av Staffan Danielsson och Jörgen Johansson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda ett majoritetsägande för staten i arbetslöshetskassorna.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Alfabassan ska göras verkligt fristående från de ofta politiserade övriga a-kassorna.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avgiften för medlemskap i Alfabassan ska vara lägre än i dag.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att kundservicen i Alfabassan måste förbättras kraftigt.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Alfabassans utbetalningar måste ske lika snabbt som hos de effektivaste fackliga a-kassorna.

2009/10:A225 av Lennart Pettersson (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av reglerna för lönebidragsanställda i relation till deras pensionsålder.

2009/10:A227 av Christer Engelhardt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen.

2009/10:A228 av Göte Wahlström och Thomas Strand (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klargörande av erfarenheter av kollektivavtalstecknande som en stabilisator på arbetsmarknaden i tider av globalisering.

2009/10:A229 av Christina Oskarsson och Jörgen Hellman (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av Arbetsmiljöverkets arbete.

2009/10:A230 av Carin Runeson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ungdomsslotsar.

2009/10:A232 av Christian Holm och Lars Hjärmered (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte särskilja stödet till start av näringsverksamhet för dem som är under 25 år från det stöd som utbetalas till dem som är över 25 år.

2009/10:A237 av Sofia Larsen (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att möjliggöra en mångfald av arbetsförmedlingsaktörer.

2009/10:A239 av Maria Plass och Anna Tenje (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av regelverket för flyttningsbidrag i syfte att förbättra förutsättningarna för geografisk rörlighet på arbetsmarknaden.

2009/10:A245 av Hans Olsson och Phia Andersson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för att öka arbetsmiljöarbetet.

2009/10:A246 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen.

2009/10:A247 av Lars Gustafsson och Emma Henriksson (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att tidigarelägga erbjudandet om nystartsjobb.

2009/10:A249 av Renée Jeryd m.fl. (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsmiljöverket.

2009/10:A253 av Thomas Strand m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om a-kassegrundad inkomst för politiska uppdrag och fackligt förtroendearbete.

2009/10:A256 av Louise Malmström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att följa upp konsekvenserna av besparingar på arbetsmiljöområdet för att slå vakt om en långsiktig hög ambitionsnivå vad gäller bättre arbetsmiljö.

2009/10:A259 av Lena Hallengren och Krister Örnjäder (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ställa krav på arbetsledning och facklig insyn i arbetsmarknadspolitiska insatser.

2009/10:A262 av Lars Mejern Larsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om a-kassans regler.

2009/10:A264 av Kurt Kvarnström och Peter Hultqvist (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kollektivavtal som en förutsättning för att betala ut samhällsstöd vid anställningar.

2009/10:A265 av Göte Wahlström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen.

2009/10:A268 av Carina Hägg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmarknadspolitiska stöd till personer över 65 med funktionsnedsättning.

2009/10:A272 av Marina Pettersson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvidgning av arbetsuppgifter vid Samhall.

2009/10:A279 av Birgitta Sellén och Lennart Pettersson (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga bör kunna få lönebidrag vid start och drift av eget företag.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över lönebidrag på grund av nedsatt arbetsförmåga i eget företag.

2009/10:A281 av Stefan Attefall och Mikael Oscarsson (båda kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om införande av en jobbpeng för arbetsökande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om betygssättning av och öppna jämförelser mellan arbetsförmedlingar.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fri etableringsrätt för arbetsförmedlingar.

2009/10:A282 av Otto von Arnold m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att garantera alla som blir arbetslösa en grundläggande ekonomisk trygghet i form av en allmän obligatorisk arbetslöshetsförsäkring.

2009/10:A283 av Emma Henriksson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om starta-eget-bidrag.

2009/10:A290 av Eva-Lena Jansson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en aktiv och rättvis jobbpolitik för ungdomar.

2009/10:A295 av Berit Andnor och Marie Nordén (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslivsforskning i Sverige.

2009/10:A299 av Billy Gustafsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en närmare samverkan mellan Arbetsförmedlingen i Norrköping och Linköping, på försök nyttja arbetsmarknadsråden friare och där arbetsförmedlingens resurser kan användas friare.

2009/10:A300 av Raimo Pärssinen (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att a-kassorna med stöd av lag bör få möjlighet att använda de resurser som krävs för en effektiv handläggning av inkassoärenden.

2009/10:A303 av Oskar Öholm (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om starta-eget-bidrag.

2009/10:A304 av Aleksander Gabelic (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre samordning kring insatser för ungdomar som står långt från arbetsmarknaden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bristerna i kommunernas regelverk.

2009/10:A305 av Lena Hallengren m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Samhalls uppdrag/anslag behöver förändras för att kunna erbjuda fler människor sysselsättning.

2009/10:A306 av Lena Hallengren (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om deltidsarbete och deltidsstämpling.

2009/10:A307 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Samhalls verksamhet måste utformas så att det finns plats även för dem som står längst från arbetsmarknaden.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör underlätta för det sociala företagandet, de sociala arbetskooperativen och det ideella föreningslivets möjligheter att bidra till jobbverksamhet bland funktionsnedsatta och andra grupper som står långt från arbetsmarknaden.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det krävs särskilda insatser för att gruppen långtidsarbetslösa och långtidssjukskrivna ska prioriteras när det gäller samhälleliga jobbskapande insatser.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det ska finnas möjligheter till en paus i arbetslivet, t.ex. genom ett friår.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om målsättningen att ersättningen vid arbetslöshet ska vara 80 % av lönen för flertalet i försäkringskollektivet.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett studerandevillkor bör införas i a-kassans regelverk.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetsvillkoret i arbetslöshetsförsäkringen förändras så att fler har rätt till ersättning vid arbetslöshet.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utreda en försäkringsmodell för kompetensutveckling.

29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka flexibiliteten och göra det möjligt att erbjuda utbildningar och kompetenshöjande åtgärder som är längre än tre månader för arbetslösa ungdomar.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetsmarknadspolitiska projekt för långtidsarbetslösa, som t.ex. Gröna jobb, som pågick mellan 2004 och 2007, bör uppmuntras.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att fler studenter ges möjlighet till arbetslivserfarenhet genom försöksverksamhet med praktik.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det bör göras en särskild riktad satsning på starta-eget-bidrag med den förändringen att bidraget även ska gälla för dem som är yngre än 25 år.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att det startas ett arbetslivsinstitut vars uppdrag blir forskning inom arbetsmarknads- och arbetslivsområdet.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att satsa på en bättre arbetsmiljö och därför öka anslagen till Arbetsmiljöverket.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Arbetsmiljöverket ges uppdraget att aktivt bidra med arbetsmiljökunskap i högskolornas och gymnasieskolornas utbildningar.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att folkhälsopolitikens målområde "hälsa i arbetslivet" ges ett verkligt innehåll.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör utreda frågan om friskvårdens omfattning i arbetslivet och återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder för att öka och bredda friskvårdsinsatserna i arbetslivet.

2009/10:A312 av Nils Oskar Nilsson och Anne Marie Brodén (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att utveckla Arbetsförmedlingens upphandlingsalternativ.

2009/10:A314 av Nils Oskar Nilsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad upprustning av Sveriges kulturarv genom arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

2009/10:A316 av Anna Tenje och Jan R Andersson (båda m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av tidsgränserna i jobbgarantin i syfte att skapa större flexibilitet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att införa starta-eget-bidrag för unga på samma villkor som för andra.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att göra en översyn av åldersgränserna för flyttbidrag, pendlingsstöd och sökanderesa.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över systemet för praktikplatser för ungdomar.

2009/10:A319 av Raimo Pärssinen m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om möjliga arbetsmarknadsåtgärder i Gävleborg.

2009/10:A320 av Håkan Juholt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur förlorad arbetsinkomst i samband med politiskt eller fackligt uppdrag kan bli a-kassegrundande.

2009/10:A323 av Christer Engelhardt (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en tillgänglig arbetsmarknad för personer med olika typer av funktionsnedsättning.

2009/10:A324 av Helene Petersson i Stockaryd och Göte Wahlström (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Samhall.

2009/10:A325 av Helene Petersson i Stockaryd (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om snabba insatser för ungdomar vid arbetslöshet.

2009/10:A326 av Helene Petersson i Stockaryd (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett förtydligande av a-kassereglerna så att de inte försvårar arbetslösas möjligheter att utöva idrott eller delta i annan ideell verksamhet.

2009/10:A327 av Krister Örnfjäder (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över utbildningsbehoven inom vindkraftsbranschen.

2009/10:A328 av Göte Wahlström m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell kraftsamling för minskad ohälsa i arbetslivet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att denna kraftsamling bör tydliggöra aktörernas gemensamma ansvar men också klargöra de rollfördelningar som ska gälla.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör se över behoven av de kunskapscentrum som måste finnas för att nå nationell samling och utveckling i syfte att öka kunskapen om det goda arbetslivets betydelse för medborgarna.

2009/10:A329 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmarknadsstöd till ideella organisationer.

2009/10:A330 av Torbjörn Björlund (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om unguecklingsår för unga med funktionsnedsättning.

2009/10:A336 av Anita Brodén (fp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att handikappade ungdomar bereds möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det angelägna i att samordna insatserna och att stora ansträngningar görs för att finna individuella och långsiktiga lösningar för att ge ungdomar med funktionshinder en meningsfull sysselsättning.

2009/10:A337 av Agneta Berliner m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att unga arbetslösa ska ha rätt till jobbsökarstöd från dag ett.

2009/10:A338 av Helena Bargholtz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa Arbetsdomstolen.

2009/10:A339 av Betty Malmberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om samhällsinsats och användandet av samhällets resurser.

2009/10:A340 av Betty Malmberg (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om personer med funktionsnedsättning och arbetsmarknaden.

2009/10:A341 av Thomas Bodström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om sommarjobb.

2009/10:A343 av Kurt Kvarnström och Carin Runeson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rätten till a-kasseersättning vid tre fjärdedels sjukersättning.

2009/10:A345 av Sven-Erik Österberg (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en aktiv arbetsmarknadspolitik med kvalitet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kompetenskommission.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om individuella handlingsplaner.

2009/10:A346 av Sven-Erik Österberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa tremånadersregeln i jobbgarantin för unga.

2009/10:A349 av Alf Eriksson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av insatser för att stärka Västsveriges framtida tillväxt och utveckling.

2009/10:A350 av Lars U Granberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om a-kasseregler för deltidsarbetslösa.

2009/10:A352 av Lars U Granberg och Leif Pettersson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över ersättningsnivåerna i a-kassan.

2009/10:A355 av Lars U Granberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en framtida arbetslivsforskning i Sverige.

2009/10:A358 av Christer Adelsbo och Göran Persson i Simrishamn (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka nyföretagandet genom ett flexiblare användningssätt av starta-eget-bidraget.

2009/10:A359 av Fredrik Olovsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om pendlingsstöd för unga.

2009/10:A361 av Siw Wittgren-Ahl (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheterna att införa sanktioner mot arbetsgivare som vägrar att utfärda eller kräver ekonomisk ersättning för arbetsgi-varintyg.

2009/10:A362 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fackliga förtroendeuppdrag och a-kassa.

2009/10:A364 av Lars U Granberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över kontrollmöjligheterna av försäkringsskydd i företag som får samhällsstöd.

2009/10:A365 av Gunilla Carlsson i Hisings Backa och Claes-Göran Brandin (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en samlad inriktning för att utveckla forskningen inom arbetslivet.

2009/10:A366 av Karin Åström och Lars U Granberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fackligt förtroendearbete och a-kasseersättning.

2009/10:A372 av Carina Adolfsson Elgestam (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om handläggning och utbetalning av ersättning från a-kassorna.

2009/10:A373 av Carina Adolfsson Elgestam m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbildningsbehov inom vindkraftsområdet.

2009/10:A375 av Renée Jeryd och Jörgen Hellman (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om reglerna för arbetslöshetsersättningen.

2009/10:A378 av Lars U Granberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vilka former en väl fungerande arbetsförmedling bör ges.

2009/10:A380 av Patrik Forslund (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tillsätta en kommission med uppdrag att ta fram en strategi för hur Sverige ska kunna sänka ungdomsarbetslösheten.

2009/10:A381 av Sven-Erik Österberg m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetsmarknadspolitiska insatser riktade till dem med störst behov.

2009/10:A382 av Fredrik Lundh m.fl. (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en icke-diskriminerande a-kassa.

2009/10:A385 av Helén Pettersson i Umeå (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om lönebidrag efter att man fyllt 65 år.

2009/10:A386 av Lena Hallengren (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om äldres möjlighet att coacha i arbetslivet.

2009/10:A387 av Britta Rådström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen.

2009/10:A388 av Helén Pettersson i Umeå och Ibrahim Baylan (båda s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen.

2009/10:A390 av Ulf Holm och Max Andersson (båda mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en sökande under de 100 första ersättningsdagarna i en ersättningsperiod i a-kassan har rätt att begränsa sig till att söka lämpliga arbeten inom sitt yrke och i närområdet.

2009/10:A391 av Ulf Holm (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökat stöd, coaching, för gruppen långtidsarbetslösa 55-plus på Arbetsförmedlingen.

2009/10:A392 av Ulf Holm m.fl. (mp):

- Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

		Anslagsförändringar (miljoner kronor)		
Anslag		2010	2011	2012
1:2	Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	-316	297	3999
1:3	Kostnad arbetsmarknadspolitiska program och insatser	1470	1470	965
2:1	Arbetsmiljöverket	50	50	50
2:6	Arbetslivsinstitutet	50	50	50
	Livsinriktad rehabilitering	500	500	
Summa för utgiftsområdet		1754	2367	5 064

- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetslöshetsavgifter bör avskaffas och ersättas med ett system som solidariskt utjämnar avgifterna till arbetslöshetsförsäkringen.
- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Accessprojektet kan finansieras inom ramen för anslag 1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser.
- Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten, inom ramen för anslag till arbetsförmedling, ska ge ekonomiskt stöd till arbetsförmedlingar som drivs av kollektivavtalslutande parter på arbetsmarknaden.

2009/10:A393 av Kent Olsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att försöka påverka EU så att pendlingsstöd till arbetslösa som får anställning på annan ort inom Norden kan beviljas, i enlighet med EG-fördragets bestämmelser om fri rörlighet.

2009/10:A394 av Josefin Brink m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen snarast bör tillsätta en utredning om arbetslöshetsförsäkringen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändring av finansieringssystemet för arbetslöshetsförsäkringen fr.o.m. januari 2010.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja den högsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja den lägsta dagpenningen i arbetslöshetsförsäkringen.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att höja grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ersättningen ska ligga på 80 % av tidigare lön upp till taket under hela ersättningsperioden.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetslöshetsförsäkringen ska vara neutral i förhållande till ålder och familjesituation.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återställa rätten till ersättning från arbetslöshetsförsäkringen för deltidsarbetslösa till de regler som gällde fram t.o.m. den 6 april 2008.

2009/10:A397 av Lennart Axelsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett reellt ekonomiskt skydd vid arbetslöshet.

2009/10:A398 av Lennart Axelsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av att ta till vara äldres erfarenheter på arbetsmarknaden.

2009/10:A400 av Anne Ludvigsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om starta-eget-bidrag för personer med funktionshinder.

2009/10:A401 av Caroline Helmersson-Olsson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om insatser för unga funktionshindrade.

2009/10:A404 av Per Lodenius och Kenneth Johansson (båda c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge anpassat stöd till personer med neurologiska handikapp, psykiska funktionshinder och andra kognitiva svårigheter för att kunna starta och driva bärkraftiga företag.

2009/10:A406 av Annelie Enochson m.fl. (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre finansieringsmöjligheter för anställningar i sociala företag.

2009/10:A407 av Emma Henriksson och Lars-Axel Nordell (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att genomföra en översyn av a-kassereglerna för politiskt förtroendevalda.

2009/10:A409 av Berit Högman m.fl. (s):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ge Arbetsmiljöverket i uppdrag att utveckla metoder att identifiera risksituationer när det gäller stress i arbetslivet.

2009/10:A410 av Berit Högman m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att investera i ungas möjligheter till jobb.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitet i Arbetsförmedlingens insatser.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om upphandlade jobbplatser.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till handledning vid praktik.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utvecklad arbetsförmedling.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en utbyggnad av den kvalificerade arbetsmarknadsutbildningen.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Arbetsförmedlingens ansvar för mottagandet av utförsäkrade sjukskrivna.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om funktionshindrades möjligheter till arbete.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om stöd till unga funktionshindrade.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvecklade möjligheter till kompetensutveckling i arbetslivet.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kompetenskommissioner.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av arbetslivsforskning.
17. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 1:4 Lönebidrag och Samhall m.m. ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 850 000 000 kr under 2011–2013.
18. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2010 för ramanslaget 2:1 Arbetsmiljöverket ingå ekonomiska förpliktelser som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 22 400 000 kr under 2011–2013.
19. Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	53 705 710	+5 200 000
–Höjd ersättning till 80 % samt höjt tak till ca 950 kr/dag		+6 400 000
–100 dagars ersättning vid deltidsarbetslöshet		+800 000
–Lägre kostnader för aktivitetsstöd och akassa		–2 000 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 025 400	+1 090 000
–Yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning, 10 000 platser		+1 500 000
–Jobb utbildningar för unga, 2 500 platser		+375 000
–Rehabilitering av sjukskrivna inom Arbetsförmedlingen		+100 000
–Handledning av praktikanter (merkostnadsersättning)		+100 000
–Upphandlade jobb		+50 000
–Bättre stöd till unga med funktionsnedsättning		+25 000
- Nej till utökad upphandling av coacher		–1 360 000
Lärlingsplatser		+300 000

Anslag	Regeringens förslag	Anslagsförändring
1:4 Lönebidrag och Samhall-Lönebidrag, 5 000 platser 2010	15 215 406	+675 000
2:1 Arbetsmiljöverket	574 612	+100 000
Summa	88 358 365	+7 065 000

2009/10:A415 av Raimo Pärssinen m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att utbetalning av aktivitetsstödet övergår till arbetslöshetskassorna.

2009/10:A418 av Fredrik Olovsson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av arbetslivsforskning.

2009/10:A419 av Lars Ohly m.fl. (v):

Riksdagen anvisar med följande ändringar i förhållande till regeringens förslag anslagen under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv enligt uppställning:

Anslag	Regeringens förslag (tkr)	Förändring (tkr)
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	53 705 710	7 300 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 025 400	2 695 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	15 215 406	303 000
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	3 420 000	-500 000
2:1 Arbetsmiljöverket	574 612	196 000
2:6 Arbetsmiljöforskning	0	80 000
Summa för utgiftsområdet		10 074 000

2009/10:A421 av Ronny Olander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för ungdomar som slutar gymnasiet.

2009/10:A424 av Caroline Helmersson-Olsson m.fl. (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av kraftfulla åtgärder för att bekämpa ungdomsarbetslösheten.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att arbetslöshetsförsäkringens medlemsvillkor och ersättningsvillkor inte ska diskriminera unga och deltidsanställda.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om generationsväxling på arbetsmarknaden.

2009/10:A426 av Phia Andersson och Hans Olsson (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen.

2009/10:A430 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förtroendevaldas rätt till arbetslöshetsersättning.

2009/10:A431 av Hans Stenberg och Agneta Lundberg (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utbetalning av aktivitetsstöd.

2009/10:A432 av Hans Stenberg och Jasenko Omanovic (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur samhället kan stimulera korttidsutbildade till ökad kompetensutveckling.

2009/10:A434 av Mahmood Fahmi (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att skapa en specialiserad arbetsförmedling riktad till f.d. missbrukare.

2009/10:A435 av Walburga Habsburg Douglas (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för att undersöka grunden för beräkning av arbetslöshetsersättningen.

2009/10:A440 av Anna Tenje (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över möjligheten att bevilja lönebidrag i ett pågående anställningsförhållande.

2009/10:A447 av Jan Emanuel Johansson (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hur ett avtrappningsstöd kan utformas.

2009/10:A448 av Ulf Holm m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att öka det ekonomiska stödet till Arbetsmiljöverket.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det ekonomiska stödet till arbetslivsforskningen.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen bör ge Arbetsmiljöverket uppdraget att aktivt bidra med arbetsmiljökunskap i högskolornas och gymnasieskolornas utbildningar.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

dels att 12, 15, 16 och 17 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer, 3 a, 7 a, 15 d och 33 a §§, samt närmast före 33 a § en ny rubrik av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse**3 a §¹*

För en sökande som har varit långvarigt sjukfrånvarande finns vissa särskilda bestämmelser i 7 a, 12, 15, 15 d, 17 a och 33 a §§.

Att en person har varit långvarigt sjukfrånvarande innebär i denna lag att han eller hon inte kan få sjukpenning för fler dagar enligt 3 kap. 4 eller 10 a § lagen (1962:381) om allmän försäkring eller har fått tidsbegränsad sjukersättning under det högsta antalet månader som sådan ersättning kan betalas ut enligt övergångsbestämmelserna till lagen (2008:480) om ändring i nämnda lag.

7 a §

Ersättning enligt inkomstbortfallsförsäkringen lämnas även till den som enligt 3 a § har varit långvarigt sjukfrånvarande, om han eller hon

1. utträtt ur en arbetslöshetskassa mellan den 16 oktober 2006 och den 30 september 2009 och därefter på nytt inträtt i en

¹ Tidigare 3 a § upphävd genom 2006:470.

arbetslöshetskassa mellan den 1 september 2009 och den 31 december 2010,

2. varit medlem i minst tre kalendermånader i följd efter det senaste inträdet, och

3. uppfyller arbetsvillkoret enligt 12 §.

12 §²

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

För att ha rätt till *en* inkomstrelaterad ersättning *skall* den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan. *En sökande som omedelbart före inträdet har varit medlem i en annan sådan kassa får för att uppfylla arbetsvillkoret tillgodoräkna sig tid i den kassan.*

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har *en* sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

För att ha rätt till inkomstrelaterad ersättning *ska* den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan. *För den som omfattas av 7 a § ska dock arbetsvillkoret ha uppfyllts inom ett tidigare medlemskap.*

Vid bedömning av om arbetsvillkoret är uppfyllt får en sökande som omedelbart före inträdet i arbetslöshetskassan har varit medlem i en annan arbetslöshetskassa tillgodoräkna sig tid i den kassan.

15 §

Tid då förvärvsarbete har utförts får inte räknas mer än en gång för att uppfylla arbetsvillkoret. Förvärvsarbete som använts för att uppfylla villkoret för dagpenning i form av grundbelopp får dock senare räknas med för att uppfylla villkoret för den inkomstrelaterade ersättningen, om arbetet utförts efter det senaste inträdet i kassan.

Tid då sådant förvärvsarbete har utförts som legat till grund för en tidigare beviljad ersättningsperiod får dock räknas ytterligare

² Senaste lydelse 2006:1546.

en gång för att den sökande ska kunna beviljas en ny ersättningsperiod. Detta gäller om den sökande

1. inte kan återgå till den tidigare påbörjade ersättningsperioden, och

2. kan beviljas en ny ersättningsperiod med stöd av 17 a § tredje stycket.

15 d §

För en sökande som omfattas av 15 § andra stycket utgör ramtiden de tolv månader som närmast föregått den tidpunkt när sökanden uppfyllde det arbetsvillkor som låg till grund för den tidigare ersättningsperioden.

16 §³

När ramtid ska bestämmas räknas inte den tid då den sökande varit *hindrad* att arbeta på grund av

1. styrkt sjukdom,

2. avslutad heltidsutbildning som den sökande har avslutat efter fyllda 25 år eller som har föregåtts av sammanhängande förvärsarbete på heltid i minst 5 månader,

3. tvångsvård enligt lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall,

4. frihetsberövande på kriminalvårdens område,

5. a) vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen, eller,

b) vård av eget barn som inte har fyllt 3 år eller vård av adoptivbarn i 3 år efter barnets ankomst i familjen, under förutsättning att den sökande omedelbart före ledigheten hade ett förvärsarbete i sådan omfattning att det motsvarar minst ett arbetsvillkor,

6. beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen,

7. utlandsvistelse till följd av att den sökande följt med sin make eller maka vid dennes arbete i utlandet under förutsättning att

När ramtid ska bestämmas räknas inte den tid då den sökande varit *förhindrad* att arbeta på grund av

5. *vård av barn i följande fall:*

a) vård av eget barn som inte har fyllt 2 år eller vård av adoptivbarn i 2 år efter barnets ankomst i familjen, eller,

b) vård av eget barn som inte har fyllt 3 år eller vård av adoptivbarn i 3 år efter barnets ankomst i familjen, under förutsättning att den sökande omedelbart före ledigheten hade ett förvärsarbete i sådan omfattning att det motsvarar minst ett arbetsvillkor,

6. beslut enligt smittskyddslagen (2004:168) eller livsmedelslagen (2006:804) eller föreskrifter som har meddelats med stöd av livsmedelslagen,

7. utlandsvistelse till följd av att den sökande följt med sin make eller maka vid dennes arbete i utlandet under förutsättning att

³ Senaste lydelse 2009:666.

makens eller makans arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen utbetalas från Sverige, *varvid med make eller maka jämställs person med vilken den sökande sammanbor under förhållanden som liknar makars, eller*

8. vård av närstående när hel ersättning lämnats enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård.

Första stycket 6 gäller dock inte när fråga är om hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § eller avspärning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen.

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte skall räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för sökande som avses i 16 § 7.

makens eller makans arbetsgivare har sitt säte i Sverige och att lönen utbetalas från Sverige,

8. vård av närstående när hel ersättning lämnats enligt lagen (1988:1465) om ersättning och ledighet för närståendevård, *eller*

9. uppdrag av socialnämnden att ta emot barn i ett sådant hem som avses i 6 kap. 6 § första och tredje styckena socialtjänstlagen (2001:453) samt 9 § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, om uppdraget, på socialnämndens begäran, varit av sådan omfattning att den sökande varit tvungen att helt avstå från förvärvsarbete och mottagandet inte bedrivits yrkesmässigt.

Första stycket 6 gäller inte när det är fråga om hälsokontroll vid inresa enligt 3 kap. 8 § smittskyddslagen eller avspärning enligt 3 kap. 10 § smittskyddslagen.

Vid tillämpning av första stycket 7 jämställs med make eller maka en person med vilken den sökande sammanbor under förhållanden som liknar makars.

17 a §⁴

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för en sökande som avses i 16 § första stycket 7.

För en sökande som har varit långvarigt sjukfrånvarande enligt 3 a § får, vid beviljande av en ny ersättningsperiod, den tid som enligt första stycket inte ska

⁴ Senaste lydelse 2006:1547.

räknas in i ramtiden omfatta högst tio år.

Schablonberäkning i fråga om långvarigt sjukfrånvarande

33 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddelar föreskrifter om schablonberäkning av normalarbetstid och dagsförtjänst samt de övriga villkor för fastställande av och rätt till ersättning som får gälla för den som har varit långvarigt sjukfrånvarande enligt 3 a §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2010.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring¹

dels att 3 a, 7 a, 15 d och 33 a §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 33 a § ska utgå,

dels att 12, 15 och 17 a §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §²

Rätt till ersättning vid arbetslöshet har en sökande som under en ramtid av tolv månader omedelbart före arbetslöshetens inträde

1. haft förvärvsarbete i minst 6 månader och utfört arbetet under minst 80 timmar per kalendermånad, eller

2. haft förvärvsarbete i minst 480 timmar under en sammanhängande tid av 6 kalendermånader och utfört arbetet under minst 50 timmar under var och en av dessa månader (arbetsvillkor).

För att ha rätt till inkomstrelaterad ersättning ska den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan. *För den som omfattas av 7 a § ska dock arbetsvillkoret ha uppfyllts inom ett tidigare medlemskap.*

Vid bedömning av om arbetsvillkoret är uppfyllt får en sökande som omedelbart före inträdet i arbetslöshetskassan har varit medlem i en annan arbetslöshetskassa tillgodoräkna sig tid i den kassan.

För att ha rätt till inkomstrelaterad ersättning ska den sökande ha uppfyllt arbetsvillkoret efter det senaste inträdet i arbetslöshetskassan.

Vid bedömning av om arbetsvillkoret är uppfyllt får en sökande som omedelbart före inträdet i arbetslöshetskassan har varit medlem i en annan arbetslöshetskassa tillgodoräkna sig tid i den kassan.

¹ Senaste lydelse av

3 a § 2009:000

7 a § 2009:000

15 d § 2009:000

33 a § 2009:000.

² Senaste lydelse 2009:000.

15 §³

Tid då förvärvsarbete har utförts får inte räknas mer än en gång för att uppfylla arbetsvillkoret. Förvärvsarbete som använts för att uppfylla villkoret för dagpenning i form av grundbelopp får dock senare räknas med för att uppfylla villkoret för den inkomstrelaterade ersättningen, om arbetet utförts efter det senaste inträdet i kassan.

Tid då sådant förvärvsarbete har utförts som legat till grund för en tidigare beviljad ersättningsperiod får dock räknas ytterligare en gång för att den sökande ska kunna beviljas en ny ersättningsperiod. Detta gäller om den sökande

- 1. inte kan återgå till den tidigare påbörjade ersättningsperioden, och*
- 2. kan beviljas en ny ersättningsperiod med stöd av 17 a § tredje stycket.*

17 a §⁴

Tid som enligt 16, 17 eller 23 § inte ska räknas in i ramtiden får omfatta högst fem år.

Detta gäller dock inte för sökande som avses i 16 § första stycket 7.

För en sökande som har varit långvarigt sjukfrånvarande enligt 3 a § får, vid beviljande av en ny ersättningsperiod, den tid som enligt första stycket inte ska räknas in i ramtiden omfatta högst tio år.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2013.
  2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för ersättningsperioder som har börjat löpa före ikraftträdandet.

³ Senaste lydelse 2009:000. Ändringen innebär att andra stycket upphävs.

⁴ Senaste lydelse 2009:000. Ändringen innebär att tredje stycket upphävs.

BILAGA 3

Utskottets förslag till riksdagsbeslut om anslag inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv (punkt 39)

Utskottets förslag överensstämmer med regeringens förslag till medelanvisning.

Anslag	Anslagstyp	Utskottets förslag
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	(ram)	5 955 092
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	(ram)	53 705 710
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	(ram)	8 025 400
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	(ram)	15 215 406
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	(ram)	106 088
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013	(ram)	1 095 000
1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	(ram)	27 349
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	(ram)	55 104
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	(ram)	52 008
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	(ram)	8 303
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	(ram)	3 420 000
2:1 Arbetsmiljöverket	(ram)	574 612
2:2 Arbetsdomstolen	(ram)	30 210
2:3 Statens nämnd för arbetstagares uppfinningar	(ram)	92
2:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	(ram)	32 622
2:5 Medlingsinstitutet	(ram)	55 369
Summa för utgiftsområdet		88 358 365

BILAGA 4

Sammanställning av ställningstaganden i fråga om anslagen m.m. inom utgiftsområde 14

Arbetsmarknad och arbetsliv

Av nedanstående tabell framgår utskottet och oppositionspartiernas förslag till fördelning på anslag inom utgiftsområde 14.

Belopp i 1000-tal kronor

Anslag	Utskottets förslag	(s)	(v)	(mp)
1:1 Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader	5 955 092			
1:2 Bidrag till arbetslöshetsersättning och aktivitetsstöd	53 705 710	+5 200 000	+7 300 000	-316 000
1:3 Kostnader för arbetsmarknadspolitiska program och insatser	8 025 400	+1 090 000	+2 695 000	+1 470 000
1:4 Lönebidrag och Samhall m.m.	15 215 406	+675 000	+303 000	
1:5 Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	106 088			
1:6 Europeiska socialfonden m.m. för perioden 2007-2013	1 095 000			
1:7 Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering	27 349			
1:8 Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen	55 104			
1:9 Bidrag till administration av grundbeloppet	52 008			
1:10 Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten	8 303			
1:11 Bidrag till lönegarantiersättning	3 420 000		-500 000	
2:1 Arbetsmiljöverket	574 612	+100 000	+196 000	+50 000
2:2 Arbetsdomstolen	30 210			
2:3 Statens nämnd för arbetstagens uppfinningar	92			
2:4 Internationella arbetsorganisationen (ILO)	32 622			
2:5 Medlingsinstitutet	55 369			
Arbetsmiljöforskning (nytt anslag)			+80 000	

BILAGA 4 SAMMANSTÄLLNING AV STÄLLNINGSTAGANDEN I FRÅGA OM ANSLAGEN M.M. INOM
UTGIFTSOMRÅDE 14 ARBETSMARKNAD OCH ARBETSLIV

Anslag	Utskottets förslag	(s)	(v)	(mp)
Arbetslivsinstitutet (nytt anslag)				+500 000
Livsinriktad rehabilitering (nytt anslag)				+50 000
Summa för utgiftsområdet	88 358 365	+7 065 000	+10 074 000	+1 754 000